NASLOV

GORENJE ELRAD

LETNI NAČRT IZVOZA PRESEŽEN

Čeprav je letošnji načrtovani izvoz Gorenja Elrad iz Gornje Radgone kar dvakrat večji od lanskega, so ga presegli že v desetih mesecih. Za letos so namreč načrtovali 2,1 milijona dolarjev, dosegli pa že 2,8 milijona dolarjev na konvertibilnem in 1,3 milijona dolarjev na kliriškem trgu.

Izvoz delovne organizacije se je letos močno povečal predvsem na klirinški trg, saj so prvič izvozili večjo količino kanalnikov v Sovjetsko zvezo.

V Zahodni Evropi, kamor največ izvažajo, so kupci iz Italije, Francije in ZR Nemčije, precej izdelkov pa pošiljajo tudi v Irak. Prodajajo predvsem strešne in sobne antene, antenski pribor, elektronski pribor, od tega predvsem kanalnike.

Leto XXXVI
Št. 47
Murska Sobota
27. novembra
1986
Cena 120 din

VESTNIK

Večja proizvodnja in dobro delo, ob tem pa več svobode združenim delavcem, da samoupravno odločajo o rezultatih svojega dela, ter manj administriranja na vseh področjih — to naj nam bo ob letošnjem prazniku republike osnovno vodilo za ustvarjanje družbe, v kateri si bo človek sam, s svojim delom, ustvarjal svojo srečo. Pomurski delovni človek z rezultati svojega dela dokazuje, da je pripravljen dosegati zastavljene cilje, pa čeprav mora pri tem često čez številne ovire. Nekaj zapisov o prizadevanjih pomurskega združenega dela za doseganje načrtovanih rezultatov objavljamo na 6. strani.

Ob 29. novembru — dnevu republike

Pred nami je praznik, ki je z avnojskimi sklepi postavil temelje federativni republiki Jugoslaviji, ki je nastajala v procesu revolucije in narodnoosvobodilnega boja naših narodov in narodnosti.

Drugo zasedanje Avnoja pred 43 leti v Jajcu je in bo ostalo eden najpomembnejših dnevov v zgodovini nove Jugoslavije, čeprav se zavedamo, da moč spominov na tiste dogodke lahko z leti nekoliko upeša in da vsak praznik izgublja svoj začetni sijaj. Res je, prazniki so danes drugačni, slavimo jih na drug način, vse to pa ne more negirati sporočila Avnoja in njegovega poslanstva današnjim novim generacijam, ki so rojene po vojni.

Kongresi družbenopolitičnih organizacij v tem letu so potrdili, da je Avnoj naša tradicija, naš ponos in temelj našega ravnanja ter obnašanja, na katerem rastejo nove kakovosti. Tega ne morejo zmanjševati ne gospodarske krize, ne družbena protislovja, pa tudi pojavi protisocialističnih tokov in ideologij, ki si prizadevajo kompromitirati socialistično samoupravljanje, ne morejo omajati temeljev nove družbene ureditve, zasnovane na družbeni lastnini in socialističnem samoupravljanju.

Ideja Avnoja nosi s sabo še več. Dviga moralno moč in sposobnost delovnih ljudi in občanov in s tem družbe, da se na osnovi suverenosti in celovitosti Jugoslavija kot država enakopravno vključuje v mednarodno skupnost, kjer pripada nosilkam ideje in politike neuvrščanja. Mednarodni ugled Jugoslavije je temu primerno visok in ga nekatere slabosti doma, predvsem na gospodarskem področju, bistveno niso omajale. Nikakor pa ne bi smeli ob prazničnem razpoloženju podcenjevati opozoril in kritičnih analiz, ki smo jih oblikovali ter naslovili na vsa področja našega dela in življenja, še najmanj pa so za to lahko krivi avnojski sklepi in socialistično samoupravljanje.

Vsak praznik, posebej pa še 29. november, naj ne bi še enkrat ponavljal tega, kar smo rekli na kongresih Zveze komunistov, sindikatov, mladine, borcev in v Socialistični zvezi, pa čeprav je morda pogled na prehojena povojna leta tudi kritičen in brezkompromisen. Nasprotno, to nam mora postati iztočnica za akcije kakovostne spremembe v vseh delih družbe, kjer znotraj delegatskih odnosov najdemo najdemokratičnejše ekonomske in druge rešitve. Razločevanje med dobrim in slabim, med kakovostnim in slabim, med širšimi družbenimi interesi in ozkimi stremljenji naj bo jasno in nedvoumno ter mora potekati od spodaj navzgor, pa tudi v obratni smeri. Ljudje si danes želijo dobro informiranost o vseh vprašanjih družbenega razvoja, pa najsi gre za vprašanje nacionalizma, kontrarevolucije ali za vprašanje družbenogospodarskih odnosov v republikah in pokrajinah.

Razvoj republik in pokrajin v enotnem gospodarskem in družbenem prostoru Jugoslavije ostaja tudi v bodoče osnovna orientacija vseh družbenih sil. To je morda danes, ko praznujemo, še toliko bolj pomembno za območja, ki zaostajajo za povprečnim razvojem razvitejših predelov Jugoslavije in republike Slovenije.

Pomurje se tega prejkoslej zaveda, in če smo v preteklosti tolikokrat poudarjali svojo manjrazvitost v slovenskem prostoru, smo to počeli ne toliko zaradi solidarnosti, ki naj jo drugi izkazujejo do nas, temveč zaradi tega, da se pokrajini ob Muri daje večja priložnost za lasten vsestranski razvoj.

V občinah Pomurja bo v počastitev dneva republike predan v uporabo marsikateri objekt, ki je bil morda zgrajen v izredno kratkem času, uspehi so tudi na drugih področjih, kar vse dokazuje, da se ob dobrem planiranju, skrbni organizaciji dela in uporabi znanja ter produktivnosti dela v še tako kriznih časih lahko dosegajo zavidljivi rezultati. V teh dneh dobiva jasnejše obrise več skupnih zadev vseh pomurskih občin in počasi prodira v naše ljudi spoznanje, da je prišel čas integracije celotne naše družbe, ne samo v političnem pomenu besede, temveč v tistem vsakdanu, ko rešujemo skupna vprašanja elektrarn na Muri, skupna odlagališča komunalnih odpadkov, nevarnih in strupenih snovi itn., da področja združevanja dela in sredstev v pokrajini ne omenjamo posebej.

Premagati bo treba razpoloženje, ki ga kdaj pa kdaj iznašamo v reševanju skupnih zadev, saj napake in nepravilnosti običajno nosijo subjektivni predznak ter so zato rešljive, če bomo znali voditi ustrezno kadrovsko politiko. To pa pomeni, da je treba iskati takšne kadre, torej takšne delavce, ki bodo z znanjem in privrženostjo samoupravljanja sprejemljivi za širše in ožje delovno in bivalno okolje. Upajmo, da nam v Pomurju takšnih ljudi ne manjka.

Namesto sklepa bi dejali takole: zgodovinsko poslanstvo Avnoja bo imelo pravo vrednost le, če se ga bomo učili iz knjig in ga ponavljali ob praznikih, ob tem pa se ne bi z družbeno odgovornostjo lotevali vseh vprašanj družbenogospodarskega in družbenopolitičnega razvoja naše družbe.

Praznik, dan republike, bo le tako ostal naša preteklost, sedanjost in prihodnost.

Rudolf Leiner

Prehod v moderno družbo bo povzročal tudi pretrese

Zveza komunistov je na letošnjih kongresih jasno odgovorila na nekatere dileme in idejnopolitična vprašanja ekonomske in razvojne politike. Kot osnovno usmeritev je sprejela pripravljenost za akcijo in spreminjanje razmer, vendar vse to v praksi ne doživlja odmeva. Nasprotno, nekateri celo znova odpirajo vprašanja, na katera so v kongresnih resolucijah odgovori jasno zapisani. S to kritično oceno je začel svoje razmišljanje o uresničevanju temeljnih usmeritev kongresov Zveze komunistov predsednik predsedstva CK ZK Slovenije Milan Kučan.

V družbi so nujne radikalne spremembe. Zavzemanje za moderno in visoko produktivno družbo bo povzročilo globoke socialne in druge pretrese. Prizadet bo lahko velik del delavskega razreda, zato teh sprememb ni mogoče uresničiti mimo delavcev. Odgovornost subjektivnih sil v družbi mora biti poudarjena, pri svojem delu pa se bodo morale opirati na ljudi, kajti radikalne spremembe niso možne brez razvojnih potencialov ljudi. Temeljito je potrebno razpravljati o vseh napovedanih spremembah in priti do skupnega spoznanja, zakaj je treba žrtvovati leto ali dve.

Prihodnja ekonomska politika Jugoslavije vodi v moderno in visoko produktivno družbo, ki temelji na blagovni proizvodnji in tržnem gospodarstvu na temeljih socialistične družbe. Prehod ne bo možen brez kompromisov, ki pa morajo tudi vleči naprej. Primer so recimo zgubarji. Zbiranje akumulacije družbe za njihovo reševanje je sprejemljivo samo, ko za to obstoji interes družbe in ko je jamstvo za rentabilno poslovanje. Tudi izvoz moramo razumeti ne kot izpolnjevanje neke patriotske dolžnosti, pač pa kot edino pot za vključevanje v mednarodno delitev dela in prenovo tehnologije. Tehnološka prenova je eden temeljev za ekonomski preobrat. Začetki so spodbudni. V letošnjem uvozu je delež opreme 15-odstoten, kar kaže na preustroj proizvodnje znotraj obstoječih zidov, in to bi moralo ustaviti tudi beg tehničnih strokovnjakov v tujino. Poudaril je še več vidikov, ki vodijo k ustvarjanju sodobne države in gospodarsko prenovo, kar je ena osnovnih kongresnih opredelitev. Vendar pa smo še vedno priče omahovanjem in dilemam, ki jih ne bi smelo biti.

Tovariš Milan Kučan je v Radencih podrobneje spregovoril tudi o delu Zveze komunistov. Opredelil se je za javno konfrontacijo mnenj, vendar z argumenti, ker si brez takšnega dialoga ni mogoče predstavljati napredka. Nujna je prenova v vrstah Zveze komunistov. Potrebno je najti moči za regeneracijo, da bi bila Zveza komunistov sposobna oblikovati vodilno družbeno idejo, ki bo pognala akcijo. Zveza komunistov ne more živeti od minulega dela in avtoritete, za to v današnjem času nima več pravice, je dejal Milan Kučan. Spremeniti se mora predvsem njeno delovanje v Socialistični zvezi in delegatskih skupščinah.

I. B.

MILOŠ MILOSAVLJEVIĆ, PODPREDSEDNIK ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA, O GOSPODARSKEM POLOŽAJU V JUGOSLAVIJI

Na čvrstih in zdravih osnovah graditi nadaljnji razvoj

Cilji, ki smo si jih v Jugoslaviji zastavili z resolucijo, za leto 1986, se v celoti ne uresničujejo, nekatera gibanja pa so celo nasprotna, kot smo načrtovali. Industrijska proizvodnja zaostaja, izvoznih načrtov ne izpolnjujemo, rasti cen in inflacije ne obvladujemo, medtem ko skupna in splošna poraba presegata načrtovane okvire. Takole bi v dveh stavkih lahko strnili osnovne misli iz razprave Miloša Milosavljevića, podpredsednika Zveznega izvršnega sveta, o gospodarskem položaju v Jugoslaviji, ki jo je imel na letošnjih Gorjupovih dnevih v Radencih.

Čeprav so ocene o izvoznih rezultatih često preveč globalne in pavšalne, je nesporno, da izvoz letos pada. Močno se je zmanjšal predvsem na klirinško območje, zlasti v Sovjetsko zvezo, ki predstavlja kar 32 odstotkov skupnega jugoslovanskega izvoza, 8-odstotni padec izvoza v to državo pa ima zato toliko neugodnejše posledice. Tudi izvoz v deželе v razvoju ne dosega načrtov, in čeprav se je zlasti v drugi polovici leta bistveno povečal izvoz na zahodna tržišča, izpada na klirinškem tržišču do konca leta ne bo moč nadomestiti. Ob vsem tem pa je vseeno spodbudno, da bo Jugoslavija že četrto leto zaporedoma zaključila s presežkom v plačilni bilanci, pa tudi devizne rezerve bodo nad načrtovanimi.

Ob upočasnjeni industrijski proizvodnji ter ugodnih gibanjih v kmetijstvu in turizmu pa nam največ preglavic še vedno povzročata gibanje cen in inflacija. Čeprav je bila v drugi polovici leta rast cen nekoliko upočasnjena, bi po besedah Miloša Milosavljevića že govorili o trištevilčni inflaciji, če rasti cen ne bi brzdali z nekaterimi ukrepi. Ob vsem tem pa zbuja skrb tudi rast skupne in splošne porabe. Ta se je v primerjavi z letom prej povečala že za 121 odstotkov, medtem ko so po podatkih za oktober osebni dohodki porasli za 106 odstotkov. Pri delitvi sredstev za osebne dohodke bo potrebno dosledno spoštovati dogovorjeno politiko, čeprav Zvezni izvršni svet tudi za prihodnje leto ne namerava predlagati interventnega zakona za to področje, pa bodo potrebne nekatere spremembe v obračunskem sistemu. Urediti bo potrebno predvsem vprašanje realnega dohodka, odpraviti tako imenovano sivo emisijo ter preiti na realno vrednotenje materialne imovine, saj je ta že tako razvrednotena, da z amortizacijo ne zagotavljamo več pogojev.

Prvo obdobje izvajanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije je za nami, nekatere spremembe v ekonomskem sistemu smo opravili, treba pa ga bo še naprej dograjevati, predvsem z elementi ekonomske politike, ki bodo organizacije združenega dela spodbujali k še boljšemu delu in jih postavili v še večjo odvisnost od rezultatov njihovega dela. Še ostreje bo potrebno postaviti v ospredje vprašanje likvidnosti, saj nelikvidne organizacije vse bolj spodjedajo zdravo jedro našega gospodarstva. Družbenopolitične skupnosti morajo seveda v prvi vrsti zagotoviti organizacijam združenega dela normalne ekonomske pogoje za poslovanje, tiste, ki tudi tako ne bodo sposobne uspešno poslovati, pa je treba predlagati v stečaj, saj bomo tako dali prostor za hitrejši razvoj sposobnih in čvrstih organizacij združenega dela.

Ludvik Kovač

Kmetje naj bi dali več za zdravstveno varstvo

Ob razpravah o osnutku republiške resolucije je tudi pričakovati, da je iz pomurskega družbenopolitičnega življenja precej pripomb in predlogov k določilom o skladnejšem razvoju republike. Tako je bil med predlogi dopolnitev tudi predlog delegatke iz Zdravstvenega doma Murska Sobota, naj se v Sloveniji ustanovi enotna rizična zdravstvena skupnost. Ta predlog je utemeljila s tem, da je prav v Pomurju delež kmečkega prebivalstva največji in le-to s svojimi prispevki ne poravna stroškov zdravstvenega varstva.

Povod je torej v tem, ker kmečki zavarovanci ne prispevajo za zdravstveno varstvo toliko, kot porabijo. V sedanji ureditvi zdravstvenega varstva pa imajo vsi občani enake pravice do zdravstvenih storitev, saj so bile v začetku sedemdesetih let ukinjene ločene zdravstvene skupnosti kmetov in delavcev. Tako je zdravstveno varstvo postalo dobrina vseh občanov.

Ta izenačitev pravic, ob tem da kmečki zavarovanci v sedanji ureditvi prispevajo manj kot porabijo predvsem v soboški zdravstveni skupnosti, pomeni, da morajo delavci plačevati večji del zdravstvenega varstva kmetov. V praksi je tudi precej primerov, ko se lastnik zemljišča zaposli, družinski člani, ki ustvarjajo dohodek na kmetiji, pa so zavarovani kot družinski člani delavca. Posledica je manj denarja za zdravstveno skupnost, saj prispevek za zdravstveno varstvo plačujejo le lastniki zemljišča.

Republiška zdravstvena skupnost sicer pripravlja poenoten sistem sorazmerne obremenjenosti delavcev in kmetov ter povečanje prispevka iz kmetijstva. Občinske zdravstvene skupnosti naj bi ga potrdile z januarjem. Kaj bodo te spremembe tudi resnično pomenile za pomurskega kmeta in denarni položaj zdravstvenih skupnosti, težko rečemo. Ravno tako tudi ne moremo sklepati o usodi predloga na zasedanju zborov skupščine.

Majda Horvat

IZ NAŠIH POBRATENIH OBČIN OB PRAZNIKU REPUBLIKE

JUTRI NAJ BI BILO BOLJŠE

Delovno in brez leporečenja, zavedajoč se težav, pa vendarle z optimizmom, so naši novinarski kolegi iz Paračina, Titovega Užica in Mladenovca, opisali za naše bralce današnji trenutek in načrte za prihodnje v omenjenih treh pobratenih občinah.

PARAČINSKO GOSPODARSTVO LETOS IN PRIHODNJE LETO

OPTIMIZEM KLJUB TEŽAVAM

Tudi paraćinske delovne organizacije delijo usodo jugoslovanskega gospodarstva — z združevanjem do boljših poslovnih rezultatov.

Gospodarstvo v pobrateni paraćinski občini sloni predvsem na treh velikih tovarnah: Srbski tovarni stekla s preko 4 tisoč delavci, Tovarni konfekcijskega blaga »Branko Krsmanović« s 3500 zaposlenimi in tovarni cementa v Popovcu — 2000 delavcev.

Ti trije kolektivi z največ zaposlenimi, delijo usodo vsega jugoslovanskega gospodarstva.

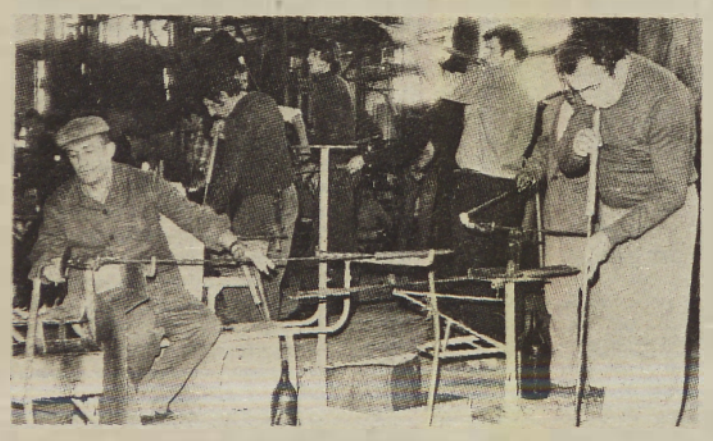

Steklopihači v paraćinski steklarni (foto: M. Ilić)

Ni mogoče preveč pohvalno govoriti o njihovem poslovanju, kajti vrsta dejstev »od zunaj« je onemogočila, da bi ta »hrbtenica gospodarstva« vzdržala vse nalete razburkanega tržišča. Tako naprimer tovarna stekla, največji proizvajalec embalažnega stekla na Balkanu, povečuje zaloge, zaradi neorganiziranosti v uvozni politiki. Tovarna »Branko Krsmanović«, ki dosega letos izredne delovne rezultate in spada med največje izvoznike v SR Srbiji, se otepa z našo gospodarsko neorganiziranostjo. Zanimiv je podatek, da ta tovarna prodaja na tuje blizu 70 odstotkov celotne proizvodnje in s tem družbi »prisluži« 11 milijonov dolarjev. Te lepe številke pa razvrednoti nerealen kurz dolarja, zakasnelo sprejemanje spodbujevalnih mer za izvoz in visok porast stroškov pri repromaterialu.

Kljub vsem težavam, ki jih prinaša »višja sila«, se paraćinsko gospodarstvo poskuša uveljaviti z novimi programi, s povezovanjem. V tem pogledu je najpomembnejša zadeva osnovanje AIK (nekaj podobnega kot ABC Pomurka), ki bo v celoti organiziral kmetijsko proizvodnjo, predelavo in prodajo.

V AIK so se združili: trgovsko podjetje Šumadija, tovarna bonbonov Paraćinska, tovarna aditivov za prehranbeno industrijo, kmetijski delovni organizaciji »7. jul« in 1. maj«, kakor tudi delovna organizacija, ki izdeluje zaščitno obutev. Z novimi programi bodo delovni kolektivi vnesli v gospodarsko življenje nov delovni polet. Za prihodnje leto ostaja dokončna organizacija treh transportnih delovnih organizacij, ki naj bi dobile svoje mesto v Paračintransu. To so Standardtrans Paraćin, Tovarni promet Popovac in Crnica Paraćin. Z novo organiziranostjo bodo zadovoljili vse transportne potrebe treh največjih, v začetku tega zapisa omenjenih delovnih organizacij.

Kot trdijo tukajšnji gospodarstveniki, mora priti prihodnje in naslednja leta na vrsto oživljanje malega gospodarstva, ki ga sedaj skoraj ni, ima pa velike možnosti.

Nove ideje in novi programi se tako uresničujejo in med njimi so tudi takšni, ki omogočajo sodelovanje tudi z vrsto delovnih organizacij v Pomurju. Možnosti torej so, in sedaj je na gospodarstvenikih, da jih speljejo v življenje.

Milivoje Ilič
14 dana

Občina Mladenovac danes in jutri

VELIKA PRIČAKOVANJA

V gospodarstvu zmanjševanje proizvodnje in izgube — prihodnje leto drugače: povečana proizvodnja in večji izvoz

Šele, ko so se seznanili z rezultati devetmesečnega gospodarjenja, so se v mladenovski občini dogovorili o osnovnih smereh družbeno-gospodarskega razvoja v letu 1987. Značilnosti gospodarjenja letos se odražajo v zmanjševanju industrijske proizvodnje, povečevanju izvoza, osebnih dohodkov in tudi zgube v nekaterih delovnih organizacijah. Čeprav so spustili v pogon nekaj novih industrijskih zmogljivosti, je bila proizvodnja za 3,1 odstotka manjša kot leta 1985. Razveseljuje tudi dejstvo, da so 4 od petih največjih delovnih organizacija vendarle povečale fizični obseg proizvodnje (Keramika, Jugoazbest, Crvena zvezda in Progres), tako da bodo rezultati ob koncu leta vendarle zadovoljivi.

Vzroki za neuspehe so različni, v bistvu pa gre za premajhno izkoriščenost tovarniških naprav. Kljub vsemu pa se povečuje izvoz, ki je v devetih mesecih letos znašal 3 milijarde 869 milijonov dinarjev, kar je za 35,9 odstotka več kot v prvih devetih mesecih lani. Povprečni osebni dohodki v gospodarstvu mladenovske občine so 64.202 dinarja in so od lani večji več kot za dvakrat. Zgube v gospodarstvu so se sicer zmanjšale, vendar so v skupnem znesku milijarda in 646 milijonov dinarjev še vedno tolikšne, da marsikomu povzročajo glavobol. Zguba so Intex, Razvitak, »Peter Drapšin« in Kmetijska zadruga Mladenovac.

Veliki načrti

Del težav bodo v mladenovskem gospodarstvu prenesli v prihodnje leto. Prav te dni se delavci v svojih organizacijah in občani v krajevnih skupnostih dogovarjajo o družbenoekonomskem razvoju občine v letu 1987. Čeprav računajo, da ne bo lahko, pričakujejo poživljanje v gospodarstvu predvsem kar zadeva uspešnost in osebni standard. Industrijska proizvodnja naj bi se povečala za 6,2, pridelava v kmetijstvu pa za 4,6 odstotka. Na novo bodo zaposlili tudi 405 delavcev. Vse to bo zahtevalo tudi precejšnja vlaganja, predvsem v opremo in v izboljšanje tehnologije. Največ bodo vložili v tovarnah »Petar Drapšin«, Keramika, Jugoazbest, Minel-trafo in Crvena zvezda. V »Petru Drapšinu« in v Jugoazbestu bo pomembna modernizacija proizvodne linije, ki je povezana s programom »Jugo-A«. Največje investicije pa predvidevajo v kmetijstvu. Spomladi bodo pričeli s komasacijo in melioracijo na prvih 1200 hektarih in to ob ustju Velikega Luga in Milatovice. Gre za zemljo, v vaseh Jagnjilo in Rabrovac, ki so sicer žitnica mladenovske občine.

Prihodnje leto bodo zgradili 150 stanovanj za tržišče, 60 stanovanj v zadružni in 200 zasebnih hiš. S sredstvi iz samoprispevka bodo nadaljevali tudi gradnjo objektov za oskrbo Mladenovca z vodo in s komunalnim urejanjem mesta.

Vsakdanjik na ulicah Mladenovca

V družbenih dejavnostih se je — zahvaljujoč sodelovanju z Beogradom — Mladenovac razvil v tolikšni meri, da mu to lahko zavidajo mnogo bolj razvita okolja. Vendar predvidevajo, skladno z materialnimi možnostmi, gradnjo nove šole v Velikoj Krsni, telovadnice v Jagnjilu, doma upokojencev z 250 posteljami v Mladenovcu, 5 umetnih ledvic za bolnico in še kaj.

B. Kostadinović
Radio Mladenovac

Umrl je borec in komandant NOVJ Kosta Nađ

Pretekli teden je v Beogradu preminul v 76. letu starosti Kosta Nađ, general armade v pokoju, narodni heroj, junak socialističnega dela in član Sveta federacije.

Kot vojak je v svojem življenju nosil uniforme treh vojsk. V letu 1930 je kot podoficir služil v bivši jugoslovanski vojski. Pri njem so našli knjige sovjetskih pisateljev, kar je za tiste čase veljalo za zločin, zato so ga zaprli. Iz zapora je kmalu pobegnil. Nekaj let pozneje se je Kosta Nađ z

vsem srcem pogumno bojeval proti fašizmu v Španiji. Postal je komandant bataljona jugoslovanskih prostovoljcev. Iz Španije mu je ostal dosmrtni spomin: štiri hude rane.

Po zlomu španske republikanske vojske, po potikanju po raznih taboriščih Zahodne Evrope, se je Kosta Nađ vrnil v Jugoslavijo. V letu 1941 je deloval kot organizator ljudske vstaje v Kordunu. S tem se je začela zanj njegova tretja in najtežja štiriletna in hkrati najbolj uspešna vojaška kariera.

Od organizatorja vstaje v Kordunu, ga je vodila pot do komandanta NOV in PO Vojvodine in od marca 1945 do komandanta III. armade JLA. Za uspehe pri vodenju in poveljevanju v NOVJ — JA je dobil naše najvišje vojno odlikovanje — red Svobode, poleg še številnih domačih in tujih odlikovanj. Od marca 1945 dalje je poveljeval 12., 16., 17., 36., 40. in 51. diviziji, katere so bile vključene v sestav III. armade. Kosta Nađ je dobil čin generallajtnanta in poveljstvo III. armade, katera je med Osijekom in staro madžarsko-jugoslovansko državno mejo napredovala južno od Drave po Podravini proti Sloveniji. Njena zmagovita in krvava bojna pot se je končala šele 15. maja 1945 — to je bilo sedem dni po uradni kapitulaciji Nemčije na slovenskem Koroškem med Dravogradom in Poljano.

Divizije JA v sestavu III. armade pod poveljstvom Koste Nađa so v teh zadnjih bojih pred koncem vojne zajele ogromno število vojnih ujetnikov med njimi 12 nemških in 13 ustaških ter domobranskih generalov. Med zajetimi so bili znani poveljniki nemške vojske na Balkanu in premnogi ustaški krvoloki. Med zadnjimi, ki jih je general Kosta Nađ spravil v ujetništvo JA so bili:

komandant ustaških in domobranskih divizij in člani ustaškega »stožera« vojske NDH, ki so bili zajeti v zaključnih bojih po nemški kapitulaciji med Slovenjegradcem, Dravogradom in Poljano in komandanti nemških divizij in armad s štabom nemške armadne skupine E jugovzhod, kateri so se umikali iz Balkana in se zoperstavljali napredovanju šestim divizijam iz sestava III. armade JA pod poveljstvom Koste Nađa.

Nekega dne v drugi polovici meseca maja je tako končno prišel v ujetništvo JA zloglasni generalpolkovnik von Löhr, najvišji nemški poveljnik na Balkanu in zloglasni komandant letalskih enot nemške vojske, ki so 6. aprila 1941 bombardirali Beograd. Generala Löhra so zajeli borci IV. operativne zone in XIV. divizije naše slovenske partizanske vojske, ki je v tistih dneh prišla v sestav naše III. armade in tako pod poveljstvo generala Koste Nađa.

V teh brigadah XIV. divizije so bili tudi naši prekmurski možje in fantje iz sestavne I. slovenske prekmurske brigade, kateri se svojega armadnega poveljnika še spominjajo.

Konec II. svetovne vojne se je Nađ zatekel v Maribor, kjer je bil od 10. maja dalje štab III. armade. Od tu je general Nađ poslal vrhovnemu komandantu Josipu Brozu-Titu v Beograd zadnji vojni komunike:

»Na ozemlju Jugoslavije ni več nobenega svobodnega sovražnikovega vojaka.«

Za generala Nađa je bil to največji dan, dan zmagovalca nad fašizmom, dan, ki je zagotovil mir in prinesel svobodo nam vsem. Zanj pa revolucija tudi v miru ni prenehala vse do dne, ko je zatisnil svoje blage oči!

Med našimi generacijami bo pokojni komandant živel kot vzor borca za svobodo vseh zasužnjenih in kot veličina sposobnega partizanskega poveljnika.

Slava spominu umrlega komandanta!

Franjo Šonaja

globus

DUNAJ — Na nedeljskih parlamentarnih volivah v Avstriji so z rahlo prednostjo zmagali socialisti (SPÖ) — 80 poslanskih mandatov (prej 90), Ljudska stranka (ÖVP) si je priborila 76 poslanskih sedežev (prej 81). Največji uspeh so dosegli svobodnjaki (FPÖ) — 19 mandatov (prej 12). Prvič pa bo v zvezni parlament prišlo tudi 8 poslancev »zelenih«. Kakšna koalicijska vlada bo naslednja štiri leta vladala Avstrijcem, bodo pokazala pogajanja med strankami. Po običajnem postopku, naj bi predsednik republike K. Waldheim zaupal sestavo vlade dosedanjemu kanclerju Vranitzkemu, kot predstavniku najmočnejše stranke v državi.

BONN — Prejšnji petek se je v Ren izlilo dvakrat več strupene snovi za uničevanje rastlinskih škodljivcev, kot je sprva priznala firma BASF v Ludwigshafnu. Govorijo o najmanj dveh tonah diklorfenoksiocetne kisline, ki se v vodi razgradi v 40 do 50 dneh. Tako so rezervoarje pitne vode ob Renu ponovno izključili.

BUDIMPEŠTA — Na dvodnevnem zasedanju CK madžarske partije so govorili o koncu »madžarskega gospodarskega čudeža« in o začetku globlje krize. Med zunanje vzroke slabših gospodarskih uspehov štejejo nizke cene kmetijskih pridelkov in nafte na svetovnem tržišču, med notranje pa sušo in zadolženost v tujini, ki naj bi znašala okoli 11 milijard dolarjev, kar je več kot pred dvema letoma.

WASHINGTON — Zaradi hudih kritik kongresa in ameriške javnosti, je Bela hiša sporočila, da ZDA ne bodo več pošiljale orožja Iranu. Kot trdi Washington Post, ameriški generalni štab ni vedel za dosedanje pošiljke.

VARŠAVA — V poljskem zaporu Barczew je v 90. letu starosti umrl nekdanji gauleiter Vzhodne Prusije Erich Koch, ki je imel na vesti smrt štirih milijonov Poljakov in Judov. Za Kocha so trdili, da ve za usodo tako imenovane »jantarjeve sobe«, zbirke dragocenosti in umetniških predmetov, ki so jih nacistični plenilci imeli v Carskem selu pri Leningradu in jih v SZ še sedaj iščejo.

globus

MNOGI KAZALCI GOSPODARJENJA UVRŠČAJO OBČINO TITOVO UŽICE MED VODILNE V JUGOSLAVIJI

DOBRA OSNOVA ZA RAZVOJ

Titovo Užice je gospodarsko, kulturno in administrativno središče regije, v kateri je 10 občin zahodne Srbije. Občina šteje 80.000 prebivalcev, v mestu pa jih živi prek 50.000.

Po gospodarskih kazalcih občino Titovo Užice uvrščajo med najrazvitejše v SR Srbiji. V 280 organizacijah združenega dela je zaposlenih 33.000 delavcev.

Industrija je vodilna veja gospodarstva in je z 69 odstotki soudeležena v družbenem proizvodu gospodarskih dejavnosti. Nekateri delovni kolektivi so vodilni v republiki in v Jugoslaviji.

Valjarna bakra in aluminija Slobodan Penezić-Krcun, v kateri je zaposlenih prek 7.000 delavcev, je nosilka gospodarskega razvoja in velik izvoznik. Po skupnih rezultatih, proizvodnih (okoli 100.000 ton valjanega in vlečenega bakra in aluminija), izvoznih in denarnih, je ta valjarna eden največjih kolektivov z velikim ugledom tudi na tujih tržiščih. Polovico proizvodnje izvažajo v prek 50 držav sveta, v glavnem na konvertibilnih območjih. S tem izvozom ustvarijo letno okoli 80 milijonov dinarjev deviznega priliva.

Kovinska industrija Prvi partizan je kolektiv s 5.000 zaposlenimi in hkrati pomemben jugoslovanski izdelovalec športnega in lovskega streliva, sanitarnih armatur, patentnih zadrg, orodja iz trdih kovin, avtomobilskih ventilov . . . Tudi ta kolektiv je pomemben izvoznik, njihove izdelke pa uporabljajo v 30 državah sveta.

V zadnjih letih so se pomembno povečale zmogljivosti tekstilne industrije, kjer so v ospredju konfekcijske tovarne Desa Petronijević, Kadinjača in tekstilni zavodi Cveta Dabić. Znano je, da ima Titovo Užice tudi odlične možnosti za razvoj turizma, nosilec te dejavnosti pa je gostinsko-turistična delovna organizacija Sloga.

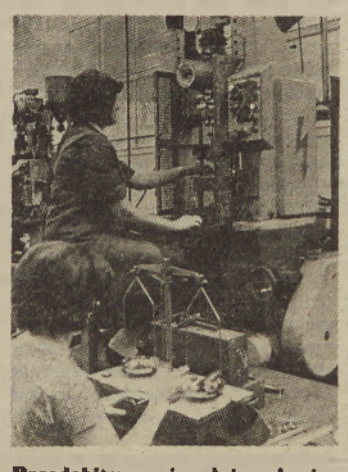

Posodobitev proizvodnje v kovinski industriji Prvi partizan je za titovoužiško gospodarstvo zelo pomembna.

Zunanjetrgovinska izmenjava je pomemben člen gospodarjenja titovoužiške občine. V prvih devetih mesecih letošnjega leta je bila vrednost izvoza prek 15 milijard dinarjev, do konca leta pa bi morali izvoziti za 19 milijard.

Dobri poslovni rezultati pa se odražajo tudi v osebnih dohodkih zaposlenih. Povprečni mesečni osebni dohodek konec septembra je bil 87.214 dinarjev, med najvišjimi v SR Srbiji.

Ko govorimo o možnostih razvoja gospodarstva, moramo upoštevati, da obstoječe zmožnosti niso dovolj izkoriščene, da ni zgrešenih naložb, da ima industrija relativno sodobno tehnologijo s številnim strokovnim kadrom in kvalificirano delovno silo. V naslednjih štirih letih bo valjarna bakra in aluminija uvedla 15 novih programov, ki predstavljajo v glavnem zaokroževanje proizvodnje oziroma finalizacijo obstoječih programov. Prvi partizan načrtuje svoj razvoj na programih, ki temeljijo na metalurgiji prahov in ki se uresničujejo s sodelovanjem znanih svetovnih proizvajalcev.

Tudi organizacije združenega dela kemične, tekstilne, prehrambene, grafične in usnjarske industrije imajo ambiciozne razvojne načrte. Skupen cilj vsem pa je, da občina Titovo Užice ohrani po svojem gospodarskem razvoju visoko mesto v SR Srbiji in Jugoslaviji.

Zoran Žeravčić
Vesti

od tedna

GORNJA RADGONA — Na seji skupščine občinske raziskovalne skupnosti Gornja Radgona, ki je bila 21. novembra, so obravnavali uresničevanje finančnega načrta, njegovo uskladitev za leto 1986 ter dodatno podelili priznanja in nagrade inovatorjem Gornja Radgona.

LENDAVA — Občinski komite ZKS Lendava je izvedel celodnevni seminar za sekretarje osnovnih organizacij, člane predsedstva in predsednike komisij. Na njem je sodeloval tudi izvršni sekretar predsedstva CK ZKS Emil Štern, ki je govoril o prenovi v ZK in aktualnih nalogah njenih članov. Po plenarni seji je seminar potekal v treh skupinah, in sicer za udeležence iz gospodarstva, družbenih služb in krajevnih skupnosti.

LENDAVA — Na skupščini samoupravne komunalne skupnosti so sprejeli nov samoupravni sporazum o njeni ustanovitvi, nov statut, finančni načrt, razdelili pa so tudi sredstva krajevnim skupnostim za njihove programe. Podano je bilo tudi poročilo o začetku gradnje čistilne naprave za Lendavo in okolico.

MURSKA SOBOTA — OK ZKS je sklical posvet s sekretarji OO ZK iz gospodarstva, negospodarstva in krajevnih skupnosti. Na njem so se najprej dogovorili o delovanju komunistov in osnovnih partijskih organizacij v Socialistični zvezi. Pregledali so praktične izkušnje na tem pomembnem področju in sprejeli nekatere usmeritve za delo v prihodnje. Nato je bil govor o programu aktivnosti osnovnih organizacij ZK do konca letošnjega leta. Zlasti so govorili o dosedanjih izkušnjah in ocenili aktivnosti OO ZKS pri prenovi Zveze komunistov. Obravnavali pa so tudi nekatere tekoče zadeve iz delovanja soboških komunistov.

LENDAVA — Delegati vseh treh zborov skupščine občine so v ponedeljek razpravljali o osnutkih zvezne, republiške in občinske resolucije za prihodnje leto. Nanje so dali tudi več pripomb, še zlasti na osnutek občinske. Do desetega decembra bo komite za družbeno planiranje še sprejemal predloge za nadaljnje »piljenje« resolucije, skupščina pa naj bi jo sprejela na zasedanju zadnje dni decembra. V skupščini so razpravljali še o uresničevanju sklepov o vzgoji in izobraževanju, o zbiranju sredstev za pospeševanje kmetijstva, o 9-mesečnem poslovanju gospodarstva in negospodarstva, sprejeli pa so tudi nekaj odlokov.

MURSKA SOBOTA — Prejšnji teden so zasedali zbori skupščine občine. Obravnavali so osnutek občinske in republiške resolucije za prihodnje leto ter sprejeli predloge o dopolnitvah in spremembah. Druga pomembnejša točka pa je bila namenjena problematiki Romov v občini. Delegati so tudi potrdili številne osnutke in predloge odlokov, največ pripomb pa je bilo namenjenih osnutku odloka o ureditvi nekaterih vprašanj o zasebni obrti.

LJUTOMER — Občinski komite ZK Ljutomer je minuli četrtek pripravil seminar za sekretarje osnovnih organizacij in člane občinskega komiteja. Udeleženci so obravnavali pomembne teme današnjega aktualnega časa, predvsem v občini Ljutomer, v povezavi z delom v Zvezi komunistov. Kot gost je najprej o prenovi organizacije predaval Silvo Komar, izvršni sekretar predsedstva CK ZKS, v nadaljevanju pa so udeleženci obravnavali aktualne družbenopolitične ekonomske razmere v občini Ljutomer, aktulne naloge Zveze komunistov in načine priprave in vodenja sestankov v osnovnih organizacijah. Predavatelji za te tri teme so bili: Anton Kapun, predsednik OK ZK Ljutomer, Anton Kosi, sekretar OK ZK Ljutomer, in Boris Sunko.

GORNJA RADGONA — V petek, 21. novembra, je bila v Gornji Radgoni seja občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Obravnavali so analizo poslovanja samoupravnih organizacij in skupnosti s področja gospodarstva in negospodarstva ter osnutek zvezne, republiške in občinske resolucije o politiki uresničevanja družbenega načrta v letu 1987.

GORNJA RADGONA — V četrtek, 20. novembra, je bila seja skupščine Občinske kulturne skupnosti. Sprejeli so spremembo finančnega načrta OKS za leto 1986, smernice za razvoj kulture v letu 1987 in podaljšali mandat Komisiji za podelitev Kerenčičevih nagrad. Do začetka Festivala bratstva in enotnosti bodo obnovljeni številni kulturni domovi, prav tako v Gornji Radgoni.

do tedna

PROBLEMSKA KONFERENCA O DRUŠTVIH

Velike rezerve niso le v denarju!

OK SZDL Murska Sobota je v začetku tedna sklicala problemsko konferenco o delovanju družbenih organizacij in društev v soboški občini. Ob tem se ni moč izogniti trditvi, da je prav od njihove aktivnosti zelo odvisna učinkovitost in množičnost frontne organizacije, ki je pravo mesto za uveljavljanje najrazličnejših interesov ljudi. Osnovna naloga problemske konference, ki se je je udeležilo nekaj nad polovico od izvoljenih 112 delegatov, je bila predvsem v tem, da oceni uresničevanje sprejetih stališč, sklepov in usmeritev s problemske konference leta 1981. Poleg tega pa so z njo želeli širši javnosti prikazati dosežke in problematiko ter opredeliti osnovne usmeritve za nadaljnje delovanje družbenih organizacij in društev v soboški občini.

V tem smislu so zanimive pobude iz daljše razprave, ki je posegla na različna področja interesnega združevanja delovnih ljudi in občanov. Napredek v zadnjih petih letih, ki je očiten pri vključevanju družbenih organizacij in društev v okolje, bi kazalo izkoristiti za njihovo tesnejše medsebojno sodelovanje. Omenili so tabornike, planince in člane društva prijateljev mladine. Velike rezerve so tudi v sodelovanju s šolami, zlasti srednjimi, kjer društvena dejavnost še ni zaživela v polni meri, in delovnimi organizacijami, kjer kljub prizadevanjem na novo niso ustanovili nobenega društva. Prav tako pogrešajo njihovo vključevanje v načrtovanje programov krajevnih skupnosti, marsikje pa primanjkuje mentorjev, da o problemu ustreznega vrednotenja njihovega dela sploh ne govorimo. Prav kadrovska politika, ko se za vodenje društev odloča vse manj ljudi, pa je velik izziv za mladinsko in druge družbenopolitične organizacije.

Kot je v razpravi opozoril predsednik pomurske SZDL Boris Prejac, je zanemarjeno tudi delo v tehnični kulturi, kjer celo nazadujemo. Opozoril je tudi na primere zaprtosti delovanja posameznih društev, poskuse privatizacije in nespoštovanja načel kadrovske politike, kar je prišlo do izraza v nekaterih lovskih društvih.

Osrednji problem pa ostaja še naprej financiranje programov družbenih organizacij in društev. Tu je opaziti večtirnost, več reda pa je tam, kjer so materialna vprašanja prenesli v ustrezne interesne skupnosti. Omenili so socialno skrbstvo kot usklajevalca programov humanitarnih organizacij v občini, kot pravo pot, ki bi jo kazalo posnemati tudi drugje. Na problemski konferenci so delegati podprli pobudo, da bi se koordinacijski odbor, ki deluje pri OK SZDL, mesečno sestajal s predstavniki posameznih društev in sproti reševal probleme. Predvsem pa bo treba v sedanjih zaostrenih gospodarskih razmerah karseda racionalno razporejati denar in pod kritično lupo postaviti vse tisto, kar ni ali ne bo uresničeno. To pomeni natančnejši nadzor nad trošenjem družbenih sredstev, ki doslej, roko na srce, niso bila vselej dovolj smotrno porabljena.

Milan Jerše

Od medrepubliškega komuniciranja k nacionalizmu

»Nekateri menijo, da je Slovenija za Kosovim najšibkejši člen v naši federaciji.«

Stavek, ki ga je med drugim novinarjem prvega dne Gorjupovih dnevov navrgel predsednik republiške konference SZDL Jože Smole, opominja, zaskrbljuje, nekatere tudi osupne. Dejstvo je, da je naša republika v južnejših delih Jugoslavije iz dneva v dan bolj napačno razumljena, nekateri predlogi Slovencev (pa naj bodo to mladinci, novinarji ali kdo tretji) pa postajajo hvaležno gradivo nekaterim jugoslovanskim novinarjem za napadanje brez premisleka, etiketiranje in spraševanje za vsako ceno (ki smo se ga v naši deželi medtem že navadili): »Kaj pravzaprav hočejo ti Slovenci?«

Razprava, katere delovni naslov je bil sicer Medrepubliško komuniciranje, se je tako prevesila v razgovor o nacionalizmu — kje, kakšen, zakaj? Njegovih pojavnih oblik je nedvomno veliko, prav tako nacionalizma ne bi mogli omejiti na eno ali drugo socialistično republiko. Množični mediji pa so tisti, ki bi vse očitnejšo nacionalno nestrpnost lahko omejili s točnim, poglobljenim in odgovornim pisanjem, oziroma poročanjem. Žal je večinoma obratno: predstave nekaterih novinarjev o eni od republik so skrajno enostranske in (taka je pač narava novinarjevega dela) tako dobiva občinstvo popačeno sliko, ki jo označujejo netolerantnost, avtokratičnost, nacionalizem.

Pri vsem pa bodimo pošteni in priznajmo, da naštetih negativnih pojavov še zdaleč ne moremo enačiti le z jugoslovanskim jugom, kajti tudi v Sloveniji je veliko primerov nezanesljivega novinarskega dela, ki je pogojeno s pomanjkanjem znanja, lahko pa je tudi posledica v Sloveniji vse bolj razširjenega ločevanja na »srednjeevropsko Slovenijo« in »balkanski ostali del Jugoslavije«. Težko bi trdili, da obstajajo novinarji, ki nesporazume med narodi in narodnostmi pri nas namerno razpihujejo, vsekakor pa je res vsaj to, da je v času splošne družbene krize prišla na dan vrsta nasprotij, ki se ob spoznanju, da je kriza vse globlja in ljudje zaradi tega vse bolj nestrpni in nezadovoljni, samo še krepijo. S tem pa veliko Jugoslovanov izgublja razsodnost in sposobnost treznega premisleka ter se zateka v kritizerstvo, nekritično povzemanje nepreverjenih stališč, pojavlja se nevoščljivost, češ, »zakaj oni nekaj lahko, mi pa ne?« — in od tod do nacionalističnih izbruhov ni več dolga pot.

Toda za novinarje ostaja slejkoprej osrednja naloga, da omenjeni psihozi ne podlegajo, kajti če kdo, so prav poklicni medijski delavci tisti, ki morajo s svojim znanjem, strpnostjo in času primernim poročanjem (z besedno zvezo »času primerno« ne mislimo na nekritično prikrivanje dejstev, pač pa obratno) prispevati k pravilnemu obveščanju prebivalstva in s tem k odpravljanju današnjih razmer, ko je kot kaže »najbolj imenitno« zbijati šale (ali bolje žaljivke) na račun republike ali naroda, ki je bil(a) še pred šestimi, sedmimi leti naš veliki zaveznik, oziroma še več — bili smo eno.

Novinarji bi se morali vsaj malo spomniti poklicne etike, ta pa je spet povezana s profesionalno usposobljenostjo, to je z znanjem. Kajti brez slednjega ni dobrega novinarja. Drugi pomemben dejavnik (poleg znanja) so gotovo slabe materialne razmere v novinarskih hišah, saj je na primer predsednica Društva novinarjev Srbije, Ljiljana Zorkic, dejala, da pri njih nimajo dovolj denarja niti za celostno poročanje s Kosova, kaj šele, da bi si zagotovili kakovostno dopisniško mrežo iz drugih republik in pokrajin.

Čeprav v Pomurju tega morda posebej še ne čutimo, pa je bilo v Radencih med poklicnimi kolegi iz osrednjih delov Slovenije zaznati, da so težave zaradi nacionalizmov v različnih pojavnih oblikah več kot očitne. Kako jih odpraviti, za zdaj še ni mogoče napovedati — teoretični »recepti«, o katerih smo pisali, sicer obstajajo, vendar so — tega se je realno bati — v sivi stvarnosti prejkone neuresničljivi.

Bojan Peček

CENA PREBOJA V SVET

Pogovor o strategiji tehnološkega razvoja države, ekologiji in vlogi sredstev javnega obveščanja na 9. študijskih dnevih Mitje Gorjupa v Radencih ni bil naključen. Že od letošnje pomladi je namreč v javni razpravi gradivo Zveznega izvršnega sveta o strategiji tehnološkega razvoja Jugoslavije (že tretja različica!), hkrati pa naj bi predvidoma v januarju Republiška konferenca SZDL v Ljubljani pripravila problemsko konferenco o energiji, ekologiji in varčevanju. Sogovornika novinarjev sta bila Erik Vrenko, predsednik republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost in tehnologijo, in dr. Peter Novak, predsednik sveta za varstvo okolja pri RK SZDL Slovenije.

Vsega 15 odstotkov podjetij v državi ima baje razvito razvojno funkcijo, industrija je izčrpana, delovna sila tudi, očitna je zastarela tehnološka opremljenost in samo sanacija okolja v naši republiki bi nas zdaj stala že od 7 do 10 odstotkov nacionalnega bruto proizvoda. Ukleščeni v tako razmerje sil in socialno ekonomijo v zadnjih dveh desetletjih imamo omejene možnosti za preboj na svetovno tržišče in konkurenčen spopad z razvitim svetom. Razkorak je z vsakim dnem večji, kajti naši tekmeci so hitrejši, prilagodljivejši, sposobnejši. Le za primer vzemimo, da so v ZDA sprejeli zakon o pospeševanju inovativnosti, kar si pri nas težko zamišljamo, ali dogajanje v »pacifiškem bazenu«, kjer so štiri azijske države zavoljo eksplozivne rasti v zadnjih letih označene kot štirje azijski tigri: Koreja, Hong Kong, Tajvan in Singapur. O projektih, kot so Eureka za Evropo, SDI (ameriška obrambna iniciativa), 3 EG (elektronika, eksotični oz. novi materiali, energetika, genetski inženiring) za Japonsko in kompleksni program za Vzhodno Evropo, predvsem Sovjetsko zvezo, pa tako ni, da bi modrovali.

Če skušamo zdaj vendarle snovati lastno jugoslovansko strategijo tehnološkega razvoja, to pomeni v bistvu koalicijo, združenje moči, da bi pridobili tako rekoč borbeno sposobnost za uveljavitev na mednarodnih trgih. Pri tem naj bi zvezna vlada s tekočo ekonomsko politiko dosegla spodbude zlasti na področjih davkov, posojil, carin, deviz, amortizacije, prenosa tehnologije, standardizacije, informacijske mreže, specializacije raziskovalnih ustanov in drugje. Ker je znana resnica: bolj ko se nacionalna ekonomija zapira in drobi, bolj ji uhajajo možgani, bi morali v Jugoslaviji na ustrezen način zagotoviti stik (nepretrgan, ustvarjalen) z nekaj sto našimi strokovnjaki, ki so v tujini, saj so pomembna zveza z razvitim svetom. Z veliko pseudarnostjo bi morali presojati in uporabljati inventivne dosežke posameznikov v smislu reka : ni vse zlato, kar se sveti. Ali drugače: so tudi taki izumitelji in inovatorji, ki pobirajo diferencialno rento na račun gospodarskih enot, kjer so njihove skupine ustvarjalcev več let razvijale določen izdelek, sami pa so ga spretno priredili oz. ponaredili. Z dr. Petrom Novakom bi dejali, da so umske zmogljivosti na Slovenskem in v državi skrite in uspavane in da smo priča svojevrstnemu, a logičnemu fenomenu: povprečni inženirji pri nas so se v tujini izkazali kot izvrstni strokovnjaki. Vsekakor bo treba v naši deželi bistveno spremeniti odnos do znanosti in raziskovalne dejavnosti, in če to med drugim pomeni dvakrat več sredstev namenjenih za to področje v tej petletki, potem smo na pravi poti. V svetopisemskem žargonu so takole optimistično sklenili pogovor/: čim večja je stiska, tem bližja je rešitev

B. Žunec

Madžarska ne bo ukinila obvezne menjave

Ob obisku delegacije republiške konference SZDL Slovenije, ki jo je vodil predsednik Jože Smole, je, kot smo že zapisali v našem tedniku, beseda nanesla tudi na obvezno menjavo ob prestopu meje med Jugoslavijo in Madžarsko. Nekateri jugoslovanski časopisi so poročali, da je madžarska vlada že sprejela odlok o ukinitvi obvezne menjave. Medtem pa je vodja oddelka madžraskega finančnega ministrstva Sándor György zanikal to vest in dejal, da v pristojnih organih še zdaleč ne razmišljajo, da bi obvezno menjavo dinarjev v forinte ukinili.

Laszlo Urban, ki je v Narodni banki LR Madžarske pristojen za ta vprašanja, pa je mnenja, da bi bila z napovedano uvedbo podobnega ukrepa na jugoslovanski strani zadeva rešena. Kaj bi lahko dodali? V finančnem pogledu bi bila zadeva najbrž res rešena — za finančne službe seveda. Vendar tako, kot so zdaj prikrajšani in omejeni pri potovanju na Madžarsko pripadniki madžarske narodnosti pri nas, bi s takšno rešitvijo prizadeli tudi pripadnike jugoslovanskih narodnosti — Slovence, Hrvate in Srbe — ki živijo v Ljudski republiki Madžarski. Zato bi bilo prav, če ta ukrep ne bi veljal vsaj v maloobmejnem prometu, in to na obeh straneh.

J. G.

RAZMERE ODOBRAVAJO SODELOVANJE

V kulturnem središču Zalaegerszega so pred dnevi razstavili svoje izdelke slovenski gospodarstveniki. Prireditev, ki so ji rekli razstava slovenskega gospodarstva, je trajala tri dni, s svojim deležem pa je sodelovalo 36 delovnih organizacij.

Prireditev, ki ni bila le gospodarski, ampak tudi politični dogodek, je tradicionalna in se seli iz ene v drugo obmejno županijo —Železno in Zalo. Začetka so se udeležili predstavniki slovenske in zalske vlade, trgovci in gospodarstveniki ter zbornični predstavniki. V okviru prireditve so že bili tudi pogovori o gospodarskih odnosih med Slovenijo in Zalo, med drugim je o gospodarskem sodelovanju tekla beseda tudi med sprejemom, ki ga je imel za slovenske predstavnike predsednik Zalske županije Šandor Ujvári.

Ocenjujejo, da se oblike gospodarskega sodelovanja hitro razvijajo in poglabljajo, tokratna razstava — po obsegu sicer skromna — je dovolj močna osnova (in kaže možnosti) za razvoj nekaterih višjih oblik gospodarskega povezovanja.

Podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije, Andrej Miklavčič, ki je razstavo odprl, meni, da so možnosti za poglobitev gospodarskega sodelovanja na področju kmetijstva zelo ugodne in tudi realne. »Na pogovorih s predsednikom Ujvarijem«, pravi Miklavčič, »smo se dogovarjali o širitvi sodelovanja v pridelavi sladkorne pese, ponujena pa je tudi poglobitev sodelovanja pri pridelavi oljaric za potrebe slovenske oljarske industrije.«

Gyula Király: Osebno mi je razstava zelo všeč, pa ne le zato, ker je estetsko in z občutkom postavljena, ampak tudi zato, ker obenem predstavlja pokrajino, s tem propagira turizem. Marsikateri naš državljan se bo na osnovi tega, kar bo tu videl, odločil za obisk v Jugoslaviji.

Tako strokovnjaki iz kmetijstva kot tudi iz drugih gospodarskih panog se bodo še to leto konkretno pogovorili o možnostih, prihodnjo pomlad pa naj bi ob obisku predsednika IS Slovenije Dušana Šinigoja v Zalski županiji te dogovore sklenili.

Gyula Király, vodja trgovinskega oddelka Zalske županije, je na otvoritvi razstave za naš časopis povedal, da je med državami odločujočega pomena tako imenovano politično sodelovanje, med sosednjimi državami pa tudi maloobmejno blagovni promet. To pomeni, da ne trgujemo le na osnovi dolarskega plačila, ampak blago izmenjujemo.

»Nekoč sem nekje že omenil,« pravi Kiraly, »da je za nas zelo pomembno, da si lahko naši državljani jugoslovansko blago kupijo doma. Blagovna menjava znaša zdaj okrog dva milijona dolarjev. Mi uvažamo kozmetiko, pralne praške, kakao, zamrzovalne skrinje . . . za kar je med našimi kupci resnično veliko zanimanja. V Slovenijo izvažamo ajdo, proso, sladkorno peso, različno počitniško opremo, aluminijasto posodo, male gospodinjske aparate . . .«

Razstava nima ambicij pokazati vseh izvoznih možnosti slovenskega gospodarstva, je pa po besedah Franca Molana iz sozda Emona — ta je bila letošnji organizator razstave — konkretna ponudba in možnost za dogovore. Po njegovem je čas, da blagovna menjava postane le spremljajoče dejanje, vodilni položaj pa mora v gospodarskem povezovanju prevzeti raznotera proizvodna kooperacija, skratka, gospodarsko sodelovanje mora na kakovostnejšo raven.

Andrej Miklavčič: Na obeh straneh načrtujemo, da bi se turistična menjava povečala. Seveda bo treba težiti za tem, da se omejitve, ki so na poti takemu sodelovanju, zmanjšuje, da ne bi bistveno vplivale na turistični promet. Vendar, osebno sodim, da bodo omejitve, zlasti kar zadeva menjavo denarja, še naprej veljale in ne pričakujem, da bi na tem področju v kratkem prišlo do bistvenih sprememb.

Jože Šabjan

Razstava kaže poleg izdelkov gospodarstva tudi našo pokrajino. Na fotografiji: Podpredsednik Andrej Miklavčič odpira razstavo.
foto: L. Klar

PO SLEDOVIH SLOVENSTVA NA AVSTRIJSKEM ŠTAJERSKEM

»Ne gre za mejno vprašanje, ampak za kulturo in identiteto, do katere ima pravico sleherni in tudi ta del slovenskega naroda. Današnja tehnološko visoko razvita družba več ne prenese meje starega tipa, ko je bila brazda, pregrada, ampak terja odprtost, povezanost in ustvarja na eni in drugi strani območje, kjer ima prebivalstvo vse tisto, kar imamo mi v notranjosti. Je pa v prednosti, saj se giblje med dvema kulturnima prostoroma,« meni prof. dr. Vladimir Klemenčič. Ob njegovi letošnji 60-letnici so ga označevali »kot skrbnega raziskovalca in dobrega poznavalca naše zamejsko-manjšinske problematike« in »za izjemno vitalnega in nenehno snujočega geografa in univerzitetnega profesorja«. V tretji letošnji številki posebne periodične publikacije oddelka za geografijo na filozofski fakulteti ljubljanske univerze z naslovom Dela, ki so jo namenili razmerju med geografijo in etnologijo, je predstojnik oddelka dr. Klemenčič v razpravi Problem narodnosti in narodnih manjšin v procesu urbanizacije z vidika geografije in etnologije med drugim zapisal: »V Avstriji je proces populacijske deagrarizacije pri Slovencih nekoliko počasnejši, čeprav se je tudi tu delež čistega kmečkega, od agrarnih dejavnosti odvisnega prebivalstva skrčil na minimum in vse analize kažejo, da ni večji od dobrih 10 odstotkov. Večja je odvisnost od kmetijstva pri Slovencih v Radgonskem kotu na avstrijskem Štajerskem. Hitra deagrarizacija je zajela tudi Porabje in z Madžari poseljena območja v Prekmurju, kjer obstaja kmečko prebivalstvo le še v okviru polkmečkih gospodinjstev z velikim deležem ostarelega prebivalstva.«

Dvojezičnost ob odprti meji

Z ugledním strokovnjakom in pedagogom, ki se ob socialni geografiji ukvarja tudi z metodologijo proučevanja prebivalstva in pri tem sodeluje s številnimi evropskimi geografi in znanstvenoraziskovalnimi ustanovami, smo se o Slovencih na obmejnih delih avstrijske Štajerske že večkrat pogovarjali. Nekaj njegovih presoj bomo skušali zgrniti v okvir petih anketnih vprašanj, ki smo jih prav tako posredovali dr. Klemenčiču.

1. Pričakovati zahtevo, naj bi Avstrija konkretno izpolnjevala določila 7. člena državne pogodbe iz vrst Slovencev na območju Radgonskega kota, občin Lipnica in Deutschlandsberg je glede na agrarni sestav tamkajšnjega prebivalstva, ki sodi v socialno najšibkejše sloje avstrijske družbe, nestvarno. So brez lastnih izobražencev in večjega urbanega oz. industrijskega središča. Slovenski jezik je pravzaprav povsem anonimen in z zahtevami, ki bi imele javen, manifestativen značaj, ni

Če se že zadržujete na avstrijskem Štajerskem, vprašajte, kako in kdo piše o Jugoslaviji in kaj bi bilo, če bi na obmejnem območju skušali organizirati kakšno slovensko organizacijo ali društvo. Skratka o tem, kakšno je razmerje sil. Zelo hitro bi dobili zvezo s tradicionalnimi silami iz obdobja nacizma. Drugih, demokratičnih sil ni oz. niso mobilizirane in organizirane. So samo tiste proti Slovencem in slovenščini, medtem ko so demokratične indiferentne oz. enostavno gredo mimo tega problema.

računati. Sem pa prepričan, če bi se pogovarjali v intimnih krogih s posamezniki, da bi želeli, naj njihovi otroci znajo in govorijo slovensko. Že iz povsem praktičnih razlogov, saj živijo ob meji in obmejno življenje terja znanje jezika prebivalstva sosednje države, ki je v tem primeru tudi slovensko. Težko si je zamisliti, da bi se tamkajšnje prebivalstvo temu kar tako prostovoljno odpovedalo. Tu ne gre več za čitalniško socialno humano, ampak docela ekonomsko, eksistenčno vprašanje. Kdor bi trdil, da ti ljudje ne težijo za tem, da bi njihovi otroci znali slovensko, je to danes ob odprti meji pravzaprav nemogoče. Saj vendar komunicirajo čez mejo in rabijo jezik. In če ga že znajo, zakaj ga ne bi obdržali v mlajših generacijah. Le da nihče k temu ničesar ne prispeva. Ne da bi bila avstrijska država gluha, ampak to vprašanje enostavno obide.

2. Kaj — če sploh kaj — je v tem pogledu storila naša stran? Glede na to, da se sami štajerski Slovenci niso dvignili oz. zahtevali svojih pravic, je bila naša stran tako rekoč praznih rok. Po mojem mnenju je to naša pomanjkljivost, saj ne upošteva socialne nebogljenosti tega dela slovenskega prebivalstva, ki ne more biti organizirano. Sicer pa si sploh ne morem predstavljati, da se mi Slovenci ne bi zavedali oz. imeli na skrbi tudi tega dela slovenskega naroda, ker se nam preprosto sam ponuja. Bili ste po vaseh in se pogovarjali s tem prebivalstvom in kaj ste videli v Radgonskem kotu, ki je eno najbolj agrarnih območij, poseljenih s Slovenci? Da stanovanjske hiše niso toliko posodobljene kot gospodarska poslopja. Zakaj? Ker so ljudje v težkih socialnih bojih. Imajo kredite in se morajo bojevati, da lahko v okviru agrarnega sestava in gospodarstva v tem prostoru sploh preživijo. Zato jim je primarna socialna ekstistenca. Na vsak način pa ti ljudje gojijo slovenski jezik, saj so končno tam Prekmurci in imajo s Prekmurjem sorodstvene

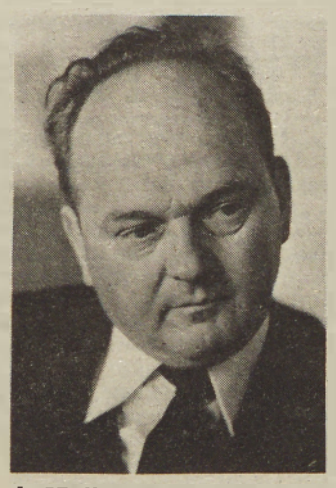

dr. Vladimir Klemenčič

in druge zveze in že zaradi tega morajo znati slovensko. Nemogoče je, da se jim odpovemo, jih zanikamo, gremo mimo njih. Res pa je, da o tem, kako in kje je slovenski jezik v komuniciranju, nimamo poštene raziskave. Ker na primer avstrijska Radgona v veliki meri živi — kot je že v minulih stoletjih — od zaledja, ki sega prek meje v Prekmurje, tu zaposlujejo med uslužbenci, predvsem v trgovini in storitvenih dejavnostih, mlade iz okoliških vasi, ki znajo slovensko. Če pa znajo slovensko, ne morejo biti drugo kot Slovenci.

3. Posebnost je v tem, da so se nekdaj s temi problemi ukvarjali predvsem zgodovinarji in pravniki. Kasneje se je to razširilo na jezikoslovce, kulturologe, geografe, zdaj še na pedagoge, sociologe, politologe in tako rekoč na vse strokovnjake; značilno je, da se najbolj intenzivno lotevajo koroškega vprašanja, ki mu skušajo priti do dna. Najbrž se raziskovalcem in strokovnjakom z vsega sveta zdi koroški problem najbolj zapleten in hkrati najbolj zanimiv, saj slovenski narod živi v dveh državah z različnim družbenopolitičnim sistemom in ob odprti meji. To priteguje, gotovo pa so v ozadju tudi interesi raznih skupnosti, evropskega parlamenta, univerz in posameznih nacionalnih fondacij, ki financirajo te raziskave ne samo v Avstriji, ampak Nemčiji, Švici, Angliji, Kanadi, ZDA. Posamezniki pripravljajo doktorske teze, izhajajo knjige in podobno. Tudi o Slovencih na avstrijskem Štajerskem je nekaj raziskav, le da jih nismo popularizirali oz. objavljali, kar je naša splošna bolezen: raziskujemo in ne objavljamo. Pa tako ni samo na tem področju.

4. Levoliberalni avstrijski politik Wolf In der Maur se v Slovenische Jahrbücher 1985 ogreva za politično moder, strpen, s konsenzom in nekakšnim »sosedskim kompromisom« prežet modus vivendi glede položaja na Gradiščanskem naseljenih Hrvatov ter na Koroškem in Štajerskem naseljenih Slovencev. Kako naj vse to razumemo, smo vprašali dr. Vladimirja Klemenčiča. »Pri tem sosedskem kompromisu menim, da ima v mislih, naj vsa sodelovanja temeljijo na tem, da ne gre za teritorialne zahteve, ampak da se obmejnemu prebivalstvu dajejo vse možnosti za razvoj v specifičnih pogojih obmejnega sodelovanja, kar je že hkrati sodelovanje po koncepciji enotnega kulturnega prostora. Konsenz, ki ga ponuja, je pravzaprav koncept Jugoslavije in nič novega. Najbrž ga slabo pozna, saj če bi ga dobro, bi uvidel, da je pri nas že izoblikovan. Nobenih slabih namenov nimamo, ko poudarjamo potrebo po zaščiti oziroma varovanju identitete slovenskega prebivalstva v zamejstvu,« je odvrnil dr. Klemenčič.

5. Kar zadeva načine in oblike sodelovanja z avstrijsko Štajersko, ki naj bi (ne)posredno vplivali na krepitev vloge in položaja štajerskih Slovencev, bi dejal, da je tako rekoč prva fronta obmejno območje. Mislim, da naš koncept dolgoročnega razvoja do leta 2000 vključuje vprašanje razvijanja obmejnih območij. **Centralistično iz Ljubljane se teh zadev ne da reševati** (podčrtal B. Ž.), prav tako pa to ne bi smelo voditi k obmejnim lokalizmom. Če so stiki med okrajem Radkersburg in občinama Gornja Radgona in Murska Sobota v zadnjih nekaj letih manj intenzivni, jih je treba obnoviti. Kajti že samo sodelovanje ne glede na to, kako se sosed obnaša do slovenskega jezika, aktivira slovenščino. Sodim, da gre za napako z avstrijske strani, če so včasih imeli pobudo nekateri krogi, ki so predvsem pazili na to, da vprašanje jezika ali zavestno vključevanje manjšine ne bi prišlo do izraza. Naj še enkrat poudarim, da ni posredi mejno vprašanje, marveč kultura, identiteta, do katere ima pravico sleherni in tudi ta del slovenskega naroda.

(se nadaljuje)

Branko ŽUNEC

Prihodnjič: Na anketo o štajerskih Slovencih odgovarjata dr. Franci Zwitter in dr. Theodor Veiter.

Z obiska pri slovenskih družinah na Švedskem

ŽIVIMO V MALMÖJU, S SRCEM SMO V ČRENŠOVCIH

Poleti je bilo pri Puckovih v Črenšovcih kot pri marsikateri drugi hiši. Delali so to in ono, prihajali so mojstri, kajti hiša je nova in marsikaj je treba še postoriti. Ob nedeljah so skupaj s prijatelji posedli za mizo na vrtu. Prelepo. Živo zelena, skrbno negovana trava, slive, ki so napovedovale obilen pridelek, na novo zasajeno sadno drevje ... Nagaja le nepovabljen gost — krt, ki ga Ivan že dneve in dneve neutrudno opazuje in čaka. Ne jezi se. — Ga bom že dobil. Važno je, da vse tako lepo uspeva, da človek lahko diha s polnimi pljuči, da je doma ...

Čas hiti in dopust se izteka. Najprej odpotuje hčerka Suzana. Potem odide žena Trezika. Ivan ostane sam. Upokojenec je. Čas odhoda si lahko odreja po svoje. Ostane do konca septembra, vendar to ni več tisto. Sam je in še bolezen mu je ponagajala. Ko si malo opomore, pospravi po dvorišču in v hiši, spusti rolete, še enkrat pogleda po sobah in zaklene za seboj. Tako kot hčerka in žena sam ne ve kolikič že sede na avtobus proti Mariboru, tam presede na tistega za Kopenhagen. Odhaja v svoj »dom« v Malmo na Švedsko. Domačija v Črenšovcih od takrat sameva. Je kot letni časi. Z jesenjo se pripravi na zimsko spanje, tam v maju pa jo bo Ivan, ki pride prvi, spet prebudil. Zdaj okrog hiše tu in tam stopijo le sosedovi Ternarjevi. Za vsak primer, da ne bi bilo kaj narobe.

V oktobru so tako Puckovi spet skupaj. V trisobnem stanovanju v velikem blokovskem naselju zunaj strogega centra središča južne Švedske. Deset dni sem njihov četrti družinski član. Kot da nisem pripotovala nekaj tisoč kilometrov daleč, kot da sem stopila k prijateljici v bloku čez cesto, tako se počutim med njimi. Na široko so mi odprli svoja srca, tešili mojo novinarsko radovednost in me popeljali med naše pomurske rojake. Že dolgo, dolgo so si želeli, da bi tudi s tega konca Slovenije prišel kdo med nje. — Celo vabili smo ljudi. Lendavski občini smo predlagali pokroviteljstvo nad našim društvom Planika, pa ni bilo nikogar. Ti si naš prvi gost in hvala celotnemu kolektivu, da je izpolnil veliko željo naših ljudi, pripoveduje Ivan s tresočim glasom, s solznim leskom v očeh. — Veš, od domovine ne pričakujemo denarja, nujno pa potrebujemo moralno pomoč. Stiki z matičnim narodom, to nam blaži domotožje, zato si jih tako srčno želimo. Tonemo, še posebej naša

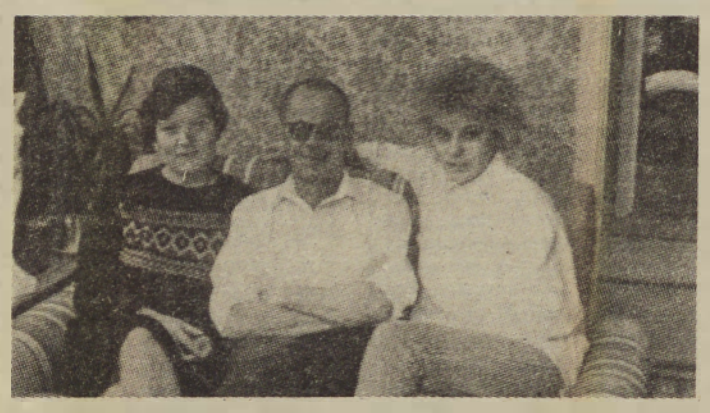

Puckovi Trezika, Ivan in Suzana v svojem domu v Malmoju. Se jim bo kdaj izpolnila želja, da bodo tako skupaj posedeli doma v Črenšovcih? Kdo ve?

mladina, v tem daljnjem tujem svetu ...

Puckovi so aktivistična družina. Ivan je bil pobudnik ustanovitve slovenske šole. Pred petnajstimi leti je bilo to. Že takoj po prihodu na Švedsko, temu pa je že 21 let, je zaznal, da slovenskemu življu grozi asimilacija. Še z nekaj podobno mislečimi je hodil od slovenske do slovenske družine ter z osebnim stikom in prepričevanjem uspel zbrati prvo skupino otrok za dopolnilni pouk v slovenskem jeziku. V delu z mladino je videl edino rešitev. Vzor drugim so Puckovi skušali dajati tudi s svojim vzorom. — V naši družini se je in se govori slovensko. Ivan je vztrajal, da mora biti tako. Prve besede, ki sta jih spregovorili najini hčerki, so bile slovenske. Obe sta hodili k pouku slovenščine. Kot starša sva storila vse, da bi ju naučila materinega jezika. Sram bi me bilo priti domov z otroki, ki se ne bi razumeli s sorodstvom, s prijatelji in vrstniki v domovini. Za to našo drugo generacijo smo se vsi skupaj potrudili in jo v večini primerov ohranili slovensko. Kaj bo s tretjo, je težko reči, razmišlja Trezika in Ivan ji prikimava.

Z mislijo ostajata pri svoji družini. Starejša hčerka je poročena s Švedom. V mešanih zakonih je težko. Za slovensko besedo ni prostora. Mlajša Suzana še živi pri njiju. Dvajset jih ima in se še išče. Odločitev ni enostavna. Ali ostati ali se vrniti?! Fant je iz Jugoslavije, toda to odgovora ne olajšuje. Oba sta rojena v Malmöju, tu sta več kot dvajset let, tu so njuni prijatelji, tu je njun mladostni svet ... — V Suzani imam žarek upanja. Nadaljuje moje delo med Slovenci in je zelo aktivna. Zaupali so ji podpredsedniško funkcijo v Planiki, dela z mladimi pevci, poje pri ansamblu Planike in od oktobra naprej vodi slovenske oddaje na lokalnem radiu v Malmöju, s ponosom pripoveduje Ivan.

Suzani podobnih je malo. So pa zagnani in vztrajni, vendar jim predvsem v društvenem delu starejši premalo zaupajo. — V vodstvu društva nas mlade zapostavljajo. Dobri smo za manj pomembna dela, za pospravljanje prostorov, za delo. Pri odločanju je naš glas slabo upoštevan in kdaj že smo sprejeli sklep, da bomo enega izmed zdaj slabo izkoriščenih prostorov v društvu preuredili za mlade. Iz tega ni nič. Nas pa posedanje, kartanje in podobne stvari ne zanimajo. Potem rajši gremo v disko ..., je kritična Suzana. — Name so navesili cel kup funkcij, vendar je težko delati, če o marsikateri stvari niti ne dobim osnovnih informacij. Tam, kjer znam in zmorem, se pa trudim. Pri otroškem zborčku, v ansamblu Planike in zdaj od začetka oktobra pri naših radijskih oddajah. To je najzahtevnejša obveznost. Vsi, ki delamo enourni program v jezikih narodov in narodnosti, o tem delu pravzaprav nič ne vemo. Nujno potrebujemo pomoč. Upam, da bo prišla tudi iz domovine.

Suzana kot da je podedovala očetovo zagnanost. Hudo pa je, da ne more dobiti dela, za katerega se je šolala. Končala je gimnazijo ekonomske smeri, dela pa v treh izmenah v polnilnici konzerv. Naporno delo za stroji. Upa, da bo po novem letu le prava služba zanjo, čeprav je v zadnjem času z delovnimi mesti tudi na Švedskem težko. In če si tujec, morda še težje! Nadaljnji študij? Razmišlja o njem, pa nima dovolj poguma. Morda je v tej odločitvi še zadnji kanček upanja, da se vrne ... morda?

Starša o vrnitvi resno razmišljata. Samo ... — Za stalno se je s Švedske praktično nemogoče vrniti. Državi se še nista uspeli dogovoriti o konvenciji, tako da recimo po vrnitvi ne dobiš pokojnine, za katero si celo življenje delal in plačeval. Lahko se zgodi, da bomo vse življenje ostali razdvojeni med dva svetova. Srčna želja pa mi je, da bi se z ženo vrnila v Črenšovce in tam med domačimi ljudmi in našimi prijaznimi kmeti preživela vsaj jesen življenja ... Spet so solze v očeh. Ivan in Trezika hrepenita po domačem kraju, po svoji hišici, ki jo ne bi zamenjala za nič na svetu.

Ponedeljkovo popoldne, torkov in sobotni večer — to so Ivanovi trenutki. Sedi ob radijskem sprejemniku in posluša oddajo v slovenskem jeziku na lokalnem Radiu Malmo, oddajo za Slovence iz Stockholma in oddajo ljubljanskega radia za Slovence po svetu. Veseli se ponedeljka oziroma torka, ko iz Pomurja prispe Vestnik, komaj čaka dni, da pridejo Rodna gruda, Naš delavec in Naš glas, revija slovenskih društev na Švedskem. Bere in posluša slovensko besedo. In še bolj se mu toži po domu. — Nekoč sem bil avtobusni spremevodnik. Vsi so me poznali. Še danes mi je žal, da sem šel na tuje. Gnala me je radovednost, želja po zaslužku, po veliko denarja. Tega seveda ni bilo. Kot doma je treba skrbno obrniti vsak dinar. Trezika nadaljuje: — Tudi sama ne vem, kaj sem si predstavljala, ko sem zapuščala domovino. Šele na lastnih izkušnjah sem prav spoznala, kaj pomeni živeti doma in kaj na tujem. Prideš, ničesar ne razumeš. Res je bilo težko. Pa se človek vsemu privadi. Že enaindvajset let delam v istem podjetju in tu bom verjetno tudi ostala do upokojitve. Zadovoljna sem.

Puckovi so trdna slovenska družina. Živijo v Malmöju, njihova misel je v Črenšovcih. Bodo drugi odločili tako, da bodo kdaj res lahko za vedno doma? Ali pa bo to, kar je v svoji skladbi izpovedala mlada Suzana, postala usoda vseh Puckovih in vseh slovenskih družin na Švedskem? Da bodo tujci na tujem in tujci doma ...

Irma Benko

OB PRAZNIKU REPUBLIKE ČESTITAMO VSEM UPOKOJENCEM TER DELOVNIM LJUDEM. ZAHVALJUJEMO SE VSEM OZDOM IN DRUGIM, KI SO NAM V TEM LETU MATERIALNO IN FINANČNO POMAGALI

Pomurski koordinacijski odbor društev upokojencev

Komisija za delovna razmerja Delovne skupnosti skupne strokovne službe sisov družbenih dejavnosti občine Murska Sobota

objavlja

v skladu s 70. členom Statuta

STROKOVNA IN ANALITSKA DELA IN NALOGE ZA PODROČJE MEDOBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI POMURJA

Pogoji:
— visoka ali višja izobrazba ekonomske ali pravne smeri,
— najmanj tri leta delovnih izkušenj,
— ustrezne moralnopolitične vrline in aktiven odnos za razvijanje in utrjevanje samoupravnih socialističnih odnosov.

Z izbranim kandidatom bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s trimesečnim poskusnim delom.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom delovnih izkušenj pošljite v 15 dneh od objave na Skupno strokovno službo sisov družbenih dejavnosti občine Murska Sobota, Titova 24. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po opravljeni izbiri.

KOMENTIRAMO

Odnos do domačega filma

Dnevi domačega filma v Pomurju so mimo, ugotovitve pa podobne tistim, ki smo jih lahko prebrali v Sobotni prilogi Dela v obliki izjav s posveta o domačem filmu, ki je potekal v Celju. Tam so si filmski avtorji, proizvajalci in distributerji, predvsem pa tisti, ki imajo odnos do domačega filma, povedali, kaj jih teži, glasno pa opozorili tudi na (ne)kulturno politiko jugoslovanskih kinematografov. Predvsem z vidika upadanja obiskovalcev slovenskih in domačih filmov nasploh, saj se večina jugoslovanskih filmov predvaja pri nas le v okviru manifestacij ali priložnostnih projekcij. Manifestativnost pri tem ni jamstvo množičnosti, kar potrjuje tudi obisk na Dnevih domačega filma v štirih občinskih kinematografih v Pomurju, kjer sta bila odmeva tudi v Radencih in Črenšovcih, več kinematografov pa v pokrajini ob Muri niti ni. Čeprav je ponekod pomagalo združeno delo in pokupilo posamezne predstave ali vstopnice za svoje delavce, pa z obiskom v celoti ne moremo biti zadovoljni.

Razlogi, zakaj (predvsem zahtevnejši) obiskovalci vse manj zaidejo v kinematografe, so znani — zaradi množice šunda na naših platnih. Vendar pa si priznajmo, da tudi zato, ker večina kinodvoran ne ponuja takega ugodja, kot ga imajo posamezniki doma pred televizijskimi sprejemniki, mali ekrani pa tudi sicer postajajo ob videorekorderjih vse močnejša konkurenca velikim.

Kadar gre za projekcije domačega filma, pa bo potrebno zadovoljiti tudi druge kriterije, če želimo njegovo odmevnost. Predvsem morajo sicer dobri filmi postati bolj odprti in dostopni za širši krog gledalcev. Pri tem postaja ovira pri jugoslovanskih filmih jezik oziroma v interesu obrambe nacionalne kulture sprejet zakon, ki pravi, da morajo biti vsi filmi, predvajani na območju republike, podnaslovljeni v jeziku le-te. Ravno to določilo pa povzroča, da so domači filmi vedno bolj predvajani v originalu brez prevoda le v okviru filmskih manifestacij, kot je bil minuli Teden domačega filma v Celju, so Dnevi domačega filma v Pomurju in številni drugi, žal le enkratni odmevi ali Mali Pulj, po vsakoletnem filmskem festivalu jugoslovanskega filma v Pulju.

Zato bi pri načrtovanju naše filmske proizvodnje v bodoče morali upoštevati oziroma zahtevati, da avtorji kakega filmskega dela skušajo z njim zadovoljiti kulturno-umetniško učinkovitost vloženega dela, potrjeno ne le z nagradami na festivalih, ampak tudi z gospodarsko učinkovitostjo v film vloženih družbenih sredstev, ki se odraža pri prodaji ter po številu obiskovalcev posamezne predstave.

Med videnimi na Dnevih domačega filma v Pomurju so bili Večerni zvonovi Lordana Zafranoviča na zavidljivi ravni režiserja in z igralsko zasedbo, ki se lahko kosa z najboljšim v svetovnem merilu. Škoda, da omenjenega filma nismo mogli primerjati s favoritom Stoleta Popova na letošnjem Pulju — Srečnim novim 1949. letom. Toda ob danih možnostih smo lahko zadovoljni z izborom, ki sta ga na filmskem festivalu opravila Roman Sluga in Tomaž Kuhar. Dneve domačega filma pa so pomurski kinematografi izvedli s skupnimi močmi. Manj pa smo lahko zadovoljni z obiskom že pri otvoritveni soboški predstavi, da o drugih ne govorimo. Dneve domačega filma pa vseeno obdržimo, ne le zaradi tradicije, ampak tudi zato, ker bi (kot je črno na belem zapisano) morala kulturna politika kinematografe spodbujati za predvajanje domačega filma.

Brigita Bavčar

Če ljudje ne zahajajo (množično) v galerije, je prav, da jim za kulturo dojemljivi posamezniki v sodelovanju z umetniki približajo slike tako, da so na ogled v poslovnih prostorih. V Jugobanki v Murski Soboti, kjer je nastal gornji posnetek, so te dni razstavljena dela akademskega slikarja Ignaca Medena. Tako se banka, ki je znana po dobrih ljudeh, vključuje v krog tistih delavnih organizacij, ki ima posluh za likovno umetnost in jo na neformalen način posreduje širšemu krogu ljudi. bb

Foto: A. Abraham

Več muzike, za več denarja

To staro pravilo velja tudi za kulturno dejavnost. Delegati skupščine kulturne skupnosti v občini Ljutomer so namreč minuli teden razpravljali o dveh pomembnih točkah: poslovnem poročilu za prvih devet mesecev in srednjeročnem programu usmeritev kulturnih dejavnosti. V prvih devetih mesecih letošnjega leta je ta skupnost dobro poslovala, saj je ostalo 660 tisoč dinarjev nerazporejenega denarja, ki ga bodo porabili za financiranje vseh usklajenih nalog v zadnjih treh mesecih. Pritok izvirnih sredstev je bil najbolj skladen s planskim načrtovanjem, prihodki vzajemnosti so nekoliko večji, prihodki namenskih sredstev kulturne skupnosti Slovenije pa nekoliko zaostajajo. Delegati so poslovno poročilo tudi potrdili.

Še pomembnejši dokument pa je srednjeročni program. Dejstvo je, da si morajo za dosego ciljev v tem programu prizadevati vsi izvajalci, da bodo v sedanjih razmerah obdržali sedanjo raven in da se bo kulturna dejavnost razvijala vzporedno z rastjo družbenih dejavnosti občine Ljutomer. Srednjeročni program je precej okviren, saj še zdaleč ni zajel vseh nalog in potreb, ki bi jih morali kulturniki opraviti v naslednjem srednjeročnem obdobju. Razlog je razumljiv, saj je danes težko napovedati razvojne možnosti. Vrsta nalog, predvsem širina in realizacija kulturnega programa, bo odvisna od sposobnosti pokrivanja stroškov poslovanja, ki prehitro naraščajo. Ob tem pa je tudi jasno, da so stabilizacijski ukrepi v družbenih dejavnostih vedno in da kultura ni bila nikoli izvzeta. V kulturni skupnosti se zavedajo, da bodo lahko le znotraj kulturnega programa iskali boljšo kakovost ob enakih cenah, omejevali pa porabo, predvsem tam, kjer bo najbolj učinkovito in najmanj boleče, tako da ne bi krnili sedanjega obsega kulturne ponudbe. Delegati so se s temi usmeritvami v celoti strinjali in programska izhodišča tudi podprli.

Dušan Loparnik

SANDI ČERVEK: POD KRIŽEM. Slika je z razstave Pannonia 86, ki je do konca tega meseca na ogled v Galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec v Murski Soboti; po njej, Eisenstadtu (Železnem) na Gradiščanskem v Avstriji in Szombathelyu na Madžarskem pa bo mednarodna likovna razstava v decembru gostovala v avli univerze v Celovcu.

RAZMIŠLJANJE OB MEDNARODNI LIKOVNI RAZSTAVI PANNONIA 86

Stičišča različnih nacionalnih, političnih in kulturnih okolij postavljajo spremljevalcu likovne umetnosti nešteto vprašanj, saj v odkrivanju formalnih razločkov išče tudi »genius loci« — dragocene vsebine in odtenke določenega prostora in časa — kajti ta naj bi bil razpoznavni znak ožjega kulturnega prostora in hkrati jamstvo za vstop v univerzalni umetniški milje. Obrobje Panonske nižine — zaustavljajoč neizmerno energijo ravnice — se v umetniški produkciji kaže kot avtentično, saj značilno manifestira širino duha ljudi v tem prostoru.

Za likovne umetnike panonske nižine (z Gradiščanskega, iz županij Gyor, Železno in Zala ter našega matičnega okolja) pomeni mednarodna likovna razstava Pannonia enkratno priložnost za prezentacijo umetniških dosežkov. Poleg tega pa — v medsebojnem soočenju umetniških snovanj — prinaša razstava ugibanja in ugotovitve o skupnih točkah, ki povezujejo likovnike tega prostora. Razstava Pannonia 86, ki že skoraj dve desetletji povezuje likovne umetnike treh dežel, ne prinaša kakšnih bistvenih novosti glede na predhodne. Že po tradiciji zaznamuje letošnjo Pannonio raznolikost in pisanost formalno—likovnih usmeritev sodelujočih ustvarjalcev, nihanje v kakovosti predstavljenih del ter neenoten koncept selektorjev; ti bi pravzaprav morali poskrbeti za bolj ubran ton in enotneje koncipirano — tematsko zastavljeno razstavo.

Čeprav je gostiteljica letošnje Pannonije Gradiščanska oziroma Pokrajinska galerija Eisenstadt, je avstrijski del razstave izpod ravni del madžarskih in pa seveda naših umetnikov. Medel in neenoten koncept selektorja se kaže v sami izbiri umetnikov, njihova dela pa zato ne dajejo enotne podobe o kakovosti avstrijskih likovnikov. Zveneči imeni, Wanke in Zotter (od njiju bi lahko pričakovali boljša dela), s svojimi akvareli samo kvarita likovno tehtnejša dela Dupala, Laubnerja in Frie Elfen. Popartistični citati Herberta Schügerla pa bi gotovo bolj učinkovali ob I. Pannonii — tam leta 1967. Dela Hansa Dupala dosegajo vtis dopadljivosti, kajpak zaradi ekspresivnega učinka slik, vendar nas ne zadovolji popolnoma zaradi preveč očitnega — in že preživelega — vpliva Action paintinga. Slikarka Fria Elfen se v seriji Vereinigung der Elemente (Poenotenje elementov) približuje enozvočnosti posameznega elementa in njegovih prostorskih odsevov na dvodimenzionalnem polju slike. Gotovo so to dela, ki nas prepričajo o resnem analitičnem delu umetnice. Joseph Laubner je umetnik, na katerega velja biti pozoren; slikarjeva dela odlikuje prefinjena gradnja barvnih odnosov, subtilna risba ter polnokrvna notranja energija. Laubnerjeva dela, skupaj z nekaterimi našimi in madžarskimi avtorji, pričajo o kakovostni ravni, ki bi morala dominirati na tej mednarodni likovni manifestaciji.

Nastop madžarskih ustvarjalcev vzbuja zanimiv pomislek, saj se z veliko naglico — gotovo pa bo to potrdila Pannonia 89 — priključujejo »sodobnejšim« likovnim tokovom. Tisto, kar pri Madžarih preseneča, je neka nova ustvarjalna svežina in občutek svobodnejšega umetniškega pristopa. V delih Gabrielle Sulyok dominira mojstrstvo v obvladovanju tehnike bakroreza. Opazen in odmeven opus slikarja Györgya Meszarosa — kljub malenkostnemu spogledovanju s Kirchnerjem — nosi pečat sodobnih prizadevanj zadnjih let, seveda prevladujočega vala neoekspresionizma. Slike László Barthe so prava poslastica za tankočutnega ljubitelja likovne umetnosti; estetski učinek njegovih del skriva in odkriva hkrati prefinjene elemente slike, veliko likovno znanje ter svojstveno notranjo moč.

Madžari pa se na Pannonii 86 predstavljajo še z deli treh kiparjev. Barna Bardicz, s plastikama Luna in Sonce, je hkrati iskalec in nadaljevalec idioma bizantinske tradicije v umetnosti, s priokusom sodobne mistifikacije in glorifikacije klasičnih ikonografskih simbolov. Skulpture Endreja Andrása Tornaya zaznamuje neka nota monumentalnosti, vendar pa ob tem preveč izrablja kiparski vokabular velikana modernega kiparstva Henryja Moora. Zanimiv kuriozum pa predstavljajo dela kiparja Sandorja Kissa, ki v poenostavljenih in stiliziranih formah oživlja nekatere prvine folklore ter s formalnim vzorcem gracilnih plastih internacionalnega gotskega sloga dosega elementarno moč svojih skulptur.

Jasnejši koncept selektorjev pa je razviden iz izbora del naših likovnih umetnikov. Meta Gaberšek-Prosenc je s tendenco, predstaviti likovno ustvarjalnost mladih slikarjev, izbrala dela Sandija Červeka, Jožeta Denka in Zlatka Gnezde. Dela Sandija Červeka po likovni inventivnosti in umetniški pričevalnosti presegajo ozke provincionalne meje, saj sevajo pristen »genius loci« prostora in časa, v katerem so bila ustvarjena. Odlična oznaka, »absolutno subjektivni ekspresivni likovni izraz«, ki jo je dal Franc Obal (Jubilejna Pannonia, Vestnik, 16. oktober 1986, str. 5) pa »absolutno« ustreza Červekovim ustvarjalnim intencam. Ob tem se zdi, da Červekova dela — kljub temu, da za njih ni dobil formalnega priznanja — izkazujejo tisti »Pathosformell«, ki bi — v tem prostoru in v tem času — moral biti generalno vodilo selektorjem.

»Impresivna« dela dobitnika grand prixa Pannonia 86, Zlatka Gnezde, se kažejo v vsej moči pravzaprav zaradi suverene subjektivne ikonografije; vizualno vpadljiva in ciklično zasnovana dela Noči brez spanca zaznamuje patetična intelektualistična interpretacija likovnih elementov iz repertoarja popartistov ter spretna uporaba esenc nemškega Neue wilde Malerei-ja.

V izboru del Jožeta Denka se kaže različnost predvsem v formalnem pristopu, kjer se zdijo kolaži močnejši od njegovih slik. Denkovo razpotje oziroma iskanje je dobro označila Prosenčeva (tekst v katalogu Pannonia 86), saj se le-to nagiba k raziskovanju prostorsko-globinske iluzivnosti — rezultati pa se že kažejo v zadnjih delih slikarja.

Dela arhitekta Iva Bošnjakovića, oblikovalca Boruta Vilda in umetniškega fotografa Miška Kranjca, v izboru Franca Obala, predstavljajo drugi pol naše sodobne umetniške produkcije. Sitotiski Iva Bošnjakovića še vedno kažejo ustvarjalčevo vztrajanje v raziskovanju prostorskih odnosov, tektonsko postavljenih geometrijskih teles, na »dvodimenzionalni« ploskvi. V opusu Boruta Vilda izzveneva jasna asociativna vez, skozi stilizacijo znanih atributov prekmurske ravnice, ki bolj ali manj zadene na sprejem gledalca. V fotografijah Miška Kranjca, ki ima že dovolj tankočuten posluh za upodobitev socialnih vsebin, pa pogrešamo več likovne inventivnosti.

Ob koncu velja zapisati vprašanje v razmislek: Ali ne bi bilo dobro razmišljati o generalnem selektorju, ki bi s študioznim pristopom znal celostno predstaviti likovno produkcijo treh sodelujočih dežel, dežel z zelo močnimi umetniškimi potencami!

JANEZ BALAŽIC

Spet literarna brošurica OČI IN SRCE

Kljub nekaterim nasprotujočim si mnenjem, so se kulturniki v delovni organizaciji Gorenje Elrad odločili, da ob pomoči občinske Zveze kulturnih organizacij spet izdajo literarno brošurico Oči in srce, ki bo že deveta po vrsti.

V brošurici bodo lahko s svojimi prispevki sodelovali vsi literati iz Pomurja, ki bodo prispevke poslali do 20. decembra DKD Svoboda Gorenje Elrad ali ZKO Gornja Radgona. Objavili bodo pesmi in različna prozna besedila od črtic, novel, humoresk, skečev in dramskih prizorov do aforizmov, esejev in podobno. Seveda pa naj avtorji, ki želijo sodelovati, pošljejo svoja dela po možnosti natipkana, s polnim naslovom in podatki o tem koliko so že napisali, kako dolgo že pišejo, kje so objavljali in kje nastopali s svojimi izdelki. Če pa želijo ostati anonimni, naj poleg zahtevanih podatkov pripišejo še psevdonim.

Brošurico bodo izdali ob slovenskem kulturnem prazniku prihodnje leto, izbor pa bo opravil eden vidnejših slovenskih literarnih strokovnjakov. Opremili jo bodo s fotografijami slik, ki so jih naslikali udeleženci letošnje likovne kolonije Elrad—Avtoradgona.

Po izidu brošurice bodo pripravili tudi literarni večer, kjer bodo predstavljena dela iz brošurice, literati pa se bodo sestali z izdajatelji še pred izdajo brošurice.

A. C.

kulturni koledar

LJUTOMER — Ljutomerski kulturniki so pripravili dve prireditvi, ki sodita v okvir praznovanj dneva republike. V galeriji Ante Trstenjak bodo ob 18.30 odprli razstavo udeležencev 10. likovne kolonije Ante Trstenjak. Gre za tradicionalno razstavo, ki bo na ogled v mesecu decembru.

Pol ure pozneje pa bo v dvorani Doma kulture osrednja kulturna prireditev v počastitev praznika. Mariborsko gledališče se bo predstavilo z glasbeno-baletnim Partizanskim mitingom.

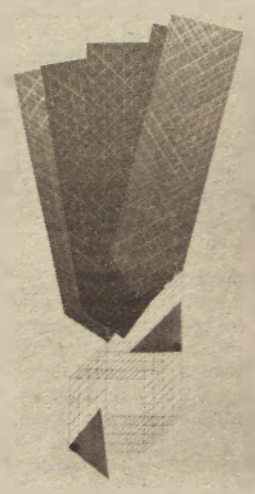

Ivo Bošnjaković: Mobil I/83, risba, sitotisk.

SOBOTA, 29. NOVEMBRA

MURSKA SOBOTA — Ob 19.00 bo v galeriji Kluba mladih otvoritev razstave del Zdenke Žido — Prešernove nagrajenke Akademije za likovno umetnost v Ljubljani.

PETEK, 28. NOVEMBRA

LENDAVA — V Galeriji Lendava bo ob 17.00 otvoritev razstave del udeležencev letošnje poletne mednarodne likovne kolonije: Györga Cservenka, Jožeta Denka, Aranke in Diane Mojak, Gaborja Szilagya in Csabe Totha.

MURSKA SOBOTA — Ob 18. uri bo v Galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec otvoritev razstave del GRUPE 676, ki jo sestavljajo likovniki: Ivo Bošnjaković, Endre Goter, Ivo Hirci, Oto Jurgec, Geza Kocan in Jovo Radović (1944—1986).

Odprtju razstave bo sledilo MEDOBČINSKO SREČANJE OKTETOV, ki jih v sodelovanju s kulturnim centrom in krajevnimi skupnostmi mesta organizira občinska Zveza kulturnih organizacij. Nastopili bodo: Prekmurski oktet, nonet kulturno-umetniškega društva Slavko Osterc iz Veržeja, slovenskogoriški oktet Centrovod iz Lenarta, oktet pedagoškega društva iz Vidma ob Ščavnici in kot gost bo zapel oktet Boštjanski fantje iz Sevnice.

GORNJA RADGONA — V počastitev dneva republike bosta na proslavi v kulturnem domu ob 18.00 nastopila ženski pevski zbor kulturno-umetniškega društva Svoboda Gornja Radgona in akademski pevski zbor Boris Kraigher iz Maribora.

razstave

V Razstavnem salonu hotela Radin so še vedno na ogled dela akademske slikarke Brigite Požegar-Mulej iz Maribora.

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v knjigarni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so: Edvard Kocbek — DNEVNIK 1951—1952 (Globus Zagreb), Polona Škrinjar — SENCE NAD RASPOKOM (Prešernova družba) in Svetlana Makarovič — ČUK NA PALICI (Delavska enotnost).

Rezultati poslovanja v DO Avtoradgona: Preganjajo jih posledice naložb brez lastnih sredstev — obresti!

Kako preživeti »prehodni čas«?

Glede na poslovanje v prejšnjem obdobju je za Avtoradgono že to, da tekoče izgube niso povečali, velik uspeh. Vse obveznosti bodo poravnali do konca leta, obljubljajo odgovorni, kajti sčasoma bodo naložbe v obnovo voznega parka, novi proizvodni programi in delo na tujem tržišču vračali vloženo.

Celotni prihodek Avtoradgone ob tričetrtletju je bil 9 milijard 983 milijonov dinarjev in je za 74 odstotkov večji od lanskega. Čez 2,4 milijarde je bilo dohodka in okrog 1,6 milijarde čistega dohodka. Porabljena sredstva so se povečala za 63 odstotkov, obresti pa za 82. Upajo, da bodo do konca leta ti rezultati še boljši, tako da se bo nekaj denarja nabralo tudi v rezervnem in poslovnem skladu, čeprav ga niso dosegli ob devetmesečju.

Zaradi naložb so sredstva akumulacije minimalna, povprečni osebni dohodki pa so bili 90 tisoč dinarjev.

Sicer pa je v delovni organizaciji Avtoradgona težko povsem pravilno izračunati primerjave uspešnosti poslovanja glede na preteklo obdobje ali leto. Tozdov Bivalne enote in Nadgradnje ni več, saj sta združena v tozd Proizvodnja. Glavni cilj združitve je bil uskladiti proizvodno delo in zmanjšati zaloge. Kljub temu so se v septembru in oktobru v omenjenem tozdu srečali s pomanjkanjem dela, tako da je moralo kar nekaj delavcev delati za nekaj časa v drugih delovnih organizacijah. Pomanjkanje dela je povezano s splošno gospodarsko situacijo doma in v svetu. Predvsem pri bivalnih enotah sta program in narava dela takšna, da so občasni vzponi in padci prodaje izdelkov. S 70 odstotki programa bivalnih enot v Avtoradgoni so usmerjeni na gradbeništvo, zato je veliko odvisno tudi od tega, kako je zasedena gradbena operativa doma in na tujem. Torej če bi se pojavilo takšno pomanjkanje dela, bi del delavcev delal pri proizvodnem programu Tama. Ravno ta pa je tokrat odpovedal. V Avtoradgoni so za letos načrtovali več Tamovih vozil, kakor pa so jih izdelali (okrog 1610). Ker pa ima tudi Tam velike probleme s prodajo, bodo do konca leta izdelali okrog 1300 vozil. Program proizvodnje bo torej manjši za 20 odstotkov.

Po zaslugi prodajne službe pa so presegli načrt prodaje bivalnih enot, saj so jih namesto načrtovanih 1800 prodali kar 2100. Letos so sklenili dve veliki pogodbi s Hidroelektrom Zagreb in SCT Ljubljana za izvoz 750 bivalnih enot v Alžirijo. Dogovarjajo se že za prodajo bivalnih enot za dva nova kampa.

Tačas pa se končujejo tudi dogovori s tujimi partnerji iz Skandinavije za nakup večje količine bivalnih enot (to bi bil posel v vrednosti milijon dolarjev).

Zanimanje za kontejnerje na tujem tržišču še vedno obstaja, s tem da so se v Avtoradgoni dolgo časa ubadali s problemom primerne cene. Pozorni so na kakovost in pravočasnost dobave izdelkov, tako da so pridobili zaupanje tujih partnerjev. Ravno to pa je pri boju s številno konkurenco na domačem in tujem tržišču najpomembnejše, tako da negativnih razlik in prodaje z izgubo ne poznajo (veliko jugoslovanskih izvoznikov je še vedno prepričanih, da je pomembno le prodati vsako blago za vsako ceno — ker pa je kakovost slaba, morajo prodajati pod ceno).

Tačas pa se v Avtoradgoni ne ukvarjajo le z uvajanjem novih proizvodnih programov in iskanjem razvojnih možnosti, temveč tudi s kadrovskimi problemi. Iz proizvodnje odhajajo dobri delavci, zadnje leto in pol tudi z vodilnih delovnih mest in prav Avtoradgona verjetno vodi v menjavanju direktorjev.

Bernarda Peček

Tudi poslovne stavbe Soba Krško so leta 1983 zgradili delavci Avtoradgone.

V Panonijinem tozdu Kmetijska mehanizacija

Z DOBRIM DELOM DO BOLJŠIH REZULTATOV

Čeprav se sliši skoraj neverjetno, je vseeno resničnost. Pomurska kovinskopredelovalna industrija, ki se je še pred kakšnim letom srečevala z izrednimi težavami, pomurske organizacije združenega dela s tega področja pa so bile med največjimi izgubarji, letos posluje tako rekoč brez rdečih številk, saj po devetih mesecih nobena organizacija kovinskopredelovalne industrije ni imela izgube. Takšni rezultati so ponekod sicer posledica močno skrčenega obsega proizvodnje, medtem ko so v nekaterih kolektivih dosegli bistvene kakovostne premike, predvsem s spremembo proizvodnih programov in izdelavo za znanega kupca.

Med pomurskimi organizacijami združenega dela kovinskopredelovalne industrije sodi soboška Panonija oz. njen tozd Kmetijska mehanizacija gotovo med tiste, kjer so na področju preustroja proizvodnje naredili največ. Ta 600-članski delovni kolektiv se je znašel v največjih težavah v lanskem letu, ko je po zaključnem računu izguba presegla 600 milijonov dinarjev, zato so se v Panoniji lotili temeljite sanacije. S poglobljeno analizo so želeli ugotoviti predvsem vzroke, zaradi katerih je do izgub prišlo, na osnovi te analize pa so sprejeli ostre sanacijske ukrepe, ki naj bi zajezili naraščanje izgube in zagotovili prehod na pozitivno poslovanje.

Čeprav je bil sanacijski program sprejet na vseh ravneh, pa njegovo izvajanje ni šlo povsem gladko. Da ne bi še naprej delali na zalogo, so morali več kot sto delavcev razporediti v druge organizacije združenega dela po Sloveniji, tistim, ki so ostali v kolektivu, pa so zagotovili delo predvsem s kratkoročnimi pogodbami o opravljanju storitev. Osnovni cilj sanacijskega programa pa je bil seveda preustroj proizvodnje in izdelava za znanega kupca. Od dolgoročnih odnosov z veletrgovskimi organizacijami so se preusmerili k neposrednim potrošnikom, kar je seveda zahtevalo temeljite organizacijske spremembe pri prodaji njihovih izdelkov. Prav skupno načrtovanje z veletrgovinami se jim je namreč v preteklosti maščevalo, saj je padec povpraševanja po njihovih izdelkih ostal na ramenih kolektiva, ki so ga najbolj bremenile ravno zaloge.

Če je kmetijski program v Panoniji še pred nedavnim predstavljal njihov osnovni proizvodni program, se je njegov delež v prvi polovici leta zmanjšal že na polovico, v drugi polovici leta pa se je še skrčil. Seveda pa kmetijskega programa s tem ne nameravajo ukinjati, saj so v sanacijski program zapisali, da bo kmetijska mehanizacija dolgoročno predstavljala od 45 do 50 odstotkov celotne proizvodnje.

Dosledno izvajanje sanacijskega programa v Panoniji že daje rezultate, saj ta delovni kolektiv letos posluje brez izgube, ob 7 odstotkov manjši zaposlenosti pa so proizvodnjo celo povečali in tako je bistveno večja tudi produktivnost. S temeljito analizo stroškov za sleherni izdelek so obdržali le tiste, ki so ekonomsko upravičeni in zdaj delajo le še dva ali tri izdelke, ki ne pokrivajo v celoti vseh stroškov. Posebna pozornost pa je v sanacijskem programu veljala izkoriščanju proizvodnih zmogljivosti, kar uspešno rešujejo z opravljanjem storitev za sorodne organizacije združenega dela ter z nekaterimi novimi programi. Uspešno so se povezali predvsem z Železarno Ravne in se vključili v njihov program namenske proizvodnje, ki že teče, na ta račun pa so uspeli ponovno zaposliti tudi večino delavcev, ki so začasno delali v drugih tozdih IMP. Tudi povezovanje z drugimi sorodnimi organizacijami že daje rezultate, saj, kot pravijo v Panoniji, princip njihova surovina — naše delo bistveno vpliva na zmanjševanje vhodnih stroškov, kar se seveda odraža na rezultatih poslovanja. Prav pomanjkanje obratnih sredstev in njihova neugodna sestava je namreč največja ovira za še bolj kakovostno gospodarjenje. Sredstva za tekočo proizvodnjo morajo tako še naprej zagotavljati z dragimi krediti in čeprav jim je v zadnjem času uspelo pridobiti večji delež selektivnih kreditov, obresti še vedno predstavljajo eno največjih bremen tega delovnega kolektiva. Zaradi zmanjšanja zalog so sicer uspeli zmanjšati tudi obresti, katerih delež v celotnem prihodku je lani znašal kar četrtino, napovedujejo pa, da bodo do konca leta za obresti plačali 700 milijonov dinarjev ali le petkrat manj, kot bo znašal celotni prihodek.

Zaradi manjšega povpraševanja na domačem tržišču pa so se v Panoniji začeli tudi vse bolj usmerjati v izvoz. Čeprav je to težak posel, ki je vezan na kakovost in pravočasnost, pa rezultati ne izostajajo. Tako so že ob polletju 27 odstotkov celotnega prihodka ustvarili s prodajo na tujem trgu, kar 90 odstotkov svojih izdelkov pa izvozijo na konvertibilno tržišče. Kot vse kaže, bodo izvozne načrte do konca leta močno presegli, pa tudi z donosnostjo pri izvozu nimajo posebnih težav. Zelo ugoden je zlasti izvoz kosilnic na Poljsko, kjer dosegajo celo boljše cene kot na domačem tržišču.

L. Kovač

Proizvodne zmogljivosti v tozdu Kmetijska proizvodnja imajo zasedene do konca leta in tako se ta del sanacijskega programa uspešno uresničuje. Ne uresničuje pa se tisti del prve etape sanacijskega programa, ki je predvidel konverzijo 350 milijonov dinarjev kratkoročnih kreditov v dolgoročne. Če bi to realizirali, bi tozd Kmetijska mehanizacija ob koncu leta ustvaril 200 milijonov dinarjev poslovnega sklada.

Kljub vsemu pa bo, kot kaže, ta tozd letos poslovno leto zaključil brez rdečih številk. V dogovoru z vodstvom sozda IMP ta tozd ostaja še naprej nosilec kmetijskega programa v okviru sestavljene organizacije, zato so zadolžili vodstvo delovne organizacije, da pripravi elaborat za nadaljnji razvoj, sredstva za njegovo uresničitev pa bodo zagotovili v sozdu, vendar pod pogojem, da se uspešno opravi prva faza sanacije.

Lesnino Mizarstvo na poti iz težav

KAKO ZADETI ŽEBELJ NA GLAVO?

Prav zanimiva in po svoje čudna je vsakdanja pot Lesninega tozda Mizarstvo iz Ljutomera. Najprej izrazito obrtna delavnica se je pred desetimi leti priključila delovni organizaciji Lesnina in v zadnjih desetih letih doživljala vzpone in padce, vodstva so se kar vrstila eno za drugim, uvajali so se začasni ukrepi družbenega varstva ... A še nikoli ni bilo v tem tozdu toliko težav kot leta 1985 in v začetku leta 1986, ko se je na veliko govorilo o stečaju, ali dokončni prodaji Marlesu, ali ... A glej ga, zlomka, kako se vse obrne na glavo: polletni rezultati še niso bili presenečenje, po devetih mesecih gospodarjenja pa je tozd posloval brez izgube. V teh težkih časih, ki so pred lesarji, bi lahko govorili o odličnem rezultatu gospodarjenja. Najprej nekaj številk: celotni prihodek je po devetih mesecih znašal 1 milijardo 320 milijonov dinarjev, dohodek 243 milijonov, čisti dohodek pa 172,7 milijona dinarjev ... Izgube, kot smo že povedali, ni bilo. Na tujem trgu so v letošnjih devetih mesecih ustvarili 106,5 milijona dinarjev dohodka. Pa še en podatek je pomemben za tale uvod: 1. avgusta letošnjega leta so v tem tozdu ukinili začasen ukrep družbenega varstva. Vse to pa je osnova za vprašanje **v. d. direktorja tega tozda Stanku Karbi**, kako bi omenjena dejstva komentiral. »Vse to, kar je doslej povedanega, je na žalost res. Bila so velika nihanja, vodstva so se menjevala, mizarstvo pa je bilo vedno v težavah. Mislim, da smo v lanskem in letošnjem letu naredili velik kakovosten korak naprej, namreč — poiskali smo osnovne vzroke za težavno stanje v naši organizaciji, v našem kolektivu. Odpravili smo večino vzrokov za motnje in delo je steklo. Osnova, iz katere smo izhajali, je ta, da le človek, ki je nekako navezan na kolektiv, lahko uresničuje vse zamisli, ki si jih zastavimo. Torej je bilo potrebno najprej učvrstiti kolektiv. Drugo, kar je — zaposlili smo mlade strokovnjake — in tretje — prave ljudi smo dali na pravo mesto. Mogoče je to povedano zelo preprosto, a dela je bilo kar precej. Največ zaslug za to ima vsekakor Martin Novak, predsednik KPO v času začasnega ukrepa družbenega varstva.«

Dosti je bilo govorjenja, da so ti rezultati mogoče malce »lakirani?«

»To nikakor ne bo držalo. Iz čisto preprostega razloga. Takšna skrivanja pravih rezultatov gospodarjenja so eden od vzrokov za vse težave v našem kolektivu. Bilance so se včasih tako močno predelovale, da je bilo prav čudno, da še vedno delamo in živimo.

Zato smo se odločili, da pred delavce stopimo z odprto in odkrito besedo, pa najsi bo takšna ali drugačna. In to je obrodilo sadove. Delavci nam zaupajo in verjamejo v številke, ki jim jih predočimo. In ko nastane zaupanje, potem ni težko dosegati kakršnih koli rezultatov. Samo podatek: z manj zaposlenimi v letošnjem letu smo povečali obseg proizvodnje za zelo velik odstotek, če povem v številkah — za 12 odstotkov.«

Kako pa gospodarska gibanja vplivajo na rezultate gospodarjenja, predvsem pa — kakšno vlogo imajo dolgovi iz preteklosti v sedanjem poslovanju?

»Poslovanje v teh razmerah, kot so na današnjem trgu, je zelo oteženo. Deviza: material moramo kupiti hitro, poceni in ga drago prodati, bi bila edina prava rešitev. No, delno nam to uspeva. Seveda še pri tem moram ustaviti pri obrestih za obratna sredstva. Te so naš največji problem in seveda naš največji strošek (takoj za surovinami). Na te stroške seveda ne moremo vplivati, saj lastnih obratnih sredstev nimamo, pri bankah pa ne uspemo dobiti ugodnejših posojil z daljšimi roki odplačevanja in nižjimi obrestnimi merami. Za obresti smo v devetih mesecih izplačali 280 milijonov dinarjev, bruto masa za osebne dohodke pa je znašala 7157,1 milijona dinarjev. In pri tem morate upoštevati, da smo v primerjavi z lanskim letom povečali bruto maso za 85 odstotkov, neto OD pa se je povečal za 120 odstotkov. Odstopanja prihajajo zaradi manjšega števila zaposlenih: lani okoli 230, letos 188.«

Ob vseh teh zapletih se ponuja naslednje vprašanje: dosti je bilo govora o združitvi z Marlesovim tozdom Tovarna pohištva. Bilo je že tudi nekaj neuspelih poskusov. Kako pa zdaj, če vemo, da je Marlesov tozd v izgubi?

»Čisto na kratko: o teh procesih smo v našem tozdu prenehali govoriti. Namreč takšne ali drugačne govorice naše delavce samo vznemirjajo. Nismo proti, nismo za. Gre za preprost račun. Ko nam bo, in če nam bo kdo dokazal, da je združitev v vseh ozirih (političnih, ekonomskih in socialnih) upravičena, se bomo pač združili. A dokler nam tega kdo ne dokaže, o tem ne bomo govorili.«

In vaš komentar k povedanemu?

»Kljub zunanjim in notranjim težavam smo z dobrim delom ustvarili nekatere uspešne rezultate in dosegli določen uspeh. Z velikimi napori in samoodpovedovanjem velike večine zaposlenih smo premagali težave pri oskrbi in s kakovostnimi in cenejšimi surovinami pri prodaji naših izdelkov, predvsem na domačem in delno na tujem trgu. Nekateri posamezniki se še vedno ne zavedajo, da so red in disciplina ter odgovorno izpolnjevanje nalog osnova za uspešno delo in s tem tudi doseganje dobrih rezultatov. Za doseženo pa si večina zaposlenih zasluži priznanje. Želimo si samo, da bi se to uspešno delo nadaljevalo, kajti samo dobro delo, red in disciplina, odgovorno izpolnjevanje nalog lahko vodi k dobrim rezultatom tudi v prihodnje.«

Dušan Loparnik

Tozd PKP Puconci

Letos izvozili 114 ton mas — spodbuden uspeh

V tozdu proizvodnja kremenčevega peska Puconci so si v letošnjem letu začrtali izdelati in prodati 120.000 ton kremečevih granulatov in 4.800 ton mas, s tem da je celotna proizvodnja granulatov načrtovana s pridobivanjem rudnine v novoodprtem kopu ter bistveno povečanje finalizacije, s katero bi dosegli tudi najboljše finančne učinke. To je zelo zahtevna naloga, ki jo je zlasti ob slabih vremenskih razmerah težko doseči. V prvih devetih mesecih letošnjega leta namreč znaša fizični obseg proizvodnje 90.605 ton, kar predstavlja 72 odstotkov letnega načrta. Izdelanih je bilo 87.140 ton granulatov in 3.465 ton mas. Ocenjujejo, da načrtovane izdelave granulatov ne bodo dosegli za okrog 4.000 ton zaradi slabih vremenskih razmer v mesecu februarju in marcu. Računajo pa, da bodo kljub določenim težavam, predvsem zaradi premajhnih zmogljivosti, saj s tem močno kasnijo z aktiviranjem nove tehnološke opreme, načrtovano izdelavo mas dosegli. Nekoliko kasnijo tudi pri prodaji, ki predstavlja 60 odstotkov načrtovane količine. Do izpada je prišlo pri granulatih zaradi zmanjšanja odpreme vnaprej prodanih količin, nekaj pa tudi zaradi frakcijskih sprememb granulatov v novi rudnini. Sicer pa prodaja teče nemoteno in ne bi smela vplivati na bistveno povečanje že planiranih zalog. V prvih devetih mesecih letošnjega leta pa so izvozili 114 ton mas, kar je za začetek prodaje finalnih izdelkov v tujino lep in spodbuden uspeh. Kljub omenjenim težavam dosegajo tudi ugoden finančni rezultat, ki je rezultat večje izdelave in prodanih večvrednih finalnih izdelkov. Vrednostno proizvodnjo so po planu dosegli 76-odstotno, v primerjavi s prejšnjim letom po cenah iz leta 1985 pa jo presegajo za 9 odstotkov. Ugotavljajo pa, da hitreje rastejo stroški poslovanja od planiranih in prihodka. V celoti so spoštovali resolucijske usmeritve gibanja prodajnih cen svojih izdelkov, niso pa se mogli izogniti inflacijskim cenam storitev, surovin, energije itn. Zavedajo pa se tudi, da niso storili vsega v lastnem okolju za pocenitev proizvodnje. V primerjavi z istim lanskim obdobjem pa so bili obremenjeni za dodatnih 25 milijonov dinarjev (prispevki sisom) in znaša indeks rasti kar 252, kar gotovo ne razbremenjuje gospodarstvo, kot je to zapisano v resoluciji. Rezultat tega je tudi, da verjetno ne bodo dosegli planiranih sredstev za razširjeno reprodukcijo. Pri delitvi osebnih dohodkov so kot dobri gospodarji skušali vplivati na rezultate poslovanja in so pri tem tudi uspeli, saj znaša v tem 112-članskem delovnem kolektivu povprečni osebni dohodek 116.456 dinarjev. Vlaganja potekajo po načrtu in sprejetem prednostnem redu, vendar pri tem kasnijo izvajalci del. Vložili so 58 milijonov dinarjev lastnih sredstev. Ob devetmesečnem poslovanju so v tozdu Proizvodnja kremenčevega peska Puconci temeljito analizirali gibanja in rezultate poslovanja, hkrati pa ugotavljali, da so realne možnosti, da bi se ob realizaciji sprejetih sklepov lahko do konca leta približali planskim ciljem.

F. Maučec

SGP POMURJE 40 let znanja in pridnih rok

ŠE O ZAGATAH S KROMPIRJEM

Krompir je letos v Pomurju dobro obrodil. Poznavalci pravijo, da ga že dolgo ni bilo toliko kot to jesen, razlog za to pa je tudi v tem, da se je v zadnjih letih veliko kmetovalcev odločilo za pridelovanje te poljščine. Ob dokaj ugodni ceni v zadnjem času, pa seveda ob primernih pridelkih, je namreč krompir na nekaterih območjih zagotavljal pridelovalcem lep dohodek, zato je zanimanje zanj tudi naraščalo.

Pridelovanje krompirja ima že dolgoletno tradicijo na območju temeljne zadružne organizacije Beltinci in v enem delu lendavske občine in tu so doma tudi največji tržni pridelovalci krompirja. Ti so imeli letos samo na območju beltinske temeljne zadružne organizacije s krompirjem zasajenih okrog 600 hektarjev njiv, ocenjujejo pa, da so ob povprečnem pridelku okrog 20 ton na hektar na teh površinah pridelali okrog 12 tisoč ton tržnih presežkov krompirja. Praksa pa je tudi tokrat potrdila, da se ob dobrih letinah često pojavljajo težave, ki se seveda odražajo na ceni in prodaji. Zgodba okrog igre s krompirjem sega pravzaprav že dve leti nazaj. Takrat pridelovalci jeseni s prodajo niso imeli težav, krompirja je celo zmanjkalo in njegova cena je začela močno naraščati. Mnogi pridelovalci so pričakovali, da bo tako tudi lani, zato so krompir vskladiščili in ga prihranili za letošnjo pomlad. Igra pa se je začela razvijati drugače, cena krompirja je padla in mnogi so ga le s težavo prodali. Da se spomladanske težave s krompirjem ne bi ponovile, pridelovalci to jesen s prodajo niso odlašali, ponudba je bila velika in zato je prišlo tudi do težav in zastojev pri odkupu. Da bi zvedeli kaj več o trenutnem položaju na tržišču s krompirjem, smo se odpravili med organizatorje odkupa in pridelovalce.

ALOJZ JERIČ, vodja skladišča krompirja v Lipovcih, nam je povedal, da takšnih težav kot letos z odkupom krompirja že dolgo niso imeli.

Največ so k temu prispevali njihovi odjemalci, ki so kljub sklenjenim pogodbam nabavili krompir po nekoliko nižji ceni na drugih območjih in zadruga se je tako znašla v zagatah.

Alojz Jerič

Franc Maučec

Kljub temu jim je doslej uspelo na območju temeljne zadružne organizacije odkupiti okrog 8 tisoč ton krompirja, računajo pa, da je pri pridelovalcih še nekaj več kot 2 tisoč ton tržnih presežkov. Pri odkupu resda prihaja do zastojev, saj so skladišče krompirja povsem napolnili in vanj spravili 1.750 ton pridelka, za vse ostale količine pa so morali iskati kupce. Največ ga izvozijo, industrijski krompir pa bo v glavnem prevzela domača predelovalna industrija. Žal pa se tudi ta srečuje z zalogami in tako prevzem teče nekoliko počasneje. Prizadevajo si, da bi odkupili ves ponujen pridelek, tudi od tistih pridelovalcev, ki nimajo sklenjenih pogodb. Po besedah Alojza Jeriča pa se bodo letošnje težave pri odkupu gotovo odražale na pridelku v prihodnjem letu. Med pridelovalci namreč že pada zanimanje za nakup semenskega krompirja, ki ga je v Sloveniji veliko in kaj lahko se zgodi, da nam bo ob slabši letini prihodnjo jesen krompirja zmanjkalo.

FRANC MAUČEC iz Gančan ima že dolgoletne izkušnje s pridelovanjem krompirja, z njimi pa tudi dobre in slabe izkušnje. Pravi pa, da takšnih težav kot letos doslej s prodajo še ni bilo. Čeprav se mu je pred leti že zgodilo, da je jeseni krompir prodal, nato pa je cena narasla in je bil močno oškodovan, nikoli ne špekulira in jeseni odda v glavnem ves pridelek. Ga pa zato toliko bolj motijo razne nepravilnosti, ki se dogajajo pri odkupu. Prednost pri odkupu bi morali imeti tisti, ki so redni pridelovalci in so od tega dohodka tudi odvisni, zdaj pa se dogaja, da prej pridejo na vrsto takšni, ki v pridelovanju krompirja iščejo le lastne interese in dodatni dohodek. Maučecovi so letos na treh hektarjih pridelali okrog 70 ton krompirja, od tega je polovica industrijskega, doslej pa so ga prodali le 27 ton. Krompir je lahko zanimiva in donosna poljščina, pravi Franc, vendar kaže, da tudi v tej pridelavi ni več dolgoročne stabilnosti. Čeprav ima vso strojno linijo za pridelavo krompirja in je lani kupil tudi kombajn za spravilo, razmišlja, da ga bo prodal, površine za krompir pa zmanjšal. Prihodnje leto ga bo zasadil že manj, saj je tokrat posejal kar 3 in pol hektarja pšenice.

MAJDA GJERKEŠ iz Lipe nam je povedala, da so na njihovi kmetiji letos namenili krompirju kar 5 hektarjev njiv, od tega 40 arov semenskemu, večjih težav s prodajo pa niso imeli. Tako so že prodali 70 ton jedilnega krompirja, semenskega so vskladiščili doma, upajo pa, da tudi z industrijskim krompirjem večjih težav ne bo. Z zadrugo imajo sklenjeno pogodbo o pridelovanju in jeseni pridelek tudi oddajo. Tokrat s ceno sicer niso ravno najbolj zadovoljni, vendar če so se odločili za pridelovanje krompirja, morajo zdaj vztrajati. Imajo svojo strojno linijo, spomladi so skupaj s še enim pridelovalcem kupili kombajn za spravilo in tako bodo krompir pridelovali še naprej. Sicer pa je Gjerkeševa kmetija ob pridelovanju krompirja usmerjena še v živinorejo, zgradili so nov hlev, v njem pa je trenutno 17 glav goveje živine. Ob lastnih 9 hektarjih obdelovalne zemlje imajo nekaj njiv še v najemu in tako doma pridelajo dovolj osnovne krme za to živino. Sejejo v glavnem koruzo za silažo, ob pitancih in teletih pa so v hlevu še tri plemenske telice in sedem krav molznic. Število slednjih nameravajo povečati na deset, saj se pri mleku vložena sredstva najhitreje vračajo, ob upoštevanju navodil strokovne službe živinorejsko veterinarskega zavoda pa dosegajo tudi dobro mlečnost in s tem primeren dohodek.

Majda Gjerkeš

Štefan Sobočan

ŠTEFAN SOBOČAN iz Lipe je predsednik proizvodne skupnosti za krompir na tem območju, zato dobro pozna težave pri prodaji krompirja pa tudi nejevolje številnih pridelovalcev. V prejšnjih letih težav s prodajo krompirja ni bilo, letos pa se močno zatika in tudi Sobočanovi imajo težave. Tokrat so ga pridelovali na 3 in pol hektarjih, pridelali pa so ga kakšnih 90 ton. Doslej so ga prodali le 50 ton, ostalo pa čaka. Nekaj so ga vskladiščili in bodo počakali do pomladi, za vse pa ni prostora. 50 arov je bilo letos semenskega krompirja in tudi tega še niso prodali. Pridelovalci imajo letos s krompirjem še dodatne težave, saj ta gre v glavnem v izvoz in ga je potrebno temeljito prebrati. Tudi pri Sobočanovih imajo zdaj nekaj krompirja pripravljenega v 30-kilogramskih vrečah, ki čaka na odkup. Pa tudi cena ni takšna, kot so računali, saj odkupujejo jedilni krompir po 43 oz. 40 dinarjev, industrijskega pa po 30 dinarjev. Vse to se bo seveda odražalo že na pridelku v prihodnjem letu, saj so mnogi pridelovalci že sklenili, da ga bodo sadili na manjših površinah. Tudi pri Sobočanovih so se odločili tako, saj so stroški pridelave v zadnjem času močno narasli, cene krompirja pa jim ne sledijo.

August Novak

AVGUST NOVAK iz Beltinec je izkušen pridelovalec krompirja na tem območju in kot sam pravi, kljub težavam, ki so letos prisotne pri prodaji, tudi v prihodnjem letu površin za krompir ne bo zmanjševal. Letos so ga zasadili na 3 hektarjih, od tega 1 hektar semenskega, s pridelkom pa so zadovoljni, saj so pridelali okrog 35 ton industrijskega krompirja in le nekaj manj jedilnega, poleg tega pa še 17 ton semenskega krompirja. S prodajo gre bolj slabo, saj je doslej prodal le 22 ton industrijskega krompirja in 25 ton jedilnega, ostalo pa še čaka doma. Tudi semenskega krompirja še ni prodal, nekaj ga bo pustil za seme doma, kakšnih 15 ton pa ga bo prodal. O ceni krompirja se ne more izraziti ravno pohvalno, plačilo pa je dokaj redno in na akontacijo ni treba ravno predolgo čakati.

Ludvik Kovač

SKLAD ZA POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA V LENDAVSKI OBČINI

Prenizke spodbude za prašičerejo

Kljub premiji 36 dinarjev, ki jo dobe rejci goveda, poleg redne cene seveda, letos, kot kaže, v Kmetijski zadrugi Lendava oziroma njenih temeljnih zadružnih organizacijah ne bodo odkupili načrtovanih 4500 glav goveje živine. Do začetka novembra so namreč odkupili komaj 2990 glav. Odkup pa bi bil še nižji, ko ne bi bilo teh denarnih spodbud. Nekoliko boljše je pri spodbujanju reje klavnih prvesnic, kjer znašata občinska in republiška premija skupaj 18 tisoč dinarjev; doslej so odkupili 14 klavnih prvesnic, do konca leta pa bodo predvidoma še 6, s čemer bodo načrt izpolnili.

Premije so deležni le tisti rejci, ki so sklenili pogodbo že v prejšnjem letu, saj po novem teh premij več ni. Dobro pa kaže pri odkupu mleka. Za letos so predvideli odkupiti 7,2 milijona litrov, do začetka novembra so odkupili 5,9 milijona litrov in napovedujejo, da bo načrt do konca leta uresničen. Kot je najbrž znano, kmetje dobijo za liter mleka 2 dinarja premije. Letos uvedene premije za spodbujanje reje prašičev znašajo 7 dinarjev za kilogram, kar ni dovolj velika spodbuda, saj bodo do konca leta odkupili le 700 ton prašičev, s čemer bodo načrt izpolnili 65-odstotno. Do novembra so odkupili 399 ton. Letos je zadruga kupila 71 plemenskih svinj in 18 merjascev. Za kupljene plemenske svinje je znašala premija 30 tisoč dinarjev (20 tisoč republiške in 10 tisoč občinske premije). Za merjasce pa znaša skupaj 60 tisoč dinarjev. V lendavski občini imajo tudi enega žrebca, katerega vzdrževanje je sklad sofinanciral s 150 tisoč dinarji.

V skladu za intervencije in pospeševanje kmetijstva pa so zbrali tudi sredstva za poljedelstvo. Za setev 1986/87 je kmetijska zadruga priskrbela 324 ton kakovostne semenske pšenice, kar je menda zadoščalo za tisoč hektarjev, zato tudi v novi pšenični letini pričakujejo dober pridelek in izpolnitev družbenih obveznosti.

Letošnja obveza je 3900 ton, do začetka novembra pa je bilo odkupljenih 3574 ton. Kljub naporom pospeševalne službe, za katero v skladu sicer zagotavljajo eno tretjino sredstev, pa še vedno niso izpolnjene obveznosti v pridelovanju sladkorne pese — pridelava na 250 hektarjih. Letos so peso pospravili v zadružnem sektorju z 200 hektarjev in je pridelali 7300 ton.

Sredstva za regres za setev in semena je dal republiški sklad (10 tisoč dinarjev po hektarju), razliko do pokritja stroškov pa občinski. Republiški sklad je dal dodatno 2 dinarja za kilogram oddane pese. Letos so tudi spodbujali pridelavo krompirja. Plan odkupa — 3 tisoč ton — bo kljub težavam (ponudba krompirja je večja od povpraševanja) dosežen. Semenskega krompirja so prodali 145 ton.

Š. Sobočan

SOBOŠKA MESNA INDUSTRIJA

ŠE NAPREJ V IZGUBI

Težave v soboški Mesni industriji, ki se že vrsto let srečuje z motnjami v poslovanju, se nadaljujejo tudi letos. Ta delovna organizacija je z izgubo poslovala že v prvem četrtletju, in čeprav so takrat napovedovali, da izgube do polletja ne bodo povečevali, se to ni uresničilo, v devetih mesecih pa se je le-ta še povečala. Ta je v tričetrtletju že presegla vrednost 926 milijonov dinarjev, med osnovnimi razlogi zanjo pa še vedno na prvem mestu navajajo nesorazmerja med cenami živine in cenami mesa, k povečevanju izgube pa v veliki meri prispevajo tudi težave s financiranjem tekoče proizvodnje. Soboška Mesna industrija potrebuje trenutno za tekočo proizvodnjo 4 milijarde 600 milijonov dinarjev, zaradi pomanjkanja lastnih obratnih sredstev pa mora najemati draga kratkoročna posojila. Tako so v prvih devetih mesecih letos morali v Mesni industriji za obresti plačati kar 1 milijardo 350 milijonov dinarjev, medtem ko so za osebne dohodke zaposlenih plačali 1 milijardo 200 milijonov dinarjev.

Med notranjimi vzroki za težave so v zadnjem času omenjali tudi neustrezno organiziranost, ki na sedanji stopnji tehnološkega razvoja ni več zagotavljala nadaljnjega razvoja. Pred kratkim so se na referendumu odločili za drugačno organiziranost, zato je pričakovati, da bo vsaj delno prispevalo k izboljšanju položaja.

L. Kovač

Ozelenitev vinogradniških tal

Zadnje čase se v vinogradniških krogih mnogo govori in razpravlja o ozelenitvi ali zatravljanju vinogradniških tal. Zato smo za člane društva vinogradnikov pripravili predavanje dr. Colnariča na to temo.

Zatravitev oziroma ozelenitev vinograda v medvrstnem prostoru ima več pozitivnih lastnosti, in sicer:

— Izboljšuje se fizikalno-kemična sestava zemlje, odpravljamo negativne strani tlačenja tal s težko mehanizacijo ter pretirano uporabo freze.

— Preprečuje ali vsaj omili erozijo in odnašanje najboljše vinogradniške prsti.

— Izboljša se izkoristek mineralnih gnojil in ta prodirajo globlje v zemljo (koreninski sistem trte se boljše razvija).

— Koreninice trav in travno-deteljnih mešanic rahljajo zemljo, izboljša se zračnost tal ter aktivnost mikroorganizmov in deževnikov.

— Omogoča nam vstop v vinograd tudi po daljšem deževju, tako nista moteni oskrba in varstvo vinograda.

— Z zatravitvijo lahko tudi posredno reguliramo potrebo vinske trte po vodi. V vlažnih letih puščamo, da nam trava zraste večja, s tem nam izhlapi več vode, v sušnih obdobjih kosimo ali mulčimo, ko je trava še manjša, da nam ta ni konkurent pri oskrbi trte z vodo.

— Z rastlinami za ozelenitev (podor) nadomeščamo hlevski gnoj, ki ga je čedalje teže dobiti in tudi spravljati v vinograd na bolj strmih legah.

To so samo najvažnejši razlogi, zakaj se čedalje več vinogradnikov odloča za zatravitev svojih vinogradov. Vinograd lahko pustimo, da se nam zatravi (zapleveli) tudi po naravni poti, tako da pustimo, da nam v medvrstnem prostoru rastejo pleveli in trave, ki so že v vinogradu in te potem kosimo ali mulčimo.

Načini nege vinogradniške zemlje

Ob klasični, že stoletja v praksi izvajani čisti obdelavi vinogradniške zemlje, obstajajo še različne druge kombinacije.

— Obdelava, kombinirana z zelenim gnojenjem ali podorom. Pri tem zemljo dvakrat na leto obdelamo (ob setvi podorin in ob podoravanju le-teh).

— Obdelava pod trsi, kombinirana s trajno ozelenitvijo med vrstami s pogosto košnjo (8—10-krat) ali mulčenjem.

— Obdelava, kombinirana s kemičnim zatiranjem plevolov. V medvrstnem prostoru lahko kosimo ali mulčimo, v vrsti pa uporabljamo herbicide.

Pri vseh teh različicah nege vinogradniške zemlje moramo vedno upoštevati redno gnojenje, ki ga moramo vključiti v eno ali drugo možnost nege zemlje.

Vinograd lahko že zatravimo v drugem, tretjem letu po sajenju, vendar na vsaki strani trsa pustimo vsaj 60 cm nezatravljenega dela, ki ga večkrat letno okopavamo, da pleveli in trava ne delajo konkurence mladim trsom. Uporaba herbicidov v mladih vinogradih ni priporočljiva.

Naj na koncu podam tudi izbor trav in travno-deteljnih mešanic, primernih za ozelenitev oziroma zatravitev vinograda (povzemam po članku dr. Jožeta Korošča v reviji Sodobno kmetijstvo in časopisu Kmečki glas)

I. Večletni posevki:

Na nekoliko težjih tleh v vlažnejših rastnih razmerah bi sejali seme: monokulture mačji rep — sorto krim, 20 kg/ha, ali mešanico

80 % mačji rep, sorta (cv.) krim	16 kg/ha
20 % bele detelje, cv. milka	3 kg/ha

Na srednje težkih bolje prepustnih tleh monokulturo trpežne ljulke, sorte marino, ali ilirko, 35 kg/ha, ali mešanico:

80 % trpežne ljulke, cv. marino	28 kg/ha
20 % bele detelje, cv. milka	3 kg/ha

Na lažjih, vendar ne presuhih tleh, monokulturo travniško latovko, sorto SK-46, ali berby, 30 kg/ha, ali mešanico:

80 % travniške latovke	24 kg/ha
20 % bele detelje, cv. milka	3 kg/ha

Na lažjih tleh v sušnih rastiščih monokulturo rdeče bilnice, sorta jasna, ali bagrena, 35 kg/ha, ali mešanico:

80 % rdeča bilnica, cv. jasna	28 kg/ha
20 % bele detelje, cv. milka	3 kg/ha

Na vseh tleh pa bo dobro uspevala tudi monokultura bele detelje, in sicer je posejemo 15 kg/ha.

Sejemo lahko tudi kompleksno mešanico, in sicer:

Za uspavanje ne večini rastnih razmer:

10 % bele detelje cv. milka	2 kg/ha
20 % trpežne ljuljke cv. marino ali ilirka	2 kg/ha
10 % mačjega repa cv. krim	2 kg/ha
30 % rdeče bilnice cv. jasna	10,5 kg/ha
30 % travniške latovke cv. SK-46	10,5 kg/ha
	31,5 kg/ha

Mešanica brez detelj:

Za uspavanje na bolj plitvih sušnih tleh:

10 % trpežne ljuljke cv. marino ali ilirka	3,5 kg/ha
40 % travniška latovka cv. SK-46	12 kg/ha
50 % rdeče bilnice cv. draga	15 kg/ha
	30,5 kg/ha

Mešanica za mulčenje na vlažnejših glinasto ilovnatih tleh za često košnjo:

40 % pasje trave cv. kopa	8 kg/ha
40 % mačji rep cv. krim	8 kg/ha
20 % švedske detelje	4 kg/ha
	20 kg/ha

Vse te posevke sejemo zgodaj spomladi v aprilu, dokler je v tleh še rezervna zimska vlaga, ali pa v poletno jesenskem času v avgustu mesecu, vendar v dovolj vlažno zemljo.

II. Enoletni prezimni posevki:

Monokulturni posevek inkamatke cv. inkara ali mešanica	25 kg/ha
80 % inkamatka cv. inkara	20 kg/ha
20 % mnogocvetna ljuljka cv. draga	8 kg/ha
	28 kg/ha

Navedena prezimna posevka sejemo v avgustu mesecu. Posevek v jeseni ozeleni, prezimi, spomladi hitro ozeleni, tako, da ga koncem maja že lahko pokosimo in mulčimo, nakar inkamatka odmre. Mnogocvetna ljuljka po košnji ponovno ozeleni in jo po potrebi mulčimo do jeseni.

III. Enoletni neprezimni posevki:

monokulturni posevek:	
westervoldska ljuljka cv. pollanum	35 kg/ha
monokulturni posevek:	
aleksandrijske detelje cv. lilibeo	25 kg/ha
monokulturni posevek:	
perzijske detelje cv. acadia	20 kg/ha
mešanice:	
80 % aleksandrijske detelje cv. lilibeo	20 kg/ha
+ 20 % westervoldske ljuljke cv. pollanum	8 kg/ha
	28 kg/ha
ali	
80 % perzijske detelje cv. acadio	16 kg/ha
+ 20 % westervoldske ljuljke cv. pollanum	8 kg/ha
	24 kg/ha

Navedene enoletne posevke bomo sejali spomladi najkasneje do konca aprila v še dovolj vlažno zemljo. Po vzniku jih do jeseni približno 3-krat kosimo za mulčenje.

Društvo vinogradnikov Prekmurskih goric »Goričko« pripravlja za 14. december ob 9. uri naslednje predavanje na temo Prvi pretok in kletarjenje do steklenice. Predavatelj bo dipl. ing. Protner Jože. Predavanje bo v prostorih hotela Diana.

E. Novak dipl. ing. agr.

Pri Certusovem novatorju Antonu Hajdinjaku

Za varnost, varčnost in udobje

Zadovoljni so vsi: vodja mehanikov Anton Hajdinjak, ker so se njegove »pogruntavščine« obnesle, tozd Avtobusni promet v Murski Soboti, ker je poslej čez 30 na ta način predelanih avtobusov zanesljivejših, Tamov tozd Raziskave in razvoj, ki tovrstnim izboljšavam daje vso podporo, in (ne)nazadnje vozniki avtobusov s potniki, ki se jim ni več treba v tolikšni meri bati, da bi zavoljo določenih, očitno preprosto rešljivih problemov, ostajali na pol poti.

Sicer pa, kdo neki — razen voznika in sprevodnika seveda! — bi se med vožnjo utrujal z mislijo, če je avtobus tehnično brezhiben ali ne. Najmanj si s tem belijo glave pótniki, kajti gre jim izključno za to, da čimprej pridejo na cilj. Če pa se že kje kaj zatakne, ponavadi nočejo ničesar slišati o tako imenovani višji sili in objektivnih okoliščinah. Kot kaže, bo slednjih zdaj manj, vsaj kar zadeva dokaj pogosto okvare pri prenosnih in krmilnih sistemov avtobusov. Zasluga za to gre nedvomno inovatorski žilici vodje mehanikov v soboški temeljni organizaciji mariborskega Certusa Avtobusni promet, Antonu Hajdinjaku, visokokvalificiranemu mehaniku, ki sprva ni bil ogret za »obešanje na veliki zvon«. A se je le omehčal in tistim, ki nismo kdo ve kako posvečeni v skrivnosti konstruiranja transmisij in proizvodov, se je zdelo imenitno, kako enostavno in učinkovito je prišel do živega neprijetnim težavam, ki tarejo voznike avtobusov zlasti starejše izvedbe.

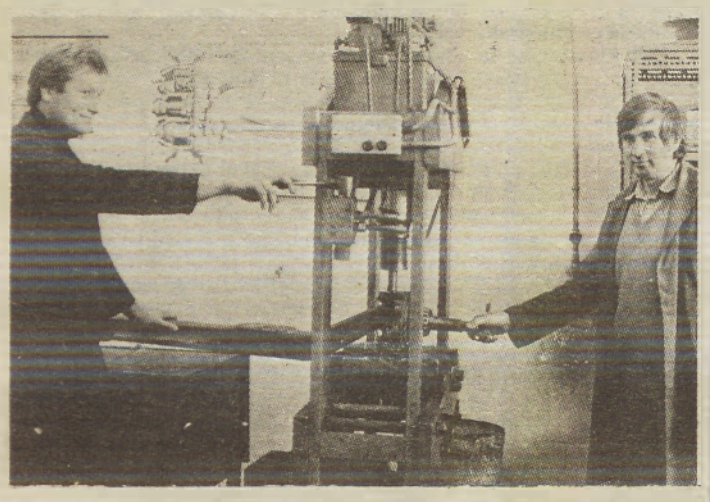

Serijo koristnih predlogov in tehničnih izboljšav je lahko inovator Anton Hajdinjak (desno) iz Certusovega tozda Avtobusni promet v Murski Soboti izpeljal ob pomoči sodelavcev.

PREDELANIH ČEZ 30 AVTOBUSOV

Kot je mogoče sklepati iz serije koristnih predlogov in tehničnih izboljšav, se je Hajdinjak specializiral za tesnjenje in tesnila. Med njegove najpomembnejše inovacije namreč sodi tesnjenje mesne ročice krmila na avtobusih starejše izvedbe, 170 A 11 in AS 3500 E.

Pri teh so se puše hitreje obrabljale, krmilni mehanizmi dobivali zračnost in na tehničnih pregledih ter prometno-varnostnih kontrolah so jih izločali. V mariborskem Tamu so na avtobusih 190 A 11 izvedli preureditev in krmilno ročico utesnili v končnik valjčnih ležajih, vendar se tudi ta izvedba ni potrdila kot primerna.

Zaradi neustreznega plastičnega pokrovček sta v ležaje prihajala voda in pesek, kar je povzročalo okvare. Šele z uvedbo kovinskega pokrovčka naj bi bila zagotovljena kakovost; toda ne v prvem ne v drugem primeru tegobam ni bilo konec. Dodatno zadrego je pomenilo pomanjkanje ležajev iz uvoza. Anton Hajdinjak je zato — kot beremo iz septembrske beležke Tamovega tozda Raziskave in razvoj — »predelal obe podložki tako, da je vgradil O-tesnila in s tem zatesnil ležajno pušo v pestu krmilne ročice. Rezultat se je pokazal čez nekaj mesecev po prvi predelavi, ko ročica še vedno ni imela nedovoljene zračnosti. Na ta način je sedaj v Certusovem tozdu v Murski Soboti predelanih že 32 avtobusov, ki že več kot pol leta vozijo brez okvare na tesnjenju ... V konstrukciji smo se z izvedbo seznanili in menimo, da je rešitev dobra in relativno poceni, vsekakor boljša od izvirne prvotne izvedbe. Priporočamo jo tudi drugim uporabnikom naših avtobusov, posebej še, ker očitno ne moreno zadovoljiti potreb po rezervnih delih najnovejše izvedbe in ker je ta bistveno dražja«.

DA NE BO ZARIBAVANJA

Med še pomembnejšo inovacijo Anton Hajdinjak šteje tesnjenje krmilnega svornika na prednji premi nekaterih avtobusov iz Tamovega programa. Gre za nekaj podobnega kot pri tesnjenju vmesne ročice krmila na avtobusih 170 A 11, je pa neposredno povezano z varnostjo potnikov. Ker je namreč ta del najbolj izpostavljen vodi in pesku, s tem pa nevarnosti, da pogosteje prihaja do zaribavanja že tako zelo občutljivih svornikov in s tem večje zračnosti, ne preseneča, da so bili avtobusi zavoljo tega izločani izp rometa. Tamovci so jim sporočili, da se strinjajo z izboljšanim tesnjenjem in mazanjem puš krmilnega svornika na prednji premi avtobusov TAM 1990 A 11 T, P, M oziroma TAM 190 A 109 T, P, M. Ob obisku sredi oktobra v Mariboru so Hajdinjaku tudi povedali, da v tem pogledu ne bodo več delali nobenih sprememb ali obnov in da bodo imeli novi tipi avtobusov TAM 190 A 110 T, P, M, ki jih bodo začeli serijsko izdelovati sredi prihodnjega leta, novo izvedbo prednje preme, na kateri bo krmilni svornik tesnjen z igličastimi ležaji.

Skratka, v mariborskem Tamu zamisli soboškega Certusa sprejemajo, jih spodbujajo in s tehničnimi risbami posameznih inovacij potrjujejo. Še tri tehnične izboljšave je omenil Anton Hajdinjak: predelava končnikov volana z močnejšo vzmetjo, tesnenje zadnjega pesta kolesa z dvema oljnima tesniloma in mazanje potisnega ležaja sklopke. Z vsemi tremi je Avtobusni promet mnogokaj prihranil — da o prvih dveh inovacijah niti ne govorimo — inovatorju pa za vse to doslej izplačal simbolično dva stara milijona dinarjev. (?!) Hajdinjaku, kot kaže, ni toliko do denarnih nagrad in priznanj, kolikor do tega, da je mogel »pogruntavščine« domisliti, dati na papir, preskusiti in prenesti na vozila. Seveda brez pomoči sodelavcev ni šlo. Ko bodo v Certusovem tozdu v Murski Soboti področje ustvarjalnosti primerno uredili še v samoupravnih aktih, predvsem pa ga spodobno ovrednotili, je verjeti, da se bo »odprlo«. Vsak začetek je pač težak.

Branko Žunec

»Kar sem spoznal, je čudovito!«

Prvi slabovidni računalniški programer v Jugoslaviji

Ta stavek, ki iskreno in neposredno izraža občudovanje telesno prizadetih ljudi (v tem primeru slepih in slabovidnih), je izrekel Franc Žižek, vodja računalniškega centra v delovni organizaciji Mura, kjer so se sestali vsi, ki so želeli skromno proslaviti za vse slepe in slabovidne, pa tudi za našo družbo nasploh, pomemben mejnik: Tibor Kuronja iz Moščanec se je namreč kot prvi član tega društva zaposlil kot programer in je po besedah članov delovnega kolektiva Mure enakopraven delavec na oddelku za avtomatsko obdelavo podatkov. Doslej je bilo namreč v navadi, da so slepi in slabovidni postajali telefonisti ali so delali v neposredni proizvodnji, tako zahtevnega dela oziroma poklica pa doslej ni uspelo doseči še nikomur.

»Seveda uspeha nikoli ne bi zmogel sam,« je dejal Tibor Kuronja, čeprav je treba dodati, da je prav njegova trdnost in odločenost, včasih tudi trmoglavost, osrednji vzrok za uspešno šolanje, »pomagali so mi mnogi in sem jim za to hvaležen. V Muri bi posebej rad omenil inženirja Žižka, ki mi je strokovno in človeško vedno stal ob strani.«

Tibor Kuronja je vse do leta 1978 opravljal svoj »normalni« poklic, bil je namreč avtomehanik. Nato pa mu je zaradi bolezni vid začel naglo pešati, dokler ni upadel na vsega dva odstotka. Tibor seveda tako več svojega dela ni mogel opravljati, zato se je leta 1981 podal na rehabilitacijo v Škofjo Loko, kjer so poskusno uvedli tudi smer, ki jo je kasneje uspešno doštudiral. Ob tem naj poudarimo, da je slepih in slabovidnih programerjev v svetu že precej, pri nas pa so se meje tega poklica kot kaže začele odpirati šele zdaj. Eden osrednjih problemov pri tem je — kot je pri nas že skoraj navada — denar, saj Tibor pri svojem delu na terminalu potrebuje povečevalnik in posebno kamero — skratka zelo drago opremo, ki je vredna kar 7 tisoč zahodnonemških mark. »Vendar pa bi bilo tako opremo mogoče napraviti tudi doma,« meni Tibor, »kakšen sposobnejši obrtnik bi jo lahko izdelal za pol cene!« Zakaj ni tako, je verjetno širše družbeno vprašanje, ki med drugim tudi zrcali naš odnos do ljudi, ki so »drugačni«, ki zaradi okvar ne morejo sprejemati istih norm kot večina.

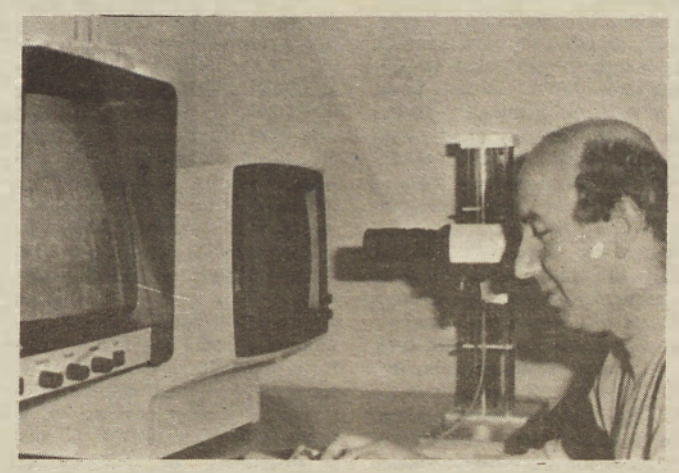

Tibor Kuronja na delovnem mestu. Desni ekran je tisti, ki ga uporabljajo vsi, levi pa ima bistveno večje črke, dodana pa je še posebna kamera. Vsa ta oprema, poleg tega pa seveda izredna Tiborjeva volja in odločenost, da ga bolezen ne bo odrinila na rob družbe, mu omogoča, da opravlja inventivno, zahtevno in dinamično delo.

Slovesnost, ki so jo priredili v Muri, je bila neposredna in prisrčna, v skladu z mnenjem Franca Žižka, ki je brez prikrivanja priznal, da je svet slepih in slabovidnih čudovit, poln življenjskega optimizma in volje do dela. Na njej so sodelovali vsi, ki so pri Tiborjevem šolanju kakorkoli pomagali: Tonček Kos z medobčinskega društva slepih in slabovidnih, ki je Tiborja pri njegovem delu največ spodbujal in je tudi tokrat pripravil vse, da bi slovesnost potekala kar najlepše, predstavniki republiškega spiza, soboškega Zavoda za zaposlovanje, ravnatelj škofjeloškega izobraževalnega centra Jože Dolenc, predsednik republiške Zveze slepih in slabovidnih Hubert Verdnik in seveda člani Murinega delovnega kolektiva.

Vsi po vrsti so bili nad uspehom navdušeni, nekateri tudi vidno ganjeni, posebej pa so poudarili human odnos Mure, ki v vsej svoji velikosti ni pozabila na osrednjo vrednoto — skrb za človeka. Veliko je namreč manjših in manj uspešnih ozdov, ki se sodelovanja z ljudmi, ki imajo telesne okvare, otepajo, ne da bi pri tem podrobneje proučili vse možnosti za vključevanje invalidov v normalno družbeno dogajanje.

V Muri so se zbrali vsi, ki so na tak ali drugačen način pripomogli k Tiborjevemu uspehu.

Kajti tudi oni bi družbi radi vrnili sredstva, ki jih je vanje vložila med zdravljenjem oziroma rehabilitacijo. To pa je možno samo z obojestransko poštenim odnosom, kjer bosta obe strani obravnavani enakopravno in kjer ne bo delitve na »normalne« in »prizadete«. Tibor Kuronja je najlepši, za zdaj žal še osamljen primer, da je ta delitev resnično umetna. Vsi mi pa lahko vsaj kanček pripomoremo k temu, da ne bo prvi in tudi zadnji ne!

Bojan Peček

Kolajne

Na Bledu je sredi novembra potekal že 34 Gostinsko-turistični zbor, ki so se ga tudi tokrat udeležili pomurski gostinci. Delovno organizacijo Radensko so zastopali le delavci tozda Naravno zdravilišče Radenci in tozda Grozd iz Gornje Radgone. Če bi se zbora udeležili tudi gostinci iz drugih tozdov, bi bilo kolajn prav gotovo še več.

Ekipno sta prejeli bronasti kolajni ekipi za zdravo prehrano ter združeni ekipi kuhinje in strežbe. Med posamezniki se je zelo izkazal Ivan Santl, ki je za pogrinjek, flambiranje in pripravo solate pred gostom dobil srebrno kolajno. Prav tako sta prejeli srebrni kolajni Cvetka Ružič in Zdenka Lorber za pripravo zdrave prehrane, Alojz Ružič pa je za kulinariko prejel zlato kolajno. Vse je prijetno presenetila Kristina Lah, ki je (kljub začetku) za mešanje pijač dobila bronasto kolajno.

Kuharja Jože Kovač in Marjan Vinčec iz tozda Grozd sta prejela za kulinarične spretnosti srebrno kolajno. Najbolj pa so se izkazali radgonski natakarji, med njimi si je najvišje priznanje zaslužil Stanko Sčavničar. Letošnji Gostinsko-turistični zbor je bil organizacijsko zelo dobro pripravljen. Novost je bila, da so natakarji in kuharji sodelujoče organizacije združenega dela na enem mestu predstavili pogrinjek, dekoracijo in pripravljene jedi.

Bernarda Peček

KRITIČNA TOČKA

Z razvitostjo telefonskega omrežja v lendavski občini še vedno niso zadovoljni. V Sloveniji pride na 100 prebivalcev v povprečju nekaj več kot 14 telefonov, v Pomurju več kot 7, v lendavski občini pa le 4 telefoni. Da bi končno nadoknadili zamujeno, so letos sprejeli v občinski referendumski program tudi gradnjo treh krakov osnovnega telefonskega omrežja, in sicer od lendavske pošte proti Dolgi vasi, Lakošu in Čentibi. Kaže, da bodo najprej potegnili napeljavo proti Dolgi vasi, med drugim tudi zaradi izdatne pomoči investitorjev objekta na mejnem prehodu. Prihodnje leto bosta poštno podjetje in območni sis za ptt omogočila montažo prenosnega sistema z zmogljivostjo 120 kanalov med vozelno avtomatsko telefonsko centralo Lendava in glavno centralo v Murski Soboti. V Lendavi bodo tudi razširili zmogljivost poštne centrale predvidoma za tisoč priključkov in 90 medkrajevnih priključkov. Napovedana je tudi širitev krajevne avtomatske telefonske centrale v Črenšovcih na 768 priključkov. Uredili bodo tudi prenosni sistem med lendavsko in črenšovsko centralo z zmogljivostjo 30 kanalov.

Del sredstev občinskega samoprispevka bodo poleg financiranja gradnje osnovnega omrežja proti Dolgi vasi namenili še za izdelavo projektne dokumentacije proti Lakošu. Gradnja tega kraka je pogoj za telefone v krajevnih skupnostih Lakoš, Gaberje in Hotiza. To je sicer območje, kjer živi 5 tisoč ljudi, imajo pa le 2 telefona.

Š. S.

gorenjevarstroj

Industrija in montaža n. sol. o. Lendava
Industrijska cesta b. b.
Telefon: h. c. (069) 75 271

PROJEKTIRAMO — IZDELUJEMO — MONTIRAMO

— transformatorji za varjenje VAREX od 120 do 400 A
— usmerniki za varjenje VARUS od 200 do 600 A
— polavtomati za varjenje VARMIG, od 200 do 600 A
— točkalniki za varjenje od 10 do 25 KVA
— stroji za sočelno obžigalno varjenje 40 KVA
— rezalna tehnika
— naprave za mehanizacijo varjenja in linije za varčevanje (inženiring)

— vse vrste termoizolacij in strojnih inštalacij
— vse vrste ventilacije—klimatizacije in CEVI VARVENT
— predizolacirane cevi PURLEN A, od 0 33 do 0 500 mm
— izolacijske plašče PURLEN ALU, od 3/8« do 4«
— raztezne posode VARFLEX od 25 do 600 litrov
— sanitarne kabine VARIS za stanovanjske in hotelske objekte

Priporočamo se s svojimi kakovostnimi izdelki in uslugami ter vam čestitamo ob dnevu republike!

Madžarska narodnost obstaja, deluje, ustvarja...

»Madžari iz Pomurja so nam pripravili izredno veliko presenečenje. Čudovito so nastopili v svojem materinem jeziku, zelo lepo so plesali . . . z veseljem, srčno so prikazali, kar znajo. Lahko rečem, da je bil to eden najpomembnejših letošnjih kulturnih dogodkov v Szombathelyu in sploh v Železni županiji. Sporočilo Madžarov iz Pomurja smo zares razumeli.«

S temi besedami je ocenil nastop kulturnih skupin z narodnostno mešanega območja v lendavski in soboški občini 15. nov. v Szombathelyu, — o čemer smo že poročali — predsednik Domovinske ljudske fronte Železne županije ISTVAN LAJOS. Njegova ocena je seveda lahko velika spodbuda za nadaljnje delo narodnostnih kulturnih skupin in sploh za sodelovanje z matičnim narodom. In da je do tega gostovanja prišlo, gre tudi zasluga Zvezi kulturnih organizacij Slovenije, ki je predlani organizirala prvi skupni nastop porabskih Slovencev v Cankarjevem domu v Ljubljani, k čemur so seveda prispevali svoj delež tudi uspešni stiki med Pomurjem in Železno županijo.

Podobno kot Istvan Lajos so bili zelo navdušeni tudi drugi obiskovalci osrednje prireditve z naslovom ÜZENET—SPOROČILO. Pa zapišimo še mnenja nekaterih!

FERENC STARK, vodja glavnega oddelka za narodnosti pri Ministrstvu za prosveto in kulturo LR Madžarske: »Zelo mi je bilo všeč, lepo je bilo. Mislim, da je bilo nekaj podobnega, kot so se naši Slovenci predstavili v Cankarjevem domu v Ljubljani. Zelo me veseli, da so se ti stiki tako razvili in da se bodo gostovanja nadaljevala na obeh straneh.«

TIBOR STANDOR, vodja Kulturnega centra Monošter: »Čestitam! Odlično! Tudi mi v Porabju, že vadimo, da se bomo marca spet predstavili v Cankarjevem domu v Ljubljani.«

VERA GAŠPAR z Gornjega Senika: »Bilo je preveč lepo. Kot starejši tako mladi — vsi so imeli dober nastop. Kot članica mešanega pevskega zbora Avgust Pavel sem bila tudi na gostovanju v Cankarjevem domu v Ljubljani. Tudi nam so čestitali za uspešen nastop. Takšna gostovanja so za pripadnike narodnosti velika spodbuda. Komaj čakam, da bomo spet šli v Slovenijo.«

TIBOR STANDOR, direktor Kulturnega centra Monošter (Szentgotthard): »Lepo je bilo, dobro je bilo. V redu ste uspeli pripraviti ta nastop. Tudi mi nameravamo nekaj takega spomladi prikazati v Cankarjevem domu. Preseneča nas, da je pri vas toliko madžarskih folklornih skupin in pevskih zborov. Pripomnil bi le, da ko Madžari stopimo na oder, se naš nastop ne konča tako naenkrat. Kljub temu samo čestitam.«

IBOJKA DONČEC, Visoka učiteljska šola Szombathley: »Bila sem prav presenečena. Toliko folklornih skupin in pevskih zborov. Pa vse recitacije! Enkratno je bilo, res!

FRANC JOŠAR iz Prosenjakovec: »Ja, dobro je bilo. Ne vem, kako je bilo naše petje všeč drugim. Jaz sem tokrat prvič nastopil v Mešanem pevskem zboru Prosenjakovci. Čeprav sem po narodnosti Slovenec — pravzaprav je naša družina narodnostno mešana, ker govorimo slovensko in madžarsko — rad pojem tudi madžarske pesmi. Takšni nastopi, kot je bil v Szombathelyu, so zanimivi in koristni.«

LACI GÖNC, predstavnik sisa za prosveto in kulturo pripadnikov madžarske narodnosti občine Lendava: »Zelo sem zadovoljen in zelo srečen. Sam nisem pričakoval, da bomo lahko na takšni ravni predstavili svojo narodnostno kulturo. Morda smo dosegli več, kot smo pričakovali.«

FRANC BARTAKOVIČ iz Monoštra: »V Porabju smo organizirali poseben avtobus za ogled te prireditve. Mislim, da smo lahko vsi zelo zadovoljni, da smo prišli v Szombathely. Madžari iz Pomurja so zares lepo peli in plesali.«

V Szombathelyu so se z dvojezičnim programom zelo uspešno predstavili tudi učenci vseh dvojezičnih osnovnih šol v lendavski in soboški občini.

ISTVAN LAJOS, predsednik Domovinske ljudske fronte Železne županije: »To je bil eden najpomembnejših kulturnih dogodkov v Szombathelyu in županiji.«

FERENC STARK, vodja oddelka za narodnosti pri Ministrstvu za prosveto in kulturo LR Madžarske: »Lep nastop je bil. Dobro je, da smo vzpostavili takšne stike in da jih bomo nadaljevali.«

Kobilje ni namesto Dobrovnika

Kljub številnim pozitivnim rezultatom, ki smo jih pri nas dosegli pri uresničevanju narodnostne politike, pa pripadniki madžarske narodnosti v Pomurju z vsem niso zadovoljni. Tako jih (posebej v lendavski občini) skrbi družbenoekonomski položaj narodnostno mešanega območja, zlasti še dobrovniškega, kjer ljudje nimajo možnosti zaposlitve in se jih zato precej vozi na delo v Mursko Soboto, nekateri pa se tudi izselijo. To pa pri mnogih pomeni tudi konec narodnostne identitete. Zato poudarjajo nujnost industrijskega obrata v Dobrovniku, ki ga je sicer načrtovala Tovarna usnja Slovenj Gradec, vendar pa je v zadnjem hipu odstopila od namere. Medtem pa tovarna Utok iz Kamnika svojo ponudbo za Kobilje (manjši obrat) uresničuje in bo tam kmalu stekla proizvodnja. Vendar ta program ni namesto dobrovniškega, kot je slišati posamezna namigovanja.

Drugo, kar moti pripadnike madžarske narodnosti, je to, da se bodoče vzgojiteljice za dvojezične vrtce, ki obiskujejo srednjo vzgojiteljsko šolo v Mariboru, nimajo možnosti usposabljati tudi v madžarskem jeziku. Prav tako niso zadovoljni s položajem madžarščine v srednjih šolah zunaj narodnostno mešanega območja v Pomurju. V dvojezičnih osnovnih šolah pa naj bi bilo vse manj ljudi, ki bi enakovredno obvladali oba jezika, čeprav govorimo o zelo uspešnem dvojezičnem osnovnem šolstvu, ki ga razvijamo že več kot 25 let.

Še najmanj pa je bilo pravzaprav storjeno pri uresničevanju dvojezičnega poslovanja v delovnih organizacijah na narodnostno mešanem območju, ker je to, kot kaže, marsikje še preveč odvisno od volje posameznih odgovornih oseb. Pri uresničitvi te naloge pa so bile doslej povsem pasivne tudi sindikalne organizacije.

Prav gotovo pa morajo pri uresničevanju narodnostne politike nase prevzeti večji delež tudi pripadniki narodnosti sami.

Na okrogli mizi (forumu) je največ tekla beseda o narodnostni zavesti in razvijanju dvojezičnosti.

O sodelovanju z Madžarsko

»Pomurski medobčinski svet Socialistične zveze in Domovinska ljudska fronta Železne županije imata veliko odgovornost in zelo pomembno nalogo pri uresničevanju narodnostnih pravic in v tem kontekstu tudi do vključevanja večinskega naroda. Seveda zakonske in normativne rešitve še zdaleč ne morejo zadovoljiti položaja in uresničevanja pravic narodnostim, ampak je predvsem potrebna zelo konkretna in praktična aktivnost ako v delovnih kot vseh drugih okoljih. Upal bi si trditi, da smo dosegli zgledno raven stikov med našima dvema organizacijama in tudi širše med Železno županijo in Pomurjem. To seveda pomembno prispeva h krepitvi zaupanja med sosedoma in v širšem smilu tudi miru v tem delu Evrope. Narodnosti sta praktično postali most sodelovanja med narodoma. Medobčinski svet SZDL je pri vzpostavljanju teh stikov popolnoma samostojen. Organizirane in vse tesnejše oblike sodelovanja potekajo od leta 1972. Eden izmed naših osrednjih ciljev je krepitev maternega jezika med pripadniki narodnosti in razvijanje dvojezičnosti oziroma doseči, da bi vsak prebivalec na narodnostno mešanem območju govoril v svojem jeziku in da bi se bo razumela. Izrednega pomena je tudi, da narodnost postane samostojna, da je subjekt lastnega razvoja in usode ob volji in podpori večinskega naroda.

CVETKA OZVATIČ iz Berkovc, članica MPZ Prosenjakovci: »Približno dve leti sem članica zbora in takšni nastopi so velika spodbuda za naše delo. Čeprav sem Slovenka, rada pojem tudi madžarske pesmi.«

Poleg sporazuma našega sveta z Domovinsko ljudsko fronto Železne županije smo sprejeli tudi dogovor o sodelovanju z županijo Zala, posebej pa navezujejo stike Lendava in Monošter ter Murska Sobota in Körmend. Stike so navezale tudi vse naše dvojezične osnovne šole, in sicer s šolami v Porabju. Mislim, da so tu še neizkoriščene možnosti in da lahko ravno prek teh oblik in širše veliko sodelujemo in pomagamo pri uresničitvi koncepta dvojezične osnovne šole tudi v Porabju,« je dejal predsednik PMS SZDL Boris Prejac.

Privilegiji le za manjšino, ker jih večina ne potrebuje

Podobno kot v Ljubljani so tudi v Szombathelyu pripravili okrogo mizo (forum) o položaju narodnosti ter pomenu mednarodnega sodelovanja. Velike pozornosti je bila deležna zlasti razprava CIRILA ZLOBCA, podpredsednika RK SZDL Slovenije, ki je md drugim poudaril:

»Če sem prav razumel, se Slovenci in Madžari, tako predstavniki večinskega naroda kot manjšini strinjamo, da je dvojezičnost neizbežna izhodiščna točka za usposobitev manjšine za demokratično življenje. Rekel bi, da živimo dandanes v skrajno paradoksalnem času. Dvojezično šolstvo je mogoče ustanoviti z voljo oblasti in političnih organizacij. Ostalo pa mi je v spominu, kar je rekel generalni sekretar Demokratične zveze južnih Slovanov na Madžarskem Marin Mandić, da so včasih težave s starši, ko razmišljajo o smislu dvojezičnega šolstva ob skrbi za bodočnost svojih otrok. Jaz bi rekel, da bijemo težak bo z nekimi zakonitostmi današnje civilizacije.

Ves razvoj človeštva — od tehnologije do politike in gospodarstva — teži k unifikaciji in posplošitvi življenja. Zato je naravno, da se tudi predstavnik manjšine izgublja v večinskem narodu, kot je naravno, da manjši narodi postajajo odvisni od velikih, in vendar se moramo tekšnemu razvoju upreti! Ker gre preprosto za ohranjanje človeškega in kolektivnega dostojanstva in v to dostojanstvo sodi nedvomno občutek pripadnosti vsakega posameznika k narodnemu kolektivu. To pomeni, da moramo gledati na pripadnost k narodu kot na vrednoto. Zato je osnovna skrb vsakogar, ki ima možnost, da vpliva na nacionalno in manjšinsko politiko, da skrbi predvsem za to dostojanstvo. Konkretno pa to dostojanstvo pomeni, da se pripadnik madžarske narodnosti v Sloveniji na nobenem področju ne sme počutiti manjvrednega od večinskega naroda. No, isto velja za predstavnike slovenskega naroda na Madžarskem. To pomeni, da manjšini ne smemo samo pomagati, kajti pomoč je miloščina sibkim. Manjšini in vsakemu njenemu posamezniku treba dati predvsem samozavest enakopravnega dostojanstvenega človeka.

Zato se mi zdi vsaj dvoje zelo pomembno, in sicer da je enakopraven znotraj večinskega naroda, enakopraven s privilegiji, ki jih večinski narod nima, ker jih ne potrebuje, in da se hkrati čuti naraven del svojega lastnega matičnega naroda, ne glede na politične ali druge meje in ovire.«

LACI GÖNC, predstavnik sisa madžarske narodnosti lendavske občine: »Mislim, da smo uspeli bolj, kot smo pričakovali. Zelo sem srečen.«

EVA LÖRINC, učenka 8. razreda dvojezične OŠ Lendava: »Mislim, da smo se tudi mlajši uspešno predstavili in dokazali, da ohranjamo svojo materinščino.«

Sporočilo matičnemu narodu

»Čeprav je naša skupnost maloštevilčna, obstajamo, delamo, ustvarjamo in se trudimo, da ohranimo svojo narodnostno identiteto — zlasti z razvijanjem maternega jezika in lastne narodnosti. Z razvijanjem dosledne, obojestranske dvojezičnosti pa skušamo z roko v roki z večinskim narodom dokazati, da je tudi majhno narodnostno skupnost mogoče ohraniti in zaščititi pred asimilacijo, če je temu dana politična volja večinskega naroda in če je narodnostna skupnost kot subjekt, samostojen subjekt, sposobna delovati za uveljavitev svojih pravic in svojega položaja. Vendar so za uresničitev tega cilja nujni tudi stiki z matičnim narodom. Brez tega si razvijanja maternega jezika in kulture sploh ni mogoče zamisliti. Naše uspešno sodelovanje na tem področju, ob jamstvu v ustavi SR Slovenije in ob razumevanju matičnega naroda bomo po naši predstavitvi prav gotovo še poglobili in razširili. Posebno pa smo ponosni, da smo vzporedno s prepletanjem niti sodelovanja z našim matičnim narodom tudi aktiven dejavnik dobrososedskih in prijateljskih odnosov med Slovenijo in Železno ter Zalsko županijo, pa v širšem smislu tudi med Jugoslavijo in Madžarsko,« je bilo sporočilo večinskemu narodu, ki ga je zbranim v dvorani mladinskega centra v imenu nastopajočih kulturnih skupin iz Pomurja izrekel predsednik narodnostne komisije pri Pomurskem medobčinskem svetu SZDL **Ferenc Hajos.**

Tudi pesniki in pisatelji iz vrst pripadnikov madžarske narodnosti v Sloveniji so bili deležni precejšnje pozornosti.

S svojim nastopom, plesi, glasbo in pesmimi, ki so prihajale iz srca, so to sporočilo tudi potrdili.

Jože GRAJ

skupščine občin — izvršni sveti — občinske konference SZDL — občinske konference ZKS — občinske konference ZSMS — občinski sindikalni sveti — občinski odbori ZB NOV

Murska Sobota
Gornja Radgona
Lendava
Ljutomer

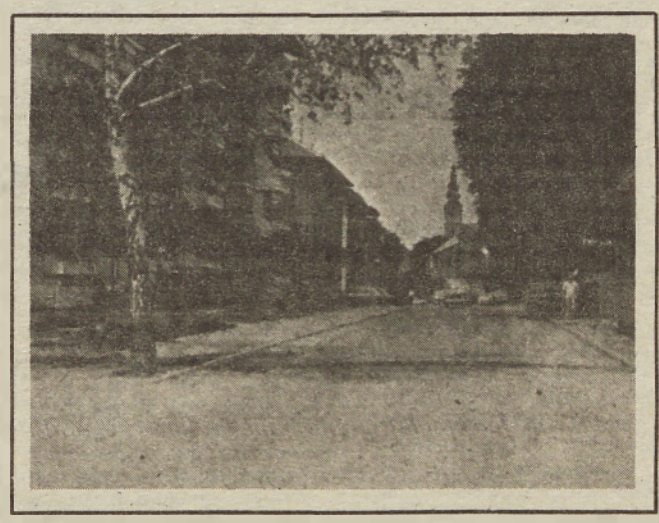

čestitajo za praznik republike – 29. november!

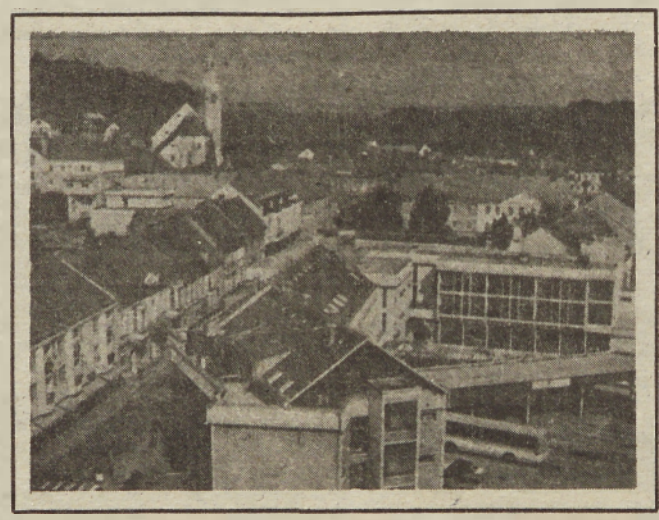

PRIMAT

Tovarna kovinske opreme
62000 MARIBOR
TOZD SKLADIŠČNA OPREMA LENDAVA

Razvoj sodobne skladiščne tehnike je pri nas spremljalo podjetje PRIMAT, ki s svojo specializirano proizvodnjo uspešno rešuje najbolj zahtevne naloge.
Modernizirana tovarna v Lendavi izdeluje skladiščno opremo po najnovejšem tehnološkem postopku in viličarje na baterijski pogon za potrebe notranjega transporta.

Prijetno praznovanje 29. novembra — DNEVA REPUBLIKE

IMA intes

TOZD MLINOPEK
Murska Sobota
ul. Lole Ribarja 11

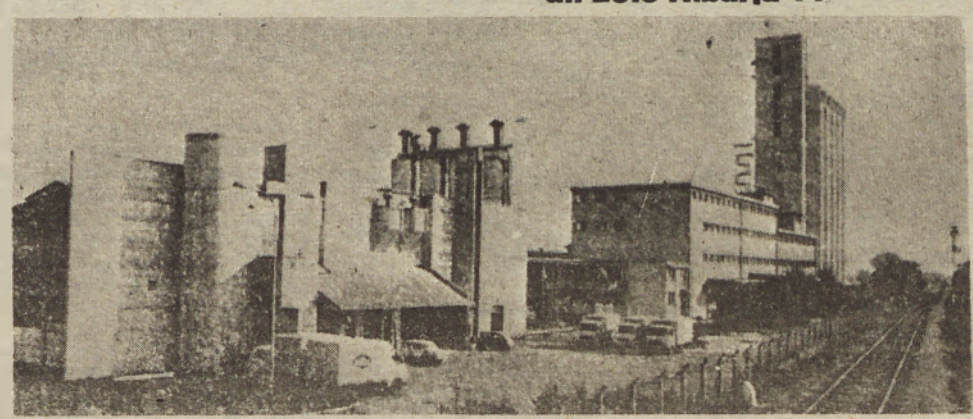

Sodobni objekti soboškega MLINOPEKA za predelavo žit, peko kruha in peciva.

ČESTITAMO OB PRAZNIKU REPUBLIKE

VSEM DELOVNIM LJUDEM ČESTITAMO ZA DAN REPUBLIKE!

lip bled

lesna industrija
64260 bled
ljubljanska c.32
poslovalnica MURSKA SOBOTA
Cvetkova 1 a
Telefon (069) 22-941 in 22-942

Bistvenega pomena je demokratičen dialog!

Idejnopolitična usposobljenost članstva ZK je eden od bistvenih pogojev za aktivnost in učinkovitost organizacije, teorija pa je nujna pri vsakem političnem delu. Zato je razumljiva skrb, ki jo v naši družbi namenjamo idejnopolitičnemu usposabljanju in marksističnemu izobraževanju komunistov. Tako je tudi v Pomurju. Pogovarjali smo se s predstojnikom medobčinskega študijskega središča pri politični šoli CK ZKS za Pomurje, Evgenom Emrijem.

VESTNIK: Po opravljenih raziskavah v naši republiki zbuja skrb podatek, da upada število udeležencev v raznih oblikah idejnopolitičnega usposabljanja in marksističnega izobraževanja članov Zveze komunistov. Ali takšna ugotovitev drži tudi za Pomurje?

EVGEN EMRI: Družbena kriza vpliva tudi na družbenopolitično usposabljanje partijskega članstva. Število udeležencev v zadnjih letih upada. Zakaj je tako, je trenutno težko razložiti. Politična šola CK ZKS je začela s temeljitimi analizami tega problema. Izhodišče, ki se postavlja ta trenutek, je v tem, da se uveljavi demokratičen dialog v delovanju osnovnih organizacij in posameznih članov Zveze komunistov. To je osnovno načelo, mimo katerega ne moremo iti. Če bomo to spoštovali in tudi uveljavili, bo najverjetneje tudi član ZK zainteresiran, da bo izobražen, da bo lahko sodeloval v tem dialogu.

VESTNIK: Katere izobraževalne oblike pa so se po vašem mnenju vendarle uveljavile v praksi?

EVGEN EMRI — Predstojnik medobčinskega središča pri politični šoli CK ZKS.

EVGEN EMRI: Trenutno lahko ugotavljamo, da se uveljavljajo oblike idejnopolitičnega izobraževanja, ki so pedagoško vodene in načrtovane. To so: občinska politična šola, trimesečni seminar teorije in prakse marksizma itn. Prav tako ne smemo zanemariti okroglih miz in javnih razprav. Kako se bodo to uveljavilo v praksi, nam bo pokazal primer gradnje elektrarn na reki Muri.

INTERVJU

VESTNIK: Ob dejstvu, da je v osnovnih organizacijah Zk še vedno premalo pozornosti namenjene idejnopolitičnemu usposabljanju, bi bilo zanimivo slišati, kako je sploh z načrtovanjem kadrov v daljše oblike idejnopolitičnega usposabljanja?

EVGEN EMRI: Letos so v vseh občinskih komitejih Zveze komunistov začeli z načrtovanjem kadrov v daljše oblike idejnopolitičnega usposabljanja. Kako bo to uresničeno, bomo lahko ocenili šele na koncu izobraževalne sezone, ko bomo videli izvajanje te izobraževalne oblike, predvsem pa udeležbo komunistov v vseh oblikah idejnopolitičnega usposabljanja in marksističnega izobraževanja.

VESTNIK: Kakšen pa bo program idejnopolitičnega usposabljanja in marksističnega izobraževanja v Pomurju v sezoni 1986/87? Govori se o novem programu? Katere so njegove osnovne značilnosti?

EVGEN EMRI: Pred nami so novi programi, s katerimi naj bi teorijo čimbolj približali praksi. Skratka, da bi udeležence vseh izobraževalnih oblik seznanili s političnim trenutkom naše socialistične samoupravne družbe. Ocena bo dana, če bomo premagali težave, v katerih smo. Pot do tega pa je precej dolga.

Milan JERŠE

MLADINSKE DELOVNE AKCIJE

Vse tišji brigadirski horuk

Recimo kar takoj bobu bob in zapišimo, da MDA niso več, kar so bile ali konkretneje: po vojni so pomenile konstituiranje mladine kot subjekta v boju za socialistično obnovo domovine, danes pa so le še (tukaj se moramo posplošitvi izogniti) preživelo, a umetno ohranjano delovanje mladih. Slednje velja toliko bolj, kolikor severnejša je republika, za katero gre — tako ni težko ugotoviti, da je kriza gibanja najočitnejša prav v Sloveniji. Nekoč so bile brigadirske akcije prvovrsten družbeni dogodek, mladinci so delali (celo za državo!) življenjsko pomembne reči, danes pa so MDA potisnjene v družbeni zavesti na rob in večinoma je tako, da se tisti, ki so na akcijah bili, potem ko se vrnejo, tega celo sramujejo, ker vrstniki tovrstno preživljanje poletja zasmehujejo.

Na opisane težave moramo v našem koncu (ali vsaj v soboški občini) gledati iz dveh zornih kotov: prvič smo prireditelji ene zveznih manifestacij, drugič pa soboška mladina sodeluje na nekaterih drugih.

Najprej k prvemu, to je zvezni MDA Goričko. Če smo posplošili trditev o krizi mladinskega prostovoljnega dela, je logično, da to velja tudi za Goričko, čeprav je bilo le-to ves čas sinonim za že kar legendarno povezanost kraja z akcijo, gostoljubnost domačinov, po drugi strani pa je opaziti prizadevanje štabov akcij po Sloveniji, da bi jih vsaj malo priredili potrebam in zahtevam časa ter družbenoekonomskemu trenutku — in to velja tudi za Goričko. Kajti več kot očitno je, da parole akcij, kot je bilo to morda v povojnih časih, več ne morejo ohranjati akcij in mladine spodbujati k takemu načinu preživljanja počitnic. Toda sčasoma se je tudi ta »nepreseglijva« vrednota Goričkega izničila: po devetih letih so se ljudje (jasno!) akcije naveličali, kar navaja na misel, da bi morali naselje, ki je ves čas v zato prirejenih prostorih petrovske osnovne šole, preseliti in s tem akciji dati novih impulzov. Dodajmo še nekaj negativnih izkušenj z letošnjega druženja mladih pri nas: interesne dejavnosti niso bile na ravni zveznih MDA, čeprav je kot objektivno okoliščino treba upoštevati, da je v ta namen na slovenskih akcijah od 4- do 5-krat manj denarja kot drugod; skupina Rdečega križa, ki med akcijo vodi otroški vrtec, svojega dela ni opravila korektno, zato je upravičen dvom o smiselnosti nadaljnjega organiziranja brigadirskih vrtcev; naselje ustreza le minimalnim pogojem nastanitve; evidentiranje kandidatov za štab je v soboški občini (in ne le tu) poglavje zase, saj je bilo letos nekaj nenačrtovanih sprememb, kar gotovo ni pripomoglo k skladnemu in utečenemu delu, zato so nekatere brigade izrazile nezadovoljstvo nad delom štaba; odnos matičnega izvršnega sveta je lepo literarno rečeno mačehovski, stike bi kazalo okrepiti.

Žal se je akcija, ki naj bi bila izraz solidarnosti in humanosti mladih sprevrgla v nesmiselno tekmovanje posameznih brigad za priznanja oziroma plaketo Veljka Vlahovića; »rekord« je tudi število orodja, ki je po ilegalni poti zamenjalo lastnika — »zmanjkalo« je namreč 68 lopat, 35 krampov, 42 rovnic, 18 grabelj, 19 sekir, 17 parov škornjev in 7 samokolnic. Kaj slaba izkaznica za domačine, ki smo jih toliko hvalili zavoljo pomoči brigadirjem, po drugi strani pa opozorilo vodstvu akcije, da je na orodje treba bolje paziti! Vse našteto torej dokazuje, da tudi gorička akcija preživlja težke čase. Čeprav so jo na skupščini ocenili za uspešno — tega za določene dele ne kaže zanikati — pa bi bilo bolje, če bi veliko več časa in pozornosti do prihodnje akcije (če seveda bo) namenili omenjenim in še nekaterim drugim pomanjkljivostim in jih odpravili (vsaj tiste, ki jih lahko označimo za subjektivne).

Pa še nekaj misli o »nastopu« naših brigad na zveznih akcijah Istra in Djerdap — milo rečeno smo se osmešili, med mladimi iz Jugoslavije pa vzbudili vtis, da smo nedisciplinirani, vročekrvni in samovoljni. Da ne pišemo na pamet, navajamo naslednje podatke: v Istro smo že tako ali tako poslali nepopolno brigado (35 brigadirjev), predčasno pa je odšlo kar 23 mladincev! 16 so jih izključili (4 zaradi pretepov), sedem pa jih je odšlo samovoljno. Na Djerdapu smo imeli pobrateno brigado (s Paračinom), za katero smo komaj uspeli zbrati 17 mladincev, in tudi tu se je primerilo nedopustno — izključili so štiri brigadirje, odnosi pa so bili tako slabi, da so Paračinci začeli resno dvomiti o smiselnosti obstoja take le v narekovajih bratske brigade. Kdo vse je tu odpovedal? Veliko jih je — in če pregledamo sestavo naših brigad, se preveč ne bi smeli čuditi.

Vsekakor pa nas (novinarje) moti odnos vodstva občinske organizacije ZSMS, ki je vse poletje zatrjevalo, kako dobro potekata obe akciji (Istra in Djerdap), v resnici pa so se dogajale, to lahko zapišemo brez pretiravanja, »kriminalne« stvari. Če je molk včasih res sredstvo, s katerim dosežeš več kot s še tako izbranimi besedami, je v tem primeru le skrivanje resnice.

Letošnjih izkušenj (priznati je treba, da je bilo veliko negativnih) ne bi smeli prenesti v leto 1987, kajti prav ideja, sporočilo in humanost MDA, konec koncev pa tudi njihova zgodovinska pomembnost, ne dovoljujejo takega ničenja (nekdaj pozitivnih) vrednot. Zaradi vsega tega se nam dozdeva, da imajo prav tisti, ki se ogrevajo za drugačne načine organiziranja mladinskega poletnega dela — to pa je že druga tema, vredna posebne obravnave.

Bojan Peček

Nalog je veliko, »le« izpeljati jih je treba

Konference se je razen mladinskih delegatov in predstavnikov drugih občinskih DPO udeležil tudi sekretar republiške konference ZSMS, Daniel Božič. Njegove besede, ki jih je namenil lendavskim mladincem, so gotovo dobrodošla informacija in dobri napotki za delo v letu 1987 in naprej. Opozoril je na vrsto nalog, ki čakajo slovenske mladince, posebej v pokongresnem obdobju. Znano je, da so mladinci iz Slovenije predlagali vrsto, za naše razmere bi lahko rekli kar revolucionarnih sprememb, ki so bile v drugih delih Jugoslavije sprejete z nezaupanjem. Ne le med mladinci, pač pa tudi v poročilih sedme sile. Gre predvsem za vprašanje v zvezi z drugačnim načinom služenja vojaščine, kjer se pojavljajo očitki, da bi slovenski mladinci radi razbili koncept splošne ljudske obrambe. Tu je še predlog sprememb pri izvedbi zvezne štafete mladosti, kjer so se slovenski delegati zavzeli za slovesnost, ki bi bila prirejena današnjim razmeram in kjer ne bi šlo zgolj za praznovanje, pač pa tudi delovno ukvarjanje z resničnimi problemi v naši družbi. Daniel Božič je govoril še o vrsti predlogov, ki bi jih morali poznati in se zanje zavzemati tudi lendavski mladinci, seveda poleg njihovih osrednjih, specifičnih nalog — pri teh je omenil predvsem narodnostno poslanstvo zaradi manjšin z obeh strani meje in razvoj kmetijstva.

Na seji so izvolili novo vodstvo občinske konference ZSMS — predsednik je Jože Raščan iz Turnišča, podpredsednik Boris Žalik iz Velike Polane, sekretar pa Miroslav Škalič iz Male Polane. Čeprav so v poročilu navedli, da so z delom mladinske organizacije v prejšnjem obdobju lahko zadovoljni, pa so se zavzeli za še večjo delavnost, kar je spričo vse bolj perečih problemov — ne samo med mladimi tudi prav. Zapisali so vrsto ciljev, ob novem delovnem zagonu in dobri volji pa bodo verjetno potrebovali ob svojem delu širšo družbeno pomoč, v svojih vrstah pa seveda vse več resničnih aktivistov.

Bojan Peček

PO LABIRINTU PREOBLIKOVANJ OZDOV

Za kakšno »orožje« delavstva gre?

Mineva desetletje, odkar so na manj razvitih območjih, torej tudi v Pomurju, začeli vznikati prvi dislocirani obrati, vendar ne kot specializirani blagovni proizvajalci v tržnih gospodarskih razmerah, temveč kot nekak podaljšek matične (delovne ali sestavljene) organizacije iz Ljubljane, Maribora ali drugih industrijskih (mestnih) središč. Ponekod so jih ustanavljali tudi zato, da bi ustregli zahtevam ali željem občinskih politikov, manj pa zavoljo zagotavljanja takih okoliščin, v katerih bodo delavci dejansko odločali o razmerah in rezultatih svojega dela.

Prvo vprašanje se torej glasi: kdo je imel in ima pri teh procesih odločujoč pomen, moč in vpliv? Odgovor: tri skupine. To so: poslovodni organi, politični dejavniki in delavci. Sledniji najmanj.

Četudi je prihajalo do rojevanja gospodarskih enot izključno v smislu »podaljšane roke« iz razvitega (mestnega) središča in/ali na željo (zahtevo!?) lokalnih dejavnikov, se je ponavadi sklicevalo na takrat še zdaj zelo učinkovito in prepričljivo parolo o pospešenem razvoju manj razvitega območja. Na ta račun smo tudi sicer z zadnjih nekaj letih dobili v Pomurje predelovalne programe in obrate (tozde), recimo na področjih lesne in kovinske industrije, kjer namesto kakovostnih, konkurenčnih, izvozno in dohodkovno zanimivih izdelkov, z velikim prispevkom lastnega znanja, »izdelujejo rdeče številke«. So seveda izjeme, ki samo potrjujejo pravilo.

Za ceno preživetja

Tam, kjer jim najbolj teče voda v grlo, skušajo v zadnjem obdobju rešiti, da se dá s preoblikovanjem ozd. Pri tem v primerjavi s preostalo Slovenijo pomursko gospodarstvo spet zamuja, saj se drugje v republiki ta proces prekriva z bistveno slabšimi, kriznimi razmerami, ki se začanjajo poglabljati konec leta 1982. Tako so se v soboški Mesni industriji, članici sozda ABC Pomurka, večletnem kroničnem zgubarju s šestimi tozdi in delovno skupnostjo, delavci z referendumom odločali za enovito delovno organizacijo. V lesnopredelovalni industriji so se že pred časom zaposleni v Marlesovih tozdih v Ljutomeru, Boračevi pri Radencih in Ormožu odločili za eno samo, trdnejšo temeljno organizacijo s sedežem v Ljutomeru. Glede na to, da je tudi drugi ljutomerski lesar Lesninin tozd že nekaj let na robu preživetja, je pričakovati še kakšne organizacijske spremembe. V soboški Plataani z dvema tozdoma in delovno skupnostjo, ki po mnenju družbenega pravobranilca samoupravljanje niti ne opravlja funkcij delovne organizacije v smislu določil zakona o združenem delu, resnejših razmišljanj o preoblikovanju ni. **Gre za proces, ki je univerzalen, značilen za vse gospodarske panoge, velike in majhne, fazne in konglomeratne delovne organizacije, za tiste z dislociranimi obrati (tozdi) in »dvoriščne« organizacije.**

V kovinskopredelovalni industriji je do organizacijskih sprememb prišlo že v začetku leta v ljutomerskem Tehnostroju, najbolj zavoljo konsolidiranja razmer, pred kratkim pa še — iz tehnično-tehnoloških razlogov — do združitve dveh proizvodnih temeljnih organizacij v radgonski Avtoradgoni. V postopku likvidacije je delovna organizacija Element v Gornji Radgoni, od koder delovno silo in premoženje vključujejo v Avtoradgono ter bodočo delovno organizacijo Komunala. Do nekaterih bistvenih preoblikovanj ozdov v Pomurju prihaja zlasti, ko so posredi manjši tozdi. V tem pogledu je zanimiv Certusov tozd Avtobusni promet v Murski Soboti, kjer še vedno niso razčistili vseh odprtih vprašanj in problemov, ki zadevajo odnose z matično DO v Mariboru. V Lendavi je statusno spremembo doživel Elmin, zdaj Elektrokontaktov tozd, V Žižkih je prišlo do ukinitve Tokove temeljne organizacije in preoblikovanja v obrat, tako rekoč za preživetje pa se bojujeta Emonin Agroplod v Ljutomeru ter cankovski Temelj. Razumljivo je, da vseh naštetih podjetij ni mogoče dati pod skupni imenovalec, verjetno pa bo držalo, da bi povsod radi poslovali za vsako ceno vsaj s pozitivno ničlo. **Splošna ugotovitev je, da se neustrezna organiziranost tozdov kaže v skokovitem povečanju števila vrhunskega neproduktivnega osebja. Ima več vidikov: nesmotrna proizvodna povezanost, neustrezna dohodkovna povezanost, neprimerna porazdelitev poslovnih funkcij in nenamenske samoupravne organiziranost.**

Če smo omenili Temelj, ne smemo prezreti še ene gospodarske panoge — gradbeništva, kjer smo bili v preteklih letih priče vsakršnim poskusom priključevanja, združevanja, odcepljanja. Vedno znova se je postavljalo vprašanje, kako najučinkoviteje zaokrožiti gradbeno dejavnost: ali na občinski ali na medobčinski ravni in posebej — kot velja za druge panoge — kako presegati samozadovoljnost in zaplotništvo. Tako je recimo prišlo do združitve gradbene dejavnosti med podjetjema Sobota in Gradbeništvo Pomurje, ni pa bilo mogoče izpeljati namere, da bi se jima pridružila še cankovski Temelj in beltinski Graditelj.

Za kakšno »orožje« delavstva torej gre? Za tako, pri katerem naj ima prednost strokovna presoja, zaradi katerega morajo poslovodni delavci spremeniti slog vodenja, pri katerem ni mogoče spregledati širših samoupravnih pravic delavcev in družbenopolitične organizacije ne bi smele precenjevati učinkovitosti lastnih akcij.

Branko Žunec

Cestno podjetje Maribor, n. sub. o.

Tozd za VVC Murska Sobota, o. sub. o.

OBJAVLJA

JAVNO DRAŽBO

RABLJENIH OSNOVNIH SREDSTEV

zap. št.	naziv osnovnega sredstva	inv. štev.	začetna izkl. cena
1.	NAKLADALEC ICB tip 3 C	9453	2.500.000
2.	BULDOŽER TG 90 B	10570	1.000.000
3.	RENAULT 4 TL	8817	50.000

Dražba bo 3. 12. 1986 ob 10.00 na sedežu tozda.
Na dražbi lahko sodelujejo pravne in fizične osebe pod enakimi pogoji.
Ogled osnovnih sredstev bo dve uri pred začetkom dražbe na sedežu tozda.

Začetna izklicna cena vsakega osnovnega sredstva je brez obračunanega prometnega davka, tega plača kupec sam.

Prodaja je po sistemu ogledano—kupljeno, zato je izključena vsaka možnost pripombe na kakovost ali manjkajoče dele.

Kupec mora osnovno sredstvo plačati v treh dneh od dneva dražbe in ga odpeljati.

SCT

slovenija ceste tehnika

n. sol. o., ljubljana, titova 38

TOZD MEHANIČNI OBRATI MURSKA SOBOTA

Ob praznovanju dneva republike — 29. novembra, iskreno čestitamo in želimo veliko delovnih uspehov.

Obsedenost od debelosti

Na letnem zasedanju ameriške zveze dietetikov v Las Vegasu so sporočili, da se je strah pred debelostjo naselil že v otrocih. Že devetletne punčke si predpisujejo diete za hujšanje.

Raziskava, ki je zajela 500 deklic iz San Francisca, je pokazala, da hujša 89 odstotkov sedemnajstletnic in polovica devetletnic.

Zdravniki so presenečeni in zaskrbljeni, saj to pomeni, da se otroci sami prikrajšujejo za normalno hrano in ovirajo svojo rast in razvoj.

Ugotovili so, da imajo deklice povsem napačne predstave o svojem telesnem videzu. Kar 58 tistih, ki so se imele za predebele, je bilo čisto normalnih, in le 17 odstotkov jih je bilo zares predebelih. Opazili so, da je deklice vseh starosti strah pred debelostjo, z devetletnimi punčkami vred. Bolj ko odraščajo, bolj neredno jedo, da se ne bi zredile. Manj pogosto je hujšanje z bruhanjem, jemanje odvajal, stradanje ali uživanje tablet za hujšanje, vendar je to počelo 9 odstotkov devet in deset let starih punčk.

Vir življenja

Po sodobnih raziskavah fosilnih ostankov so se prvi mehki življenja pojavili na Zemlji pred skoraj 3,5 milijarde let, torej v že zelo zgodnem obdobju oblikovanja planeta. Najzgodnejše oblike življenja so bili primitivni enocelični mikroorganizmi, imenovani prokarioti, ki še niso imeli oblikovanih celičnih jeder. Mnogocelični organizmi so se pojavili zelo pozno, šele čez dobre tri milijarde let. Vmesno razvojno stopnjo pa so predstavljali mikroorganizmi, ki so jih znanstveniki imenovali ekvarioti in ki so že imeli oblikovana jedra.

Znanstveniki so šele v novejšem času našli prve fosilne ostanke, ki pričajo o tej izredno pomembni razvojni spremembi. Sprva so menili, da se je razvoj mnogoceličarjev začel med organizmi, pričvrščenimi na morsko dno, najdeni fosili pa dokazujejo, da se je evolucijska sprememba dovršila v gornjih plasteh prvobitnih morij v planktonu.

Okno v davno preteklost so jim odprli mikroskopsko majhni fosili, ki so jih imenovali akritarhi (po starogrško: neznanega izvora). Namerili so jim starost 1,4 milijarde let. Ti enoceličarji so že imeli oblikovana jedra in so bili najverjetneje nekakšne planktonske alge, ki so fotosintezirale in se povezovale v večcelične sklope. Kot plankton so bile razširjene po vsem planetu, zato so njihove fosilne ostanke našli v različnih predelih sveta. Seveda pa točne razlage, kaj so bile, še vedno ni.

Kaj žre ozon?

Odkar so znanstveniki odkrili, da se nad obema zemeljskima poloma občasno narede velike luknje v ozonski plasti ozračja, jih ta pojav skrivnostni priteguje z veliko močjo. Gre namreč za zelo nevarno reč, saj ozonska plast varuje življenje na zemlji pred škodljivim sevanjem iz vesolja. In da bi pojavu prišli do dna in ugotovili, kaj in kako ga povzroča, so se letos odpravili na Antarktiko. Ameriška raziskovalna ekipa se je pred kratkim vrnila in javnost seznanila s svojimi ugotovitvami.

Vodja raziskovalcev Susan Solomon je povedala, da gre v bistvu za kemične procese, pri katerih pa igrajo delno vlogo tudi podnebne razmere, predvsem kot oblikovalke tipičnih oblik ozonskih lukenj. Odprto pa ostaja vprašanje, ali so snovi, ki povzročajo tanjšanje ozonske plasti nad Antarktiko, Švico in Arktiko, naravnega izvora ali umetnega, se pravi delo človeških rok. Izsledki raziskav namreč kažejo, da so za izginjanje ozona krivi vulkanski plini, hkrati pa tudi nekatere kemikalije, ki jih ljudje na veliko uporabljajo, predvsem klorofluoroglijiki iz sprejev vseh vrst.

Tudi če so za nevarno izginjanje ozona krivi naravni plini, se bo znanost s problemom morala sprijazniti in ga bo prej ali slej poskušala rešiti. Brez varovalne plasti ozona bi bilo življenja na našem planetu konec!

Že od mladosti se Roy Gasking (54) ukvarja z zelenjavo in povrtninami. Zadnje čase posveča vso svojo skrb korenčku, ki ga bo kmalu moral — kot kaže slika — zalivati kar s strehe.

ZARADI MIŠKE

Na dunajskem letališču so poklicali na pomoč elitno avstrijsko protiteroristično enoto, da bi v boeingu iranske letalske družbe Iran Air ujela — miško. Živalco so opazili po prihodu na Dunaju, stekla je med sedeži in se skrila neznano kam. Niso in niso je mogli najti. Polet v Teheran so tako morali odpovedati zaradi ene same majhne miške, prazen boeing pa so poslali v London na »deratizacijo«. Bali so se namreč, da bi miška pregriznila električno ali hidravlično napeljavo in spravila letalo s posadko in potniki v nevarnost.

Ubogi psi, ki ne bodo mogli več dvigniti noge, da bi pomočili kandelaber. Francozi so si namreč omislili hišno stranišče za pse in mačke, ki je podobno nekakšnemu pralnemu stroju.

NEVIDNI ŠKODLJIVCI

Rja je velik sovražnik številnih izdelkov človeških rok. Najpogosteje jo povzročajo neorganske snovi, kot je sol, vendar so med uničevalci kovin tudi živa bitja, mikroorganizmi raznih vrst. Ta drobna bitja sicer kovine ne žro neposredno, nanje se le rada naselijo, toda njihovi najrazličnejši izločki delujejo uničujoče. Pri presnovi hrane izločajo korozivne snovi od ogljikove kisline do amoniakov in sulfidov.

Samo titanove in nekatere nikljeve zlitine so odporne proti mikroorganizmom. Železo, baker, nerjaveče jeklo in druge kovine in zlitine pa prej ali slej postanejo plen mikroorganizmov.

Strokovnjakom je najtežje odkriti, katera vrsta mikroorganizmov je napadla vitalne kovinske dele, da potem lahko izberejo pravo zdravilo. In prav na tem področju so razvili nove postopke za prepoznavanje mikroorganizmov. Tako je mogoče hitro ugotoviti, katera vrsta škodljivcev je na delu.

S posebno snovjo prebrizgajo vitalne napeljave in čez čas se snov obarva rdeče. Bolj ko je barva temna, bolj korozivni so učinki bakterij, ki so se naselile na kovinskih napeljavah. Za prepoznavanje nekaterih drugih mikroorganizmov pa uporabljajo flourescentna antitelesca, ki prav tako povedo, kaj se slabega dogaja s kovinskimi deli. Potem pač odprava škodljivcev ni več vprašljiva, še preden ti narede občutno škodo.

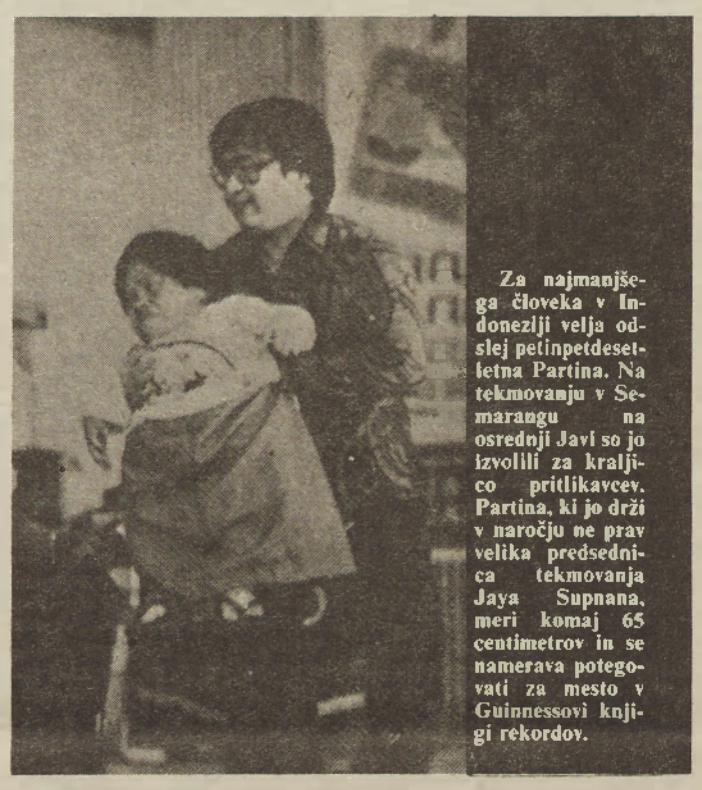

Za najmanjšega človeka v Indonezliji velja odslej petinpetdesetletna Partina. Na tekmovanju v Semarangu na osrednji Javi so jo izvolili za kraljico pritlikavcev. Partina, ki jo drži v naročju ne prav velika predsednica tekmovanja Jaya Supnana, meri komaj 65 centimetrov in se namerava potegovati za mesto v Guinnessovi knjigi rekordov.

pa se vendarle zgodi

— V ZDA so prvič časa delovali servis, ki je ponujal lipati v večerih oblekah, ki bi se nadomestovali vsakrši, za katero je prišlo natečnice 13 gumbov. V servisu so izdali prodajalni nezapopadni izgubili.

Med kongoškimi domorodci je bilo nenavadno redki dvojčka. Dva otroka naenkrat sta bila namreč zanesljiv dokaz nezvestobe, menili so, da je vsakega dvojčka napravil drug oče. Mnogo dvojčkov so pogubili, otroke pa pokopali. Vizi ne poročajo, kaj se je zgodilo ob rojstvu trojčkov.

Za razliko od nekaterih drugih slavnih dirkačev je lahko ameriški predsednik John Fitzgerald Kennedy prebral kilometrske dirke v 20 minutah, kajpada je samo šport za ogledne. V enem uri je Kennedy prebral knjigo ze 250 stranmi in nato tudi izčrpno povedal vsebino.

Končno ima ta svet svojo najlepšo. Na tekmovanju za miss sveta v Londonu se jih je veliko potegovalo za ta naslov in nagrado 30 tisoč funtov, med drugimi tudi Splitčanka Maja Kučić, ki ji je uspelo priti do polfinala. Najlepša je predstavnica Trinidada in Tobaga, tajnica Giselle Jeanne Marie Laronde (23), pa pika.

NOVI GLINASTI VOJAKI

Kitajski arheologi so našli še 1100 glinastih vojakov in 44 konj v naravni velikosti, tako da je število glinaste vojske iz mesta Xian zdaj dvakrat tolikšno kot prej. Na glinasto vojsko so naleteli pri izkopavanju globnice prvega kitajskega cesarja. Našli so vsega 2187 cesarjevih čuvarjev, arheologi pa napovedujejo, da jih je v treh podzemeljskih prostorih okoli grobnice najmanj 8000. Vojaki so stari najmanj 2000 let, izkopavati pa so jih začeli leta 1974. Arheološko najdišče pri Xianu je sedaj eno najpomembnejših kitajskih turističnih zanimivosti.

»Pametna« hiša

»Moram telefonirati domov, da se vključi bojler. Rad bi se po službi oprhal.« »Telefoniral bom domov, da vidim, ali je inštalater že popravil pipo.« »Zanima me, ali je kdo prišel, medtem ko me ni bilo doma. Poklical bom domov.« Tako nekako se bodo ljudje v razvitem svetu čez nekaj let menili na svojih delovnih mestih ali na obisku pri znancih daleč od doma. In ko bodo omenjali klice domov, ne bo v njihovih domovih žive duše. S kom ali s čim se bodo torej pogovarjali in kdo jim bo povedal, kaj se dogaja z domom med njihovo odsotnostjo?

Odgovor se glasi — računalnik.

Velika računalniška podjetja se ob sodelovanju številnih drugih ta čas trudijo, da bi zavzela še zadnje barikade območij, kamor vsemogočni mikročip še ni prodrl. In ena od teh barikad je urejanje doma. Kot zatrjujejo strokovnjaki, je tu še ogromno neizkoriščenih možnosti za koristno uporabo mikroračunalnika. Govorijo o tako imenovanih »inteligentnih« domovih.

Takšen dom pa ni zgolj v glavah in na papirjih, marveč tudi že stoji, in sicer gre za hišo, ki jo je za poskus postavil Egil Juliussen, predsednik podjetja Intelisys. V njegovi novi hiši v bližini ameriškega mesta Dallas je kakih deset mikroračunalnikov, prek 15 kilometrov žic in toliko videokamer in zaslonov, da bi lahko začel delati tudi kot televizijsko središče. Z vsemi temi napravami je Juliussen povezan prek telefona in lahko naveže stik z njimi ali iz pisarne, javne govorilnice ali iz avtomobila. Ko po telefonu pove svojo šifro, lahko zve prav vse, kar ga o stanju njegovega doma zanima: kakšna je temperatura v bivalnih prostorih, če je že kdo doma, koliko telefonskih klicev je bilo v odsotnosti, kdo ga je morda prišel obiskat. In še več, tudi naroči lahko, da se prižge bojler v kopalnici, da začne močneje delovati centralno gretje, da se vključi pralni stroj, štedilnik ipd.

Nad vsem namreč bdijo neutrudni računalniki in Juliussen občuje z njimi po željah in potrebah. A tudi ko ga ni in jih ne sprašuje ali jim daje navodila, računalniki v njegovem domu skrbijo, da je vse v redu. Varujejo hišo pred možnimi požari in takoj, ko zaznajo nevarnost, kličejo gasilce. Čuvajo dom tudi pred vlomilci. Kdor ne pozna ustrezne kode ali želi nasilno vstopiti, nima veliko možnosti, da bi si v miru nagrabil plen. Računalnik takoj kliče policijo, in če do vloma pride ponoči, samodejno osvetli prostor, kjer se vlomilec zadržuje. Inteligentni sistem poskrbi tudi za varčevanje: za pozabljivimi stanovalci hiše ugaša luči, ko jih ni več v prostorih, izključuje televizorje in druge naprave, če ni več poslušalcev ali gledalcev, zapira okna in uravnava toploto prostorov.

Poglejmo si, kako računalniški sistem deluje, če želi stanovalec med svojo odsotnostjo spustiti v hišo obrtnika, ki mu bo popravil napako na eni od naprav, a da hkrati ne bo odpovedal varnostni sistem pred vlomilci. Obrtnik mora lastniku doma najprej povedati, katerega dne bo prišel delat. Za tisti dan dobi svojo kodo in sistem mu odpre glavna vrata, čeprav doma ni nikogar. Obrtnik ima dostop do prostora, kjer stoji naprava, potrebna popravila. Toda če gre v druge prostore, sistem to takoj zazna in sproži varnostni alarm, se pravi, da samodejno pokliče policijo.

In kako je z otroki? Običajno je, da se mladina ne ozira na hišni red in da je je vsepovsod polno. Računalniški sistem v hiši naj bi bil programiran tako, da jim dopušča svobodno tekanje po hiši, vendar pa hkrati obvešča starše, če seveda to želijo, kje so in kaj počno otroci. Vsak od otrok ima, podobno kot vsak stanovalec hiše, svojo kodo, s katero odpira vrata, lahko prižiga luči, televizor, radio ipd., vendar pa sistem onemogoča, da bi otroci, denimo, odprli vrata v bar z alkoholnimi pijačami, da bi šarili okoli ogreval, družinske blagajne in okrog drugih stvari, ki niso zanje.

Sistem pametnega doma stane ta čas okroglih pol milijona dolarjev.

Corinne Russel (20) je Angležinja in najbolj vesela je, če so pločniki prekriti z jesenskim listjem.

Lani je neki Guy Durr iz Nabraske v ZDA vrgel v Missouri steklenico in v njej listek s svojim naslovom. Te dni je po pošti z Irske dobil pismo. Steklenica je prek Mississipija in Atlantika prispela do Irske.

drugje smo prebrali

Lastnik neke restavracije iz Wiesbadena je pred nedavnim kupil steklenico rizlinga — letnik 1893. Zanjo je dal 35 tisoč mark, le po kakšni ceni jo bo še prodal!

× × ×

Prvič, v zgodovini Kitajske, bodo prihodnje leto 70 milijonom državljanom, starim nad 16 let, izdali osebne izkaznice.

IZ MOJEGA DNEVNIKA

V prvoj polovjni novembra je bilou v našon kona dosta megle, pa tou takše, ka je moj pajdaš Bela nanč nej vido nosu iteh. Pelo se je z avtojon zo tam na vino v Soboto, ka bi kupjo meglenke. Od bavte do bavte je odo, pa so njemu neposredi povedali, ka meglenk v cejlof ši Soboti nega. Eče radije vupanje, bavta v „Gostovini" njemu je pravila, ka so pred meglof meli 100 meglenk, pa se od pupujoča bilij krejgani zakoj takše zaloge delajo. Nej čuto ka nega meglenk, či so pa kaje v „megli".

Pišuči

ANEKDOTE

Ko se je med zadnjo vajo za neko dramo glavna igralka pripravljala na dolgočasen samogovor, je francoski pisatelj Tristan Bernard vstal in se napotil proti izhodu.

»Saj še ni konec!« mu je zašepetal direktor gledališča.

»Ravno zato . . .« je odgovoril Bernard.

Ko so Tristana Bernarda obvestili, da bo moral varčevati, če noče bankrotirati, je vzkliknil:

»O ne! Že brez pomanjkanja imam dovolj sitnosti!«

Nekoč so ga vprašali, zakaj ni član Akademije. Odgovoril je:

»Uniforme so predrage. Počakal bom, da umre eden moje postave.«

Na začetku svoje pisateljske poti je Tristan Bernard v majhnem gledališču uprizarjal komedijo, ki ni imela uspeha. Ko ga je prijatelj prosil za dve brezplačni vstopnici, mu jih je Bernard poslal petnajst. V spremnem pisemcu je pisalo:

»Pametno bi bilo, da vzamete s seboj revolver, kajti kraj je precej zapuščen.«

Slavna francoska igralka Sarah Bernhardt je bila strahovito suha. Nekoč so ji med vajo rekli:

»Pojdite vase!«

»Ne morem,« je odvrnila umetnica, »ni prostora!«

Če si na potovanju pokvarite želodec!

Ljudje vse več potujejo, ne le ko gredo na letni oddih, temveč tudi ob praznikih. Na takšnih potovanjih doživite marsikaj, nemalokrat tudi nevšečnosti. Kaj boste storili, če si na potovanju pokvarite želodec. Če se vam kaj takega zgodi, vam priporočamo preprost recept, ki vam bo vrnil moč, zdravilo pa si lahko pripravite kar v hotelski sobi:

Zmešajte pol kavne žličke soli, enako količino sode bikarbone, štiri velike žlice sladkorja, vse skupaj pa razredčite v litru vode.

Če nimate pri roki mineralne vode ali sode, uporabite vodo iz vodovoda, ki pa mora vsaj petnajst minut vreti. Ne preveč okusni napitek srkajte ob sadnih sokovih, da boste nadoknadili izgubo kalija. Ta preprosti recept uporabljajo medicinske ekipe v deželah v razvoju, ko poskušajo rešiti življenje milijonov otrok, ki umirajo zaradi dehidriranosti, ki jo povzroči driska.

nekaj drobnih nasvetov

Nikoli ne gečite okenskih stekel, ko sije sonce. Pranju oken bo uspešnejše, če uporabite vodo z amoniakom in časopisni papir. Ko okenska stekla operete, jih prebrišite s krpo, namočeno v alkohol. Imela bodo lepši sijaj. Zarnice je dovolj občasno obrisati. Če jih želite bolj očistiti, jih odvijte in očistite z mokro krpo, namočeno v čistilo. Stekla na slikah najlažje očistite s krpo, namočeno v alkohol ali pralno sredstvo za steklo. Stekla osušite s krpo iz kože. Ogledala se najbolje očistijo s krpo, namočeno v čistilni alkohol.

VEDENJE V DRUŽBI

Preklinjanje — psovanje

Ljudje, ki radi obsipavajo druge s psovkami in žaljivkami ali ki preklinjajo »kar tako«, se radi opravičujejo, da to počenjajo, ker si tako dajo duška. Čeprav je psovka včasih nadomestilo za pretep, je tedaj seveda majše zlo, kakor pa če bi se kdo začel mikastiti in mesariti. Toda, če nazmerjanje gledamo z estetske strani, nikakor ne moremo reči, da je kletvica, robantenje in psovanje lepo. Nasprotno, preklinjanje sodi med grdobije, ne glede na to, če si z njimi kdo še tako olajša srce. Pri nas je žal preklinjanje postalo marsikje že kar narodna značilnost, s čimer pa se ne moremo ponašati. Preklinjamo tudi tam, kjer so majhni otroci. Iz prakse vemo, da otroci v določeni dobi starosti povzamejo vse besede, ki jih slišijo od staršev ali drugih odraslih. Če te besede ponovijo v vaši družbi, kaj radi zardite, v bistvu pa pokažete, da tudi samo preklinjate in psujete.

Za vsak dom

recept za vas

PEČENKA V MREŽICI

Meso ločite od kosti, premažite z gorčico, natrite z vegeto, strtim česnom in popoprajte. Po zgornji površini mesa naložite rezine limone in vse skupaj zavijte v mrežico. Tako pripravljeno meso naj stoji vsaj 24 ur. Nato meso pecite v namaščeni pečici približno 45 minut. Mesu dodajte 1 ali 2 lovorjeva lista, med pečenjem pa ga polivajte z vodo, da bo sočnejše. Pečeno meso narežite na kose in ponudite s prilogo iz krompirja, ki je pripravljena takole: 1 kg krompirja olupite, operite in narežite na rezine. V primerni posodi zlato porumenite čebulo, dodajte rdečo papriko, ajvar, 2 žlici vegete, narezan krompir in dolijte toliko vode, da prekrije krompir. Počasi kuhajte, da voda izpari in da se krompir zmehča. Za jed potrebujete: 1 kg svinjskega kareja, 1 svinjsko mrežico, 1 žlico gorčice, 2 žlici vegete, 3 ali 4 stroke česna, 1 čebulo, poper, sol, lovorov list, 1 limono, olje.

NIČ NAS NE SME PRESENETITI

Alkohol v prometu

Alkoholiziranost udeležencev v prometu je preširok problem, da bi ga bilo mogoče obdelati v takem prispevku kot je moj. Ko obravnavamo uživanje alkohola, se ne moremo omejiti samo na varnost v cestnem prometu, ampak je treba stvar proučevati širše in bolj celostno, saj se alkoholiziranost pojavlja v vseh oblikah življenja občanov. Udeležba v prometu pod vplivom alkohola, posebno vožnja z vozilom na motorni pogon, je eden od najaktualnejših problemov v sodobnem cestnem prometu. Način vožnje izkušenega voznika se poslabša, ko vozi pod vplivom alkohola, na stopnjo začetnika. Avtomatične reakcije postanejo še posebno počasne ali jih ni. Zaradi povečanega občutka zmogljivosti vozniki mislijo, da je njihova sposobnost nespremenjena ali celo večja, vendar so poleg psiholoških funkcij prizadete tudi sposobnosti čutil.

Vse to pa nam daje osnovo za sklepanje, da gre velik odstotek nezgod pripisati vplivu alkohola na sposobnost vožnje in da je število nesreč, nastalih zaradi alkohola, verjetno precej večje, kot kažejo naši statistični podatki, ki so zbrani na podlagi z zakonom dovoljene meje koncentracije alkohola v krvi. Pri današnji gostoti prometa in hitrosti, predvsem pri mešanem prometu, je tudi trezen voznik pogosto preobremenjen. Kot kažejo preiskave, povzroči že manjša količina zaužitega alkohola pomanjkanje kritičnosti, precenjevanje sposobnosti, sprostitev in brezskrbnost. Zaznamovanje nenehno spreminjajočega se prometnega položaja, ocenjevanje razdalj, nadrobno stopnjevanje pri spreminjanju smeri in rahlo pritiskanje na zavore so zapleteni psihomotorični postopki, ki jih ovira ža 0,5 promila alkohola v krvi. To povzroči veliko prometnih nesreč, praviloma s hujšimi posledicami.

Na območju Pomurja se je v desetih mesecih letos na cestah zgodilo 386 prometnih nezgod s smrtnim izidom, telesnimi poškodbami in večjo materialno škodo, od tega pa je 76 udeležencev povzročilo prometne nezgode s hudimi posledicami in je alkohol kot vzrok za prometno nesrečo v Pomurju na drugem mestu. Seveda to število nesreč ni realno, saj se jih je letos na cestah v Pomurju zgodilo še približno 1.120 z manjšo materialno škodo, vendar točne statistike o teh nesrečah ne vodimo, kajti precej udeležencev se za škodo sporazumeva na kraju samem, in v takih primerih milice ne kličejo.

Glede na poslabšane prometnovarnostne razmere na naših cestah smo seveda kot organi za notranje zadeve dolžni, da preventivno in represivno delujemo za zmanjšanje krvnega davka v prometu. Zato so miličniki letos nekoliko poostrili kontrolo nad vinjenimi vozniki in jih iz prometa izključili 1.227.

Posebno zanimiva je tudi ugotovitev, da je 95 odstotkov povzročiteljev prometnih nezgod doma iz Pomurja oz. nesrečo povzročijo na območju stalnega bivališča, kar vsekakor kaže na to, da je potrebno žarišče tega problema iskati v domačem okolju, kjer živimo in delamo. Če hočemo, da bo na naših cestah čim manj nezgod in posledic, potem moramo takoj začeti s široko akcijo s splošnim osveščanjem ljudi, s prikazom, da je vsakdo, ki je pod vplivom alkohola v prometu, nevaren svoji okolici. Na tem področju bo vsekakor morala prvo vlogo odigrati družbene samozaščita v krajevnih skupnostih, v delovnih organizacijah ter v osnovnih in srednjih šolah in drugih ožjih krogih, v katerih delujejo občani in se med seboj poznajo ter imajo možnost neposredno vplivati na medsebojne odnose tako, da bo zagotovljena optimalna varnost vseh občanov na vseh področjih, tudi pri udeležbi v cestnem prometu.

Viljem Čerpnjak

RADIO MURSKA SOBOTA

21 232 — lahko si jih želite:

1. Swiss boy — Lou Sven
2. Dancing in the seilling — Lionel Richie
3. Jasmina — Agropop
4. Ne joči — Miha Balažič
5. Stuck with you — Huey Luis & The News
6. Papa, don't preach — Madona
7. Madnarina — Don Juan
8. Gospa Pobrežnik — Kri
9. Press — Paul McCartney
10. Spirit in the Sky — Doctor & the Medics
11. Tista črna kitara — Vlado Kreslin
12. Nočem več besed — Majda Arh
13. Glory of love — Peter Cetera
14. Baby goodbay — Rendez Vouz
15. Sendi — Miki Šarac
16. Living on my own — Fredy Mercury
17. Hold me tight — Samantha Fox
18. Pridi, pridi fant — Finese
19. Tamara — Boris Novković
20. Sve je otišlo u Honduras — Džordže Balašević
21. Mango banana — Gugu
22. Sledgehammer — Petere Gabriel
23. I wanna wake up with you — Boris Gardiner
24. Ti si morje — Branka Kraner
25. Za mano še jokala boš — Big ben

Oddaja bo na sporedu 3. decembra od 18.00 do 19.00 na Radiu Murska Sobota.

Oblikovanje predlogov za oddajo je omogočil hi-fi videostudio, Kidričeva 25, telefon 25 577, 69000 Murska Sobota.

Vitamin C preprečuje visok krvni tlak?

Ker je visok krvni tlak dejavnik tveganja za bolezni srca, ga je pomembno zmanjšati na normalno vrednost, še bolje pa ga je preprečiti. Strokovnjaki so odkrili, da lahko velike količine vitamina C preprečijo visok tlak. Ugotovili so, da je pogostnost povišanega tlaka obratno sorazmerna z ravnijo vitamina C v krvi: višja ko je ta raven, manj je primerov povišanega tlaka. To bi bila lahko razlaga za dejstvo, da je v nekaterih skupinah ljudi, ki uživajo hrano z veliko vitamina C, smrtnost zaradi srčnih bolečin in arterioskleroze majhna.

Zdravje

Ali je voda zdrava za ledvice?

Voda se normalno izgublja iz teles z dihanjem in neopaznim znojenjem: strokovnjaki so izračunali, da znaša ta izguba v toplem vremenu okoli 6 decilitrov vode na dan, s stolico pa še dva decilitra. Z opaznim znojenjem se izgubi nadaljnjih 1,4 litra. Poleti telo torej izloči več kot dva litra vode na dan. Sem ni vračunana tekočina, potrebna ledvicam, da proizvedejo urin in z njim iz telesa izperejo odpadne snovi, to je še 1,2 litra. Tako potrebuje telo poleti okoli 3,5 litra vode na dan. Znojenje pri bolezni ali povišani temperaturi in zlasti močnejša driska povzroči še dodatno izgubo vode. Človek dobiva potrebno količino vode s pitjem in hrano. K izsušitvi telesa so nagnjeni starejši ljudje, ker pri njih občutek žeje slabi.

Delovanje ledvic je zelo povezano z vodo. V vsaki ledvici je kak milijon drobnih cevk, preganjenih kot varnostna zaponka. Za delovanje potrebujejo ledvice veliko vode, zato ne pozabite vsak dan nanjo. Pri nekaterih srčnih bolnikih se voda nabira v telesu, vendar je naivno pričakovati, da bi otečena noge splahnile, če bi bolnik prenehal piti vodo. Prepričanje, da mnogo vode škoduje ledvicam, je navaden predsodek. Znano je, da starejši **bolniki v bolnišnici pogosto cele** dneve dobivajo infuzijo v vene, ker ni možnosti, da bi jih nenehno spodbujali, naj po malem pijemo vodo ali čaj. Pitje vode torej v nobenem primeru ne more slabo vplivati na zdravje.

Zdravje

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

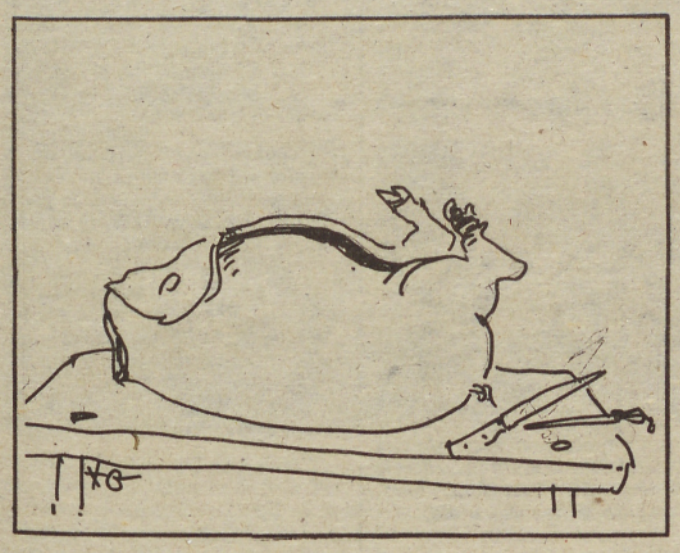

Duhovite pripise k novi risbi pošljite do četrtka, 4. decembra na naslov: VESTNIK, Titova 29/I, 69000 Murska Sobota. Objavljene pripise honoriramo.

— Zlati zakon življenja: vedno kaj začenjati, pa čeprav krasti.
(Martin M.)

— Hej, za krasti si pa premajhen!
(Irena K.)

— Blagor zapornikom, imajo vsaj sobo s pogledom na svobodo.
(Mertük M.)

— Že prihajajo, so že blizu — nove podražitve!
(Karmen K.)

— Lepo je s tujih pleč — gledati svojo perspektivo.
(P. Srećković)

SESTAVIL MARKO NAPAST	IZPUHTEVANJE, TRANSPIRACIJA	VELIKI TROPSKI KUŠČARJI	ITALIJANSKI POLITIK FANFANI	NEROJSKO OBDOBJE NAŠIH NARODOV	POLJSKI GLODAVCI	SVETOVNA REKA V GRŠKEM MITU	AMERIŠKI SLIKAR (THOMAS, U. 1918)
ROMAN WALTERJA SCOTTA							
ČRNIKA							
GRIČEK							
INDUSTRIJSKA RASTLINA				INDONEZIJSKI DEL MOLUKOV			
ANGLEŠKI ROCK PEVEC (ADAM)				TIROLSKA REKA / NEVAŽEN ČLOVEK			
KMET V ŠAHU ALI DAMI					SREDIŠČE VRTENJA / SLIKARSKA TEHNIKA		
AVTOMOBILSKA OZNAKA ŠPANIJE		GOSTA TKANINA / MESTO V FRANCIJI					PESNIK JARC
VRSTA EMBALAŽE						METER / VELETOK V ŠPANIJI	
ANTON OCVIRK			ESTONCI / JADRANSKI OTOK				
NARODNA UNIVERZITETNA KNJIŽNICA				HIMALAJSKA KOZA / MATRIJ			
ŽENSKO IME							
SINTETIČNO VLAKNO							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: škrtost, kreator, omarica, Dal, sik, Er, skat, ž, Scala, Ebro, at, Lotto, JG, Tkon, noč, asi, Etiopec, žarnica.

BIL SEM KURIR (v domišljiji)

Biti kurir v vojnih časih je pomenilo biti večji, močnejši, pomembnejši od svojih vrstnikov. Take vrste tič sem bil tudi jaz. Bil sem partizanski kurir in kaj rad sem se hvalil s svojo funkcijo. Pa tudi dve imeni sem imel. Ko sem prišel v partizane, so mi nadeli ime Črtomir. To ime mi je ostalo do konca vojne, z vojno pa je tudi ime odšlo v neznano. Kajti kdo bi se spomnil mene reveža, navadnega partizanskega kurirja in povrhu še dokaj slabega kuharja. Torej nisem postal, kot mnogi izmed mojih tovarišev, narodni heroj. A nič zato, sedaj vam rajši opišem svojo vojaščino.

V partizane sem vstopil 16. aprila 1942. Ker sem bil še skoraj otrok, so mi dejali, da bom dober za kurirja. In res, že čez dva tedna so me prvič poslali na pot. Imel sem nalogo, da se prebijem do glavnega štaba in komandantu izročim pismo. Do tega komandanta sem prišel brez težav. Na poti do tja nisem srečal nobenega Nemca, pa tudi strah me ni bilo, saj je bil še dan. Ko sem komandantu oddal pismo, ga je ta prebral, takoj nato pa poklical še dva partizana, da so se nekaj dogovorili. Po pogovoru je vzel kos papirja in napisal pismo. Pismo je dal meni in mi naročil, naj ga nemudoma odnesem k svojemu komandantu. Meni to ni bilo po volji, kajti bal sem se teme, pa tudi Nemcev. A nisem si upal ugovarjati, pa tudi ne priznati, da sem tak strahopetec. Zato sem vzel pismo in krenil na pot. Srce mi je burno bilo, ob vsakem šumu sem se zdrznil. Naenkrat pa izza grma skoči nekdo pred mene. Joj, da bi videli, kako sem se prestrašil, obenem pa sem začutil topel curek, ki mi je tekel po nogah. Tisti nekdo pa ni bil nihče drug kot moj komandant. Najprej se je iz mene nasmejal, kot še najbrž nikoli v življenju, nato pa sva skupaj odšla v naš štab. Že naslednjega dne mi je dodelil drugo mesto. Tako sem postal kuharski pomočnik. To delo mi ni kaj prida dišalo, kajti vsak dan sem moral lupiti krompir in pomivati posodo, a bilo je boljše kot stati na straži, ali pa ponoči stikati po gozdu.

Tako, vidite, se je končala moja vojaščina. Začel sem z dobrim, a končal na slabem. In kdo je tega kriv? Kdo drug, če ne moja strahopetnost! Po končani vojni nisem vkorakal v Ljubljano, da bi me obsipali s cvetjem, ampak sem rajši popihal domov. Čeprav sem bil le kuharski pomočnik, sem tudi jaz na nek način pomagal priboriti svobodo svoji domovini, naši Jugoslaviji.

Robert Mencigar, 7. b
OŠ Rogaševci

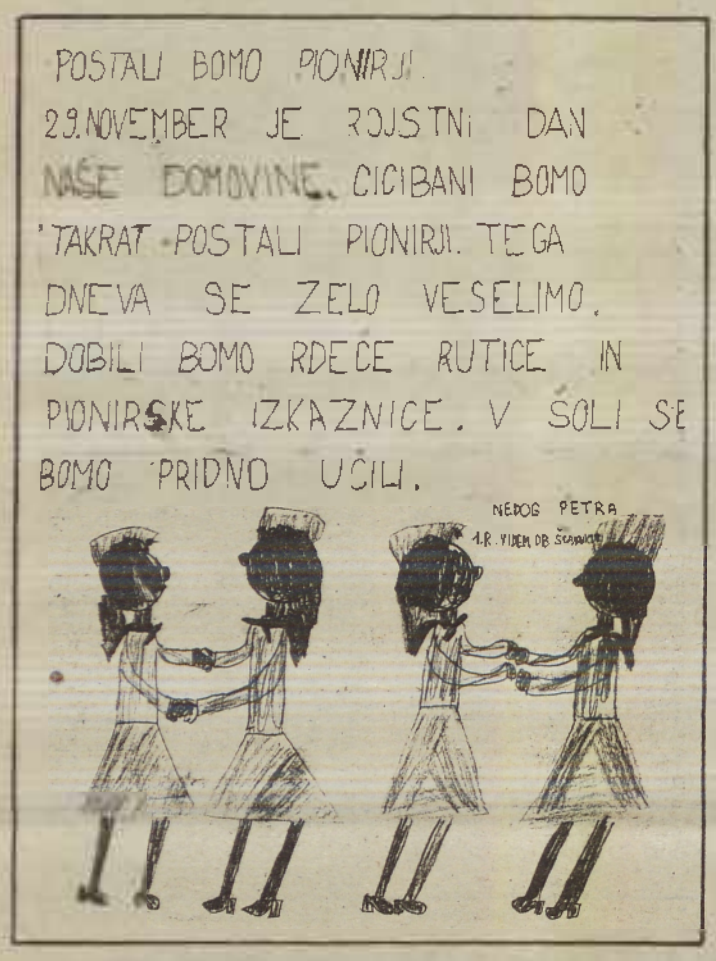

Kaj mi pomeni mir

Kot vsem drugim ljudem tudi meni pomeni mir svet brez vojn. Če se spominjam vojne med Iranom in Irakom, pomislim, kako so ubogi ljudje, ki dostikrat nič niso krivi. Otroci ostanejo brez staršev, ljudje brez hiš. Živijo v večnem strahu, kdaj jih ponovno kdo napade.

Vesel sem, da živim v svobodni in mirni Jugoslaviji. V naši domovini smo varni, ker nas čuva jugoslovanska ljudska armada.

Samo Škerget, 4. r.
OŠ Cven

PRIJATELJSTVO

Lepa je življenjska pot,
v naravi, družbi, vsepovsod.
Pomisli malo, prijatelj moj,
v mladosti je ves svet tvoj.

Ta pot je lahko tudi kruta,
s težavami in žalostjo zasuta.
Zato pomagajmo si med sabo,
da bo prijateljstvo res pravo.

Karmen Žižek,
6. c
OŠ Ivan Cankar,
Ljutomer

MOJ BRAT – VOJAK

Kakor vsak fant je tudi moj brat hočeš nočeš moral v vojsko. Tam pa je navada, da vsakega bodočega vojaka ostrižejo. Moj brat pa je imel lepe, dolge lase; v pismu je napisal, da so ga tako ostrigli, da se niti sam ne more spoznati. Napisal je tudi, da je hrana zelo slaba.

Upam, da se je že privadil vojaški suknji, redu in tudi hrani. Mislim, da mu ni težko, saj je napisal, da sta v njegovi skupini še dva njegova prijatelja. Upam, da mu bodo ti dnevi hitro minili.

Želim pa si, da nam deklicam nikoli ne bi bilo treba obleči vojaške suknje.

Mateja Leskovar, 6. a
OŠ Videm ob Ščavnici

Odpadajoči list je molčal

Bilo je lepega jesenskega dne, ko sem bil na polju. Stopil sem na cesto, ki je vodila v gozd.

Prišel sem do gozda in občudoval prelepe jesenske barve dreves. Drevje je bilo pokrito z lepimi pisanimi listi. Veter jih je pozibaval in dvigal v zrak. Pihal je precej močno in bil je hladen. Veselje je bilo gledati in stati v gozdu, kako dviguje liste od tal v zrak. Listi, ki so padali z dreves, so plesali svoj tihi ples, nato pa počasi pristajali na tleh. V roke sem vzel lep barvast list. Hotel sem ga vprašati, za kom joče vsa narava. Toda obstal je brez besede. Razmišljal sem sam pri sebi. Prišla je lepa in bogata jesen. Vse se pripravlja na dolgo zimo. Listje rumeni in odpada ter prekriva tla. List v moji roki je molčal. Kdo ve, kaj razmišlja on, kaj bi mi rad povedal. On ve več od mene, zato bi ga bilo veselje poslušati. Spustil sem list iz rok ter počasi odšel domov. Pod mojimi nogami se je slišalo samo šumenje listov.

BOŠTJAN VARGA, 6. raz.
OŠ Jožko Talany-Janez,
DOBROVNIK

PRIZIDEK K NAŠI ŠOLI

K novinarskemu krožku smo povabili gradbenega tehnika, ki sodeluje pri gradnji prizidka k OŠ Janko Ribič Cezanjevci. Povedal nam je, kako gradnja napreduje. Prizidek so začeli graditi 3. septembra 1986. Delavcem Gradisa pomaga prenašati tovor visok žerjav. Že v 4. razredu bomo imeli telesno vzgojo v prostorni telovadnici. Šolarji se tega prostora najbolj veselimo. Dolga bo 24 m, široka pa 13 m. Preoblačili se bom v garderobi. V tehnični delavnici bomo izdelovali različne predmete. Dobili bomo tudi moderno opremljeno kuhinjo. Staro kuhinjo bomo uporabili za kuharski krožek. Predvidevajo, da bodo z gradnjo končali 30. julija 1987.

Anita Kralj
OŠ Cezanjevci

Lepa si, domovina moja

Živim v svobodni domovini. Imam jo rada kakor svojo mater. Moja domovina je velika. Sestavlja jo šest republik in dve avtonomni pokrajini. Vsi narodi živimo v slogi in enotnosti. Imamo mnogo lepih gora, jezer, rek in sinje morje. Imamo tovarne, elektrarne, rudnike in polja. Pri nas ni pomanjkanja in lakote. Ponekod so otroci lačni in brez obleke in obutve, ker nimajo takšne domovine kot mi. Največ vredno pa je, da živimo v miru, da ni vojne.

Svojo domovino spoštujem in sklenila sem, da je ne bom nikoli izdala ali zapustila.

Melita Panker, 6. b
Oš Bakovci

Domovina je mir, svoboda in dom.
V njej odraščam, se učim,
spoznavam slabe in dobre ljudi.
Opazujem njeno lepoto,
poslušam žvrgolenje ptic.
Gledam šumeče potoke in reke.
Gledam vrhove gora,
ki se dvigajo do neba.
Lepa si, domovina moja!

Natalija Gutman, 6. a
OŠ Bakovci

Lovec nam je pripovedoval

Imeli smo naravoslovni dan. Lovec nam je pripovedoval o živalih in pticah v našem kraju. Pokazal nam je nagačene živali in lepe slike ptic pevk. Zmenili smo se, kako bomo skrbeli za ptičke pozimi. Skupno smo si ogledali krmišče za fazane v gozdu in vanj nastavili koruzo. Ta dan je bil najbolj zanimiv.

Petra Pušnik, 2. r
OŠ Marija Rožman, Stogovci

Moja domovina je svobodna. Ponekod svobode ni. Nekater otroci pa ne poznajo besede svoboda. Mi pa se včasih ne zavedamo, kaj nam pomeni svoboda. Nekoč se mi je sanjalo o vojni. Sovražnik je preganjal nedolžne ljudi. Ti so se skrivali. Zjutraj, ko sem se prebudila, sem bila vsa prepotena in prestrašena. Tako strašno je bilo v sanjah, kako je šele v resnici. Zato, bodimo srečni, ker živimo v svobodni domovini.

Irena Cör
5. a OŠ Bakovci

H GOSPODARSKI IN DRUGAČNI PODOBI NAŠIH KRAJEV — BANOVCI MED NEKOČ IN DANES

PRETEKLOST V SEDANJOSTI

1

Zaradi termalnega kopališča, ki je nastalo iz dveh poskusnih naftnih vrtin, so si Banovci utrli pot v turistične prospekte. Vas, ki je v dvajsetih letih spremenila svojo zunanjo podobo, ima urejene domačije, turističnega utripa tam zadaj za sabo pa pravzaprav ne čuti; le nekaj zasebnih turističnih sob in morda še kakšna storitev, to je vse, kar veže kraj s turističnim kompleksom, ki ga je arhitekt Jelšovec ml. zelo lepo vključil v dano naravno okolje.

Mika me ob tem pisanju pregrešna misel: zakaj takrat, ko se zasadili prve lopate pri urejanju kopališča, niso na občini zbrali toliko moči (in v nekem smislu tudi denarja), da bi vsaj del naselja urbanistično zaščitili. Kar bom v nadaljevanju še zapisal o tem, na videz nepomembnem kraju, bo v prepletanju sedanjosti s preteklostjo, v dokazovanju, da bi bil banovski turizem lahko kaj več kot samo voda, čevapčiči in zrezki. Psihologi, ki se ukvarjajo s turizmom trdijo, da turist beži pred uniformirano vsakdanjostjo, da ga zanima širše okolje turističnega kraja, kar lahko ocenjuje tudi v prizadevanju za ohranjanje vrednot preteklosti. Premalo je pri tem posamičnih pobud in nična je v tej smeri podpora družbe. Skoraj nesmiselna se ob tem zdi tudi večna jamrarija o zapostavljenosti podeželja. Žal je za marsikaj, tudi v Banovcih, danes že prepozno.

Povodza to pisanje je bil zavitek starih dokumentov, ki mi jih je dal na vpogled Jože Prelog — »fember« iz Banovec, ki so — mimogrede povedano — vas trdnih kmetij, takšnim ali drugačnim vetrovom v preteklosti navkljub.

Posebej zgovoren med temi starimi papirji se mi je zdel popis inventarja 15. februarja 1816, ko je prapraprababica omenjenega Jožeta Preloga predala posestvo svojemu sinu Juriju. Popisani so živina, pridelki, živila ter gospodarska in gospodinjska oprema na kmetiji, ki ji je pred letom 1816 pripadal tudi mlin. Okrog leta 1815 je posestvo merilo brez gozda 12 hektarov 77 arov, in 21 kvadratnih metrov. Desetletje prej ni bilo drugače, kar potrjujejo nekatere druge, še ohranjene listine. Leta 1825 je bilo v Banovcih ob 20 hišnih številkah prek deset podobnih kmetij.

Omenjeni popis daje delno podobo o tem, kako se je v začetku prejšnjega stoletja kmetovalo na Murskem polju, daje pa tudi slutiti, kako se je živelo v tistih časih. Ker je bila zemljiška posest do leta 1848 v lasti fevdalcev, sta popis opravila graščinska cenilca — Jožef Murat iz gornjeradgonske in Janez Hrastovec iz braneške graščine. Tako je Uršula Prelog svojemu sinu predala posevek pšenice s 14 in rži s 16 merniki (mernik je držal 25 kilogramov). V zalogi je še ostalo 6 mernikov pšenice, 14 rži, 6 ovsa in 6 mernikov ajde. Med živili je bilo zapisano: nedoločena količina zelja in repe (vredna 16 goldinarjev), 4 merice poljskega in 12 meric drugega fižola, 20 meric lanenega semena, 4 merice orehov, 10 funtov prekajenega mesa (1 funt je 0,56 kg), 35 funtov svinine in 80 funtov slanine.

Živina: 6 konj, 2 kravi, 2 teleti, 1 bik, 5 odraslih svinj in 5 prašičev. Od drugega inventarja so popisali: 3 konjske vprege, 1 plug, 2 brani, 1 koleselj, 2 sani, 1 stopa, 4 zaboji za voz (za prevažanje »razsutega tovora«), 8 večjih sodov, 1 mera za zrnje, 1 merica, 3 kose, 4 grablje, 3 razsohe, 3 lopate za zrnje, 2 koriti, 1 ponjava, 1 »csun« (veliko korito), 9 funtov posode, 3 posode za vodo, 3 ponve, 1 posoda za mast, 3 »kropnjače« (glinaste posode za gretje vode v krušni peči), 1 škaf, 1 stojalo za škaf, 4 posode (?), 1 sodček, 3 sklede, 1 posoda za med, 1 skrinja, 40 funtov prediva, 1 posoda za zelje, 5 veder, 4 skodelice, 2 zajemalkie, 3 steklenice, 1 »Gobanzen schüssel« — glinasta plitvaposoda za gibanice (»gibojčn'a skleda«), 1 sekira, 8 nožev, 1 košara za posodo, 4 lesene posodice, 1 možnar, 5 košaric za kruh (ko so ga oblikovali pred peko, lesene ali pa iz slame), 2 postlani postelji, 1 pregrinjalo, 37 vatlov preje (vatel je 0,78 metra), 5 prtičev, 1 tehtnica, 1 laterna, 4 manjše svetilke, 1 stenska ura.

Škoda, da tistih »9 funtov posode« ni opisanih po posameznih predmetih. Sode so uporabljali za sadjevec in za vina, če je bil vinograd pri hiši. Leta 1832 v Gradcu izdani Murkov Slovensko-nemshki rozhni besednik že pozna »jabelzhnizo« in »jabuzhnizo«.

Iz popisa ni razvidno, kolikšna površina je bila zasejana s 14 merniki pšenice in 16 merniki rži na tej banovski zemlji, ki so ji že nekoč rekli, da je tako dobra kot »sredica kolača kruha«. Kakšnih šestdeset let prej naj bi dal en mernik pšenice 3 mernike pridelka, mernik rži 4, mernik ječmena 3, mernik ajde 3, mernik ovsa 4 in mernik prosa 12 mernikov pridelka, kot je to R. Ogrin ugotavljal na primeru dolenjskega kmeta (Kronika 1958). Recimo, da je bilo v Banovcih zaradi »sredice kruha« nekoljko boljše. V obravnavanem času so že opustili enoletno počivanje zemlje (prelogi), hlevska vzreja živine pa je vsaj v zimskem času dala nekaj gnoja. Za leto 1849 so po Zgodovini agrarnih panog (DZS 1970) znani naslednji hektarski pridelki v stotih: pšenica 6,8, rž 6,5, ječmen 7,5, oves 6, proso 9,2, koruza 10,8 in ajda 4,8 stota na hektar.

Kolikšen je bil po podatkih iz popisa posevek pšenice in rži? Vzemimo, da so z ročno setvijo porabili na hektar 280 kilogramov semena — 14 mernikov posejane pšenice bi bilo 1,20 hektarja posevka pšenice in 16 mernikov rži skoraj 1,50 hektarja rži. In to pri desetih hektarjih njiv! Kje bi lahko bili vzroki za tako skromen posevek.

(nadaljevanje prihodnjič)

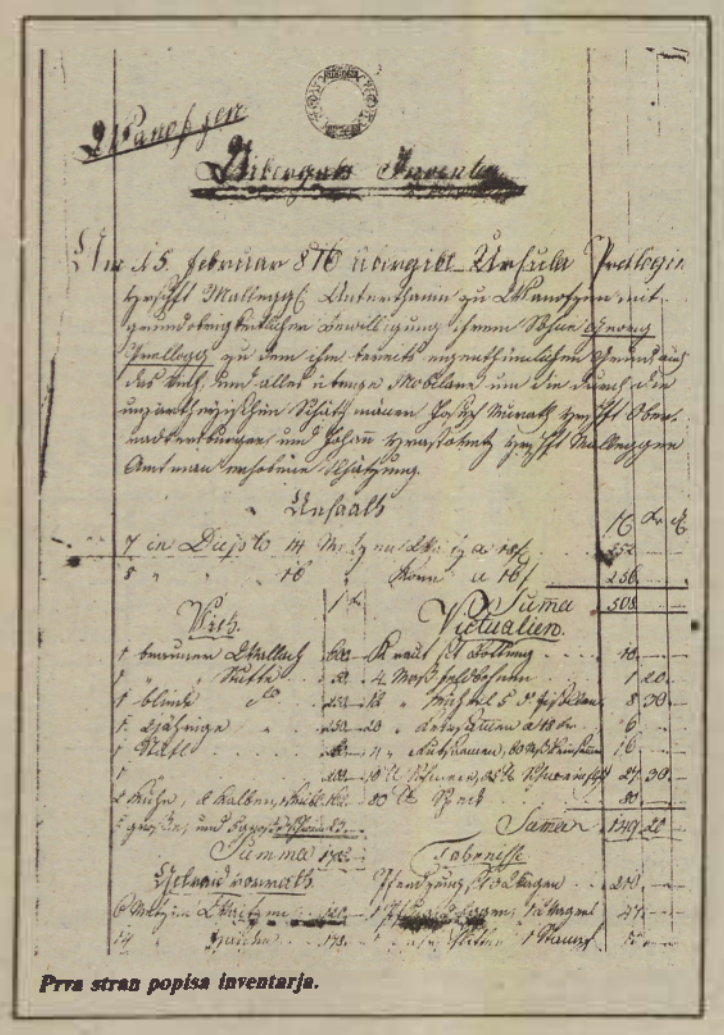

Prva stran popisa inventarja.

Čagranova domačija — Ne bi proti koncu prejšnjega stoletja pozidali toliko lepih kmečkih stavb, če si oblasti ne bi prizadevale pomagati. Kmetijske družbe so že od 18. stoletja pospeševale gradnjo sodobnejših bivališč na vasi tudi z načrti in finančnimi olajšavami. (foto: A. Abraham).

MEDNARODNI ROKOBORSKI TURNIR

Sodelovalo 62 tekmovalcev iz petih držav

Rokoborski klub Pomurje iz Murske Sobote je pripravil prvi večji mednarodni turnir v rokoborbi v grško-rimskem slogu. Presenetljivo se je turnirja udeležilo 62 tekmovalcev iz petih držav — prišli so vsi, ki so jih povabili, kar pomeni, da ima RK Pomurje dobre odnose z več klubi doma in po svetu. Turnir je bil tudi lepa priložnost za mlade domače tekmovalce, saj imajo le-ti premalo kakovostnih tekmovanj, kjer bi si lahko nabirali potrebne izkušnje. Na turnirju so namreč med drugim sodelovali evropski mladinski prvak Igor Petrenko iz Sovjetske zveze, zmagovalec Spartakijade Bogutski in drugi. Na turnirju, ki si ga je ogledalo okrog 250 ljubiteljev rokoborbe, so sodelovali tekmovalci iz Sovjetske zveze, Švice, z Madžarske, iz Avstrije in Jugoslavije.

Med domačimi tekmovalci sta bila najuspešnejša Temlin in Nasevski, ki sta zmagala v svojih kategorijah. Zlasti je veliko presenečenje zmaga Temlina, ki je tako dokazal, da se razvija v odličnega rokoborca. Prva tovrstna mednarodna prireditev v Murski Soboti je lepo uspela.

Rezultati — do 48 kg: 1. Motzer (Oberriet, Švica), 2. Miguel (Dunaj), 3. Vukan (Pomurje); do 52 kg: 1. Hochstetter (Švica), 2. Moeer (Gradec), 3. Ulrich (Dunaj); do 57 kg: 1. Petrenko (Belorusija, SZ), 2. Mekicar (Pomurje), 3. Koral (Dunaj); do 62 kg: 1. Nasevski (Pomurje), 2. Fleisig (Dunaj), 3. Bačič (Puconci); do 68 kg: 1. Temlin (Pomurje), 2. Maksimovič (Maribor), 3. Šömen (Pomurje); do 74 kg: 1. Kapitoh (SZ), 2. Laslo (Szombathely), 3. Šandor (Szombathely); do 82 kg: 1. Schmid (Gradec), 2. Molih (Gradec), 3. Ozvatič (Pomurje); do 90 kg: 1. Bogutski (SZ), 2. Čisar in 3. Herceg (oba Szombathely).

B. D.

STRELSTVO

Noršinci in Panonija v vodstvu

V pomurski in občinskih strelskih ligah Murska Sobota so imeli četrto kolo. V pomurski ligi vodijo Noršinci, ki so tokrat dosegli nov rekord lige (1496), pred Panonijo iz Murske Sobote, obe ekipi imata po 8 točk. Sledijo: Tišina, Mura in Videm po 4, Elrad in Turnišče po 2 ter Avtoradgona brez točke. Med posamezniki je na prvem mestu Janez Horvat s 1502 krogoma pred Ljubom Špindterjem, 1492, Brankom Bukovcem, 1478, Štefanom Balaškom (vsi Noršinci), 1469, in Antonom Kocbekom (Videm), 1465 krogov.

V občinski A strelski ligi sta na vrhu lestvice s po 8 točkami ekipi SCT in Krke. Sledijo: Grafičar, ABC Pomurka in Sebeborci po 6, Gančani in Tromejnik po 4 točke itn. V občinski B ligi pa vodijo Noršinci II z 69 točkami pred Panonijo II, 61 in Beltinci 60 točk. Med posamezniki še vedno vodi Cvetka Rengeo (Nor) s 1455 krogi pred Francem Štefanecem (SCT), 1451, in Dušanom Žižkom (Krka), 1441 krogov.

V občinski pionirski ligi vodijo Noršinci s 53 točkami pred Šalovci, 49, in Tišino, 42 točk, posamezno pa Balažic s 690 krogi pred Kovačičem, 678, in Horvatom (vsi Noršinci), 670 krogov.

— KOŠARKA —

ZMAGA SOBOČANK V DIVAČI

V nadaljevanju prvenstva v slovenski ženski košarkarski ligi je ekipa Metalservisa Pomurja iz Murske Sobote v Divači premagala Cimos s 102:65. Strelke za Pomurje: Korenova 30, Govorčinova 30, Börčeva 15, Kovačevičeva 12, Drožinova 9 in Kuharičeva 6 košev.

V tekmovanju druge republiške moške košarkarske lige — vzhodna skupina sta oba pomurska ligaša izgubila. Kovinar je v Murski Soboti premagal Pomurje s 77:75. Strelci za Pomurje: Juteršnik 31, Klemar 16, Tušar 10, Gomboc 9 in Rajbar 8. Radgona pa je v gosteh izgubila z Miklavžem z 68:71. Strelci za Radgono: Sakovič 20, Fridau 19, Štihec 9, Horvat 8, Roškar 8, Senekovič 4.

— ŠAH —

RADENSKA POMURJE POVEČALA VODSTVO

V tekmovanju druge republiške šahovske lige — vzhod je vodeča Radenska Pomurje iz Murske Sobote v derbi tekmi za prvo mesto v Celju premagala istoimensko ekipo s 4:2. Zmage za Radensko Pomurje so dosegli: Danilo Hari, Ivan Nerat in Brigita Čavužič, remizirala pa sta Štefan Cigan in Boris Kovač. Tako je ekipa Radenske Pomurje povečala vodstvo na lestvici in je najresnejši kandidat za vrnitev v prvo republiško ligo. Šahisti Lendave pa izgubili srečanje s Slovenskimi Konjicami z 1:5. Edino zmago za Lendavo je dosegel Vidič.

— ODBOJKA —

SEDMA ZMAGA LJUTOMERA

V sedmem kolu tekmovanja druge republiške moške odbojkarske lige je Ljutomer v gosteh premagal ekipo Franja Malgaja s 3:1 ter zabeležil sedmo zaporedno zmago. Dve koli pred koncem jesenskega dela tekmovanja je ekipa Ljutomera še edina brez poraza. Odbojkarji Pomurja so v Murski Soboti premagali Braslovče s 3:2, medtem ko so Radenci izgubili v Celju z istoimenskim klubom z 0:3. Odbojkarice Pomurja pa so doma izgubile z Braslovčami z 1:3.

NOGOMETAŠI DOKLEŽOVJA — jesenski prvak v prvi medobčinski nogometni ligi Murska Sobota brez izgubljene točke. Stojijo od leve: Kardinar (predsednik), Maligec, Ropoša, Gomboc, Lipič, B. Škraban, I. Škraban, Slavic, C. Lopert in Gregor (trener). Čepijo: B. Lopert, Lukač, Zver, J. Žižek, Kous, J. Škraban in B. Žižek. Foto: F. Maučec

NOGOMET

Mura na petem mestu

V zadnjem kolu jesenskega dela tekmovanja je soboška Mura gostila vodečo enajsterico Integral Olimpijo iz Ljubljane in izgubila z 0:2. Sobočani, ki so nastopili brez Jančarja in s poškodovanim Jušem Kosijem, so se uspešno upirali boljšim Ljubljančanom le v prvem polčasu. Usoden za gostitelje je bil začetek drugega polčasa, ko so gostje na hitro dosegli dva zadetka po grobih napakah obrambe Mure. Tekmo si je ogledalo okrog 2.500 ljubiteljev nogometa, to pa se na stadionu Mure že dolgo ni zgodilo. Tako je Mura zasedla peto mesto po jesenskem delu tekmovanja, kar je lep uspeh.

Lestvica jesenski del

I. Olimpija	13	10	3	0	32:2	23
Koper	13	10	2	1	22:7	22
T. Slovan	13	9	2	2	31:8	20
Rudar (TV)	13	7	1	5	18:16	15
MURA	13	7	1	5	17:17	15
Rudar (Tr.)	13	6	2	5	15:15	14
Triglav	13	4	5	4	15:14	13
Domžale	13	5	2	6	21:20	12
I. Kladivar	13	4	3	6	17:24	11
Elkroj	13	4	2	7	12:17	10
Ljubljana	13	4	2	7	16:23	10
Železničar	13	3	3	7	11:21	9
Kovinar	13	2	0	11	11:31	4
Vozila	13	1	2	10	14:37	4

— NAMIZNI TENIS —

Prvo mesto Mercatorju Slogi

V Gornji Radgoni je bilo občinsko sindikalno tekmovanje v namiznem tenisu, na katerem je sodelovalo osem ekip. Zmagala je ekipa Mercatorja Sloge (Šmid, Silkovič) pred Avtoradgono I, Elradom, KK Gornja Radgona, Avtoradgono II, ZD Gornja Radgona, Komunalo I in Komunalo II.

POL — moški

Rezultata — 2. kolo
Puconci:Pomurje II 0:3
Cven:Radgona 1:3

Radgona	2	2	0	6:1	4
Pomurje II	2	2	0	6:1	4
Cven	1	0	1	1:3	0
Veterani	1	0	1	1:3	0
Puconci	2	0	2	0:6	0

POL — ženske

Rezultat — 2. kolo
Mladost:Radgona 3:0
Cven:Ljutomer 1:3

Ljutomer	2	2	0	6:1	4
Mladost	1	1	0	3:0	2
Cven	2	1	1	4:3	2
Puconci	1	0	1	0:3	0
Radgona	2	0	2	0:6	0

— KONJSKI ŠPORT —

LJUTOMERČANOM 33 ZMAG

V letošnji tekmovalni sezoni so tekmovalci KK Ljutomer, ki so se množično udeleževali tekmovanj, so dosegli 33 zmag. To je sicer nekoliko manj kot prejšnje leto, ko so zabeležili 38 zmag, vendar pa vseeno razveseljivo. Tudi v letošnji sezoni sta bila najuspešnejša oče in sin Slavača iz Ključarovec, ki sta dosegla 22 zmag, kar je vsekakor eden največjih uspehov, saj sta samo lansko leto dosegla več zmag, in sicer 24. Med letošnjimi zmagovalci pa so bili tudi Jožko Jureš, Milan Seršen, Slavko Jureš, Branko Slana, Tonček Slana, Dušan Jureš in Branko Puhar. Žal pa v letošnji sezoni ljutomerski kasači niso bili tako uspešni kot prejšnja leta v prvenstvenih dirkah. Največ uspeha so dosegli v krožni dirki za prvenstvo Slovenije, ki je imela letos zopet pet voženj, saj je Adonis MS z Markom Slavičem mlajšim zmagal, Duena MS z Markom Slavičem starejšim pa je bila tretja. Omeniti velja jugoslovanski rekord za triletnike Adonisa MS 1:19,8.

Najuspešnejši letošnji konj v Jugoslaviji je bil Fit (Horvat, Ljubljana), ki izhaja iz ljutomerske kasaške reje, saj je med drugimi dirkami zmagal na jugoslovanskem kasaškem derbiju, na spominski dirki za maršala Tita na Brdu in drugih. Tako je tudi letos zaslužil nekaj nad milijon dinarjev, kar je največ. Najboljši ljutomerski kasači pa so letos zaslužili okrog 400.000 dinarjev (Rebeka) in 300.000 dinarjev Adonis MS, Duena MS, Dimitrija MS in Dorica MS. To je vsekakor premalo — nagradni fond je zdaleč prenizek, da bi lahko pokrivali stroške vzdrževanja in tekmovanja.

In kaj si Ljutomerčani obetajo od prihodnje tekmovalne sezone? Največ lahko pričakujejo od triletnikov Adonisa MS, Duene MS, Favna in Firete, ki so že doslej veliko pokazali. Sicer pa so se že uveljavili tudi nekateri dvoletniki. Najbolj pa je razveseljivo, da je v treningu kar deset enoletnikov. Pri tem izstopa Marko Slavič, novega konja pa si je priskrbel v zamenjavo za uveljavljeno Rebeko tudi Branko Puhar. F. Maučec

ATLETIKA

Atleti Pomurja se pripravljajo

Tekmovalci AK Pomurje iz Murske Sobote se že nekaj časa pripravljajo za novo atletsko sezono. Kot nam je povedal trener Tibi Lebar, imajo težave z vadbenimi prostori, vendar računajo, da bodo dobili na razpolago telovadnici Srednješolskega centra in Mure. Računajo, da bodo tudi v novi sezoni dosegli vidne uspehe, saj imajo v svojih vrstah nekaj izvrstnih šprinterjev, ki sodijo v sam slovenski vrh: Šebjan, Špur, Gomboc. V zimskem času se bodo udeležili dvoranskih tekmovanj v Celju in Ljubljani, maratona Vama in novoletnega teka v Varaždinu.

V novi sezoni bodo za AK Pomurje tekmovali: Bojan Šebjan, Damjan Špur, Marjan Gomboc, Vito Šiftar, Anton Šterman, Janez Kodila in Geza Grabar pri moških ter Marija Štefanec, Manuela Pergar in Štefka Sluga pri ženskah. G. G.

LJUTOMER

USPEŠNO DELO — POGOJ ZA NADALJEVANJE

Delegati telesnokulturne skupnosti so na skupščini minuli teden ocenili dosedanje delo in si, na temelju doseženega, zadali smernice za nadaljnje aktivnosti. Ugotovili so, da postaja telesna kultura, predvsem rekreativni športi, vedno bolj množična. To drži za organizacije združenega dela in tudi športna društva TVD Partizan po krajevni skupnosti. Tudi tekmovalni šport je v občini Ljutomer dobro uveljavljen. Konjeniki iz leta v leto potrjujejo svoje dosežke na republiških, državnih in mednarodnih tekmovanjih. Uspešni so tudi strelci, odbojkarji, nogometaši ter športniki v borilnih veščinah — judu in karateju.

Čeprav sezona še ni končana, pa nekatere aktivnosti še potekajo, oz. so v pripravi. Tako bodo v Ljutomeru organizirali seminar za vaditelje rekreativcev, pripravljajo pa tudi tradicionalno telovadno akademijo, na kateri bodo prikazali svoje dosežke. Le-ta bo v decembru.

Iz razprave pa so pripravili smernice za nadaljnje delo telesnokulturne skupnosti Ljutomer. D. L.

USPEL SMUČARSKI SEJEM

Smučarska sekcija TVD Partizan Ljutomer je v nedeljo pripravila že tradicionalni sejem zimske športne opreme. Številni prodajalci in kupci še več pa je bilo radovednežev, so na tem sejmu lahko videli veliko raznovrstne opreme. Smučarski čevlji, vezi in smučke so menjavali lastnike. Zanimivost pa so bile nekatere novosti, ki so jih na letošnjem sejmu pripravili organizatorji. K sodelovanju so poleg strokovnjaka za montažo in nastavitev vezi povabili tudi turistično agencijo, ki je predstavila letošnjo turistično ponudbo Zima 86/87, predstavili pa so se tudi trgovci z najnovejšo ponudbo zimske športne opreme. Sejemski prostor pa so popestrile risbe varovancev ljutomerskega VVZ na temo Zima in zimsko veselje. D. L.

NAMIZNI TENIS

Sobočani na republiško prvenstvo

Regijsko ekipno pionirsko prvenstvo, ki je bilo na Ptuju, je zbralo 16 moških ter 7 ženskih ekip in le moški ekipi Sobote je uspela uvrstitev na republiško prvenstvo, Pomurci pa so si tako pri moških kot ženskah priborili prvo mesto rezerve.

Moška ekipa Sobote — Ori, Rihtarič, Županek, Zrim — je v finalni skupini premagala Fužinar s 5:2, Beltince s 5:0, Maribor s 5:3 ter zasedla prvo mesto. Lep uspeh pomeni uvrstitev Beltičanov v finalno skupino, kjer so izgubili s Soboto in Fužinarjem z 0:5 ter Mariborom s 3:5 in z osvojenim četrtim mestom postali prva rezerva za republiško prvenstvo, Radgona pa je zasedla deseto mesto. Pri pionirkah so Sobočanke v borbi za tretje mesto izgubile s Petovio s 4:5 in so s četrtim mestom prva rezerva za republiško prvenstvo; ekipa Cvena pa je zasedla peto mesto.

M. U.

— ŠAH —

Radenska Pomurje: Šarvar 11:9

V Murski Soboti je bilo mednarodno šahovsko srečanje med ekipo Šarvarja z Madžarske in Radensko Pomurjem iz Murske Sobote. Srečanje so dobili Sobočani z 11:9. Igrali so na desetih deskah dvokrožno, s tem da so nekateri nastopili samo enkrat, nekateri pa po dvakrat. Po dve zmagi za Radensko Pomurje sta dosegla Nerat in Klemen, 1,5 Majda Kovač, po eno pa Cigan, A. Kos, D. Hari, Režonja in S. Kovač, 0,5 točke pa Benko.

— HOKEJ NA TRAVI —

Jedinstvo (Zčr):ABC Pomurka 1:0

V zadnjem jesenskem kolu medrepubliške lige v hokeju na travi je Jedinstvo iz Začretja premagalo ABC Pomurko iz Murske Sobote. Sobočani so zamudili priložnost, da bi osvojili vsaj točko.

Pogovor z Zlato Rojkovo — predsednico odbora za ŠŠD v radgonski občini

Široko postavljeni programi dela ŠŠD

Šolska športna društva igrajo pomembno vlogo pri razvoju telesne kulture in so v Pomurju dobro organizirana. Tokrat smo obiskali predsednico odbora za ta društva v radgonski občini Zlato Rojkovo, ki poučuje na osnovni šoli pri Negovi, ter se pogovarjali o dejavnosti šolskih športnih društev.

— Kako so v radgonski občini organizirana ŠŠD in katere dejavnosti razvijate?

»V naši občini delujejo šolska športna društva na sedmih osnovnih šolah, na šoli s prilagojenim programom in srednji šoli za gostinstvo in turizem. Mentorji vseh društev se sestanemo pred začetkom novega šolskega leta ter sestavimo program dela, ki je zanimiv za vsa društva in širše. Pri sestavi programa dajemo prednost rokometu, košarki in atletiki, s tem pa ni rečeno, da drugih dejavnosti ne izvajamo. Program dela je celo preširoko zastavljen, tako da smo učitelji in učenci precej obremenjeni. Načrtujemo tudi nekatere akcije: Naučimo se plavati, tekmovanja za športno značko in smučarske tečaje.«

— V okviru ŠŠD organizirate vrsto tekmovanj. Katera?

»V letošnjem šolskem letu smo se odločili za 12 občinskih tekmovanj. To so: atletika v

septembru za nižje in kros za višje razrede, rokomet v oktobru za moške in ženske, namizni tenis in streljstvo v decembru, košarka za moške in ženske v januarju, smučarske spretnosti, za moške in ženske v februarju, gimnastika in odbojka za moške in ženske v marcu, nogomet in obrambni dnevi v aprilu in atletika za višje razrede v maju. Potem pa se s selekcijami udeležujemo tudi republiških tekmovanj. ŠŠD pa tudi dobro sodelujejo s klubi in se udeležujejo množičnih akcij, kot so tekaški in kolesarski maraton itd.«

— Za nemoteno dejavnost društev predstavljajo problem finančna sredstva. Kako je to pri vas?

»V zadnjem času smo zadovoljni s financiranjem ŠŠD v naši občini, za kar gre predvsem zasluga OZTK in združenemu delu ter telesnokulturnim strokovnim delavcem. Poleg rednega financiranja za delovanje ZTKO posebej namenja sredstva za tekmovalni šport. Ta postavka letos znaša 400.000 dinarjev. Štiri močnejša društva v Radgoni, Radencih, Vidmu in Apačah so prejele po 170.000, druga pa po 140.000 dinarjev. Sredstva so namenska za prevoze in hrano. OZTK pa poskrbi tudi za pokale in pohvale.«

— Kdo pa opravlja mentorsko delo. Ali učitelji telesne vzgoje ali tudi zunanji sodelavci?

»Tukaj prihaja do razlik med šolami v naši občini. V centrih je namreč več učiteljev telesne vzgoje in tudi več zunanjih sodelavcev, medtem ko na manjših šolah mentorsko delo v glavnem opravlja učitelj telesne vzgoje. Temu uspe ali pa tudi ne pritegniti še koga.«

— Pri dejavnosti ŠŠD se prav gotovo srečujete tudi s problemi. S katerimi predvsem?

»Kjer je dejavnost, so tudi problemi. V naši občini je ena tretjina vozačev, kar otežkoča delo vadbenih skupin, na manjših šolah pa nam tudi primanjkuje zunanjih sodelavcev. Na večjih šolah, kjer je celodnevni pouk, pa se srečujemo tudi s pomanjkanjem telovadnic, saj je v njih tudi 120 otrok. Upam, da bomo z uresničitvijo, srednjeročnega programa uredili potrebne telovadnice. Težave imamo tudi z izbiro organizatorjev občinskih tekmovanj in se moramo ozirati na avtobusne zveze. Tu zopet potegnejo kratki konec šole, ki so oddaljene od središč. Že dalj časa pa se tudi ubadamo z vprašanjem, kako pravilno moralno in finančno ovrednotiti delo strokovnih kadrov.«

Feri Maučec

NADA ANTOLIN IZ MURSKE SOBOTE URESNIČUJE ŽIVLJENJSKI CILJ

Butik poročnih oblek in še kaj

Po desetih letih dela v soboški Muri se je Nada Antolin iz Murske Sobote 1980. leta odločila za zasebno obrt. Dobri dve leti je šivala razne izdelke sama, potem pa je zaposlila delavce. Povezala se je namreč z mariborsko Vezenino, za katero so v njeni delavnici začeli šivati obleke, krila ... Nazadnje je imela zaposlenih kar 10 delavcev. No, med občani pa je zgovorna Nada bolj znana po svojem butiku poročnih oblek, ki ga ima na Lendavski cesti v Murski Soboti. Vse je bilo bolj ali manj normalno, toda to ni bilo tisto, kar bi rada dosegla.

»V delavnici, kjer smo šivali za Vezenino, smo ustvarjali velik promet, temu (ne)primerni pa so bili tudi dohodki: šiviljam sem plačevala po 100 tisoč dinarjev mesečno, denar je bilo treba dati za prispevke interesnim skupnostim, davkariji ... Precej ga je šlo tudi za izdatke, ki jih ni mogoče dokumentirati, recimo za mojstre, ki popravljajo šivalne stroje ... Pa tudi izdatkov, za katere sem imela račune, davkarija ni vselej priznavala. Torej, ko sem odštela od prihodka vse odhodke, mi ni veliko ostalo. Vsekakor pa ne toliko, da bi bilo poplačeno delo za vodenje delavnice z 10 zaposlenimi. Moram pa povedati, da zaslužek ni glavni vzrok, da sem se odločila za zmanjšanje obsega poslovanja. V konfekcijski delavnici za kupca nisem mogla uveljaviti svojih zamisli. Pa tudi s časom sem bila zelo na tesnem, da bi se lahko bolj posvetila butiku poročnih oblek. Sem me je močno vleklo in velikokrat sem zato celo v noč oblikovala, šivala ...«

»Kako pa naprej? Slišali smo, da ste odpustili delavce?«

»Ker opuščamo serijska dela za Vezenino in se posvečamo individualnim naročilom, ne bo potrebno toliko delavcev. Ostalo jih bo 4 ali 5, drugi pa se bodo oziroma so se že zlahka zaposlili drugje. V butiku Iris, kakor se uradno imenuje, bomo izdelovali unikate poročnih oblek in vse vrste drugih oblek. Upam, da bom imela poslej več časa za oblikovanje, kar me sicer zelo mika in mi pomeni veliko več kot pa denar. Doslej sem se predvsem razdajala pri poročnih oblekah. Tiste, najbolj razkošne, so seveda drage: tudi do 200 tisoč dinarjev, kar pa je enkrat manj kot stanejo take obleke v tujini. Seveda izdelujemo tudi cenejše. S stranko se pač dogovorimo, koliko je pripravljena plačati, vendar se mi je malokrat dogodilo, da sem v obleko vložila več dela in materiala — sem pač taka, da mi pri kreiranju in delu domišljije ne manjka — pa zato seveda nisem zahtevala več. Za eno razkošno poročno obleko rabiš tudi po teden dni dela.«

Nada nam je seveda razkazala svojo delavnico — butik poročnih oblek. Imeli smo kaj videti. Nismo pa prezrli tudi nekaj unikatov drugih oblek. Če ne prej, pa vsekakor po novem letu bo slednjih še več, zato se potlej tod ne bodo oblačile le neveste, ampak tudi še marsikdo drug, ki bo hotel biti nekaj posebnega. Nada torej uresničuje svoj življenjski cilj.

Š. Sobočan

Nada Antolin v svojem butiku Iris. Foto: Š. S.

Pogodbo podpisal tudi zadnji izmed desetih

Čeprav z raziskovalno razvojno nalogo o turizmu zamujajo že čekaj mesecev (glede na potrebe pa celo nekaj let), izvajalci — Inštitut za ekonomska raziskovanja, Urbanistični inštitut in Zavod za ekonomiko in urbanizem — obljubljajo, da se bodo držali dogovorjenih rokov.

Pred dnevi je pogodbo o sodelovanju podpisal še zadnji, ki je najdlje — ABC Pomurka. V desetih podpogodbah, ki bodo napisane za vsakega udeleženca, bo zapisana tudi obveza neposrednega plačevanja. Raziskava bo narejana v petih etapah do 15. februarja 1988, leta, ko naj bi vse ugotovitve in razvojne možnosti turizma prostorsko in ekonomsko konkretizirali. Podobne raziskave delajo tudi na drugih območjih in občinah, vendar bo glede na značilnost pomurskega turizma v tej nalogi dan poseben poudarek zdraviliškemu turizmu, obmejni legi, kmetijstvu in predvideni izrabi reke Mure. V prvi in drugi etapi, ki bosta končani do marca 1987, bosta obdelani celotna sedanja turistična zmogljivost in ponudba Pomurja. Že v dveh prihodnjih tednih morajo pripraviti seznam virov informacij, torej tistih oseb, organizacij in društev z različnih področij gospodarstva, ki bodo odgovarjali na 27 vprašalnikov. Z odgovori, ki naj bi jih zbrali v dveh mesecih, bodo poskušali dobiti okvirno stanje v Pomurju, ki pomembno vpliva na razvoj turizma. Pri tem bodo uporabili tudi vse dosedanje raziskave o zdraviliščih, turizmu, trgovini, prometu itd.

Bernarda Peček

Vrtičkarska zadruga tudi v Soboti

Kot kaže, bo tudi v Murski Soboti kmalu ustanovljena vrtičkarska zadruga, ker je med občani veliko zanimanje za vrtičkarstvo. Gre za 1,6 hektara veliko zemljišče ob Bakovski cesti v Murski Soboti, ki naj bi kmalu postalo prosto. Kmetijska zemljiška skupnost je dala pristanek, soboški izvršni svet pa bo proučil možnosti za ustanovitev vrtičkarske zadruge. Računajo, da bo za ureditev zemljišča potrebnih okrog 370 tisoč dinarjev, z vrtičkarstvom pa se bo lahko ukvarjalo približno 150 družin.

M. Jerše

*** ■■■■

GOSPODINJE!

Če vam zamrzovalna skrinja toči vodo ali ledeni, pokličite
IZOLACIJSKI SERVIS
F. Hajdinjak
G. Slaveči 6, KUZMA
(069) 78 271
Popravilo z garancijo opravimo na vašem domu.

TOVARNA DUŠIKA RUŠE n. sol. o.

TOZD PROIZVODNJA KREMENČEVEGA PESKA n. sol. o. PUCONCI

TELEFONI: (069) 72-520, 72-521; TELEGRAM: SEPARACIJA PUCONCI

Iskreno čestitamo ob dnevu republike!

INA

NAFTA LENDAVA

— RAZISKAVE IN ČRPANJE NAFTE IN PLINA
— PROIZVODNJA BENCINOV, PLINSKIH OLJ, TOPIL, METANOLA, FORMALINA
— PROIZVODNJA UMETNIH SMOL,
— PROIZVODNJA IZOLACIJSKEGA MATERIALA,
— PROIZVODNJA OPREME ZA NAFTNO INDUSTRIJO.

Prisrčne čestitike vsem delovnim ljudem in poslovnim partnerjem ob prazniku republike, 29. novembru!

cestno podjetje maribor n. sub. o.

MURSKA SOBOTA
TOZD ZA VZDRŽEVANJE CEST

— VZDRŽUJE IN UPRAVLJA VSE KATEGORIZIRANE CESTE V POMURJU
— IZDELUJE IN POLAGA ASFALT TER OPRAVLJA DRUGA DELA NA NEKATEGORIZIRANIH CESTAH

ČESTITA OB PRAZNIKU REPUBLIKE!

zavarovalna skupnost triglav

POMURSKA OBMOČNA SKUPNOST n. sol. o.,
MURSKA SOBOTA, Titova cesta 13

VSEM OBČANOM POMURJA ČESTITAMO OB PRAZNIKU REPUBLIKE!

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE OBČINSKIH SKUPŠČIN: GORNJA RADGONA, LENDAVA LJUTOMER IN MURSKA SOBOTA
Odgovorni urednik: Martin Vinčec

Leto XXI | Murska Sobota, dne 27. novembra 1986 | Št.: 30

VSEBINA

259. Odlok o zazidalnem načrtu za del naselja Črešnjevci
260. Sklep o razpisu referenduma o uvedbi krajevnega samoprispevka za območje Krajevne skupnosti Melinci
261. Sklep o razpisu referenduma o uvedbi krajevnega samoprispevka za območje Krajevne skupnosti Lipa
262. Sklep o razpisu referenduma o uvedbi krajevnega samoprispevka za območje Krajevne skupnosti Ižakovci
263. Sklep o uvedbi krajevnega samoprispevka za celotno območje Krajevne skupnosti Spodnji Ivanjci

259

Na podlagi 39. člena zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor, Ur. l. SRS, št. 19/84 in 206. člena statuta občine Gornja Radgona, Ur. objave št. 41/81 in 7/86 je skupščina občine na sejah zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti, dne 27. 10. 1986 sprejela

ODLOK
o zazidalnem načrtu za del naselja Črešnjevci

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem odlokom se sprejme zazidalni načrt za del naselja Črešnjevci, ki ga je izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem Murska Sobota pod št. 24/85-ZN/R.

2. člen

Zazidalni načrt vsebuje tekstualni in grafični del in sicer:
Tekstualni del:
— izjavo o notranji kontroli
— izjave o upoštevanju predpisov
— obrazložitev programskih zasnov in prostorskih pogojev s pogoji pristojnih organov in organizacij
— oceno stroškov za izvedbo načrta
— soglasja, mnenja, smernice pri-stojnih organov in organizacij
Grafični del:

— izrez iz prostorskih sestavin Družbenega plana	M 1:5000
— kopija katasterskega načrta	M 1:1000
— geodetska podlaga	M 1:1000
— območje obdelave	M 1:1000
— obstoječa namenska raba površin	M 1:1000
— situacija obstoječih objektov in komunalnih naprav	M 1:1000
— predvidena namenska raba površin	M 1:1000
— osnutek zazidalnega načrta — variante 1,2	M 1:1000
— arhitektonska situacija	M 1:1000
— načrt parcelacije	M 1:1000
— zakoličbena situacija	M 1:1000
— komunalne naprave	M 1:1000
— predv. trasa kanalizacije	M 1:1000
— vzdolžni profil kanalizacije	M 1:5000/200, 1000, 100
— prometno-tehnična situacija	M 1:1000
— požarna varnost	M 1:1000
— faznost izgradnje	M 1:1000

Tekstualni in grafični deli zazidalnega načrta so sestavni del tega odloka.

II. MEJA OBMOČJA

3. člen

Območje, ki se ureja z zazidalnim načrtom je omejeno že z Družbenim plnom in je razvidno iz grafične priloge območja obdelave.

III. FUNKCIONALNE REŠITVE OBMOČJA

4. člen

V obravnavanem območju je možna gradnja novih in nadomestnih stanovanjskih hiš z manjšimi stanovanjskimi in gospodarskimi pritiklinami skladno z odlokom o pomožnih objektih, dalje trgovina osnovne preskrbe z možnostjo ureditve specializirane prodaje, ter ureditev nogometnega igrišča in avtobusnega postajališča.

5. člen

Pri urejanju in izgradnji obravnavanega območja se morajo upoštevati pogoji, navedeni v tekstualnem delu zazidalnega načrta. Ker so podane alternative glede pritiklin (prizidki ali samostojni objekti), namembnosti (delavnice za mirno obrt, garaže, drvarnice, stanov. ali gospodarski prostori, manjši hlevi), so odstopanja možna le v okviru navedenega, glede na velikost, lego in obliko posamezne parcele.

6. člen

Velikosti objektov so podane v grafičnih prilogah. Maksimalne velikosti so dovoljene glede na odmike med objekti, ki morajo biti najmanj 8 m. Odstopanje v velikosti je možno + — 2.00 m v vse smeri, oziroma do označenih maksimalnih velikosti.

7. člen

Del območja, kjer ni predvidena gradnja objektov ostane glede namembnosti nespremenjen.

IV. OBLIKOVALSKE REŠITVE OBJEKTOV IN OKOLICE

8. člen

Objekti so lahko pritlične, medetažne ali enonadstropne (P + 1) zgradbe, delno ali v celoti podkletene. Streha nad objektom mora biti simetrična dvokapnica z naklonom strešin od 30—45°. Razmerja med krajšo in daljšo stranico objekta mora biti min. 1:1,2. Daljša stranica objekta mora potekati vzporedno s slemenom strehe.

9. člen

Posamezni objekti ob eni ulici, se morajo graditi enake višine in z enakim naklonom strešin.

10. člen

Oblikovalska izhodišča za objekte, podana v tekstualnem delu zazidalnega načrta veljajo obvezno za tipske objekte, za ostale pa so možna odstopanja v tlorisni obliki. Enaki pogoji kot za novogradnje, veljajo tudi za nadomestne gradnje, adaptacije, prizidave, nadzidave in druge ureditve.

11. člen

Okolica objektov mora biti urejena v skladu s pogoji, navedenimi v tekstualnem delu zazidalnega načrta.

V. REŠITVE PROMETNEGA, ENERGETSKEGA IN KOMUNALNEGA OMREŽJA, TER OMREŽJA ZVEZ

12. člen

V zazidalnem načrtu so podane rešitve prometnega omrežja, električnega in vodovodnega omrežja ter kanalizacija. Podana so tudi izhodišča za izgradnjo PTT omrežja.

Vsa predvidena omrežja, razen kanalizacije so priključena na obstoječe.

13. člen

Vsi predvideni vodi (elektrika, vodovod, kanalizacija, PTT omrežje) morajo biti zemeljski. Pri križanju posameznih vodov, se morajo upoštevati veljavni predpisi, s posameznega področja.

14. člen

Do izgradnje kanalizacijskega omrežja, se fekalije iz posameznih objektov lahko spuščajo v troprekatne, vodotesne greznice brez odtokov zgrajene v skladu s Strokovnim navodilom o urejanju gnojišč in greznic (Ur. list SRS, št. 10/85).

15. člen

Izvedba zazidalnega načrta je zasnovana enofazno. Posamezne objekte je možno graditi le na delno opremljenih stavbnih parcelah (brez kanalizacije). Do izvedbe zazidalnega načrta se za obstoječe območje namembnost ne spreminja.

VI. KONČNE DOLOČBE

16. člen

Nadzor nad izvajanjem zazidalnega načrta opravlja Urbanistična inšpekcija Uprave inšpekcijskih služb občin Gornja Radgona, Ljutomer, Lendava in Murska Sobota.

17. člen

Zazidalni načrt je delovnim ljudem, občanom, organizacijam in organom ter skupnostim na razpolago in na vpogled pri upravnem organu, pristojnem za urejanje prostora v občini Gornja Radgona in na sedežu krajevne skupnosti Črešnjevci—Zbigovci.

18. člen

Ko prične veljati ta odlok preneha veljati odlok o splošni prepovedi gradnje in delitve obstoječih parcel v Črešnjevcih zapadno od ceste G. Radgona — Črešnjevci — Zbigovci (Ur. objave, št. 8/86).

19. člen

Odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 250-2/85-10
Datum: 27. 10. 1986

PREDSEDNIK
Skupščine občine G. Radgona
Peter FRIDAU

260

Na osnovi 2. člena Zakona o samoprispevku (Ur. list SRS, št. 35/85) in 8. člena Zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja (Ur. list SRS, št. 23/77) in na osnovi Statuta KS Melinci, je Skupščina KS Melinci na seji dne 15. 11. 1986 po predhodni odločitvi delovnih ljudi in občanov na zboru dne 15. 11. 1986 sprejela

SKLEP
o razpisu referenduma o uvedbi krajevnega samoprispevka za območje Krajevne skupnosti Melinci.

1. člen

Razpiše se referendum za območje Krajevne skupnosti Melinci.

Referendum bo v nedeljo, 14. 12. 1986 v vaškem domu v Melincih, v času od 7.00 do 17.00 ure.

2. člen

Sredstva zbrana s samoprispevkom bodo uporabljena za:

1. Komunalni in sakralni objekti:
— sofinansiranje gradnje ceste Bakovci—Melinci—Gornja Bistrica
— širitev telefonskega omrežja in vaškega vodovoda
— vzdrževanje sakralnih objektov v KS
— vzdrževanje vseh ostalih objektov, ki so v lasti KS
2. Ureditev okolice trgovine
3. Adaptacija gasilskega doma in ureditev skladiščnih prostorov kmetijske zadruge
4. Gradnja ulične razsvetljave
5. Gradnja avtobusnega postajališča
6. Gradnja zbiralnice mleka
7. Nakup opreme za požarno varnost in civilno zaščito, vzdrževanje požarnovarnostnih vodnjakov
8. Otroško varstvo: sofinansiranje gradnje telovadnice in kurilnice za centralno ogrevanje
9. Pokrivanje stroškov funkcionalne dejavnosti
10. Telesno-kulturna dejavnost v KS.

3. člen

Za izvršitev programa bo predvidoma potrebnih 35.000.000,— din, zbrana sredstva s samoprispevkom bodo predvidoma znašala prav tako 35.000.000,— din.

Zbor delovnih ljudi in občanov KS Melinci pooblašča Svet KS Melinci, da vsako leto določi prioritetni program dela in da za morebitne nepredvidene potrebe v KS lahko koristi sredstva, zbrana s samoprispevkom.

4. člen

Samoprispevek se uvede za dobo 5 (pet) let in sicer od 1. 1. 1987 do 31. 12. 1991.

5. člen

Samoprispevek bodo plačevali delovni ljudje in občani, ki stalno prebivajo na območju Krajevne skupnosti Melinci in sicer v naslednji višini:

— 2 % od neto osebnih dohodkov in nadomestil delavcev in drugih delovnih ljudi
— 2 % od neto osebnih dohodkov in davčne osnove iz samostojnega opravljanja obrtnih, intelektualnih in drugih dejavnosti
— 5 % od katasterskega dohodka
— 1 % od pokojnin
— 2 % od povprečnega osebnega dohodka v občini za preteklo leto za zaposlene v tujini in 1 % od iste osnove za upokojene, ki prejemajo tuje pokojnine.

6. člen

Glede oprostitve plačila samoprispevka se bodo uporabljala določila 12. člena Zakona o samoprispevku (Ur. list SRS, št. 35/85).

7. člen

Delavcem na začasnem delu v tujini, ki imajo na območju, katerega se razpisuje referendum, stalno prebivališče, bo v pripravljalnem postopku posredovan program, ki bo vseboval namen, vrsto in višino samoprispevka, obdobje, za katero se uvaja samoprispevek in glasovnico za glasovanje na referendumu.

8. člen

Pravico glasovanja na referendumu imajo občani, ki so vpisani v splošni volilni imenik in občani, ki še nimajo volilne pravice, so pa v delovnem razmerju.

9. člen

Volilci glasujejo osebno z glasovnico, ki ima naslednje besedilo:

KRAJEVNA SKUPNOST MELINCI
GLASOVNICA
za glasovanje na referendumu dne 14. 12. 1986 o uvedbi krajevnega samoprispevka za krajevno skupnost Melinci, ki se uporabi za:

1. Komunalni in sakralni objekti:
— sofinansiranje gradnje ceste Bakovci—Melinci—Gornja Bistrica
— širitev telefonskega omrežja in vaškega vodovoda
— vzdrževanje sakralnih objektov v vasi
— vzdrževanje vseh ostalih objektov, ki so v lasti KS
2. Ureditev okolice trgovine
3. Adaptacija gasilskega doma in ureditev skladiščnih prostorov kmetijske zadruge
4. Gradnja ulične razsvetljave
5. Gradnja avtobusnega postajališča
6. Gradnja zbiralnice mleka
7. Nakup opreme za požarno varnost in civilno zaščito, vzdrževanje požarnovarnostnih vodnjakov
8. Otroško varstvo: sofinansiranje gradnje telovadnice in kurilnice za centralno ogrevanje
9. Pokrivanje stroškov funkcionalne dejavnosti
10. Telesno-kulturna dejavnost v KS

Samoprispevek bo predpisan za obdobje 5 (pet) let in sicer od 1. 1. 1987 do 31. 12. 1991.

Višina samoprispevka bo znašala:

— 2 % od neto osebnih dohodkov in nadomestil delavcev in drugih delovnih ljudi
— 2 % od neto osebnih dohodkov in davčne osnove iz samostojnega opravljanja obrtnih, intelektualnih in drugih dejavnosti
— 5 % od katasterskega dohodka
— 1 % od pokojnin
— 2 % od povprečnega osebnega dohodka v občini za preteklo leto za zaposlene v tujini in 1 % od iste osnove za upokojene, ki prejemajo tuje pokojnine.

Za zbiranje sredstev in za izvajanje del bo odgovoren Svet Krajevne skupnosti Melinci, ki bo o tem vsako leto poročal zboru delovnih ljudi in občanov.

GLASUJEM

»ZA« »PROTI«

Volilec izpolni glasovnico tako, da obkroži besedo »ZA«, če se strinja z uvedbo samoprispevka oziroma besedo »PROTI«, če se z uvedbo ne strinja.

10. člen

Ta sklep velja z dnem objave v Uradnih objavah pomurskih občin.

Štev.: 423/43-86
Datum: 19. 11. 1986

Predsednik Sveta
KS MELINCI
SMODIŠ MARTIN, l. r.

261

Na osnovi 2. člena Zakona o samoprispevku (Ur. list SRS, št. 35/85) in 8. člena Zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja (Ur. list SRS, št. 23/77) in na osnovi Statuta KS Lipa, je Skupščina KS Lipa na seji dne 2. 11. 1986 po predhodni odločitvi delovnih ljudi in občanov na zboru dne 2. 11. 1986 sprejela

SKLEP
o razpisu referenduma o uvedbi krajevnega samoprispevka za območje Krajevne skupnosti Lipa.

1. člen

Razpiše se referendum za območje Krajevne skupnosti Lipa. Referendum bo v nedeljo, 14. 12. 1986 v vaškem domu v Lipi, v času od 7.00 do 19.00 ure.

2. člen

Sredstva zbrana s samoprispevkom bodo uporabljena za:
— asfaltna prevleka po vaških ulicah
— ulična razsvetljava
— vzdrževanje komunalnih objektov v vasi (pokopališče, vodovod, poljske poti, javno odlagališče odpadkov)
— vzdrževanje vaškega doma in vaške tehtnice
— postavitev telefonske govorilnice v KS Lipa
— pomoč vsem DPO in drugim društvom oz. organizacijam v KS.

3. člen

Za izvršitev programa bo predvidoma potrebnih 30.000.000,— din, zbrana sredstva s samoprispevkom bodo predvidoma znašala prav tako 30.000.000,— din.

4. člen

Samoprispevek se uvede za dobo 5 (pet) let in sicer od 1. 1. 1987 do 31. 12. 1991.

5. člen

Samoprispevek bodo plačevali delovni ljudje in občani, ki stalno prebivajo na območju Krajevne skupnosti Lipa in sicer v naslednji višini:
— 2 % od neto osebnih dohodkov in nadomestil delavcev in drugih delovnih ljudi
— 3 % iz čistega dohodka iz obrtne, intelektualne in druge dejavnosti
— 6 % od katastrskega dohodka
— 2 % od povprečnega osebnega dohodka v občini za preteklo leto za zaposlene v tujini.

6. člen

Glede oprostitve plačila samoprispevka se bodo uporabljala določila 12. člena Zakona o samoprispevku (Ur. list SRS, št. 35/85).

7. člen

Delavcem na začasnem delu v tujini, ki imajo na območju, za katerega se razpisuje referendum, stalno prebivališče, bo v pripravljalnem postopku posredovan program, ki bo vseboval namen, vrsto in višino samoprispevka, obdobje za katero se uvaja samoprispevek in glasovnico za glasovanje na referendumu.

8. člen

Pravico glasovanja na referendumu imajo občani, ki so vpisani v splošni volilni imenik in občani, ki še nimajo volilne pravice, so pa v delovnem razmerju.

9. člen

Volilci glasujejo tajno z glasovnico, ki ima naslednje besedilo:

KRAJEVNA SKUPNOST
LIPA

GLASOVNICA

za glasovanje na referendumu dne 14. 12. 1986 o uvedbi krajevnega samoprispevka za Krajevno skupnost Lipa, ki se uporabi za:
— asfaltna prevleka po vaških ulicah
— ulična razsvetljava
— vzdrževanje komunalnih objektov v vasi (pokopališče, vodovod, poljske poti, javno odlagališče odpadkov)
— vzdrževanje vaškega doma in tehtnice
— postavitev telefonske govorilnice v KS Lipa
— pomoč vsem DPO in drugim društvom oz. organizacijam v KS

Samoprispevek bo predpisan za obdobje 5 (pet) let in sicer od 1. 1. 1987 do 31. 12. 1991.

Višina samoprispevka bo znašala:
— 2 % od neto osebnih dohodkov in nadomestil delavcev in drugih delovnih ljudi
— 3 % iz čistega dohodka iz obrtne, intelektualne in druge dejavnosti
— 6 % od katastrskega dohodka
— 2 % od povprečnega osebnega dohodka v občini za preteklo leto za zaposlene v tujini

Za zbiranje sredstev in za izvajanje del bo odgovoren Svet KS Lipa, ki bo o tem vsako leto poročal zboru delovnih ljudi in občanov.

GLASUJEM

»ZA« »PROTI«

Volilec izpolni glasovnico tako, da obkroži besedo »ZA«, če se strinja z uvedbo samoprispevka oziroma besedo »PROTI«, če se z uvedbo ne strinja.

10. člen

Ta sklep velja z dnem objave v Uradnih objavah pomurskih občin.

Štev.: 424/43-86
Datum: 19. 11. 1986

Predsednik Sveta
KS LIPA
Zadravec Štefan, l. r.

262

Na osnovi 2. člena Zakona o samoprispevku (Ur. list SRS, št. 35/85) in 8. člena Zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja (Ur. list SRS, št. 23/77) in na osnovi Statuta KS Ižakovci je Skupščina KS Ižakovci na seji dne 10. 11. 1986 po predhodni odločitvi delovnih ljudi in občanov na zboru dne 9. 11. 1986 sprejela

SKLEP
o razpisu referenduma o uvedbi krajevnega samoprispevka za območje Krajevne skupnosti Ižakovci.

1. člen

Razpiše se referendum za območje Krajevne skupnosti Ižakovci. Referendum bo v nedeljo 14. 12. 1986 v vaškem domu v Ižakovcih, v času od 7.00 ure do 19.00 ure.

2. člen

Sredstva zbrana s samoprispevkom bodo uporabljena za:
1. Adaptacija vaškega doma:
— prostori za malo šolo in vrtec
— prostori za gasilsko društvo in civilno zaščito
— razširitev garaže GD
— prostori za ostala društva v KS
2. Razširitev vodovodnega črpališča in omrežja
3. Vzdrževanje vseh obstoječih objektov, ki so v lasti KS:
— črpališče
— brod
— vaški dom
— pokopališče
— vaške ceste in mostovi
4. Požarna varnost:
— nabava gasilske opreme
— vzdrževanje vodnjakov
5. Sofinansiranje izgradnje športnih objektov v KS
6. Kmetijstvo
— skladišče-trgovina
7. Modernizacija cest v KS
8. Razširitev telefonskega omrežja
9. Pokrivanje stroškov za funkcionalno dejavnost KS ter dotacije vsem društvom in družbenopolitičnim organizacijam.

3. člen

Za izvršitev programa bo predvidoma potrebnih 50.000.000,— din, zbrana sredstva s samoprispevkom bodo predvidoma znašala prav tako 50.000.000,— din.

V primeru nepredvidenih potreb v KS zbor delovnih ljudi in občanov KS Ižakovci pooblašča Skupščino KS Ižakovci, da zanje lahko koristi sredstva, zbrana s samoprispevkom.

4. člen

Samoprispevek se uvede za dobo 5 (pet) let in sicer od 1. 1. 1987 do 31. 12. 1991.

5. člen

Samoprispevek bodo plačevali delovni ljudje in občani, ki stalno prebivajo na območju Krajevne skupnosti Ižakovci in sicer v naslednji višini:
— 2,5 % od neto osebnih dohodkov in nadomestil delavcev in drugih delovnih ljudi
— 5 % od katastrskega dohodka
— 2,5 % od neto osebnih dohodkov in davčne osnove iz samostojnega opravljanja obrtnih, intelektualnih in drugih dejavnosti
— 1 % od pokojnin
— 2 % od povprečnega OD v občini za preteklo leto za zaposlene v tujini in za občane, ki prejemajo tuje pokojnine.

6. člen

Glede oprostitve plačila samoprispevka se bodo uporabljala določila 12. člena Zakona o samoprispevku (Ur. list SRS, št. 35/85).

7. člen

Delavcem na začasnem delu v tujini, ki imajo na območju, za katerega se razpisuje referendum stalno prebivališče, bo v pripravljalnem postopku posredovan program, ki bo vseboval namen, vrsto in višino samoprispevka, obdobje, za katero se uvaja samoprispevek in glasovnico za glasovanje na referendumu.

8. člen

Pravico glasovanja na referendumu imajo občani, ki so vpisani v splošni volilni imenik in občani, ki še nimajo volilne pravice, so pa v delovnem razmerju.

9. člen

Volilci glasujejo osebno z glasovnico, ki ima naslednje besedilo:

KRAJEVNA SKUPNOST
IŽAKOVCI

GLASOVNICA

za glasovanje na referendumu dne 14. 12. 1986 o uvedbi krajevnega samoprispevka za krajevno skupnost Ižakovci, ki se uporabi za:

1. Adaptacija vaškega doma:
— prostori za malo šolo in vrtec
— prostori za Gasilsko društvo in Civilno zaščito
— razširitev garaže GD
— prostori za ostala društva v KS
2. Razširitev vodovodnega črpališča in omrežja
3. Vzdrževanje vseh obstoječih objektov, ki so v lasti KS:
— črpališče
— brod
— vaški dom
— pokopališče
— vaške ceste in mostovi
4. Požarna varnost:
— nabava gasilske opreme
— vzdrževanje vodnjakov
5. Sofinansiranje izgradnje športnih objektov v KS
6. Kmetijstvo: skladišče-trgovina
7. Modernizacija cest v KS
8. Razširitev telefonskega omrežja
9. Pokrivanje stroškov za funkcionalno dejavnost KS ter dotacije vsem društvom in družbenopolitičnim organizacijam.

Samoprispevek bo predpisan za obdobje 5 (pet) let in sicer od 1. 1. 1987 do 31. 12. 1991.

Višina samoprispevka bo znašala:

— 2,5 % od neto osebnih dohodkov in nadomestil delavcev in drugih delovnih ljudi
— 5 % od katasterskega dohodka
— 2,5 % od neto osebnih dohodkov in davčne osnove iz samostojnega opravljanja obrtnih, intelektualnih in drugih dejavnosti
— 1 % od pokojnin
— 2 % od povprečnega OD v občini za preteklo leto za zaposlene v tujini in za občane, ki prejemajo tuje pokojnine.

Za zbiranje sredstev in za izvajanje del bo odgovoren Svet Krajevne skupnosti Ižakovci, ki bo o tem vsako leto poročal zboru delovnih ljudi in občanov.

GLASUJEM

»ZA« »PROTI«

Volilec izpolni glasovnico tako, da obkroži besedo »ZA«, če se strinja z uvedbo samoprispevka oziroma besedo »PROTI«, če se z uvedbo ne strinja.

10. člen

Ta Sklep velja z dnem objave v Uradnih objavah pomurskih občin.

Datum: 12. 11. 1986
Štev.: 422/43-86

Predsednik Skupščine KS
KAVAŠ JOŽE, l. r.

263

Na osnovi 3. člena Zakona o samoprispevku (Ur. list SRS št. 35/85) in 8. člena Zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja (Ur. list SRS, št. 23/77) in 36. člena Statuta krajevne skupnosti Spodnji Ivanjci, je skupščina krajevne skupnosti na seji dne 15. 11. 1986 sprejela

SKLEP
O UVEDBI KRAJEVNEGA SAMOPRISPEVKA ZA CELOTNO OBMOČJE KRAJEVNE SKUPNOSTI SPODNJI IVANJCI

1. člen

Po odločitvi delovnih ljudi in občanov na referendumu dne 09. 11. 1986 se za območje celotne krajevne skupnosti Spodnji Ivanjci za naselja: Spodnji Ivanjci, Ivanjski vrh, Stavešinci, Stavešinski vrh, Očeslavci in Grabonoš uvede krajevni samoprispevek v denarju in delno v fizičnem delu.

2. člen

Sredstva zbrana s samoprispevkom v vaseh: Očeslavci, Stavešinci in Stavešinski vrh v znesku 15.200.000,— din se uporabijo za asfaltiranje ceste Okoslavci—Ivanjševci v znesku 13.000.000,— din in 2.200.000,— din za vzdrževanje obstoječe asfaltne ceste Očeslavci in Stavešinski vrh ter druge komunalne potrebe v omenjenih vaseh.

Sredstva zbrana s samoprispevkom v vaseh: Spodnji Ivanjci, Ivanjski vrh in Grabonoš v znesku 15.510.000,— din se uporabijo za gramoziranje in urejanje krajevnih cest ter za druge komunalne potrebe v omenjenih vaseh. Izračun je opravljen na podlagi ocen v letu 1986.

3. člen

Sredstva, ki se zberejo nad predvidenim zneskom iz drugega člena se v celoti uporabijo za financiranje referendumskega programa. Svet KS lahko sredstva samoprispevka, ki so začasno prosta vroči pri banki za določen čas v skladu s programom asfaltiranja ceste Okoslavci—Ivanjševci.

4. člen

Samoprispevek se uvede za dobo pet let, in sicer od 1. 12. 1986 do 30. novembra 1991.

5. člen

Samoprispevek bodo plačevali delovni ljudje in občani, ki stalno prebivajo na območju krajevne skupnosti Spodnji Ivanjci od, v tem členu navedenih osnov, v naslednji višini:

— 2 % od neto OD iz delovnega razmerja in nadomestil,
— 1 % od neto pokojnin,
— 15 % od katastrskega dohodka za katerega se plačuje davek,
— 2 % od neto OD in davčne osnove iz samostojnega opravljanja obrtne dejavnosti, intelektualnih in drugih gospodarskih ali negospodarskih dejavnosti,
— 2 % od povprečnega OD v občini v vsakem preteklem letu občani, ki so na začasnem delu v tujini.

6. člen

Lastniki zemljišč in krajani, ki prebivajo na območju KS Spodnji Ivanjci se zavezujejo, da bodo sodelovali pri urejanju krajevnih cest tudi s fizičnim delom po naslednji lestvici:

— krajani, ki ne posedujejo zemlje	1 delovni dan
— lastniki zemlje od 0—2 ha	1 delovni dan
— lastniki zemlje od 2—4 ha	2 delovna dneva
— lastniki zemlje od 4—6 ha	3 delovne dni
— lastniki zemlje od 6—8 ha	4 delovne dni
— lastniki zemlje nad 8 ha	5 delovnih dni

Nadomestilo za neopravljeni delovni dan znaša 3.000,— din, delovni dan traja 8 ur.

7. člen

Svet krajevne skupnosti Spodnji Ivanjci je pristojen, da vsako leto določi novi % samoprispevka iz katasterskega dohodka za katerega se plačuje davek, in novo vrednost od zaposlenih v tujini v skladu z ugotovljenim stanjem gibanja cen v preteklem letu, ugotovljeno po podatkih zavoda za statistiko SR Slovenije.

8. člen

Lastniki vikendov, vinskih kleti ali kmetijskega obdelovalnega zemljišča na območju KS Spodnji Ivanjci, ki nimajo stalnega prebivališča na območju KS plačajo letni pavšalni znesek 10.000,— din, obveznosti se uredijo s podpisom pogodbe med lastnikom in KS kot določa 9. člen Zakona o samoprispevku (Ur. l. SRS 35/85).

9. člen

Svet KS se pooblašča, da vsako leto valorizira znesek iz 6. in 8. člena tega sklepa.

10. člen

Samoprispevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen Zakona o samoprispevku.

11. člen

Samoprispevek, ki se bo plačeval iz osebnih dohodkov iz delovnega razmerja in pokojnin in nadomestil, bo obračunaval in odtegoval izplačevalec OD oz. pokojnin in nadomestil.

Samoprispevek od opravljanja obrtnih in drugih gospodarskih ali negospodarskih dejavnosti — samostojnih poklicev ter od katastrskega dohodka obračunava uprava za družbene prihodke SO G. Radgona, samoprispevek od začasno zaposlenih v tujini pa obračunava krajevna skupnost, ki vsakega zavezanca pismeno obvesti o njegovi obveznosti.

12. člen

Sredstva samoprispevka se bodo zbirala na posebnem žiro računu KS.

13. člen

Za razporejanje s samoprispevkom zbranih sredstev se pooblašča svet KS, ki je tudi odgovoren za izvajanje referendumskega programa. Nadzor nad zbiranjem in uporabo zbranih sredstev opravlja skupščina KS, kateri je dolžan najmanj enkrat letno poročati svet KS.

14. člen

Ta sklep začne veljati z dnem objave v Uradnih objavah Pomurskih občin. Uporablja pa se od 01. 12. 1986 dalje.

Datum: 17. 11. 1986

Predsednik skupščine KS
Slogovič Rudi

V Kovačevcih med Kovačevčani

Ni miru med 40 gospodinjstvi

Če bi si po tematiki omislili politično reportažo, bi bili primorani zavoljo zvestobe resničnosti, ki je ne smemo svojevoljno ponarejati, začeti na zboru občanov pred dobrimi 14 dnevi. Tu je za to petletko padlo nekaj pomembnih odločitev: zgraditi prizidek (garaže) h gasilskemu domu, urediti pokopališče, ograjo in mrliško vežo, utrditi vaške ceste. Razčleniti bi kazalo, kako se obnese vaški odbor s predsednikom Viktorjem Cörom, ki že 17 let zaseda to funkcijo, kako je z uveljavljanjem političnih organizacij, delegacij in gasilskega društva.

Če bi nam šlo za socialno tematiko, bi se naj okrog te temeljne zamisli zgrnilo vseh 164 prebivalcev v 40 gospodinjstvih z 22 zaposlenimi doma, 6 v tujini, enim obrtnikom (kovačem Janezom Sukičem) in več desetinami kmetovalcev. Vpraševali bi po tistih, ki se komajda prebijajo iz dneva v dan, o vzrokih in povodih, da je tako; brez sprenevedanja, podcenjevanja ali precenjevanja. Morda bi kaj več o tem mogli zvedeti pri nekdanjem predsedniku vaškega odbora Rudolfu Žekšu in še kje.

Če bi hoteli pri gradnji reportaže gospodarsko zaokrožati dejstva in njihovo vzajemnost, se ne bi mogli izogniti spraševanju, kako se na tem delu Goričkega uresničuje toliko razglašan mnogosrediščni razvoj. Merimo na krajevno skupnost Grad, kamor sodijo Kovačevci, in dejstvo, da iz te vasi še nihče ni zaposlen v graškem obratu Modnega salona iz Titovega Velenja, a tudi na deleže in prispevke, ki jih za razvojne potrebe kraja odmerjajo doma in v tujini zaposleni. Skratka, solidarnost je tista, ki bi jo v tem primeru dali pod povečevalo.

Če bi si dovolili pristop s kulturne ali športne plati, bi nam verjetno šlo hudo za nohte, saj naraščaj, kolikor ga je, te duhovne dobrine uživa drugje ali kvečjemu dobiva prek radijskih in televizijskih valov, časopisov, revij in knjig. Najbrž bi morali seči desetletja nazaj in pozvedeti, če in kako je bilo takrat s kulturnim utripom na tem območju. Koliko je bližnji Grad pritegoval in prosvetljeval tukajšnji življ?

Do leta 2000 telefon in asfalt?

Ali s tem vprašanjem pretiravamo? Če bi si po obliki izbrali poročevalski reportažni pristop, verjetno nismo »prekoračili pooblastil«. Goli podatkovni opis bi nam dal približno tako podobo: pred 12 leti so razširili občinsko cesto, ki vodi skozi vas, izkopali jarke, navozili gramoz. Dobili so redno, vsakodnevno avtobusno povezavo, tudi prevozi šolarjev so urejeni. Pred 8 leti so ustanovili gasilsko društvo, kupili gasilsko orodje in opremo, začeli z gradnjo gasilskega doma in ga pred kakimi tremi leti predali namenu. V kratkem bo dograjena zbiralnica mleka. Navozili so gramoz na vaške ceste, ki jih je približno 10 kilometrov, če ne štejemo posebej še tako imenovanih služnostnih poti na polja in v gozdove. O asfaltu za zdaj še ne razmišljajo, saj je to ogromna naložba, pri ureditvi telefonskega omrežja pa so izpadli.

Če bi si po obliki izbrali problemsko reportažo, bi nemara začeli prav z asfaltom in telefonom. Povzeli bi kar Viktorja Cöra: »Pri telefoniji je obstajala skupna politika krajevne skupnosti Grad za vseh sedem vasi — enako delo, enako plačilo. Na 14. ali 15. sestanku v krajevni skupnosti je ta politika razpadla in poslej mora vsaka vas sama zase. To nas je močno prizadelo in na ta način ne bomo prišli do telefona. Marca letos je predračun znašal okrog 6 milijonov, zdaj pa gotovo znaša že 8 ali 9 milijonov dinarjev. Tega pa si 7 ali 8 naročnikov v vasi ne more privoščiti, saj bi na posameznika prišlo 700 ali 800 tisoč dinarjev. »Vrtati bi morali dalje in se dokopati do pravih vprašanj in odgovorov pri vodstvu graške krajevne skupnosti, v soboškem ptt in na drugih naslovih.

Pravzaprav najlažje (ali najtežje) bi nam bilo, če bi po obliki zastavili potopisno ali pejsažno reportažo. Verjetno bi se iz vsega tega rodil nekakšen »hibrid« v slogu: bil je meglen novembrski dopoldan, ko smo se po obilno gramozeni makadamski cesti pripeljali v Kovačevce. Najprej smo se ustavili pri vaškem kovaču, enem redkih, ki še vztraja pri tej vse bolj izumirajoči obrti, nato pa se razgledali po bližnjih njivah, travnikih, gozdovih. Goričanci pri jesenskih opravilih. Zadnje listje po drevju. Slikovita gorička pokrajina . . . In tako dalje. Tokrat smo dodali vsega pomalem, različno po obliki in po tematiki. Upamo le, da česa pomembnejšega nismo pozabili.

Branko Žunec

Sredi vasi ponos kraja stoji, desno pa je predsednik vaškega odbora Kovačevci Viktor Cör. Da bi se bolje videlo, smo vse skupaj posneli od zbiralnice mleka, ki jo še urejajo in je zato na sliki ni.

Puconci postajajo resnično krajevno središče

V teh jesenskih neprijaznih dneh, ko nas predvsem v naši pokrajini spravlja v slabo voljo vsakdanja megla, se človek težko odpravi med ljudi v naše kraje, ki pa željno čakajo, da bi širši javnosti razkrili svoje delovne uspehe, ki jih dosegajo v prizadevanjih za razvoj kraja. Moram priznati, da sem imel tokrat nekoliko sreče, ko sem se odpravil v krajevno središče Puconce, kajti megle ni bilo, le nizki oblaki so napovedovali, da se bo vreme poslabšalo. Vesel pa sem bil, ker sem si za obisk izbral Puconce, kjer uspešno uresničujejo naloge, ki so jih zapisali v planskih dokumentih. Prizadevni vaški funkcionarji Štefan Harkai, predsednik sveta KS, Štefan Kuhar, predsednik vaškega odbora, in Ladislav Kuhar, član vaškega odbora, so dopolnjevali drug drugega, da ne bi pozabili povedati, kaj vse so naredili in kaj načrtujejo. Naredili pa so zares veliko, tako da vsega nismo niti zapisali.

Puconci, ki so po urbanističnih kriterijih trenutno tretje najbolj razvito naselje v soboški občini, imajo nekatere posebnosti, ki so jih tudi vgradili v planske dokumente. Najpomembnejša pridobitev letošnjega leta je vsekakor posodobitev dela lokalne ceste Gorica—Puconci—Markišavci—Murska Sobota v dolžini 350 metrov v južnem delu naselja Puconci, ki je stala sedem milijonov dinarjev. Tako so tudi začeli uresničevati želje in potrebe občanov o cestni povezavi z Mursko Soboto. Poleg tega so občani Puconec v sodelovanju s sisom za ceste Murska Sobota in tozdom Proizvodnja kremenčevega peska Puconci uspeli prevleči okrog 1.200 metrov že asfaltirane ceste po naselju s fino asfaltno prevleko. Želeli pa bi, da bi to storili tudi na cesti, ki naselje povezuje s cesto Murska Sobota—Mačkovci in ki je bila obnovljena v preteklem letu. Sicer pa so občani Puconec letos izglasovali na referendumu dodatni samoprispevek za sofinanciranje posodobitve lokalnih cest na območju krajevne skupnosti, ki so v občinskem referendumskem programu. Letos so se tudi krajevna skupnost, organizacije in društva združeno lotili obnove vaško-gasilskega doma in doslej že opravili nekatera obnovitvena dela. Tako so prekrili streho ter uredili fasado in žlebove. Začeli pa so že tudi z notrajnimi deli, kjer nameravajo urediti tlake, kuhinjo in sanitarije ter kupiti potreben inventar. Skupaj s krajani Gorice so dokončno usposobili novo mrliško vežo, tako da lahko rabi namenu, želijo pa še urediti asfaltne poti na pokopališču in uveljaviti ustrezen pokopališki red. Krajani Puconec so se tudi vključevali v melioracijska dela v južnem delu katastrske občine Puconci, razširili ulično razsvetljavo, tako da je sedaj urejena v vsem naselju. Stekla pa so že tudi pripravljalna dela pri urejanju avtobusnega postajališča v središču naselja, kar naj bi uredili v prihodnjem letu. Prav tako naj bi v prihodnjem letu uredili odlagališče za smeti in ustrezno prometno signalizacijo. Prizadevajo si, da bi čimprej porušili staro osnovno šolo, ker je dotrajana in kvari videz, hkrati pa tudi ogroža varnost mimoidočih. Na tem mestu pa potem nameravajo urediti park in v okviru šole še nekatere športne objekte. V prihodnje pa bodo morali tudi razmišljati o ureditvi kanalizacije, česar pa sami, brez širše družbene skupnosti, ne bodo zmogli. V Puconcih so torej zelo delavni. Dosedanji uspehi na najrazličnejših področjih in sprejeti razvojni programi so zgovoren dokaz, da postajajo Puconci resnično krajevno središče.

Feri Maučec

Del Puconec, kjer bodo uredili avtobusno postajališče.

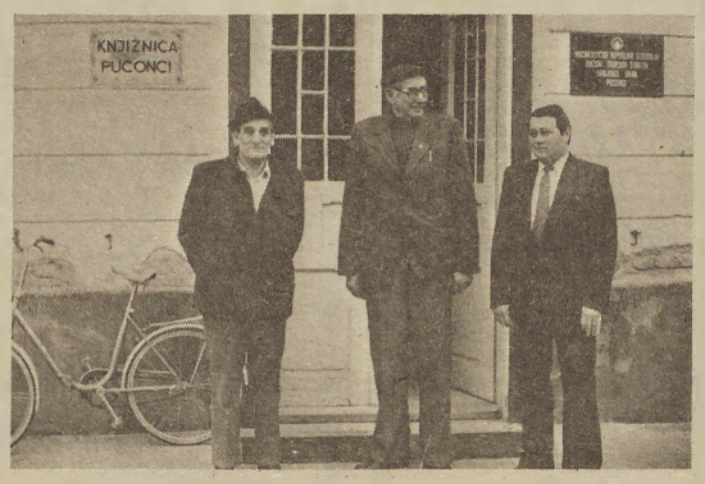

Puconski vaški funkcionarji — Štefan Kuhar, Ladislav Kuhar in Štefan Harkai — ki si veliko prizadevajo za hitrejši razvoj svojega kraja.

Dobrovnik ali Dolga vas?

S hitro industrializacijo in urbanizacijo v zadnjih desetih letih se je tudi v lendavski občini zaostrilo vprašanje odlagališč odpadkov. Gramoznica v Petišovcih, kamor vozijo odpadke iz lendavskih gospodinjstev in industrije, je že prepolna, pa tudi ugovorov domačinov ni mogoče več poslušati, saj odločno nasprotujejo nadaljnjemu navažanju odpadkov.

Da bi poiskali sprejemljivo možnost za ureditev novega odlagališča, so na občini poklicali na pomoč strokovnjake Inštituta za geografijo iz Ljubljane. Leti so »prečesali« celotno območje občine in pri tem naleteli na 27 krajevnih odlagališč. Velika večina je v starih gramoznicah. Najhujše je menda na Kapci, Dolnji in Srednji Bistrici ter v bližini kolišča Bobri, saj so zalita z vodo oziroma so tam, kjer narasle vode odpadke odnašajo in tako onesnažujejo drugje. Sicer pa je 25 odlagališč na ravnini, ki je prepustna, le odlagališči v Dolgovaških Goricah in Strehovcih sta na primernejših mestih.

Čeprav je res, da bo treba urediti krajevna odlagališča, je v tem hipu aktualno, kako in kje urediti občinsko odlagališče. Inštitut za geografijo predlaga štiri možne kraje, in sicer opuščen glinokop v Dobrovniku in tri pri opekarni v Dolgi vasi; opuščen glinokop in glinokopa, ki sta namenjena nadaljnjemu izkoriščanju. Na teh štirih krajih so namreč za vodo neprepustne plasti zemlje, z navozom odpadkov in prekrivanjem z zemljo pa bi jih lahko spet spravili v prvotno stanje. Resnici na ljubo pa je takoj treba dodati, da so strokovnjaki za vsa našli tudi nekaj slabosti (bližina naselij, izletniških točk, premajhna zmogljivost itd).

Na zadnji seji izvršnega sveta skupščine občine Lendava, kjer naj bi prižgali zeleno luč za nadaljnje postopke za ureditev osrednjega občinskega odlagališča, so po daljši razpravi sprejeli sklep, da si bo šla skupina »izvedencev« ogledat, kako problem komunalnih odpadkov rešujejo drugod, in da se bodo šele potem odločili, kje bo osrednje odlagališče. V razpravo o tem pa bodo vključili tudi delegatsko bazo.

No, ta se je že vključila: Petišovčani si na vso moč prizadevajo, da bi čim prej prenehali voziti odpadke na njihovo območje, v Dolgi vasi pa nasprotujejo odlagališču na robu njihovega naselja. Vsi bi bili najrajši, da bi odpadke vozili v kako drugo občino . . .

Prej ali slej bodo občinski organi morali zagristi v kislo jabolko in po uradni poti določiti odlagališče. Vsi pa so si enotni, da to ne sme biti klasično odlagališče, ampak urejeno. Torej bo treba odpadke zasipavati z zemljo. V tem kratkem času, ki je še na voljo (v Petišovce ni mogoče več voziti, saj je prepolno), pa najbrž ne bo možno urediti sortiranja odpadkov. Pač pa bi lahko veliko več naredil lendavski Dinos za zbiranje uporabnih odpadkov (steklo, plastika, železo), saj zdaj občani mečejo med odpadke tudi predmete, ki so lahko surovina za nove izdelke. Konkretno vprašanje: zakaj v Lendavi ne postavijo zabojnika za steklovino?

Š. Sobočan

OBVESTILO

Krajevne skupnosti in Turistično društvo Murska Sobota organizirajo tudi letos, v soboto, 6. decembra

MIKLOŠOVO SENJE

kot osrednjo sejemsko-turistično prireditev leta.

Vabimo

- obrtnike tradicionalne in domače obrti,
- izdelovalce predmetov široke in posebne porabe,
- izdelovalce spominkov in dekorativnih predmetov,
- pridelovalce tradicionalnih kmetijskih pridelkov (kaše, čebule, česna in podobno),
- prodajalce industrijskega blaga, strojev, opreme in živil,
- prodajalce galanterijskega in drugega drobnega blaga, da izkoristijo pomembno priložnost za ponudbo in dober poslovni uspeh.

Trgovine bodo odprte na sejemskem prostoru ves dan.

Vabimo

prebivalce ožje in širše okolice, da pridejo na največji sejem v soboški občini na nakup blaga, iz radovednosti, za zabavo, za srečanje z znanci in prijatelji, za obujanje spominov, na sejemsko barantanje in klepet ter navsezadnje tudi zato, da se pogostijo z dobrimi sejemskimi jedmi in pijačami.
Obilo zabave boste deležni zvečer, ko boste lahko proslavili Mikloša tudi v
DIANI na Miklavževem plesu z Mišom Kovačem in njegovim ansamblom in
ZVEZDI ob veseli glasbi.

PRIDITE! **To bo prireditev, ki bo polna radosti in veselja za mlade in stare, bo ostala v spominu.**

lesnina Tozd Tovarna pohištva MIZARSTVO Ljutomer

Proizvodni program:

Otroška soba SAMO
Komponibilni program MOBI
Predsoba L
Spalnica MATEJA
Spalnica IDA
Omarice za čevlje

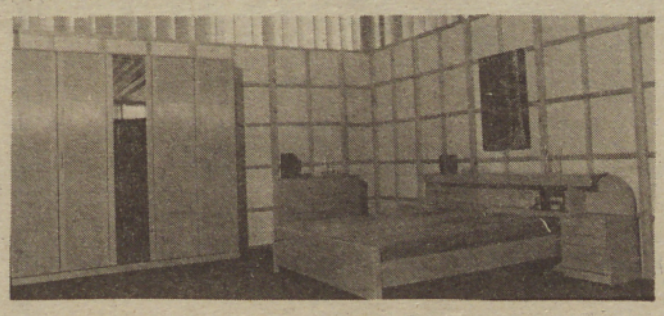

Spalnica IDA

ČESTITAMO OB PRAZNIKU REPUBLIKE!

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

Smrt kolesarja v Ižakovcih

Čeprav v minulem tednu ni bilo veliko prometnih nezgod, je bila ena od njih tragična. 23. novembra je voznik osebnega avtomobila Janez Škafar iz Melinec vozil iz Ižakovec proti Melincem. Zunaj naselja so se v isto smer peljali tudi kolesarji P. S., G. D. in Andrej Petek, vsi iz Melinec. Pri prehitevanju je voznik osebnega avtomobila s sprednjim delom trčil v kolo Andreja Petka, ki je padel na pokrov motorja od tam pa na cesto, kjer je zaradi poškodb umrl. Voznik osebnega avtomobila je zadel tudi druga dva kolesarja, ki sta se lažje poškodovala. Voznika so preskusili z alkoholom, ki je pozelenel, zato so odredili odvzem krvi.

TRČIL V TOVORNJAK

17. novembra je voznik osebnega avtomobila Zvonko Aršič iz Maribora vozil po magistralni cesti iz Radenec proti G. Radgoni. V naselju Šratovci je v ostrem desnem ovinku zaradi neprimerne hitrosti in spolzkega cestišča trčil v nasproti vozeči tovorni avtomobil, ki ga je vozil Stanko Jevšnik iz Mozirja. Pri nezgodi se je Aršič hudo telesno poškodoval. Škode na vozilih je za milijon dinarjev.

ZGUBIL REZERVNO KOLO

21. novembra je voznik tovornega avtomobila s priklopnikom Jože Kranar iz Žižkov vozil iz Črne proti Apačam. V Apačah mu je iz priklopnika padlo rezervno kolo, ki se je kotalilo po cesti in zadelo kolesarko Š. R. iz Makovec. Kolesarka je dobila lažje telesne poškodbe.

IZSILIL PREDNOST

21. novembra se je voznica osebnega avtomobila Slavica Jaušovec iz Gorice peljala iz M. Sobote proti Martjancem. Na ulici Iva Lole Ribarja v M. Soboti je izsilil prednost voznik Josip Vilagoš iz ZRN. Vilagoš je trčil v avtomobil Jaušovčeve, v katerem se je voznica lažje poškodovala.

ZASLEPILA GA JE LUČ

21. novembra je stal Vlado Veršič iz Župetinec z motorjem s prižgano lučjo na levi strani ceste v Spodnjih Ivanjcih. Pogovarjal se je s kolesarko Bernardo Halec iz Grabonoš, ki je stala na drugi strani ceste. Iz Spodnjih Ivanec je pripeljal voznik kolesa z motorjem Vinko Mauko z Ivanjskega Vrha. Mauko je vozil pravilno, a ga je zaslepila luč na Veršičevem motorju. Zadel je kolesarko, ki se je lažje poškodovala.

TATOVI SO SPET NA DELU

V naši kroniki ne objavljamo malih tatvin, saj je teh vsak teden veliko. Objavljamo le večje, teh pa je žal vedno več, kakor je več tudi vlomov. 17. novembra je neznan storilec Mariji Borko iz Ihove ukradel denarnico s 95 tisoč dinarji. Tatvina je bila v Tozdu Mure v Črešnjevcih, Delavci milice za storilcem poizvedujejo.

Med 16. in 18. novembrom je neznan storilec vlomil v prostore gasilskega doma v Črešnjevcih in ukradel glasbene inštrumente, last Adolfa Volfa. Vrednost ukradenih predmetov je milijon dinarjev. Za vlomilcem poizvedujejo.

Od 17. do 19. novembra je neznan storilec vlomil v hišo Ladislava Kiralya iz Lendave. Iz dnevne sobe je ukradel 25 kosov ženskega nakita, vrednega 800 tisoč dinarjev.

Med 19. in 20. novembrom je neznan storilec na parkirnem prostoru hotela Radin v Radencih ukradel iz osebnega avtomobila Maksa Jakopiča iz Ljubljane avtoradio, kasete in lovski nož. Vrednost ukradenih predmetov je 25 tisoč dinarjev.

22. novembra je neznanec vlomil v gostinski obrat Centrala, tozda Diana v M. Soboti. Ukradel je stereo kasetofon, cigarete in kavo. Škode je za 300 tisoč dinarjev. Delavci milice za storilcem poizvedujejo.

J. D.

Trgovina premajhna

V krajevni skupnosti Genterovci imajo le eno trgovino za tri naselja, v sosednji krajevni skupnosti Mostje-Banuta pa nimajo trgovine. Mercator-Univerzal Lendava si že nekaj let prizadeva, da bi trgovino razširil, oziroma da bi jo spremenil v samopostrežno trgovino, v kateri bi bila pestrejša ponudba, in s tem boljša preskrba občanov. Sedaj morajo občani po nekatere izdelke v lendavske trgovine, zato si v krajevni skupnosti želijo, da bi trgovsko podjetje Univerzal trgovino razširilo, pri čemer so pripravljeni tudi sami pomagati.

Jani D.

Gramoz še vedno kradejo

Občini Lendava in Čakovec se vsako leto dogovorita, da bosta odkrivali in preprečevali nezakonito izkoriščanje gramoza ob reki Muri. Vsi ti dogovori niso bili uspešni, zakaj se še vedno nezakonito izkorišča. Te dni se bodo pogovori med občinama ponovno začeli, pa bi bilo prav, da se odgovorni dogovorijo tako, da bodo sklepi bolj konkretni in predvsem bolj učinkoviti. Gramoz nezakonito izkoriščajo skoraj na celotnem območju reke, v glavnem pa na strani lendavske občine. Za problem bi se morale bolj pozanimati tudi inšpekcijske službe in drugi pristojni organi obeh občin, sicer bo vse zaman. Ne nazadnje nezakonito izkoriščanje gramoza vpliva tudi na človekovo okolje in njegovo varnost. Nove gramoznice so nevarne za kopalce, zlasti za otroke, nekatere pa uporabljajo za odlagališča odpadkov in smeti. V lendavski občini bodo sprejeli ustrezen odlok o varstvu okolja, že sedaj pa bi morala komunalna skupnost napraviti vsaj posnetek sedanjega stanja, da bi bilo v prihodnje laže sprejemati odločitve.

Jani D.

BOLNIKI, POZOR

HERMELIKA — NARAVNO ZDRAVILO spet v zalogi!

Spet se oglašam v VESTNIKU, kot vsako pomlad, poletje, jesen in zimo. Že 22 let predelujem zdravilno zelišče hermeliko (Sedum maximum) v tinkturo, s katero uspešno in učinkovito zdravim bolnike z naslednjimi boleznimi: revmatizem (sklepni, živčni, mišični), išias, šen, čir na želodcu in dvanajsterniku in druga notranja vnetja, vnetja mehurja, ledvic in jeter, slaba prebava, gastritis, želodčni in črevesni katar; vrne vam tek — suhi bolniki se zredijo, uravnava preveč ali premalo želodčne kisline na normalo, vnetje trebušne slinavke (pankreas-gušterača), prostato, posledice udarcev, krčne žile — tudi odprte, stare po več deset let in sveže, arterioskleroza, glavobol-migrena, sinusi, ekcemi, ozebline in vse vrste oteklin, hemoroidi, tumorje na maternici, beli tok, vnetja jajčnikov in maternice, otrdline na dojkah, razne podkožne tumorje in še veliko drugih bolezni

Iskreno vam priporočam, zdravite se s tem mojim preparatom! V Celju, Mariboru, Murski Soboti, Ljubljani in drugod po Sloveniji me že dobro poznajo. Mnogi bolniki, ki so se zdravili s hermeliko, predelano po mojem postopku, so ozdraveli, o čemer ste pred leti lahko brali v različnih slovenskih časopisih. Prav tako so bile objavljene izjave bolnikov o uspešnem zdravljenju.

Če se želite tudi vi zdraviti z mojim naravnim zdravilom, mi TAKOJ pišite in na kratko opišite svojo bolezen.

HERMELIKO (tinkturo) BOM DOSTAVIL V CELJE, MARIBOR IN MURSKO SOBOTO

O točnem kraju, datumu in uri izdaje zdravila vas bom pravočasno pisno obvestil. Pri prevzemu zdravila dobite tudi tiskano navodilo za uporabo v slovenskem in srbohrvaškem jeziku. O vsem, kar vas bo še zanimalo, se bomo ustno pogovorili.

Zdravljenje z mojo zdravilno hermeliko vam priporočam, ker se boste sorazmerno poceni, enostavno in hitro pozdravili.

Pišite na naslov: PREDELAVA ZDRAVILNIH ZELIŠČ, HERMINA IN STIPE PIVČEVIČ, Glinškova ploščad 8, 61113 LJUBLJANA BEŽIGRAD.

OPOMBA: Moje zdravilo hermeliko lahko dobite pri meni v Ljubljani na gornjem naslovu (prvo nadstropje, stanovanje 10), naročite ga lahko tudi po telefonu (061) 348-170.

CERTUS Avtobusni promet Maribor, o. sol. o.
TOZD
AVTOBUSNI PROMET
69000 MURSKA SOBOTA

CERTUS Maribor TOZD AVTOBUSNI PROMET MURSKA SOBOTA
Odbor za delovna razmerja
objavlja prosta dela in naloge

2 voznika avtobusa

Pogoji:
- kvalifikacija voznika motornih vozil
- vozniško dovoljenje kategorije D
- 2 leti strokovne prakse C ali 6 mesecev kategorije D
- bivališče Murska Sobota ali okolica

Prijave z dokazili o kvalifikaciji sprejema tajništvo tozda, Bakovska 29, Murska Sobota, osem dni od dneva objave.

zavarovalna skupnost triglav ljubljana

Delovna skupnost Pomurske območne skupnosti ZS Triglav **objavlja** dela in naloge

zavarovalnega zastopnika

za delovno območje v zastopu 8-126 Radenci.

Poleg splošnih pogojev morajo imeti kandidati končano najmanj osemletno šolo in ustrezne delovne izkušnje.

Za objavljena dela in naloge se združuje delo s polnim delovnim časom za nedoločen čas in s posebnim pogojem poskusnega dela, ki bo trajalo tri mesece.

Osebni dohodek po Samoupravnem sporazumu o delitvi sredstev za osebne dohodke ter sredstev sklada skupne porabe.

Kandidati, ki jih veseli delo z ljudmi, naj vložijo lastnoročno napisano prošnjo s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega dela na odbor za medsebojna delovna razmerja in kadrovska vprašanja pri Pomurski območni skupnosti ZS TRIGLAV, v osmih dneh od objave.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni najkasneje v 30-tih dneh po izbiri.

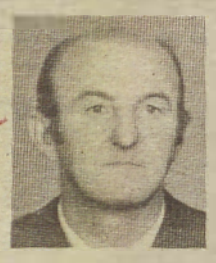

V SPOMIN

Novembra mineva žalostno leto, odkar nas je brez slovesa nenadoma zapustil dragi mož, brat in zet

Andrej Horvat

iz Bratonec

Hvala vsem, ki se ga spominjate ter krasite njegov grob s cvetjem in prižigate sveče.

ŽALUJOČA: ŽENA MARIJA

Zbor delavcev Slovenijalesa, LI Platana, DSSS Murska Sobota, **razpisuje** prosta dela in naloge

strojnika kotla

Zahtevana izobrazba:
- IV. ali II. stopnja zahtevnosti kovinske ali elektrotehnične usmeritve, 2 oz. 5 let delovnih izkušenj na področju energetike
  ali
- kurjač kotla, 5 let delovnih izkušenj

Posebni pogoji:
- opravljen izpit za strojnika kotla po pravilniku o upravljanju energetskih naprav.

Pisne vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh od dneva objave na naslov: Slovenijales, LI Platana, DSSS, Lendavska 29.

Sporočamo žalostno vest, da nas je v četrtek, 20. novembra 1986, v 48. letu starosti zapustil naš dragi

Bruno Rituper

Od njega smo se poslovili v ožjem družinskem krogu v soboto, 22. novembra 1986, na soboškem pokopališču.

Žena Mira s hčerko Tejo, mama, brat Jože z družino

Radenci, Murska Sobota

ZAHVALA

Ljubezen, delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje,
nam ostala je praznina
in velika bolečina.

12. novembra nas je v 79. letu starosti zapustila naša draga mama, babica in prababica

Marija Rajh

iz Logarovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam v teh težkih trenutkih priskočili na pomoč, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo pospremili na njeni zadnji poti.

Posebna hvala g. župniku in g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku za poslovilne besede, domačemu GD, društvu upokojencev in DO Tehnostroj.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Logarovci, 14. novembra 1986

Žalujoči: sinova Jože in Karel z družinama ter sestri Zalika in Alojzija

ZAHVALA

V 84. letu starosti nas je po dolgi in težki bolezni za vedno zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

Helena Matko

iz Gančan

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje.

Posebno se zahvaljujemo g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku in patronažni sestri za nego na domu.

Gančani, 11. novembra 1986

Žalujoči: sin z ženo, vnuki, pravnuki, sestra in drugo sorodstvo

Prezgodaj čas prišel je za oddih,
dom je prazen, dom je tih,
tebe ljubi mož, oče in dedek ni,
da bi skupaj še bili.

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa nas je komaj v 63. letu starosti nepričakovano zapustil dragi mož, oče in stari oče

Štefan Pozvek

iz Brezovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v teh težkih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrazili sožalje, pokojniku darovali vence in cvetje ter ga pospremili na zadnji poti.

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sosedom, ki so nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, duhovniku za pogrebni obred, vsem pevcem za odpete žalostinke in govornici za poslovilne besede ob odprtem grobu. Posebna zahvala kolektivoma MURE tozd Ženska oblačila in ABC Pomurke tozd Klavnica-razsekovalnica in ZB.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Zlata, sin Franc, sin Štefan z ženo Eriko, vnuk Dejan, hčerka Nada z možem Alojzom, vnuk Robert in drugo sorodstvo

Radijski in televizijski spored od 28. novembra do 4. decembra

PETEK

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno v petek, 26. novembra (informativni del, mladinska oddaja, Kam konec tedna, reklame), 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.00Tednik. 10.00 Po belih in črnih tipakah, 4. oddaja.(ČB) Lj (do 10.30) 15.40—23.55 Teletekst RTV Ljubljana. 15.55 Tv mozaik — ponovitev. 17.25 Poročila. 17.30 Kako je jazbec prelisičil lisico in Lev in človek, oddaja Tv Zagreb. 17.50 Zgodbe modrega telefona: Ne hodi z nami, 6 del češkoslovaške nanizanke. 18.15 Računalniški informacijski sistemi: Gradnja in uporaba baz podatkov, 2. del izobraževalnega niza. 19.00 Danes: Obzornik ljubljanskega območja. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Novi Pacifik: Vrnitev v raj, 3. del ameriške dokumentarne serije. 21.10 J. Collins: Hollywoodčanke, 3. del ameriške nadaljevanke. 22.00 Tv dnevnik. 22.20 Veleposlanik, jugoslovanski film

TV ZAGREB

Prvi program
8.25 Tv v šoli, 13.45 Ponovitve, 15.00 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.25 Kronika skupnosti reških občin, 17.45 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Dober večer, Mišo Kovač, 21.40 Dnevnik, 21.55 Gost urednik, 23.25 — Nočni program

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick, 21.25 V najboljši družbi, 22.10 Umetnine

Drugi program
16.00 Bolnišnica na robu mesta, 17.15 Svet živali, 18.00 Tednik, 18.30 Simon Templar, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Dežela gora, 21.15 Grad strahu (film), 23.50 Družina Adams

TV MADŽARSKA

9.25 Umetnostne tehnike. 9.50 Žrebanje lota. 10.30 Balet. 11.10 Par copat, TV igra. 14.55 Šolska TV. 16.05 Spored za 3 dni. 16.10 Major Zeman, češka serija. 17.35 Prometna varnost. 18.00 Okno, notranja politika. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Kramljanje, spored T. Vitrayja. 21.15 Panorama, svetovnopolitični magazin. 22.20 Predmestno okrožje, ameriška serija. 23.10 TV dnevnik.

TV KOPER

14.00 Tv novice. 14.10 Otroški program: risanke in telefilmi, dokumentarec: Divji svet živali. 18.00 Andrejinih sto dni, telenovela. 19.00 Odprta meja. 19.30 TVD stičišče. 19.45 Mesto danes. 20.00 Bolnica Victoria, telefilm. 20.25 Tv novice. 20.30 Simfonije Gustava Mahlerja. Simfonija št. 9. Dunajski filharmonični orkester dirigira Leonard Berstein. 22.20 TVD vsedanes. 22.35 Dogodki ki so zgodovina.23.30 Košarka.

SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

PRENOS OSREDNJEGA SLOVENSKEGA SOREDA

TV LJUBLJANA

7.45—01.05 Teletekst RTV Ljubljana8.00 Poročila. 8.05 Pihalni orkester Ravenskih železničarjev (za JRT 1 ob 9.55). 8.35 Živ žav, otroška matineja. 9.30 Vojna je vojna, ponovitev otroške oddaje. 9.45 Neža Maurer: Rišem sonce. 10.00 Kako je jazbec prelisičil lisico in Lev in človek, oddaja Tv Zagreb. 10.25 Sestriere: Svetovni pokal v smučanju — veleslalom (m), prenos 1. vožnje. EVR. 12.00 Ex libris M + M, ponovitev mladinske oddaje. 12.55 Sestriere: Veleslalom (m), prenos 2. vožnje EVR. 14.00 Novi Pacifik: Vrnitev v raj, ponovitev 3. dela ameriške dokumentarne serije. 15.15 Otroška oddaja vseh Tv studiov. 18.05 Prva Republika, dokumentarna oddaja Tv Beograd 19.00 Danes: Še nekaj zase! 19.30 Tv dnevnik (tudi za JRT 2). 20.15 Doktor, slovenski film. 21.50 Popevke ob Gardskem jezeru. 22.20 Tv dnevnik. 22.35 W. A. Mozart: Čarobna piščal, balet

Oddajniki II. Tv mreže:
13.30 Festival Revolucija in glasba, posnetek prireditve (tudi za JRT 2). 15.00 Kragujevac: Boks za Zlato rokavico, prenos . 17.30 Split: Vaterpolo-pokal pokalnih zmagovalcev — Mornar:Catalunia, prenos (slov. kom.). 19.30 Tv dnevnik.

TV ZAGREB

Prvi program
8.45 Poročila, 8.55 Pihalni orkester Železarne Ravne, 10.25 Veleslalom, 14.00 Risanka, 15.15 Skupni otroški program, 16.45 Dnevnik, 17.00 Dober večer, Irina (film), 18.30 Prva republika, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Lovec proti topu (drama), 22.05 Dnevnik, 22.20 Program ob koncu tedna, 23.50 Nočni program

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Tedenski tv spored, 18.25 Sobotno veselje, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Glasba je moje življenje, 21.50 Šport, 22.25 Govorica giba, 23.10 Portret tenorista Petra Dvorskega

TV MADŽARSKA

8.30 Ponovitve do 11.50. 14.40 Glej, za otroke. 15.10 Dekleta—dečki, magazin za najstnike. 16.00 Življenje na zemlji, 13. del: Nastanek človeka. 17.00 Dnevnik. 17.15 O zelo resni lahki književnosti. 18.10 Ob prazniku SFR Jugoslavije. 18.30 Športni globus. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Mali izlet, franc. film. 22.05 Zidar Kelemen, rock balada. 23.25 TV dnevnik.

TV KOPER

12.30 Smučanje — Sestiere, svetovni pokal. 14.00 Tv novice. 14.10 Otroški program: risanke in telefilmi, dokumentarec: Divji svet živali. 18.00 Andrejinih sto dni, telenovela. 19.00 Kavalirji neba, telefilm. 19.30 TVD stičišče. 19.45Mesto danes. 20.00 Bolnica Victoria, telefilm. 20.25 Tv novice. 20.30 Film: Kapitan Leši. Igrajo: Aleksander Gavrič, Selma Karlovac. Režija: Žitka Mitrović. 22.20 TVD vsedanes. 22.30 Start. 23.00 Charley — telefilm. 23.30 Gora in avantura — Cousteaujeva Amazonka.

NEDELJA

RADIO MURSKA SOBOTA

10.50 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 — Srečanje na pomurskem valu, 12.00 — Spored v madžarskem jeziku, 13.00 — Doma in onkraj meja, 13.30 — V nedeljo popoldne (aktualni prispevek, pregled dogajanja, Minute za varstvo okolja, kmetijska oddaja, humor), 14.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

DEŽURSTVO: 9.00 do 13.00 (telefon: 21-232)

TV LJUBLJANA

7.45—13.05 in 14.25—23.05 Teletekst RTV Ljubljana. 8.00 Poročila. 8.55 Živ žav: Risanke, Biskvitki. 9.50 Zgodbe modrega telefona: Ne hodi za nami, ponovitev 6. dela slovaške nadaljevanke. 10.15 P. Kovačik: Nezvestoba po slovaško, 3. — zadnji del slovaške nadaljevanke. 11.30 Ptuj 86, 4. oddaja. 12.00 Kmetijska oddaja Tv Zagreb. 13.00 Poročila (do 13.05). 14.40 Mirni človek, ameriški film. 16.50 Poročila. 17.00 V nedeljo popoldne iz Maribora. (Trubarjev termin: Količevo). 18.45 Risanka. 19.00 Danes. Potrošniška porota. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 D. Jančar — A. Stojan: Primož Trubar: Moji ljubi Slovenci, 3. del Tv nadaljevanke. 21.00 Športni pregled. 21.30 Reportaža z nogometne tekme — CZ:Dinamo (ZG). 22.00 Reportaža z nogometne tekme — Velež:Partizan. 22.30 Rezerviran čas. 23.00 Poročila. (do 23.05)

TV ZAGREB

Prvi program
10.20 Otroški spored, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Tv v šoli, 14.00 Mali koncert, 14.15 Na svidenje Mr. Chips, 15.15 Republiki v čast, 17.05 Mogambo (film), 18.55 Risanke, 19.30 Dnevnik, 20.00 Potovanje v Vučjak, 21.00 Šport, 22.30 Čas, ki živi, 23.00 Dnevnik, 23.20 Mir v svetu,

TV AVSTRIJA

Prvi program
11.00 Tiskovna ura, 12.00 Usmeritev, 14.00 Otroški in mladinski spored, 17.40 Klub seniorjev, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija v sliki, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Sigmund Freud (dok. film).

Drugi program
9.00 Matineja, 11.00 ORF stereo koncert, 15.00 Športno popoldne, 16.55 Adventne pesmi, 17.40 Jean Michel Jarre, 18.30 Brez nagobčnika, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Mesto zločina, 21.45 Dinastija, 22.30 Šport.

TV MADŽARSKA

8.30 Spored za otroke. 10.30 Cirkuški festival Monte Carlo. 14.50 Na cesarjev ukaz, madžarski film. 16.30 Oglejmo si skupaj, sodeluje György Vukán. 17.00 Srečno, oddajo vodi György Rózsa. 18.00 Delta, znanstveni poročevalec. 19.00 Teden, aktualne reportaže. 20.05 Past, z. nemški TV film. 21.50 Babolna, start; oddajo vodi Robert Bugert. 23.20 Poročila.

TV KOPER

12.00 Športno popoldne. 17.00 Film. 19.00 Ipavci — tv nanizanka. 20.00 Dokumentarec. 20.30 Sedemdni. 21.00 Film: Planeti proti nam. Igrajo: Michael Lemoine, Maria Pia Luzi, režija: Romano Ferrara. 22.30 Charley — telefilm. 23.15 Delta.

PONEDELJEK

RADIO MURSKA SOBOTA

PRENOS OSREDNJEGA SLOVENSKEGA SOREDA

TV LJUBLJANA

13.45—23.05 Teletekst rtv Ljubljana. 9.00 Poročila. 9.05 P. Kovač: Kaj mora sova opraviti pozimi, predstava Lutkovnega gledališča Ljubljana. 9.45 F. Rudolf: Klovni so bolni od smeha — Čevlji. 10.00 Smogovci I., 5. del nanizanke TV Zagreb. 11.30 II. koncert klasične glasbe z mladimi solisti — Madrid '86, ponovitev. 12.30 Poročila (do 12.35). 14.00 P. Kovačik: Nezvestob po slovaško, 3. — zadnji del slovaške nadaljevanke (če v nedeljo odpade zaradi smučanja). 15.15 Z muzejskim vlakom po nagelj in nežo. 16.45 Poročila. 16.50 Ljubitelji narave, 6. . del angleške dokumentarne serije. 17.20 Videogodba — ponovitev. 17.50 Tv kavarna. 18.45 Risanka. 19.00 Danes: Podravski obzornik. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 D. Bowie: Ljubezen in sleparstvo, 1. del kanadske nadaljevanke. 21.00 Dokumentarni film. 22.00 Popevke ob Gardskem jezeru. 23.00 Poročila.

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV ZAGREB

Prvi program
8.30 Ponovitev nočnega programa, 10.30 Poročila, 10.40 Romeo in Julija (film), 12.05 Dnevi makedonske glasbe, 12.45 Dok. film, 13.30 Jurinda in Juringel (film), 14.45 Otroški film, 15.14 Izobraževalna oddaja, 15.45 Dnevnik, 16.00 Literarna oddaja, 16.30 Smrt je zelena (film), 18.00 Rock oko, 18.30 Prisrčno vaši, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Kliment Ohridski (drama), 21.15 Ilegalna partizanska razstava, 22.00 Mali koncert, 22.15 Svet danes, 22.45 Dnevnik, 23.05 Nočni program

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 20.15 Kojak,

Drugi program
17.30 Biologija, 18.00 Lipova cesta, 18.30 Q.E.D. (nadaljevanka), 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ded na posodo, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Schilling.

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV MADŽARSKA

NI SPOREDA

TV KOPER

14.00 Tv novice. 14.10 Otroški program: risanke in telefilmi, dokumentarec: Divji svet živali. 17.30 Zdravnik in pacient — medicinska rubrika. 18.00 Zdravnik in otrok — nasveti pediatrov — oddaja v živo. 19.00 Odprta meja. 19.30 TVD stičišče. 19.45 Mesto danes. 20.00 Športni pregled. 20.25 Tv novice. 20.30 Film: Tihotapeo Luka. Igrajo: Fabio Testi, Ivana Monti, režija: Lucio Fulci. 22.20 TVD vsedanes. 22.35 Zdravnik in pacient — ponovitev. 23.10 Košarka: italijansko prvenstvo A-1, A-2.

TOREK

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Vrtiljak popevkarskih novosti, 16.30 — Aktualno v torek, 2. decembra (informativni del, pogovor v živo, Predstavljamo vam . . ., reklame), 18.00 — Sotočje, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.00 VESOLJE: Blues za rdeči planet (do 10.00) 16.05 — 22.30 TELETEKST RTV LJUBLJANA 16.20 TV MOZAIK — ponovitev 17.20 POROČILA 17.25 MITI IN LEGENDE: Kristosova dela in čudeži, oddaja TV Beograd 17.40 HALO, BRATISLAVA — TU LJUBLJANA, skupna oddaja češkoslovaške TV Bratislava in TV LJ 19.00 DANES: ZASAVSKI OBZORNIK 19.30 TV DNEVNIK 20.05 S. Kovačević: SVEČANA PRISEGA, drama TV Beograd 21.25 MEDNARODNA OBZORJA: »ZDA — REAGANOVIH ŠEST LET«, 22.15 TV DNEVNIK

Oddajniki II. TV mreže:
17.25 TV DNEVNIK 17.45 PISANI AVTOBUS, otroška oddaja 18.15 NADARJENI, izobraževalna oddaja 18.45 POPULARNI JAZZ 19.30 TV DNEVNIK 20.00 V TOREK OB OSMIH, glasbena oddaja 20.55 ŽREBANJE LOTA 21.00 VČERAJ, DANES, JUTRI 21.15 PO POTEH SVOBODE, dokumentarna oddaja 22.00 PRETEKLI ČAS, SEDANJI ČAS, izobraževalna oddaja

TV ZAGREB

Prvi program
8.30 Tv v šoli, 13.25 Ponovitve, 15.00 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.25 Kronika skupnosti osijeških občin, 17.45 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Teme in dvomi (pol oddaja), 21.00 Naj krepne zver (film), 22.30 Dnevnik

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški im mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30Čas v sliki, 20.15 Zunanjepolitični raport, 21.15 Dallas, 22.00 Krik življenja (tv film) 23.35 Šport.

TV MADŽARSKA

8.55 Šolska TV. 9.55 Ponovitve (Nevidna fronta: Grafičarka Ilona Richter). 15.45 Listi zgodovine, 2. del: Sever proti Jugu. 17.40 Ob prazniku LDR Laosa. 18.00 Diagnozak, tema oddaje: AIDS. 18.25 Industrijski svet. 18.45 Mini studio 86. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Vaški notar, 1. del madžarske nadaljevanke. 21.10 Studio '86, kulturni tednik. 22.10 Naj počiva v miru, angleška serija. 22.35 TV dnevnik.

TV KOPER

14.00 Tv novice. 14.10 Otroški program: risanke in telefilmi. Dokumentarec: Divji svet živali. 18.00 Andrejinih sto dni — telenovela. 19.00 Odprta meja. 19.30 TVD stičišče. 19.45 Mesto danes. 20.00 Bolnica Victoria — telefilm. 20.25 Tv novice. 20.30 Film: Medij. Igrajo: Philippe Leroy, Sherry Buch Buchanan, Martine Brochard, Režija: S. Amadio. 22.15 TVD vsedanes. 22.30 Košarka: Italijansko prvenstvo A-1, A-2. 23.45 Potop — tv nadaljevanka.

SREDA

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Iz domačega glasbenega arhiva, 16.30 — Aktualno v sredo, 3. decembra (informativni del, gospodarska tema, Iz delegatskih klopi, reklame), 18.00 — »21-232« — propagandno-glasbena oddaja, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.00 S. Rozman: ŠTUDENT ANDREJ IN SOBA, drama (do 9.55) 16.05 — 22.35 TELETEKST RTV LJUBLJANA 16.20 TV MOZAIK — ponovitev 17.20 POROČILA 17.25 SLOVENSKE LJUDSKE PRAVLJICE III.: O mačehi, 2. del 17.55 M. Dedaković-J. in A. Vajevec: ZLATA RIBICA: Gregor, 3. del nadaljevanke 18.20 NIZOZEMSKA DELTA, znanstveno-tehnični film 19.00 DANES: DOLENJSKI OBZORNIK 19.30 TV DNEVNIK 20.05 FILM TEDNA: ULICA UMIRAJOČIH, avstralski film 21.40 BANČIĆI — VAS STOLETNIKOV, dokumentarna oddaja TV Zagreb 22.20 TV DNEVNIK

Oddajniki II. TV mreže:
17.25 TV DNEVNIK 17.45 DOLGA, BELA SLED, otroška serija 18.15 MUZEJI IN GALERIJE, izobraževalna oddaja 18.45 GLASBA NA ZAŠLONU 19.30 TV DNEVNIK 20.00 KONCERT V GALERIJI SANU 20.50 VČERAJ, DANES, JUTRI 21.05 NEZNANE SILE, dokumentarna oddaja 21.50 JAZZ KVARTET DUŠKA GOJKOVIĆA (do 22.35)

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV ZAGREB

Prvi program
8.30 Tv v šoli, 14.25 Ponovitve, 14.55 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.25 Kronika skupnosti siških, karlovških in gospiških občin, 17.45 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Davitelj (film), 22.30 Dnevnik

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Sanje mojega življenja (film), 21.50 Zrcalne slike, 22.05 Krik življenja

TV MADŽARSKA

9.25 Ponovitve (Francis Bacon; Delta; Šansoni). 16.35 Za naše zdravje. 16.50 Amorovi sužnji, pon. 5. dela. 17.20 Poklicna posvetovalnica. 18.05 Svet jezika. 19.05 Berite vsak dan. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Primer za dva, z. nemška serijska kriminalka. 21.10 Mihaly Biro, portret. 21.45 Festival popevk Dresden 1986, gala nastop zmagovalcev. 22.15 TV dnevnik.

TV KOPER

14.00 Tv novice. 14.10 Otroški program: risanke in telefilmi, dokumentarec: Divji svet živali. 18.00 Andrejinih sto dni — telenovela. 19.00 Odprta meja. 19.30 TVD stičišče. 19.45 Mesto danes. 20.00 Bolnica Victoria — telefilm. 20.25 Tv novice. 20.30 Hamburger Serenade — variete. 21.45 TVD vsedanes. 22.00 Vse knjige. 22.35 Kavalirji neba — telefilm. 23.05 Zgodovina boksa.

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Jazz, jazz, jazz . . ., 16.30 — Aktualno v četrtek, 4. decembra; informativni del, oddaja o kulturi, Iščemo odgovore na vaša vprašanja, reklame), 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 198.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.00 SLA PO ŽIVLJENJU, ameriški film (do 11.50) 15.10 — 23.50 TELETEKST RTV LJUBLJANA 15.25 TV MOZAIK — ponovitev 17.25 POROČILA 17.30 PAHLJAČA MLADOSTI 17.45 „MLADINSKI PEVSKI FESTIVAL — CELJE 85, 8. oddaja 18.15 OBRAMBA IN SAMOZAŠČITA 19.00 DANES: OBALNO KRAŠKI OBZORNIK 19.30 TV DNEVNIK 20.05 TEDNIK 21.05 BESEDILOSLOVNI UTRINKI: O kazalniku drugosti 21.20 H. Solas: CECILIJA, 3. del kubanske nadaljevanke 22.15 TV DNEVNIK 22.30 MIR IN RAZOROŽITEV, 6. del dokumentarne serije OZN (Indija)

Oddajniki II. TV mreže:
17.55 NAMESTO TOP LISTE, oddaja za mlade 18.25 Heerlen: SP V ROKOMETU (Ž) — JUGOSLAVIJA:POLJSKA prenos (slov. kom.) v odmoru 20.00 OČETJE IN SINOVI, 2. del TV nadaljevanke 21.05 POROČILA 21.10 UMETNIŠKI VEČER: 125 LET HNK v Beogradu (do 23.35)

TV ZAGREB

Prvi program
8.30 Tv v šoli, 13.35 Ponovitve, 14.50 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.25 Kronika skupnosti splitskih občin, 17.45 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Panorama, 21.10 Zabavna oddaja.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Poročila 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroškki in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 In muzika igra zraven, 21.50 Šport, 22.20 Krik življenja,

Drugi program
17.05 Daleč od vrta Raj, 18.00 Tv kuhinja, 18.30 Q.E.D., 19.30 Čas v sliki, 20.15 Notranjepolitični raport, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal.

TV MADŽARSKA

9.00 Ponovitve (Parabola; Ciklamen, TV gra; Resna glasba: Brahms). 16.45 Vedno sem občudoval kavboje, ameriški dokumentarni film. 17.45 Pesem doni. 18.15 TV borza. 18.25 Stolpna ura, spored Istvana Benedeka. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Kandidat, 1. del nadaljevanke. 21.25 Ozadje vesti, pogledi in mnenja o javnih zadevah. 22.15 Naj počiva v miru, angleška serija. 22.40 TV dnevnik.

TV KOPER

14.00 Tv novice. 14.10 Otroški program: risanke in telefilmi, dokumentarec: Divji svet živali. 18.00 Andrejinih sto dni, telenovela. 19.00 Odprta meja. 19.30 TVD stičišče. 19.45 Mesto danes. 20.00 Bolnica Victoria — telefilm. 20.25 Tv novice. 20.30 Film: Nepremagljivi agent. Igrajo: Stan Cooper, Helsa Line,Livio Lorenzon. Režija: Jose Louis Merino. 22.10 TVD vsedanes. 22.25 Ženska, tv nanizanka. 23.45 Charley, telefilm.

Prodam

OSEBNI AVTOMOBIL ŠKODA 100, neregistrirana, vozna naprodaj. Marjan Klemenčič, Spodnja Ščavnica 36. GR-12770
KRAVO, brejo devet mesecev, prodam. Bezjak, Črnci 41. GR-12771
ŠKODO 120 LS, letnik 1978, prodam. Ogled: Jože Tisel, Podgrad 35. GR-12773
FERGUSON 560, star tri leta, prodam. Franc Škrobar, Police 80, Gornja Radgona. GR-12776
WARTBURG, starejši letnik, registriran, prodam za 180.000 din. Marica Šturm, Radenci, Prešernova 6. GR-12777
GRADBENO PARCELO NA PLITVIČKEM VRHU, 19,46 arov, prodam. Marjan Sovič, Gornja Radgona, Kerenčičeva 5. GR-12780
TERMOAKUMULACIJSKO PEČ IN URO ZA NOČNI TOK prodam. Vlado Fajfar, Gornja Radgona, Jurkovičeva ulica 25. GR-12781
WARTBURG, letnik 1976, registriran do 10. novembra 1987, prodam. Telefon: 76-269. M-6764
FIAT 750, star osemnajst mesecev, ugodno prodam. Vendel Forjanič, Pertoča 23. M-5765
GSX, letnik 1980, prodam. Telefon: 26-525. M-5766
TRAKTOR STEYR, 36 KS, z reduktorjem in jermenico (generalka), slamoreznico na puhalnik in motorno žago ugodno prodam. Štefan Tratnjek, Lipa 123. M-5767
ENOFAZNO VODNO ČRPALKO Z REZERVOARJEM, 130 l, kompletno, prodam. Janez Kardoš, Tešanovci 27. M-5768
GOLF, dizel, zelene barve, letnik 1984, prodam. Krog, Trubarjeva 70, telefon: 26-527. M-5802

GOSTILNA HOTIZA vabi na pico 8

SMUČI PROMINENCE 440, dolge 175 cm, smučarske čevlje, št. 43, in drsalke za ženske, št. 42, prodam. Bojan Gergjek, gostilna, Tišina 5 e. M-5803
TELEVIZOR GRUNDING z daljinskim upravljanjem, prodam. Telefon od 16. do 18. ure v petek in soboto: 24-746. M-5804
OPEL KADETT, letnik 1983, prodam. Telefon: 23-440. M-5805
TV SPREJEMNIK AKVAMARIN, v dobrem stanju, prodam. Telefon po 19. 22-724. M-5806
RENAULT 4, letnik 1977, in kompletni novi batni sestav za R 4 prodam. Telefon: 73-182. M-5807
TOVORNI AVTO ROMAN IKARUS, 15 t, letnik 1978, registriran do avgusta 1987, prodam. Avtoprevoznik Stanislav Horvat, Srednja Bistrica 35 a. M-5809
AJDO, 500 kg prodam. Ludvik Kardoš, Andrejci 4, p. Martjanci. M-5831
ZASTAVO 750, neregistrirano, vozno, prodam. Stanko Madyar, Večeslavci 99, p. Rogašovci. M-5815.
HRASTOVE PLOHE, 5 cm, suhe, prodam. Križevci 161, v Prekmurju. M-5816
ŠTEDILNIK NA TRDA GORIVA prodam. Franc Horvat, Titova 37. M-5819
PRIKOLICO ZA TRAKTOR PRODAM. Naslov v upravi lista. M-5820
TRAKSTOR MASSEY FERGUSON 35 X prodam, Gornji Slaveči 31. M-5821
TRAKTOR FERGUSON 533 ugodno prodam. Franc Rogan, Nuskova 26. M-5822
TRAKTOR STEYR 28 s priključki in RENAULT 4, letnik 1977, neregistriran, prodam. Murski Črnci 19. M-5823
TOVORNJAK IN KOMBI ZNAMKE MERCEDES »ŠPEDICIONER« 19.20, kabina trambus, registriran, 13 t, ter kombi MORRIS IMV, prodam. Cena po dogovoru. Informacije po telefonu: (069) 24-680 — M. Sobota. M-5824
DVOSOBNO STANOVANJE V MURSKI SOBOTI, Partizanska 33 a, prodam. Informacije po telefonu: (061) 324-940. M-5825
NOVEJŠO HIŠO Z ZEMLJO PO ŽELJI, PRI RADGONI (vodovod, asfalt) prodam. Ogled v nedeljo. Hojs, Očeslavci 35. M-5826
PLINSKO PEČ, skoraj novo, ugodno prodam. Žabkar, Moščanci 41 a. M-5827
KUHINJSKO MIZO S STOLI (oranžne barve) prodam. Sonja Flisar, Murska Sobota, Mojstrska 1. M-5828
OPEL KADETT, starejši letnik, in televizor, črno-beli, prodam. Telefon: 76-672. M-5830
DVE ELEKTRIČNI KITARI MELODIJA SOLIST IN CIMAR, kopija GIBSON, ter efekt PHASER prodam. Jože Bertalanič, Murski Petrovci 20. M-5831
KROMPIR (v povprečju droben), večjo količino, prodam. Lipa 101. M-5832
OSEBNI AVTOMOBIL 126 P, letnik 1980, prodam. Prosečna vas 2. M-5833
KOZE IN KOZLE TER ENO DRUŽINO NUTRIJ prodam. Satahovci 37. M-5834
TRAKTOR ZETOR 5911 s kabino in garažna vrata prodam. Puconci 101. M-5835
OJAČEVALEC FENDER TV IN KITARO REVERB, KOPIJA FENDER, PRODAM. Jože Hajdinjak, Kruplivnik 88. M-5836
LADO 1500 SL, registrirano, prodam. Filovci 22. M-5852
GOLF JX, dizel, letnik 1986, in tri ovce prodam. Vidonci 116. M-5855
DVA KOMBAJNA ZMAJ 780, letnik 1973, brezhibna (rezervni deli za ves kombajn) in 150-litrski mešalnik brez motorja prodam. Martin Žugelj, Odranci 4 a. M-5856
KADETT 1,3 S SUPER, model 1980, malo rabljen, ugodno prodam. Telefon po 18. uri:(069) 76 686. M-5858
TRAKTOR VARŠALOVSKI WT 20 z varnostnim lokom in plugi prodam. Mirko Jančar, Zbigovci 36, Gornja Radgona. M-5701
MALE PUJSKE PRODAM. Satahovci 12. M-5851
PEČ ZA CENTRALNO OGREVANJE (premog, olje), italijansko, 25.000 kalorij, prodam. Telefon: 21 341. M-5680

Ob dnevu republike čestitamo poslovnim partnerjem in cenjenim gostom in se še naprej toplo priporočamo s kakovostnimi jedmi in pijačami!

GOSTIŠČE RAJH BAKOVCI

Obenem sporočamo, da bo gostišče zaprto od 29. nov. do 1. decembra.

ZASTAVO 101, letnik 1980, dobro ohranjeno in registrirano do novembra 1987 prodam ali zamenjam za rabljen 126 P z doplačilom. Kajdič, Žitna 27, telefon: 22 364. M-5859
PEUGEOT 104 GL UGODNO PRODAM. Informacije dopoldne: 81 410, popoldne: 82 609. M-5861
OBRAČALNIK SIP PRODAM ALI ZAMENJAM ZA DRVA ALI KORUZO V ZRNJU. Telefon: 75 275. M-5862
ZASTAVO 101, letnik 1974, obnovljeno, ugodno prodam. Banfi, Černelavci, Gorička 53.- M-5863
ZASTAVO 128, staro dve leti, prodam. Nemec, Beltinci, Gregorčičeva 7 a.
PEČ NA OLJE EMO, rabljeno, in električni bojler, 80 l, rabljen, prodam. Legen, M. Sobota, Tišinska 9 a. M-5866
ZASTAVO 101 GT 55, letnik december 1983, prodam. Sebeborci 126. M-5881

Imate obisk sorodnikov, znancev? Praznujete osebni ali družinski jubilej?
Vabi vas gostilna Lovski dom Cankova!

MLADO KRAVO, brejo devet mesecev, prodam. Gjerek, Kobilje 86. M-5867
PUJSKE PRODAM. Gradišče 62, p. Tišina. M-5868
TRAKTOR IMT 558, 1680 delovnih ur, ugodno prodam, Herman Horvat, Skakovci 34.- M-5869
HLADILNIK PRODAM. Murska Sobota, Mikloščeva 16. M-5780
OSEBNI AVTO MERCEDES 200 D, letnik 1976, prodam. Hotiza 167. M-5781
KOZO PRODAM. Regina Medič, Lendavska 17 c/IX. nadstropje. M-5782
PRIKOLICO ZA TRAKTOR, NOSILNOST 3 t, prodam. Vadarci 90. M-5783
MLADO KRAVO, brejo, prodam. Informacije v soboto in nedeljo. Kupšinci 17. M-5787
FLIPER IN JUKE BOX prodam. Telefon: 22 021. M-5788
TRAKTOR STEYR, tip 180, 28 KS, prodam. Ogled možen v soboto ali nedeljo. Franc Makovec, Sotina 20. M-5790
BARVNI TELEVIZOR, rabljen, prodam. Vrtna 8, stan. 45, telefon: 23 461. M-5792
KRAVO, visoko brejo, prodam. Črenšovci 202 a. M-5795
TRAKTOR FERGUSON 35 s kabino prodam. Ogled v soboto in nedeljo. Puževci 53. M-5797
KOTNO SEDEŽNO GARNITURO IN PLINSKO PEČ PRODAM. Informacije v soboto in ponedeljek: telefon 72 726. M-5798
VOLKSWAGEN 1303 S IN PRIKOLICO BRAKO prodam. Telefon od 17. do 20. ure:(069) 81 636. M-5799
ŠKODO 110 (po delih) prodam. Murska Sobota, Finžgarjeva 20. M-5800
JEDILNI PRIBOR ZA 12 OSEB (pozlačeno — 23,24-karatno zlato), prodam. Naslov v upravi lista. M-5837
TRAKTOR, 18 KS, manjši, s koso, plugom batuje, kabino in z reduktorjem prodam. Gerlinci 35. M-5838.
ZASTAVO 101, komfort, dobro ohranjeno, prodam. Tišina 69. M-5871
OLJNE PEČI EMO 8, EMO 5 in EMO 6 ter dve peči plamen prodam. Murska Sobota, Čopova 14, telefon: 23 392. M-5776
GLASBENI STOLP 2 × 30 W z equilizerjem, z možnostjo priklopa na mešalno mizo, gramofon-radio, dvostezni kasetofon, s carinsko deklaracijo (cena 360.000), in računalnik ZK SPECTRUM prodam. Naslov v upravi lista. M-5872
AVTO LADA, letnik 81, karamboliran, prevoženih 42.000 km, prodam. Madjar, Radovci 10. M-5873
PUJSKE PRODAM. Skakovci 45. M-5874

VAM ZAMRZOVALNA SKRINJA TOČI? POKLIČITE SERVIS ZA IZOLACIJE, TELEFON: 062 31 946. POPRAVILO OPRAVIMO HITRO in KAKOVOSTNO!

MOTORNO ŽAGO PRODAM. Naslov v upravi lista. M-5875
ZASTAVO 101, letnik 1977, prodam. Naslov v upravi lista. M-5878
ŠKODO 100 L prodam. Hamer, Melinci 149. M-5879
PUJSKE PRODAM. Skakovci 44. M-5870
ŠKODO 120 L, letnik 1981, prodam. Ogled vsak dan po 15. uri. Hilda Hladnjak, Veržej 90. IN-19365
GLISER JOHNSON 25 in CB POSTAJO PRODAM. Telefon 26 173. M-5770
AVTO ZASTAVA 101, letnik 1977, dobro ohranjen, naprodaj. Telefon: 25 133. M-5775
JABOLKA ZA OZIMNICO, razne sorte, po nizkih cenah prodajamo. Vprašati: Murska Sobota, Sercerjevo naselje 17, telefon: 23 014. M-5777
NEDOGRAJENO HIŠO V BREZOVCIH prodam. Naslov v upravi lista. M-5779
AVTO 125 P, v dobrem stanju, po ugodni ceni prodam. Nemet, Kapca 73 a. LE-10432
GOLF, dizel, letnik 1984, prodam. Bokrači 14, telefon: 72 542. M-5847
DIANO, letnik 1981, obnovljeno, dodatno opremljeno, nujno prodam. M. Sobota, M. Kuzmiča 7 a. M-5848
GOSTINSKO TOČILNO MIZO (»šank«) IN PEČ ZA CENTRALNO OGREVANJE prodam. Oglasite se v Dokležovju pri Zveru, gostilna Štirje asi. M-5849

NOVO!

VRTNARIJA V GORNJIH PETROVCIH, BLIZU OBRATA MURE, SE PRIPOROČA S SVOJIMI STORITVAMI. VENCE, ŠOPKE, CVETLIČNE ARANŽMAJE, LONČNICE IN SADIKE LAHKO DOBITE VSAK DAN, TUDI OB SOBOTAH, NEDELJAH IN PRAZNIKIH.
DELOVNI ČAS od 8. do 13. in od 15. do 18. ure.

ZASTAVO 101, prva registracija 1976, ter zastavo 101 za rezervne dele prodam. Cena skupaj 600.000 din. Milan Halas, Lukavci 7, p. Križevci pri Ljutomeru. IN-19376
SVEŽA, LEPA JABOLKA ZA JABOLČNIK prodam. Korošak, Boreci 3, p. Križevci pri Ljutomeru. IN-19374
ŠKODO 110 L PRODAM. Zdravko Murkovič, Cezanjevci 62. IN-19373
NEPREMIČNINE S HIŠO NA TIŠINI PRODAM. Naslov v upravi lista. M-5783

GOSTILNA ŽELEZEN BEZNOVCI vabi 20. in 30. novembra na DOMAČE KOLINE Z BUJTO REPO.

ZA OBISK SE PRIPOROČAJO!

KRZNENO JOPO, ZAJEC, rjavo, 36—38, prodam. Telefon zvečer: 26 607. M-5884
RENAULT 4, letnik 1978, blatnika za nov tip 101 ter prednje vezje in robnike za blatnike prodam. Dušan Petrovič, Staneta Rozmana 6. M-5885
POHIŠTVO ZA SPALNICO prodam. Ogled: Vidonci 73, telefon: 24 796. M-5886
FIAT 850, letnik 1983, dobro ohranjen, prodam. Beltinci, Kocljevo naselje 7, telefon: 71 103. M-5887
FIAT 126 P, letnik 1981, prodam. Naslov v upravi lista. M-5888
ZASTAVO 750, neregistrirano, prodam po ugodni ceni. Ropoča 64. M-5889
OPEL 1900 CUPE PRODAM. Krašči 33. M-5890
VARNOSTNI LOK ZA TRAKTOR DEUTZ prodam. Špilak, Nedelica 124, telefon: 70 327. M-5892
MLADO KRAVO s teletom prodam. Lipovci 86. M-5894
KAVČ IN DVE OTROŠKI POSTELJICI TER DVE PEČI NA OLJE PRODAM. Telefon: 26 315. M-5895
TRAKTOR ZETOR 6911 prodam. Jože Horvat, Turnišče, Stefana Kovača 30. M-5896
ZASTAVO 101 ugodno prodam. Flisar, Murska Sobota, Lendavska 17 a. M-5897
MLADO KRAVO, staro štiri leta, brejo sedem mesecev, ugodno prodam. Jožef Horvat, Kobilje 40. M-5898
POHIŠTVO ZA SPALNICO prodam. Marjan Horvat, Murska Sobota, Stara ulica 1. M-5899
BREJO KRAVO, staro štiri leta, prodam. Gomilica 31. M-5900
BAS KITARO IBANEZ s kovčkom prodam. Ivanci 4, telefon: 67 252. M-5911
BELO POROČNO OBLEKO, št. 38, uvoženo, prodam. Telefon: 70 372. M-5901
TRAKTOR IMT 539, MF 65 TRAKTOR, VPREŽNO ŽITNO SEJALNICO, osebni avtomobil mercedes 240 D, letnik 1975, prodam. Murska Sobota, Veščica 54. M-5902
PEČ NA OLJE PRODAM. Mirko Boriš, Tišina 7. M-5903
TRIDELNE BRANE IN PLUG PRODAM. Trdkova 27. M-5904
VINOGRAD NA JANŽEVEM VRHU, 20 arov, star pet let, prodam. Naslov v upravi lista. M-5843
TRAKTOR IMT 560, dobro ohranjen, 1000 delovnih ur, prodam. Roman Muhič, Biserjane 14, p. Videm ob Ščavnici. M-5844
KOSILNICO BERTOLINI,18 KS, prodam. Jožef Pertoci, Tropovci 3. M-5845
OPEL KADETT, letnik 1980, prodam. Škafar, Tropovci n. h. M-5774
VOZ Z GUMIJASTIMI KOLESI PRODAM. Krog, Murska 104. M-5882
PRIKOLICO ZA TRAKTOR (35 SM), stroj za ličkanje koruze (13 SM) in obračalnik SIP, večji (12 SM), zelo malo rabljen, prodam. Daniel Pečnik, Ljutomer, Ptujska 5, telefon: 81 285. IN-19367
MOTORNO ŽAGO DRUŽBA 4, malo rabljeno, prodam. Cena 60.000 din. Lah, Libanja 2, p. Ivanjkovci. IN-19369
TRAKTOR FIAT 404, dobro ohranjen, prodam. Nikola Šajnovič, Gibina 15, Ljutomer. IN-19362

kupim

ZADNJE IN REZERVNO KOLO ZA ELEKTRONIC 90 NUJNO KUPIM. Telefon: 24 066. M-5791
TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, PO UGODNI CENI, KUPIM. Ponudbe po telefonu 70-000. M-5794
ODKUPUJEM AVTOMOBILE IN KMETIJSKE STROJE. Informacije po telefonu 062 714 113. IN-19350
GRADBENO PARCELO ALI ENOSOBNO STANOVANJE NA RELACIJI MURSKA SOBOTA—MORAVCI kupim. Časar, Križevci 216 v Prekmurju. M-5850

sobe

SOBO V MURSKI SOBOTI NUJNO IŠČETA ZAPOSLENI DEKLETI. Naslov v upravi lista. M-5877

razno

ENOSOBNO STANOVANJE V MARIBORU MENJAM ZA ENOSOBNO, PO MOŽNOSTI CENTRALNO OGREVANO V GORNJI RADGONI. Fanika Jaušovec, Plitvički vrh, 6, p. Gornja Radgona. GR-12774
POSLOVNI PROSTOR V SREDIŠČU M. SOBOTE ODDAM V NAJEM. Velikost 45 m². Naslov v upravi lista. M-5785
VSE VRSTE PROJEKTOV IZDELUJE ZA VAS PROJEKTIVNI BIRO VLADO GOLUBIĆ, telefon: 069 75 670, 042 86 165. M-5789

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost hranilne knjižice št. 16046-5, izdano pri ABC Pomurki, HKS KZ Panonka, M. Sobota. Alojz Sukič, Topolovci 5. M-5786

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost obračunskega lista za vpis od prodaje mleka za vpis v hranilno knjižico št. 14238-0. Aleksander Lazar, Stanjevci 43. M-5857

PREKLIC!
PREKLICUJEM VELJAVNOST SPRIČEVALA, izdano leta 1973, na Osnovni šoli Tišina. Cvetka Talaber, Murska Sobota, Lendavska 23 b. M-5784

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost hranilne knjižice št. 14737-1, izdano pri HKS KZ Panonka M. Sobota. Karel Špingler, Ocinje 14, p. Rogašovci. M-5793

OBVESTILO!
Obveščam javnost, da nisem plačnik dolgov, ki bi jih naredila moja žena Jolanka Voutek, iz Fokovec 69, Franc Voutek, Fokovci 69. M-5796

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost zaključnega spričevala CPŠ M. Sobota, avtokleparske smeri, izdano za šolsko leto 1974/75. Ivan Prša, Velika Polana 133. M-5814

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost obračunskega lista za vpis OD, hranilne knjižice HKS KZ Panonka M. Sobota. Amalija Domonkoš, Filovci 196, p. Bogojina. M-5829

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost hranilne knjižice št. 26403-6, izdano pri HKS KZ Panonka M. Sobota. Irma Grabar, Moravske Toplice, Cuber 35. M-5846

GOSPODINJE POZOR
Odločili smo se, da bomo v vaših krajih popravljali vse tipe hladilnikov in zamrzovalnikov na vašem domu, izoliramo tudi zamrzovalnike. Se priporoča: Servis hladilne tehnike, Boris Sedlašek, Ptuj, Zagrebška 17, telefon: 062 771-853. M-OP

OBVEŠČAMO VSE PREDELOVALCE OLJNIH SEMEN, DA PRIČNEMO S PREDELAVO 20. DECEMBRA 1986. Se priporoča: Franc Sedonja, Rakičan, Panonska 32, telefon: 24 298. M-5851

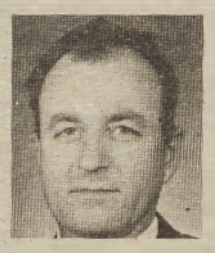

Ak'silni glas bi gromu vzel, da razodel bi vsem ljudem, kar sem trpel, saj zase vem, nihče, nikdar bi ne verjel.

V SPOMIN
28. novembra bo minilo eno leto, polno žalosti, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

Janez Bedök
iz Doline

Tvoje življenje je za vedno ugasnilo. Ostala sta praznina in boleč spomin nate, toda v naših srcih živiš in boš živel do konca naših dni.

Hvala vsem, ki obiskujete njegov grob, ga krasite s cvetjem in prižigate sveče.

Žalujoči: VSI, KI SMO TE IMELI RADI

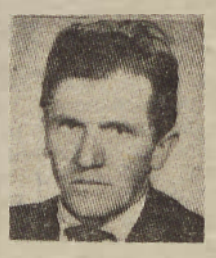

Ne jokajte ob mojem grobu, le tiho k njemu pristopite, spomnite se, kako trpel sem, in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA
V 71. letu starosti nas je po dolgi bolezni zapustil naš dragi mož, oče in brat

Karel Škodnik
s Hodoša

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom in sosedom, ki so nam kakorkoli pomagali, darovali vence in cvetje ter ga pospremili na zadnji poti.
Hvala duhovniku in pevcem za odpete žalostinke ter govorniku za poslovilne besede.
Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Sidonija, hčerki Ida in Elza, bratje in sestra z družinami ter drugo sorodstvo

VESTNIK

Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer. Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota, Titova 29/I. Ureja uredniški odbor:
Štefan Dravec (direktor in glavni urednik), Juš Makovec (pomočnik direktorja in glavnega urednika), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Lopamik, Feri Maučec (šport), Bernarda Peček, Štefan Sobočan, Janko Stolnik (dopisništvo), Branko Žunec, Endre Gönter (tehnični urednik), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja): Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/I, telefoni: novinarji 21 232, 21 064 in 21 383: direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, gospodarsko-propagandna služba in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništvo Gornja Radgona 74 597, dopisništvo Lendava 75 085 in dopisništvo Ljutomer 83 317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Celoletna naročnina 4.500,—, polletna 2.250,— din; letna naročnina za tujino 322 šilingov, 46 mark, 24 kan. dol., 18 am. dol., 38 šv. frankov; letna naročnina za delovne organizacije 6.000,— din. Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900—603—30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 50100—620—00112—5049512. Cena posamezne številke je 120,— din. Tiska ČGP Večer Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

ZAHVALA

14. novembra nas je v 98. letu starosti zapustila naša draga mama, babica, prababica in praprababica

Marija Tivadar

iz Mostja

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom in vsem, ki so drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti ter ji darovali vence in cvetje.
Posebna hvala g. kaplanu za pogrebni obred in pevkam za odpete žalostinke.

Žalujoči: hčerka Marija, vnuki Jože, Albin ter Štefan, Marta, Terezija, Janez in Franc z družinami

---

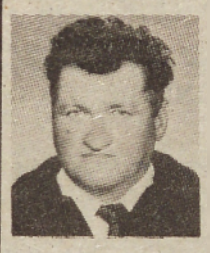

Smrt rešila te je bolečine,
iztrgala od nas te je,
v naših srcih zapustila bolečine.

ZAHVALA

V 55. letu starosti me je zapustil dragi mož

Ludvik Kerec

iz Mačkovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter mi v težkih trenutkih stali ob strani in mi izrekli sožalje.

ŽALUJOČI: ŽENA ETA

Solze se bodo morda posušile,
a srčne rane nikoli zacelile . . .

V SPOMIN

22. novembra mineva žalostno leto, odkar ni več med nami

Eme Železen

iz Sodišinec

Ni ure, ne dneva, da se te ne bi spomnili in občutili praznine, ki je nastala za teboj. V naših srcih še živiš in boš živela večno. Hvala vsem, ki se je spominjate in postojite ob njenem grobu.

Žalujoči: mož Koloman, hčerka Zdenka z družino, hčerka Marta in Stanko

---

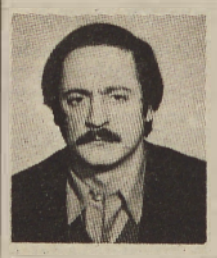

Prezgodaj čas prišel je za oddih,
dom je prazen, dom je tih,
ker tebe dragi sin več ni,
da bi skupaj še bili.

ZAHVALA

Nenadoma in mnogo prezgodaj nas je v 31. letu starosti tragično zapustil dragi sin, brat, sorodnik in prijatelj

Franc Dovidija

iz Šulinec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so ga v tako velikem številu od blizu in daleč spremljali na njegovi mnogo prerani zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje. Najlepša hvala vsem govornikom, sodelavcem iz podjetja Hidromontaža Jesenice, govorniku KS Gornji Petrovci in govornici mladine iz Šulinec. Posebna hvala č. duhovniku Kerčmarju za pogrebni obred in pevcem žalostink ter domačim gasilcem.

Hvala vsem sosedom, znancem in sorodnikom, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti.

Globoko žalujoči: oče Ludvik, mama Terezija, brata Ludvik in Štefan ter sestra Gizela z družinama, nečakinja Manuela z Rudijem in drugo sorodstvo

---

Ljubezen, delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje,
nam ostala je praznina
in velika bolečina.

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa nas je v 74. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama in stara mama

Anica Korpič

roj. Barbir
iz Šulinec

Ob težki izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom in znancem, ki ste nam v teh težkih trenutkih priskočili na pomoč, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo v tako lepem številu pospremili na njeni zadnji poti.
Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter predstavniku KS Zdravku Horvatu za poslovilne besede.
Vsem še enkrat — iskrena hvala!
Šulinci, 15. novembra 1986

Žalujoči: sin Jože in hčerka Anica z družinama, hčerka Marija z družino iz Kanade in drugo sorodstvo

---

Prezgodaj čas prišel je za oddih,
dom je prazen, dom je tih,
ker tebe ljubi mož, oče in stari oče
ni, da bi skupaj še bili.

ZAHVALA

V 55. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

Štefan Gjuran

iz Gomilice

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Posebna hvala sorodnikom, botrini in sosedom, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani.

Prisrčna hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, kolektivoma Planike in Ina-NAFTE ter predstavniku KS tov. Jožefu Tkalcu za poslovilne besede.

Žalujoči: žena Marija, hčerke Angela, Agica in Marija z družinami ter brat Ivan z družino

---

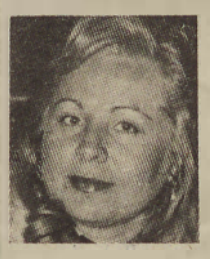

ZAHVALA

Ob boleči in prerani izgubi naše drage hčerke, sestre in tete

Marije Kuzma

s Tišine

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti ter ji poklonili vence in cvetje.
Prisrčna hvala č. g. župniku za lep pogrebni obred, kolektivoma ptt Gornja Radgona in ptt Radenci, sodelavkam prikrojevalnice ozda Mura in sodelavcem Podjetja Sobota tozd Vrtnarstvo.
Tišina, 13. novembra 1986

Žalujoči: mama, oče, brat in sestre z družinami

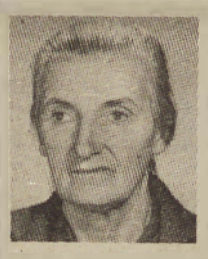

ZAHVALA

13. novembra nas je v 81. letu starosti zapustila naša dobra mama, stara mama in prababica

Marija Škrilec

s Suhega Vrha

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem dobrim sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in šopke ter drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti.
Posebno se zahvaljujemo g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter Štefanu Kološi za ganljive besede.
Hvala tudi osebju pljučnega oddelka bolnišnice v Rakičanu, ki se je v kritičnih trenutkih požrtvovalno trudilo ohraniti ji življenje.

ŽALUJOČI: VSI NJENI

ZAHVALA

V 94. letu nas je tiho in mirno zapustila naša dobra mama, babica in prababica

Vilma Čuka

roj. Kulič
upokojenka iz Lendave

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti, darovali cvetje in nam izrekli sožalje. Posebna hvala dr. Mujazinoviću in osebju nevropsihičnega oddelka Splošne bolnice v Čakovcu za požrtvovalno delo, vsem sosedom, ZZB Lendava in g. župniku Škaliču iz Moravskih Toplic za prelepe besede.
Vsem še enkrat — hvala!

Lendava, 11. novembra 1986

Žalujoči: sin Ludvik, hčerki Elizabeta in Irma z družinami ter drugo sorodstvo

---

Le malo dobrega v življenju
se še najde — spomin na tebe
naj nikdar ne zajde.

ZAHVALA

V 62. letu nas je nepričakovano in mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče, sin, brat in tast

Zail Podgornik-Zdravko

upokojeni miličnik
iz Murske Sobote

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, sostanovalcem na Št. Kovača 3, sosedom iz Šalamenec, ki ste nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrazili sožalje, darovali vence in cvetje ter ga pospremili na zadnji poti.
Posebno se zahvaljujemo dr. Štivanu in zdravstvenemu osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu za vsestransko pomoč in tolažbo v zadnjih urah življenja.
Prisrčno se zahvaljujemo za pomoč v najhujših trenutkih članom kluba upokojenih delavcev milice, UNZ M. Sobota, vsem pevcem za odpete žalostinke, godbi na pihala, kolektivu Radenske, tozd Zvezda, ZZB NOV, ZRVS, ZKS, krajevni skupnosti, društvu upokojencev ter obema govornikoma za poslovilne besede in izrečeno sožalje.
Vsem — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Ivanka, hčerka Jelka z družino, oče Peter, sestra Anica z družino, sestra Marica z družino in drugo sorodstvo

---

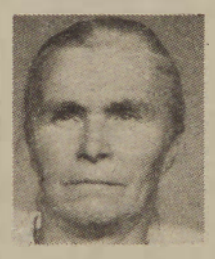

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa nas je v 78. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, tašča in sestra

Marija Barber

roj. Kovačec
iz Šulinec

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji poklonili vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje.
Prisrčna hvala g. duhovniku V. Kerčmarju za pogrebni obred, pevcem iz G. Petrovec za odpete žalostinke, predstavnici KS Maruši Došen za poslovilne besede ob odprtem grobu in vaščanom iz Šulinec.
Žalujoči: sin Franc z družino iz Peskovec, hčerki Gizela in Jolanka z družinama iz Tržiča, brat in sestra z družinama ter drugo sorodstvo

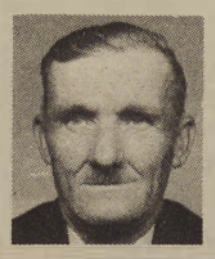

V SPOMIN

Ludviku Barberju

Spominjamo se tudi očeta, ki je pred 14 leti tragično in brez slovesa, tiho in mirno odšel od nas.
Vsem, ki se ga še spominjate — iskrena hvala!

NA POT RAZPRAVI O ZK V SZDL

Za številne »vlade v senci«

Ne klasična politična stranka, ne partnerska organizacija, tudi organizacija organizacij ne, pač pa predvsem gibanje, fronta množic. Ne fronta forumov, ampak ljudi.

Približno tako se začenjajo razmišljanja tačas, ko se ponovno — kot že tolikokrat v povojnem obdobju — javno razpravlja o prenovi Zveze komunistov v navezi s prizadevanji za boljšo Socialistično zvezo delovnih ljudi. »Dovolite, da opozorim na Kardeljeva razmišljanja o tem, da bi morali v Socialistični zvezi ustvarjati razmere za nastajanje številnih ›vlad v senci‹, seveda ne v duhu partijskih in strankarskih formul, marveč v iskanju alternativ za predlog in rešitve kot dopolnitev in korekcijo, predlogov državnih in samoupravnih organov in institucij. Nekateri celo pravijo, da je šel Kardelj v teh razmišljanjih predaleč, čeprav je v bistvu izrazil z njimi vsebino naše socialistične samoupravne demokracije. V Smereh razvoja je med drugim dejal, če to približno povzamem, da tisto pozitivno, kar pomenijo politične stranke za sistem buržoazne demokracije, mora biti in pomeniti za naš delegatski sistem za našo samoupravno demokracijo Socialistična zveza,« je v uvodnem nagovoru na 3. seji CK ZKJ 10. oktobra v Beogradu med drugim spomnil Franc Šetinc. Odprta Socialistična zveza, sposobna, da povezuje, spodbuja, usmerja in usklajuje interese ljudi, da v duhu programa in statuta ne pozna tabu tem, se ne izogiba soprijemov s centri odtujene moči, z birokratizacijo, s sektaštvom, z nacionalističnimi in unitarističnimi popadki, odpira dialog, ne monolog — taka naj bo Socialistična zveza, če povzamemo zgolj bistvene usmeritve. Zlasti mladi in mladinska organizacija odpirajo v zadnjem obdobju številne dileme in alternative, do katerih se v SZDL ne bi smeli obnašati, kot se še dogaja — kot »jezni očka«. Saj je vendar mladinska organizacija eden od frontnih delov Socialistične zveze. Tudi v Pomurju imamo teme in probleme, ki so velik izziv znanju, sposobnosti, ustvarjalnosti tukajšnjih ljudi. Ne mislimo izključno na predvideni projekt murske verige vodnih elektrarn, marveč zlasti na splet razvojnih vprašanj, posebej vezanih na infrastrukturo, narodnostno politiko in tako naprej. Do 15. decembra, dokler naj bi trajala javna razprava, bo gotovo več priložnosti za izražanje, tehtanje, dialog in poenotenje mnenj in interesov.

B. Žunec

— PROGRAMSKO-VOLILNA KONFERENCA OK ZSMS GORNJA RADGONA

Kritizirajo naj le aktivni mladinci!

V petek, 21. novembra, so radgonski mladinci na programsko-volilni konferenci zamenjali skoraj celotno vodstvo.

Če so bile prej žgoče razprave glede predloga novega predsednika in ga nekateri niti poznali niso, pa je na vse na petkovi seji napravil vtis s svojim samozavestnim nastopom.

Danilo Tirš, zaposlen (prej v Avtoradgoni) na Obrtni zadrugi 14. oktober, je kot novopečeni predsednik radgonske mladine dejal: »Vesel bom vsake kritike, vendar sprejemam le kritiko tistih, ki so tudi aktivni v mladinski organizaciji ... Pripravljen sem odstopiti že po šestih mesecih, če z mano ne boste zadovoljni in boste našli boljšega od mene ...« Danilo je tudi povedal nekaj globokih resnic, med drugim tudi, da se delo mladih še premalo upošteva in da mnenje mladih pri drugih družbenopolitičnih organizacijah ali občinskih organih ne pomeni dosti.

Dosedanji predsednik (ki se bo vrnil v službo na Kmetijski kombinat Gornja Radgona) je v poročilu o delu predsedstva OK ZSMS in njenih organov dejal, da je delo osnovnih organizacij v radgonski občini zadovoljivo, opaziti pa je, da mladih v zadnjem času ne privlači ustaljeno delo, ampak si želijo nekaj svežega, novega. Kot drugod, se tudi OO ZSMS v radgonski občini srečujejo s finančnimi težavami.

Pri tem uspejo najbolj domiselni! Seveda z organizacijo veselic, športnih tekmovanj, ali pa si denar izprosijo od organizacij združenega dela. Tako v osnovnih organizacijah kot tudi v občinski konferenci se srečujejo s kadrovskimi problemi. Na primer v komisiji po navadi ni bilo primernega človeka za pregled gradiva, tako da je to moral narediti predsednik ali sekretar; manjkajo predvsem izobraženi kadri.

Tudi v samem predsedstvu OK ZSMS je bilo v preteklem obdobju veliko kadrovskih sprememb. Posledica je, da je marsikatera ideja ostala v predalu pisalne mize. V svojem poročilu se je Boris Edšid dotaknil tudi mladinskih delovnih brigad, ki so v zadnjem času postale kamen spotike. »Želimo, da v bodoče akcije speljemo v polni meri, in ne za vsako ceno. Dogovoriti se moramo, kaj bomo imeli: specializirano brigado, regijsko, ali sodelovanje v taborih. Letošnji center za MDA je naredil veliko, učinka pa kljub temu ni bilo.« Na občinski programsko-volilni konferenci mladih v Gornji Radgoni so torej dobili novo vodstvo. Poleg predsednika Danila Tirša bodo to Tatjana Petek (sekretarka), Zvonko Benko (podpredsednik) ter Marjan Edšid, Poldi Ivanek, Boris Domanjko, Renata Stolnik, Tonček Sečko, Rada Vukotič, Sonja Kovač, Ivan Vinčec, Stanko Prašiček, Elica Grosman in Tanja Podboj kot člani predsedstva OK ZSMS Gornja Radgona.

Največ dela in časa bodo vsi novoizvoljeni v naslednjih mesecih namenili izvedbi Festivala bratstva in enotnosti, že v decembru pa jih čaka organizacija seminarja za vodstva OO ZSMS, delovno srečanje z mladimi iz Avstrije (s katerimi zadnje čase tesno sodelujejo), izvedba kviza OZN, seja predsedstva ter seveda priprava na samostojno delo novega predsedstva OK ZSMS.

Bernarda Peček

POSVET POMURSKIH GOSPODARSTVENIKOV

Smo dovolj pripravljeni na sistemske spremembe?

Ker želi zvezni izvršni svet že decembra po hitrem postopku sprejeti zakona o celotnem prihodku in sanaciji, je bilo v pogovoru poslovodnih organov večjih pomurskih delovnih organizacij, ki ga je v Murski Soboti pripravila medobčinska gospodarska zbornica, razumljivo namenjeno največ časa tem spremembam gospodarskega sistema. V razpravi so sicer podprli nameravane spremembe v novih zakonih, ki bodo odpravile nekatere nelogičnosti, toda splošna ugotovitev je bila, da vendarle ne bi smeli na hitrico uveljavljati novosti, ampak je nujna postopnost. Zlasti še zato, ker ne gre le za tehnične, temveč za velike vsebinske premike, saj pomeni predvideni nov obračunski sistem korak naprej, medtem ko naj bi premoženje združenega dela ohranili v realni vrednosti. Zato se je postavilo upravičeno vprašanje, ali nas vse to ne vodi v precejšnje administrativno urejanje zadev in v nezaupanje poslovnosti gospodarstva, kar bo terjalo uvajanje novih izjem. Posebej iz razloga, ker v tako kratkem času nismo dovolj pripravljeni na sistemske spremembe, pri čemer so vprašljivi tudi učinki gospodarjenja v prihodnjem letu.

O predlogu zakona o celotnem prihodku in dohodku menijo pomurski gospodarstveniki, da bi delegati v republiški skupščini morali opozoriti na nujnost enotnih koeficientov pri ugotavljanju celotnega prihodka. Spričo revalorizacije osnovnih sredstev pa morajo le-ti biti čimbolj realni in jasno opredeljeni po skupinah in podskupinah gospodarskih dejavnosti. Konkreten način, prilagojen dejanskim gospodarskim razmeram, pa naj bi veljal tudi za obračunavanje sredstev in živega dela, ki še vedno ni natančno opredeljeno. Pri tem pa je treba upoštevati, kot se zavzemajo v Pomurju, specifičnosti republik in dejavnosti, kajti drugače obstaja velika nevarnost uravnilovke. Strinjali so se s predlaganim ugotavljanjem dohodka in zakonom o amortizaciji, predvsem s pospešeno amortizacijo, čeprav so izrazili bojazen glede večjih obremenitev gospodarstva.

Nov zakon o sanaciji in prenehanju OZD, ki bo močno prizadel izgubarje, med drugim jasneje opredeljuje odnos sanatorja in uveljavljanje sanacijske pogodbe, na novo pa predvideva uvedbo sanacijskega odbora, ki bo spremljal uresničevanje sanacijskega programa. V primeru, da se v predpisanem roku ne podpiše sanacijska pogodba, sledi takoj ukrep družbenega varstva. Pri tem je izpostavljena tudi večja odgovornost delovnih in sestavljenih organizacij. Zaradi realnega obračunavanja dohodka se bo materialni položaj OZD poslabšal, so opozorili v razpravi, izgubarjev pa bo še več. Zato so menili, da je v sedanjih gospodarskih razmerah to prevelik zalogaj.

Na posvetu pa je bil govor tudi o osnutkih zakonov o temeljih bančnega in kreditnega sistema, SDK, sistemu družbene kontrole cen in o temeljih sistema družbenega planiranja in družbenem planu Jugoslavije.

Milan Jerše

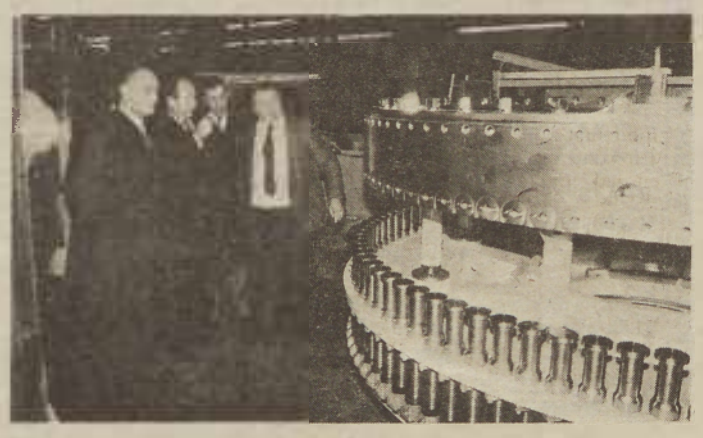

Na minulih Dnevih Mitje Gorjupa je sodeloval tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Miloš Milosavljević. Pred začetkom posveta v petek, 21. novembra, si je ogledal obrate Radenske.
Na posnetku: Podpredsednik Zisa Miloš Milosavljević, generalni direktor Radenske Herbert Šefer, predsednik občinskega izvršnega sveta Gornje Radgone Janko Slavič in predstavnik TPO si ogledujejo novo polnilno linijo v Tovarni polnilne opreme. bp

ABC POMURKA
MESNA INDUSTRIJA n. sol. o.
Murska Sobota

AJDOVA KRVAVICA
PROSENA KRVAVICA
PEČENICE

NOVO, NOVO, NOVO!!!

●●●
V vseh prodajalnah ABC Pomurke v Murski Soboti in Lendavi ter delikatesnih trgovinah trgovske hiše Potrošnik v Murski Soboti ter Univerzala v Lendavi.

KMEČKA ŽENA ZMORE VEČ

Šola opravlja svojo pravo vlogo šele takrat, če živi za okolje in z okoljem, v katerem dela. Za srednjo kmetijsko šolo v Rakičanu bi lahko trdili, da uspešno izpolnjuje svoje poslanstvo, saj ob izobraževanju mladih skrbi tudi za usposabljanje odraslih. Posebno skrb namenjajo usposabljanju kmečkih žena in deklet, to obliko izobraževanja pa je letos končalo 93 žena iz soboške in radgonske občine. Delale so v štirih skupinah, pod vodstvom Cilke Sukičeve pa so v 60 urah pridobile veliko praktičnega znanja, ki ga bodo s pridom uporabljale predvsem pri pripravi domačih jedi. Ob koncu tega usposabljanja so tečajnice dobile tudi potrdila, s katerimi med drugim lahko dokažejo, da so usposobljene za delo v kmečkem turizmu. Da je za tovrstno usposabljanje med ženskami izredno zanimanje, potrjuje tudi podatek, da je v zadnjih dveh letih tečaj uspešno končalo več kot 200 obiskovalk, zato bodo s takšno obliko izobraževanja nadaljevali tudi v prihodnjih letih.

Ob koncu celotnega usposabljanja, ki so ga pripravili v sodelovanju s kmetijskimi zadrugami in Živinorejsko-veterinarskim zavodom ter občinskimi skladi za pospeševanje kmetijstva, so tečajnice pripravile pestro razstavo pripravljenih jedi ter kulturni program. Slednji je tudi potrdil, da kmečka žena ni le gospodinja in delavka na kmetiji, pač pa se zna v prostem času razvedriti in uveljaviti na kulturnem področju.

L. Kovač

Za razstavo pripravljenih jedi je bilo med številnimi obiskovalci izredno zanimanje, sklepne slovesnosti pa sta se poleg predstavnikov pomurskega kmetijstva udeležila tudi predsednik republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Milan Kneževič in predsednik Zadružne zveze Slovenije Leo Frelih.

USPEL KULTURNI DAN

Učenci prvega, drugega in dveh tretjih letnikov Srednje zdravstvene šole M. Sobota v Rakičanu so prejšnji četrtek uspešno izvedli svoj prvi kulturni dan v tem šolskem letu.

Ob osmi uri zjutraj so se zbrali v šolski dvorani in izvedli uro in pol trajajočo predstavitev pisca prvih slovenskih knjig, Primoža Trubarja. Predstavitev so popestrili z glasbo, posvečeno Trubarju, ter diapozitivi.

Po končani predstavitvi so si učenci ogledali še razstavo o življenju in delu Primoža Trubarja. Pripravili so jo v šolski knjižnici.

Po ogledu razstave so se napotili v pokrajinsko in študijsko knjižnico v M. Soboti. Tam so si ogledali razstavo del dr. Antona Trstenjaka.

Menijo, da je njihov prvi kulturni dan v tem šolskem letu uspel. To pa jim daje novih moči za naprej.

M. P.

DEŽURNE PRODAJALNE

Na osnovi Samoupravnega sporazuma o razporeditvi, začetku in koncu delovnega časa, ki v 6. točki 2. člena določa, kako zagotoviti delovni čas pred dela prostimi dnevi oz. državnimi prazniki ter med njimi, sporočamo:

— 28. novembra bodo vse prodajalne odprte kot običajno,
— 29. in 30. novembra bodo vse prodajalne zaprte,
— 1. decembra bodo odprte od 7. do 11. ure naslednje prodajalne:

v Murski Soboti:
— Samopostrežnica Blagovnice, tozd Izbira, Titova cesta
— Samopostrežnica Market Park, ulica Štefana Kovača

na podeželju:
— samopostrežnica Blagovnice Ravenka v Beltincih, Market Cankova, Market Moravske Toplice, Market Kuzma, Samopostrežba Rogašovci, Grad in Prosenjakovci.
— 1. decembra bo od 12. ure do 15. ure odprta prodajalna: Rakičan 62 (pri bolnici).

Dežurna prodajalna v decembru bo samopostrežba DOM, ki je odprta v:
— soboto popoldan do 17. ure,
— nedeljo od 7. ure do 11. ure.

31 IZVIRNIH DOMAČIH JEDI V RESTAVRACIJI VIKEND V RADENCIH

Kulinarična razstava in »dolge pijače«

Čeprav je bilo v soboto, 22. novembra, nekoliko manj razstavljalcev kot na prejšnji razstavi, pa so bile vse jedi zares izvirne domače in okusno pripravljene. Razstavo je že drugič organiziralo Turistično društvo Radenci, svoje prostore pa je dala restavracija Vikend. Vsak obiskovalec je lahko tudi poskusil koktejle (dolge pijače), ki jih je mešala Kristina Lah, novopečena barmanka tozda Naravno zdravilišče Radenci, ki je na minulem GTZ na Bledu prejela bronasto kolajno.

S svojimi jedmi so se predstavili kuharji tozdov Radenske, zasebni gostinci in aktiva kmečkih žena in deklet iz Gornje Radgone in s Kapele. Vse jedi sta ocenjevali komisija občinstva in strokovna komisija. Upoštevali so izvirnost glede na pomursko območje, obeleževanje domačih praznikov ter možnost priprave teh jedi v restavracijah. Strokovna komisija je podelila zlato kuhalnico Družbeni prehrani Radenske (za »martinovanje«), restavraciji Vikend (za »fazanje gnezdo«), Radinu, Aktivu kmečkih žena iz Gornje Radgone in tozdu Jeruzalem. Tudi komisija občinstva je kot najboljše ocenila »fazanje gnezdo«, »martinovanje« in »domači praznik« Vesele Goričanke.

Bernarda Peček